

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

1959/145 NUMARALI TRABZON ŞER‘İYYE
SİCİLİNİN AİLE HUKUKU KAYITLARININ
ÇEVİRİYAZISI VE HUKUKİ TAHLİLİ

Ercan KARAİSMAİLOĞLU
2501151386

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Fethi GEDİKLİ

İSTANBUL - 2019

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : ERCAN KARAIŞMAİLOĞLU Numarası : 2501151386
Anabilim Dalı /
Anasanat Dalı / Programı : KAMU HUKUKU Danışmanı : PROF. DR. FETHİ GEDİKLİ
Tez Savunma Tarihi : 13.06.2019 Saati : 11.00
Tez Başlığı : 1959/145 NUMARALI TRABZON ŞER'İYYE SİCİLİNİN AİLE HUKUKU KAYITLARININ
ÇEVİRİYAZISI VE HUKUKİ TAHLİLİ

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış,
sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜNE** OYBİRLİĞİ / **ÖYÇOKLUĞUYLA** karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. FETHİ GEDİKLİ		Kabul
2- PROF. DR. MEHMET AKİF AYDIN		Kabul
3- PROF. DR. CİHAN OSMANAĞAOĞLU KARAHASANOĞLU		KABUL
4- PROF. DR. BİLGEHAN ÇETİNER		Kabul
5- DR. ÖĞR. ÜYESİ ALİ ADEM YÖRÜK		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. AYHAN CEYLAN		
2- DR. ÖĞR. ÜYESİ EBRU KAYABAŞ		

ÖZ

1959/145 NUMARALI TRABZON ŞER'İYYE SİCİLİNİN AİLE HUKUKU KAYITLARININ ÇEVİRİYAZISI VE HUKUKİ TAHLİLİ

Ercan KARAİSMAİLOĞLU

İslâm-Osmanlı hukuk çalışmaları bakımından şer'îyye sicilleri son derece önem arz etmektedir. Bu siciller sayesinde İslâm hukuku ve örfî hukukun nasıl uygulandığı, sicillerin ait olduğu tarih ve coğrafyada hukuk hayatının nasıl olduğu tespit edilebilmektedir. Biz bu çalışma ile 1959/145 numaralı Trabzon şer'îyye sicilinin aile hukukuna dâir kayıtlarını İslâm-Osmanlı aile hukuku çerçevesinde tasnifleyip bir tahlile tabi tuttuk. Çalışma kapsamında öncelikle sicil Osmanlı Türkçesinden latin harflerine aktarılmıştır. Daha sonra sadece aile hukukuna dâir olan kayıtlar; evlenme, evliliğin sona ermesi ve çocuklara dâir olmak üzere üç ana başlık içerisinde temel İslâm hukuku kitapları, Türk Hukuk Tarihi eserleri ve fetvâ mecmuaları ışığında yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Hukuku, İslâm Hukuku, Aile Hukuku, Şer'îyye Sicili, Çevriyazı, Trabzon, 19. Yüzyıl.

ABSTRACT

THE TRANSCRIPTION AND LEGAL INTERPRETATION OF THE FAMILY LAW IN SHARIA COURT REGISTER OF TRABZON NO. 1959/145

Ercan KARAİSMAİLOĞLU

Ottoman Sharia Court Registers have utmost importance with regard to Islamic-Ottoman law studies. Thanks to these court registers, it can be determined how Islamic law and the law imposed by the Sultan are applied as well as how legal life in the history and region is where the court records belong to. With this study, we have classified and analyzed the records concerning family law in Trabzon Sharia Court Register No. 1959/145 within the framework of Islamic-Ottoman family law. In the scope of the study, firstly the court register was transferred from Ottoman Turkish to Latin letters. Afterward, only the records relating to family law have been interpreted under three main headings: the marriage, the breakdown of marriage and children, in the light of the fundamental Islamic law books, works of the History of Turkish Law and fatwa collections.

Keywords: The Ottoman Law, Islamic Law, Family Law, Sharia Court Records, Transcription, Trabzon, 19th Century.

ÖNSÖZ

Sayıları 30.000'e yaklaşan şer'îyye sicillerinin günümüz harflerine aktarılması ve tahlile tabi tutulması eski hukuk uygulamamızın nasıl olduğunun aydınlatılmasında bizlere yardımcı olmaktadır. Çalışmamız kapsamında günümüz latin harflerine aktardığımız 1959/145 numaralı Trabzon şer'îyye sicilini, İslâm-Osmanlı aile hukuku bakımından değerlendireceğiz. Bu bakımdan kayıtları aile hukukunun temel konularına göre; evlenme, evliliğin sona ermesi ve çocukların durumuna dâir olmak üzere tasnifledik.

Çalışma kapsamında yaşadığımız en büyük güçlük sicilin Osmanlı Türkçesi el yazısı metninin latin harflerine aktarılması olmuştur. Gerek dilin ağır olması gerekse el yazılarının bazı kayıtlarda okunaklı olmaması, sicilin birden fazla kâtip tarafından tutulması neticesinde farklı el yazılarını çözümlemek zorunda kalmamız ve sicilin fizikî koşullarından doğan olumsuzluklar, karşılaştığımız başlıca güçlüklerden olmuştur. Bunlara ek olarak kişi ve yer adlarını, özellikle gayrimüslim ve köy adlarını okumada güçlük çektik.

Tezi yazmamda en büyük manevi katkıyı kendisinden gördüğüm, tez konumun belirlenmesinde ve yazım sürecinde karşılaştığım güçlüklerde hiçbir zaman yardımlarını ve desteğini benden esirgemeyen tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Fethi GEDİKLİ'ye çok teşekkür ederim. Kendisine karşı minnet duygum sonsuzdur. Aynı şekilde değerli bilgi ve birikimlerinden istifade ettiğim, Sayın Prof. Dr. Mehmet Âkif AYDIN'a da çok teşekkür ediyorum. Tez yazım sürecinde daima yanımda olan ve yardımlarını benden esirgemeyen Arş. Gör. İbrahim Enes ONAT'a çok teşekkür ederim. Arş. Gör. Rıdvan Abdurrahman DEMİRTAŞ'a ve Türk-Alman Üniversitesi'ndeki araştırma görevlisi çalışma arkadaşlarım M. Tolga ÖZER'e, Engin ARIKAN'a, Ömer E. EGELİĞİ'ye, Burak ÇELİK'e, Mustafa Uçar'a, Nida MALBELEĞİ'ne ve Dr. Esra YİĞİT'e verdikleri manevi destek için de minnettarım.

İSTANBUL, 2019

Ercan KARAİSMAİLOĞLU

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR LİSTESİ	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

EVLENMEYE DAİR KAYITLARIN TAHLİLİ

A. Nikâh Akdi	9
1. Nikâh Akdinin Unsurları	11
2. Evlenme Ehliyeti	11
a. Genel Olarak	11
b. Tam Ehliyetliler	13
c. Eksik Ehliyetliler ve Ehliyetsizler	14
(1) Tanım ve Özellikler	14
(2) Bülûğ Muhayyerliği	17
3. Evlenmede Vekâlet	19
4. Sıhhat Şartları	20
a. Şâhitler	20
b. Evlenme Engelinin Olmayışı	21
c. Cebir ve İkrahnın Bulunmaması Meselesi ve Kız Kaçırma	22
B. Şigar Nikâhı	23
C. Gayrimüslimler ile Yapılan Evlilikler	25
D. Çok Eşlilik	26
E. Evlenmenin İspatı	26
F. Evliliğin Doğurduğu Sonuçlar	31
1. Birlikte Yaşama	31
2. Mehir	32
3. Evlilik Nafakası	35

İKİNCİ BÖLÜM

EVLİLİĞİN SONA ERMESİNE DAİR KAYITLARIN TAHLİLİ

A. Genel Olarak	37
B. Fesih	39
1. Nikâh Anında Mevcut Olan Fesih Nedenleri	39
2. Nikâhtan Sonra Ortaya Çıkan Fesih Nedenleri	41
3. Evliliğin Feshinin Sonuçları	41
C. Talâk	42
1. Talâk Beyânı	42
2. Talâkın Tescili	43
3. Talâkın Adedi	44
4. Talâk ile İlgili Diğer Kayıtlar	45
D. Muhâlaa	48
1. Muhâlaa Talebi	48
2. Muhâlaaya Başvurma Sebebi	50
3. Muhâlaa Bedeli	51
4. Muhâlaa ile İlgili Kayıtlar	52
E. Evliliğin Sona Ermesinin Sonuçları	54
1. İddet	54
a. Talâk veya Fesih İddeti	55
b. Ölüm İddeti	56
2. İddet nafakası	57
F. Evlilikten Doğan Hakların ve Taleplerin İbrâsı	58

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇOCUKLARIN DURUMUNA DAİR KAYITLARIN TAHLİLİ

A. Genel Olarak	61
B. Nesep	63
C. Velâyet	64
1. Velî	64
2. Velâyet Hakkının Kapsamı	64
D. Vesâyet	66
1. Vasî	66

2. Vasî Tâyini	67
3. Vesâyet Hakkının Kapsamı.....	70
a. Vasîlerin Alım-Satım Yapması	70
b. Vasîlerin Çocukların Alacaklarını ve Mallarını Toplaması	73
c. Çocuğun Davacı veya Davalı Taraf Olarak Mahkemede Temsili	76
4. Vasîliğin Sona Ermesi.....	77
a. Çocuğun Bülûğ ve Rüşt Devresinin Birleşmesi	77
b. Velînin Kısıtlanması veya Vasînin Azli.....	78
E. Hidâne.....	79
1. Hâdine	79
2. Hidâne Hakkının Sona Ermesi ve Düşmesi	82
F. Nezâret.....	82
G. Çocuğun Nafakası	84
SONUÇ.....	88
KAYNAKÇA.....	92
EK.....	99

KISALTMALAR LİSTESİ

a.	: adet
a.e.	: Aynı eser
a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.g.t.	: Adı geçen tez
a.y.	: Aynı yer
Bkz./bkz.	: Bakınız
Ar.	: Arapça
b.	: bin/ibn (oğlu)
bs.	: Bası
bt.	: bint (kızı)
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren/Çevirenler
Der.	: Derleyen/Derleyenler
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
Ed.	: Editör/Editörler
H.	: Hicrî
Haz.	: Hazırlayan/Hazırlayanlar
M.	: Miladî
md.	: Madde
No.	: Numara
s.	: Sayfa
sy.	: Sayı
Ş.	: Şuhûdü'l-hâl
v.	: veled-i (oğlu)
V.	: varak

GİRİŞ

Şer‘iyye sicilleri, Türk Hukuk Tarihi çalışmaları açısından son derece önemli, resmi nitelikli, birinci derecedeki kaynaklardır. Bu siciller kadı defteri, mahkeme defteri, kadı sicili, zabt-ı vekayî gibi isimlerle de anılır. Osmanlı kadısı günümüz hâkiminden daha geniş yetki ve görevlere sahipti. Başlıca görevi taraflar arasındaki her türden hukuki uyuşmazlığı çözümlmekti. Hâkimlik görevine ek olarak günümüzde bir belediyenin, noter ve tapu müdürlüğünün yaptığı işleri de yapmıştır. Bu sebeple sadece hukuki uyuşmazlıklar değil, ev ve arazi alım-satımları, vekil tayinleri, narh listeleri gibi çeşitli kayıtlar da şer‘iyye sicillerinde yer almıştır.

Sicillerde yer alan kayıtlar, araştırmacıya doğrudan İslâm hukukunun Osmanlı Devleti’nde nasıl uygulandığını görme imkânı vermektedir. Esâsen bu sicillerden sadece Türk Hukuk Tarihi çalışmaları bakımından değil, birçok bakımdan geniş bir yelpazede istifade edilmektedir¹. Çünkü şer‘iyye sicillerinin muhtevâsı ait olduğu dönem ve coğrafyanın içtimaî, kültürel, iktisadî ve idarî yapısı hakkında nitelikli bilgiler vermektedir. İslâm hukuku asırlar boyunca örfî hukuk ile beraber Osmanlı Devleti’nde toplumsal hayatı tanzim etmiştir. Kadı yâhut nâibi tarafından tutulan şer‘iyye sicilleri sayesinde, eski hukukumuz olan İslâm hukuku ve örfî hukukun nasıl uygulandığını, İslâm hukuk nazariyesi ile uygulamanın bir bütünlük arz edip etmediğini ve Osmanlı toplumunda karşılaşılan hukukî meseleleri görebilmekteyiz.

Bu çalışmada, 1959/145 numaralı Trabzon şer‘iyye sicilini (bundan böyle sicil) inceledik. Öncelikle sicil okunmuş, bütün kayıtlar numaralandırılmış² daha sonra aile hukuku ile ilgili kayıtlar ayıklanmıştır. Çalışmada sadece bu kayıtlar değerlendirmeye esas alınmış ve tez ekine sadece bunların çevriyazısı eklenmiştir³.

¹ Fethi Gedikli, “Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer‘iyye Sicilleri”, **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, C. III, sy. 3, 2005, s. 190.

² Çevriyazıda sicildeki kayıtların başlarına sırasıyla, sicildeki bütün kayıtlar arasında kaçınıcı kayıt oldukları, yer aldıkları varağın numarası ve kaydın varağın hangi yüzünde olduğu ile o sayfadaki kaçınıcı kayıt olduğu belirtilmiştir. Örneğin, 212 (16a-7) numaralı kayıt, sicilin bütün kayıtları arasında 212. sırada olup, 16 numaralı varağın a yüzündeki (arşivden alınan jpeglerin sol yüzündeki) baştan 7. kayıttır.

³ Çevriyazıda kullandığımız semboller ve anlamları şu şekildedir: [...] sicilin fizikî koşullarından ötürü okunamıyor. [boş] kâtip tarafından iki kelime arasında boşluk bırakılmış. ...? tarafımızca okunamayan kelime/kelimeler. Ayrıca okunuşundan emin olamadığımız kelimelerin yanına ? işareti konulmuştur. Sicilde yazılmamış ancak anlam bütünlüğü için olması gerektiğini düşündüğümüz eksiklikleri [] işareti içinde, ilgili yerlerde gösterdik. Kâtip tarafından üstü çizilmiş olup da okuyabildiğimiz kelimeleri üstü

Çalışmada kayıtların temas ettiği konularla sınırlı olarak İslâm-Osmanlı aile hukuku esasları çerçevesinde hukukî bir tahlil yapılacaktır. Ancak bu tahlil bakımından Anadolu ve Rumeli’de resmi mezhep olarak uygulanan Hanefî mezhebine ve yer yer bu mezhep içindeki farklı görüşlere değinilecektir. Diğer mezheplerin görüşlerine temas edilmeyecektir. Çalışma kapsamında kavramların lügat mânâlarını değil, İslâm hukuku bakımından kazandıkları anlamları kullanacağız. Ayrıca kölelerin taraf olduğu bir kayıt olmadığından açıklamalarımızı hürler için yapacağız.

Aşağıda öncelikle sicile dâir genel bilgiler verilecek, ardından kayıtların daha sağlıklı bir zeminde anlaşılabilmesi bakımından ilgili olduğu ölçüde dönemin tarihî özellikleri ile Trabzon’un içtimaî yapısından bahsedilecektir.

İncelemiş olduğumuz sicil 1959 numaralı Trabzon şer’iyye sicilidir. Söz konusu sicili, T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı’ndan jpeg formatında, 86 varak, 92 poz halinde temin ettim. Sicilin arşivdeki yer bilgisi “Osmanlı, MŞH.ŞSC.d., 8654” şeklindedir. Trabzon’a ait toplam 297 adet şer’iyye sicili bulunmakta olup⁴, en eski tarihli sicili 1815 numaralı sicildir. Bu sicilin çevriyazısı, hukukî tasnif ve değerlendirmesi Ali Turan tarafından yapılmış bulunuyor⁵. Bizim incelediğimiz 1959 numaralı sicil, eskilik bakımından 145. sicildir⁶. Kayıtlar sicilin ilk varağının b yüzünde başlamaktadır. Bu sebeple ilk kaydın numarası V. 1b-1 şeklindedir. Sicildeki son kayıt ise V. 86a-2 numaralı kayıttır.

Trabzon kadılığının ilk sicili olan 1815 numaralı sicildeki kayıtlar Trabzon’un fethinden yaklaşık 100 yıl sonraya, H. 962-965/ M. 1554-1558 yılları aralığına tekâbül etmektedir⁷. Bizim sicilimizde ise en erken H. 1224/M. 1809 ve en geç H. 1260/M. 1844 yılından olmak üzere toplam 750 kayıt bulunmaktadır. Kayıtlar tarih bakımından düzenli ilerlememiştir. Kayıtların büyük bir çoğunluğu (en az %95’i) H. 1258-1259/M.

çizili olarak ekledik, okuyamadıklarımızı çevriyazıya dâhil etmedik. Çevriyazıyı sicilin yakın tarihli olmasından ötürü uygun düştüğü ölçüde günümüz imlâsıyla yazmaya gayret ettik. İsimleri yazarken oğlu/zâde kelimelerini eğer kendisinden önce Ahmed, Mehmed gibi özel isimler gelmişse ayrı; özel isim gelmemişse bitişik yazdık: “Mahmud oğlu Osman”, “Lazoğlu Tufan” ve “Maraşlıoğlu Hasan” gibi.

⁴ Ahmet Akgündüz, **Şer’iye Sicilleri: Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler**, C. I, İstanbul, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları: 52, 1988, s. 213-214.

⁵ Ali Turan, “1815 Numaralı Trabzon Şer’iye Sicilinin Transkripsiyonu ve Hukukî Değerlendirmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı**, İstanbul, 2014.

⁶ Akgündüz, **Şer’iye Sicilleri**, I, s. 214.

⁷ Turan, **a.g.t.**, s. 31.

1842-1843 yıllarına aittir. Tarihleri okunamayan yâhut anlaşılamayan ve tarih içermeyen 19 adet kayıt bulunmakta olup, kalan 731 kaydın tarihleri şu şekildedir:

H. 1224/M. 1809	1 adet kayıt	V. 78a-1
H. 1241/M. 1826	4 adet kayıt	V. 85a-1, 85a-2, 85b-1, 85b-2
H. 1242/M. 1827	1 adet kayıt	V. 85b-4
H. 1252/M. 1836	1 adet kayıt	V. 26b-3
H. 1258/M. 1842	348 adet kayıt	
H. 1259/M. 1843	364 adet kayıt	
H. 1260/M. 1844	12 adet kayıt	

H. 1260/M. 1844 yılına ait olan 12 kaydın 10 adedi H. 23 Cumâdelûlâ/10 Haziran, birisi 9 Rebî'ülevvel/29 Mart ve diğeri de 17 Safer/8 Mart tarihlidir. H. 1260/M. 1844 yılında da kayıtların tarih bakımından düzenli bir sıralanışı olmadığı ortadadır. Görüldüğü üzere H. 1258/M. 1842 yılından önceki bazı yıllarda az sayıda kayıt bulunmaktadır. Kayıtlar için bir zaman aralığı verme noktasında bu kayıtları da aralığa dahil etmek gerçeği tam anlamıyla yansıtmayacak, H. 1224-1260/M. 1809-1844 yılları aralığını sicilin tarih aralığı için belirtmek sanki aradaki bütün yıllarda kayıt varmış gibi görünmesine neden olacaktır. Bu nedenle tarih bahsinde sadece sicildeki kayıtların neredeyse tamamının H. 1258 ve 1259 yıllarına ait olduğunu belirtmekle yetiniyoruz⁸. Bu da miladî olarak 1842 ve 1843 yıllarına tekabül etmektedir.

Kayıtlar başlıca adam öldürme ve yaralama, şetm (sövme), sirkat (hırsızlık), vergi, vakıf, gayrimenkûl satımı, mülkiyet iddiası, ecr-i misil talebi, karz akdi, yaylak

⁸ İslâm Araştırmaları Merkezi (İSAM) Kütüphanesi kadı sicilleri kataloğu veri tabanında sicilin tarih aralığı H. 1241-1260 olarak verilmiştir. Bkz. 145 numaralı Trabzon şer'iyeye sicili, <http://ktp.isam.org.tr/?url=kaynaksicil/> Ahmet Akgündüz ise sicilin tarih bilgisini "1241, 1258-1260" olarak vermiştir (Akgündüz, **Şer'iyeye Sicilleri**, I, s. 214).

kullanım hakkı, tereke, vekil tâyini, nikâh akdi, evlilik iddiası, talâk, muhâlaa, çocuklara nafaka takdiri, çocuklara vasî tâyini ile ilgili meselelerden ibarettir. Bu şekilde kamu hukuku ve özel hukukun farklı alanlarıyla ilgili kayıtlar bulunmakla birlikte özel hukuk alanına giren kayıtlar daha fazladır. Özel hukukta da aile hukuku ve miras hukukuna dâir kayıtlar büyük bir yer tutmaktadır. Sicil aile hukuku bakımından zengin bir içeriğe sahip olup, sicildeki toplam 750 kaydın 403'ü aile hukuku ile doğrudan veya dolaylı olarak ilişkilidir. Doğrudan ilişkili olan kayıtlar nikâh akitleri, muhâlaa, çocuklar için vasî tâyini ve nafaka takdiri gibi hususları içeren kayıtlardır. Dolaylı olarak ilişkili olan kayıtlarda ise uyumsuzluk esas olarak aile hukuku dışındandır, ancak verilen bilgilerden aile hukukuna dâir sonuçlar çıkarmak mümkün olmaktadır. Örnek olarak bazı kayıtların esasen miras hukuku ile ilgili olmalarının yanı sıra verilen bilgilerden müteveffâ kocanın çok ešli olduğunu tespit etmemiz gibi. Bu 403 kaydın çevriyazısı tarafımızca yapılmış ve tez ekinde sunulmuştur.

Çalışma konumuz olan sicile dâir çalışmalar tarandığında sadece bir doktora tezinin⁹ sicile kısmî olarak değindiği tespit edilmiştir. Söz konusu tezde, sicilde V. 19b'den başlayıp, V. 23b'de sona eren müteveffâ Memiş Paşa'nın tereke kaydından kısmen faydalandığı gibi sicildeki birkaç kayda daha değinilmiştir.

Sicildeki kayıtların büyük çoğunluğunun M. 1842-43 yıllarına ait olduğu belirtilmişti. Yerelde güçlü ve varlıklı ailelerle (âyanlar) mücadele edilen, merkezî otoritenin güçlendirilmeye çalışıldığı, Anadolu ve Rumeli'de büyük oranda başarıldığı bu dönem, aynı zamanda Osmanlı Devleti'nde bir müddetten beri devam eden yenileşme döneminin önemli bir aşamasına denk gelmekteydi. Bu tarihlerde Osmanlı Devleti'nin tahtında Sultan Abdülmecid (saltanatı: 1839-1861) bulunuyordu. Sultan Abdülmecid'in selefi babası II. Mahmud (saltanatı: 1808-1839), halefi ise kardeşi Sultan Abdülaziz'dir (saltanatı: 1861-1876).

II. Mahmud'un tahta geçtiğinde yaptığı ilk iş (veya yapmak zorunda olduğu ilk iş) Rumeli âyanları ve Alemdar Mustafa Paşa ile bir senet imzalamak olmuştur.

⁹ Abdullah Bay, "Trabzon Eyâletinde Mütegalibe Hareketleri ve Âyanlık (1750-1850)", Yayımlanmamış Doktora Tezi, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı**, Erzurum, 2007.

Âyanlara birtakım güvenceler getiren Sened-i İttifak adlı bu metin uygulamaya konulmamıştır. Reformcu bir pâdişah olan II. Mahmud, 1826'da Yeniçeri Ocağı'nı kaldırdıktan ölümüne kadar geçen sürede birçok reforma imza atmış, bunu sağlayabilmek için de öncelikle merkezî otoriteyi yeniden tesis etmek için uğraşmıştır. II. Mahmud'a göre İstanbul ve taşrada bulunan pâdişah dışındaki güç odakları yok edilmeyip, pâdişahın otoritesi tesis edilmeden reformları gerçekleştirmek mümkün olamayacaktı¹⁰. II. Mahmud, Mısır ve Mora dışında devletin birçok yerinde ve özellikle Anadolu ve Rumeli'deki güç odaklarını zayıflatıp, ortadan kaldırarak merkezî otoriteyi güçlendirmeyi başarabilmiştir¹¹. Yalnız Mısır'da Kavalalı Mehmet Ali Paşa'ya özerklik tanımak zorunda kalmış ancak Arnavutluğun güçlü âyanı Tepedelenli Ali Paşa'yı ortadan kaldırarak ikinci bir Kavalalı Mehmet Ali Paşa vak'asının yaşanmasını engellemiştir. Döneminin önemli reformları olarak vakıfların bir elde birleştirilmesi, 1831'de *Takvim-i Vekayi* adlı resmi gazetenin çıkarılması, 1831'de gerçekleşen sadece erkeklerin dikkate alındığı ilk nüfus sayımının yapılması, okulları yaygınlaştırmak, hazinenin modernleştirilmesi ve çağın gereklerine uygun modern bir ordunun kurulması zikredilebilir. Sultan Abdülmecid de reform konusunda babasını takip etmeye kararlıydı¹². Onun saltanatı döneminde 1839 yılında Gülhane Hatt-ı Şerifi'nin ilânıyla Osmanlı Devleti için içtimaî, siyasî ve hukukî açıdan büyük bir dönüm noktası olan Tanzimat dönemine girilmiştir.

19. yüzyılın ilk yarısında Trabzon idaresine âyan kökenli bir aile olan Hazinesarâdeliler damga vurmuş olup, ilk temsilcileri Hazinesarâde Süleyman Paşa'ydı¹³. Ondan sonra 1828 veya 1829 yılında II. Mahmud tarafından Trabzon vâililiğine Süleyman Paşa'nın oğlu Osman Paşa atanmıştır¹⁴. Osman Paşa, II. Mahmud'un merkezileşme politikasının gereği olarak Canik'ten Kafkasya sınırına kadar olan bölgenin âyanlarıyla mücadele etmiş ve Trabzon eyâletinde merkezileşmeyi sağlamaya çalışmıştır¹⁵. Âyan kökenli bir ailenin II. Mahmud

¹⁰ Bernard Lewis, **Modern Türkiye'nin Doğuşu**, III. Edisyon, 9. bs., Çev. Boğaç Babür Turna, Ankara, Arkadaş, 2017, s. 109.

¹¹ **A.e.**, s. 149.

¹² **A.y.**

¹³ Özgür Yılmaz, **Tanzimat Döneminde Trabzon**, İstanbul, Libra Kitap, 2014, s. 149.

¹⁴ **A.e.**, s. 150.

¹⁵ **A.e.**, s. 154.

tarafından vâililiğe getirilmesi merkezî otoriteyi güçlendirmeye, yerel güç otoritelerini ortadan kaldırmaya çalışan bir pâdişah için çelişki gibi gözükse de aslında âyanlar arası hâkimiyet mücadelesi, zayıflamalarına ve merkezî otoritenin güçlenmesine katkı sağlamıştır¹⁶.

1842 yılında Trabzon eyâletinin vâlisi Hazinedarzâde es-Seyyid Osman b. es-Seyyid Süleyman Paşa ölünce Trabzon vâlisi onun li-eb (baba bir) kardeşi Hazinedarzâde Abdullah Paşa olmuştur¹⁷. Sicilimizde bulunan 5 Recep 1258/12 Ağustos 1842 tarihli, V. 28b-5 numaralı kayda göre Hazinedarzâde Osman Paşa 21 Rebî'ülâhîr 1258/1 Haziran 1842 tarihinde ölmüştür. Kayıta¹⁸ müteveffâ Trabzon vâlisi Hazinedarzâde Osman Paşa'nın, o tarihte Trabzon vâlisi olduğu belirtilen kardeşi Hazinedarzâde Abdullah Paşa'yı, küçük çocukları üzerine vasî olarak tâyin ettiği görülmektedir.

Yılmaz çalışmasında Osman Paşa ve Abdullah Paşa'nın eski sisteme bağlı ve Tanzimat ile gelen değişime karşı olduklarını belirtmektedir¹⁹. Hem bu sebeple hem de âyan ve ağaların vergi vermeme bakımından eskiden beri gelen mukavemetleri neticesinde Trabzon'da Tanzimat'ın uygulanması ertelenmiştir²⁰. Hazinedarzâde Abdullah Paşa'dan sonra vâli olarak atanan II. Mahmud'un damadı Mehmet Halil Rıfat Paşa'nın 1846'da başlayan ve bir yıl süren vâlilik döneminde ve sonraki vâli Ragıp Paşa'nın çok kısa süren vâlilik döneminde de Trabzon'da Tanzimat'ın uygulanması mümkün olmamış, Mart 1847'de İsmail Rahmi Paşa'nın Trabzon vâlisi olmasıyla onun döneminde Trabzon'da Tanzimat yürürlüğe girebilmiştir²¹.

¹⁶ Yılmaz, **a.g.e.**, s. 151.

¹⁷ V. 28b-5; Mahmut Goloğlu, **Trabzon Tarihi: Fetihden Kurtuluşa**, 2. bs., Trabzon, Serander, 2013, s. 149.

¹⁸ Bu kayda göre “mülhakatıyla eyâlet-i Trabzon müşeyyed (sağlam, aşılmaz) iken bundan akdem hulûl-i ecel-i mev'udıyla irtihal-i dâr-ı bekâ eden Hazinedarzâde es-Seyyid Osman b. es-Seyyid Süleyman Paşa'nın zevce-i menkûha-i metrukesi Rukiye Hanım bt. Ebu Bekir Ağa, sulbiyetan-ı kebirhan kerimeleri Şâkire Hanım, Fâtıma Hanım, Emine Hanım, Naime Hanım, sagîretan kerimeleri Behiye Hanım, Zeyneb Hanım, Mahiye Hanım, sulbiyyun-ı kebir mahdumu müderrisin-i kirâmdan es-Seyyid Süleyman Beğ Efendi ve sagîrun mahdumları Istabl-ı Âmire müdürlüğü pâye-i celîlesiyle mübeccel es-Seyyid Abdülhamid Beğ Efendi ve rikâb-ı hümâyûn kapıcıbaşlarından es-Seyyid Hüseyin Tahsin Beğ Efendi ve diğer oğulları es-Seyyid Nuri Beğ Efendi ve Mehmed Tâhir Beğ Efendilerdir.”

¹⁹ Yılmaz, **a.g.e.**, s. 155.

²⁰ **A.e.**, s. 156.

²¹ **A.e.**, s. 159. Trabzon'da Tanzimat'ın uygulanışının gecikmesi hakkında arşiv belgeleri ışığında verilen ayrıntılı bilgiler için bkz. Yılmaz, **a.e.**, s. 155-178.

Osmanlı Devleti'ne ait bir bölgenin belirli bir zamanda nüfusunun ne kadar olduğunu bulmak için tahrir defterleri, seyahatnâmeler ve bunlara ek olarak son yüzyıl için nüfus sayımları ve salnâmelerden istifade edilmiştir. Ortaya çıkan veriler zikrettiğimiz kaynaklar arasında bazen farklılık göstermişse de yaklaşık bir fikir vermektedirler.

Lowry'nin İspanyol seyyah Pero Tafur ve tarihçi Anthony Bryer'den aktardığına göre Trabzon şehri fetihten önce 4.000-5.000 dolaylarında bir nüfusa sahipti ve Trabzon halkı çoğunluk Rum olmak üzere Ermeni ve Franklar'dan oluşmaktaydı²². Şehrin 1461'de Fatih Sultan Mehmed tarafından fethedilmesinden sonra Trabzon'a Müslümanlar yerleştirilmiştir. Lowry, dönemin tahrir defterine dayanarak 1486 yılında şehirde askerî nüfus dışında devamlı yaşayan 285 Müslüman hâne olduğunu, Ömer Lütfi Barkan'ın önerdiği şekilde bir hânedede ortalama 5 kişinin yaşadığı kabul edilirse, bu durumda nüfus bakımından 1290 sayısına ulaşılacağını belirtmektedir²³. 285 hânelik Müslüman toplumu o sırada şehrin toplam nüfusunun %19,22'sine denk gelmekteydi²⁴. % 80,78'lik bölüm ise çoğunluk Rum Ortodokslar olmak üzere Ermeni Gregoryan ve Katolik Latinlerden oluşmaktaydı²⁵. 1583 yılında Müslümanların oranı %53,62'ye yükselmişken; Rum, Ermeni ve Katoliklerin toplam oranı %46,38'e düşmüştür²⁶. Tahrir defterlerine göre zamanla Trabzon'daki Müslüman nüfus artarak, çoğunluğu oluşturmuştur.

Sicilimizin ait olduğu dönem olan 1842-1843 yıllarına dâir Alman Karl Koch'un aktardığı bilgilere göre Trabzon şehrinde 1843 yılında 6.000 hânedede 30.000 kişi bulunuyordu²⁷. Trabzon Vilayetinin 1869 tarihli ilk salnâmesine göre ise Trabzon, Canik, Lazistan ve Gümüşhane sancaklarında toplam erkek nüfus (nüfus-ı zükûr) 446.755 olup, bunların 365.260'ı Müslüman, 63.438'i Rum, 16.399'u Ermeni, 1.658'i

²² Heath W. Lowry, **Trabzon Şehri'nin İslâmlaşması ve Türkleşmesi 1461-1583**, Çev. Demet ve Heath Lowry, Gözden Geçirilmiş Yeni Basım, İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2010, s. 37.

²³ A.e., s. 43-44 .

²⁴ A.e., s. 41.

²⁵ A.e., s. 48.

²⁶ A.e., s. 216.

²⁷ Mustafa Aydın, "Alman Seyyah Karl Koch'un 1843 Yılına Ait Trabzon İzlenimleri", **Trabzon Tarihi Sempozyumu Bildirileri**, Trabzon, Trabzon Belediyesi Kültür Müdürlüğü Yayınları, 1999, s. 415.

Katolik'ti²⁸. Bu sancakların bütünü günümüzde Samsun'dan Batum'a kadar olan bölgeyi ifade etmektedir. Salnâmeye göre Trabzon şehir merkezinde ise (Trabzon'a mülhâk nefis-i Trabzon şehri) nüfus-ı zükûr 9.180 olup, bu kişilerin 397'si Katolik, 1.254'ü Ermeni, 1.776'sı Rum ve 5.753'ü Müslüman'dır²⁹.

Sicilimizde gayrimüslimlerin davacı veya davalı olduğu birçok kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtlardan aile hukuku ile ilgili olan kayıtlar çoğunlukla çocuğa vasî tayini, vasî üzerine nâzır tayini, çocuğa nafaka takdiri ile ilgilidir. İki tarafın da gayrimüslim olduğu bir nikâh kaydı veya boşanma kaydı yoktur. Dolayısıyla sicilin ait olduğu zaman diliminde eğer varsa evlenme ve boşanmalarını kendi cemaat mahkemelerinde gerçekleştirdikleri düşünülebilir. Aile hukuku dışında sicilin bütününde gayrimüslimlerle ilgili kayıtlar genel olarak; karz akdinden doğan talepler, miras uyuşmazlıkları, şirket uyuşmazlıkları, arsa ve ev alım-satımları, komşuluk ile ilgili olmakla birlikte az sayıda kayyım tayini, öldürme, yaralama ve şetm kayıtlarından ibarettir. Bu kayıtların bazılarında iki taraf da gayrimüslim, bazılarında bir taraf gayrimüslim diğer taraf Müslüman'dır.

Gayrimüslimlerin bulunduğu kayıtlarda onlar için çoğunlukla zimmî, bazı kayıtlarda Nasrânî/Nasrâniye ifadeleri kullanılmıştır. 2 kayıt ise Katolik milletinden oldukları belirtilen zimmîler ile ilgilidir³⁰. Erkek zimmîlerin künyeleri belirtilirken isimleri ile babalarının isimleri arasına “veled” ifadesi konulmuştur. Örneğin; V. 6b-4'te Sarkiz veled-i Kirkor ifadesi, Kirkor'un oğlu Sarkiz anlamına gelmektedir. Kadınlarda ise tıpkı Müslümanlarda olduğu gibi “bint” kelimesi kullanılmıştır. Bu kayıtlar ve isimler şu şekildedir: V. 45b-1'de Toma bint-i Nikole (Nikole'nin kızı Toma), V. 47a-3'te Sofya bint-i Totor, V. 76a-2'de Sofya bint-i Ayostol.

²⁸ **Trabzon Vilayeti Salnamesi/1869**, C. I, Haz. Kudret Emiroğlu, Ankara, Trabzon İli ve İlçeleri Eğitim, Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı Yayınları, 1993, s. 147.

²⁹ **Trabzon Vilayeti Salnamesi/1869**, s. 139.

³⁰ V. 38a-4'te Katolik milletinden Duhancı (Tütüncü) Nubiş adlı zimmînin iddiasına göre, Nubiş, oğlu Mirkor'u 10.000 kuruşluk duhan (tütün) ile Tiflis'e göndermiş, oğlu malları satıp malların bedeliyle geri dönmüştür. Akabinde Mirkor, kutta'-i tarîke (yol kesenlere) tesadüf etmiş ve üzerinde bulunan duhan bedeli gasp edilmiştir. V. 54a-2 ise Katolik milletinden olan bir grup zimmî ile Katolik milleti kocabaşları arasındaki bir vergi meselesine dâirdir. Kocabaşı unvanı Hristiyanlarca kullanılmış olup, Anadolu ve Rumeli'de bulunan Müslüman köylerindeki “muhtar” a karşılık gelmektedir (Mehmet Zeki Pakalın, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, C. II, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları: 2506, İstanbul, 1993, s. 285'te kocabaşı maddesi). Tanzimat'tan sonra kocabaşı unvanı kaldırılarak genellikle muhtar unvanı kullanılmışsa da Hristiyanlarca kocabaşı tâbiri terkedilememiş ve muhtar tâbiri Hristiyan köylerinde yaygınlık kazanamamıştır (Pakalın, a.y.).

BİRİNCİ BÖLÜM

EVLENMEYE DAİR KAYITLARIN TAHLİLİ

A. Nikâh Akdi

Evlilik farklı zaman ve coğrafyaya göre farklı anlamlar ihtiva edebilen bir kurum olmakla birlikte genel bir tanım vermek gerekirse evlenme; “ayrı cinsten iki insanın sürekli olarak bir arada yaşamak istemelerinin örf ve âdet veya yasa ile tanınmasına” denir³¹.

İslâmî bir bakış açısıyla evlilik kurumuna hukukî, içtimaî ve dinî olmak üzere üç farklı boyuttan yaklaşılabılır. Evliliğin bir akitle kurulması onun hukukî boyutunu teşkil etmektedir. İslâm dinine göre nikâh, kutlu bir ayin niteliğinde değildir. İçtimaî boyutu bakımından ise İslâm dininin evlilikte kadına sağladığı statü göze çarpmaktadır. İslâmiyet’le birlikte Müslüman kadınlar o dönemin kadınlarına göre daha iyi bir konuma gelmiş, kadının hakları bakımından ciddi bir iyileştirme yapılmıştır³². Nihayetinde ise İslâm dininde evlilik, Hz. Peygamber’in hadislerinde gördüğümüz üzere teşvik edilmiş bir kurumdur.

İslâm hukukuna göre evlilik, nikâh akdi ile kurulur. Nikâhın kadı yâhut din adamı tarafından kısılması dinî-hukukî bir şart değildir. Evlenme ehliyetine sahip iki tarafın, meclis birliği³³ içerisinde ve şahitler huzurunda karşılıklı olarak evlenme iradelerini açıklamalarıyla nikâh akdi gerçekleşmiş olur. Ancak önemi ve doğurduğu sonuçlar bakımından nikâhın, bir hukuk adamı veya din adamı önünde yapılmasına özen gösterilmiştir³⁴. Bu sebeple uygulamada nikâhlar mahkemede yâhut mahkemenin evlenmek isteyenlere verdiği izin kâğıdı (izinnâme) ile din adamı tarafından

³¹ Coşkun Üçok, Ahmet Mumcu, Gülnihal Bozkurt, **Türk Hukuk Tarihi**, Tamamen Yenilenmiş ve Tekrardan Gözden Geçirilmiş 19. bs., Ankara, Turhan Kitabevi, 2017, s. 110.

³² Üçok, Mumcu, Bozkurt, **a.e.**, s. 114.

³³ Meclis birliği, evlenme iradesini açıklayan icap ve kabulün araya aksi anlama gelebilecek bir söz veya davranış girmeden aynı toplantıda ortaya konulması anlamına gelir.

³⁴ M. Âkif Aydın, **Osmanlı Aile Hukuku**, İstanbul, Klasik, 2017, s. 60.

kıyılmıştır³⁵. Mahkemede yâhut din adamı tarafından kıyılmayan nikâhlar da fetva mecmualarında belirtildiği üzere, İslâm hukukuna göre geçerlidir³⁶.

Nikâh akdi bakımından uyulması gereken bazı şartlar bulunmaktadır. Akdin unsurları, taraflar ve icap-kabul, akitte aranan şartlar ise; inikat (kurucu), sıhhat (geçerlilik), nefâz (yürürlük) ve lüzum (bağlayıcılık) şartları olarak tasnif edilebilir³⁷. Biz kayıtlarla ilgili olduğu ölçüde bu şartlara değineceğiz. Şimdi ise sicildeki nikâh kayıtlarının genel bir görünümünü vereceğiz.

Sicilde 232 adet nikâh kaydı bulunmaktadır. Bu nikâhlar, kadı tarafından mahkemede kıyılmıştır. Sicilde izinnâme örneğine rastlanılmamıştır. Söz konusu nikâh kayıtları kısmen Arapça ifadeler de içermektedir. Genel itibariyle kocanın (zevc) Trabzon'da hangi kazâ, nâhiye yâhut mahalleden olduğuyla başlamakta daha sonra ismi, varsa velîsinin veya vekilinin ismi, tâkîben kadının (zevce) ismi, varsa velîsinin veya vekilinin ismi yer almaktadır. Bundan sonra şâhitlerin isimleri ve mehrin miktarı verilmekte ve kayıtlar nikâhın tarihi ile ve varsa şühûdü'l-hâl ile sona ermektedir³⁸. Zevcin sagîr (küçük erkek) olup olmadığı ile zevcenin sagîre (küçük kız) mi bîkrü'l-bâliğa (bülûğa ermiş bâkire kız) mı yoksa seyyibe (dul) mi olduğu da belirtilmiştir. Vekillerin taraflarla bir akrabalık bağı varsa, kayıtlarda bunlar da “babası”, “erkek kardeşi”, “amcası” vs. olarak yazılıdır. Taraflar, vekil yâhut velîleri aracılığıyla evlenmeyip de nikâha bizzat iştirak etmişlerse, el-âkid/el-âkide (akdi yapan) bi-nefsihî/bi-nefsihâ (kendisi) denilerek merasime bizzat katılıp, evlilik iradelerini açıkladıkları da yazılmıştır.

³⁵ Osmanlı Devleti'nde nikâh ya kadılar tarafından ya da kadıların her bir nikâh için ayrı ayrı verdikleri izinnâme ile din adamları tarafından kıyılırdı. İzinnâme bazen de mahkeme kâtiblerine verilirdi (Aydın, **Osmanlı Aile Hukuku**, s. 67). Bunun yanı sıra mahkemelere uzak yerlerde, özellikle köylerde, bazı nikâhlar ne mahkeme huzurunda ne de kadıdan bir izinnâme alınarak kıyılmıştır (M. Âkif Aydın, **Osmanlı Devleti'nde Hukuk ve Adalet**, 2 . bs., İstanbul, Klasik, 2017, s. 211).

³⁶ Aydın, **Osmanlı Aile Hukuku**, s. 72 ve dipnot 108.

³⁷ M. Âkif Aydın, **Türk Hukuk Tarihi**, 15. bs., İstanbul, Beta, 2018, s. 261-266.

³⁸ Sicilden örnek bir nikâh kaydı: V. 11b-9: “An asl Kurumdan, ez-zevc Tahir b. Ahmed vekiluhu Ömer b. Ahmed, ez-zevcetü'l-bîkrü'l-bâliğa Havvâ bt. İsmail vekiluha Topal Ömer b. Süleyman, bi-şehâdeti Ahmed b. Osman ve Osman b. Bekir, el-mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Ş. Çubukçu Tahir Aka, Emin Çavuş, Muhzır Hasan ve gayruhum”.

1. Nikâh Akdinin Unsurları

Nikâhın unsurları taraflar, icap ve kabuldür. Hanefîlere göre icap ve kabul tarafları da içerdiğinden nikâhın unsurları arasında taraflar yer almaz³⁹.

Nikâhın tarafları evlenecek olan bir kadın ile bir erkektir. Sicildeki nikâh kayıtlarının 102'sinde kadının seyyibe olduğu, 119'unda bikrû'l-bâliğa olduğu, 1 kayıtta mutallaka (kocası tarafından boşanan kadın) olduğu⁴⁰, 10'unda ise bâliğa olmayan küçük (bülûğa eren kadın) olduğu belirtilmiştir. Koca bülûğa ermemişse küçük olduğu (ez-zevcû's-sagîr/ez-zevc sabî) belirtilmiştir. 3 kayıtta durum böyledir. Diğer kayıtlarda koca için sadece "ez-zevc" denilerek devamında künyesi verilmiştir. Ancak bazı durumlarda velîler de nikâhın tarafı olabilmektedir. Bu husus aşağıda eksik ehliyetliler ve ehliyetsizler başlığı altında incelenmiştir.

Evlenme isteğini içeren icap ve bunun kabulü ise taraflarca bizzat açıklanmalı yâhut bu irade vekiller aracılığıyla ortaya konulmalıdır⁴¹. Sicildeki nikâh kayıtlarına göre kadınlar 8 nikâh kaydında bizzat, 214 kayıtta vekil aracılığıyla; erkekler 25 kayıtta bizzat, 204 kayıtta vekil aracılığıyla evlenmiştir. 10 kayıtta küçük kızların, 3 kayıtta küçük erkeklerin velîleri nikâh akdini gerçekleştirmiştir.

2. Evlenme Ehliyeti

a. Genel Olarak

Ehliyet, kişinin dinî ve hukukî hükme konu olabilmesi için elverişli hale gelmesi olarak ifade edilebilir⁴². Her akitte olduğu gibi nikâh akdini yapacak kişinin de hukukun öngördüğü bir derecede yeterliliği/ehliyeti bulunmalıdır. Evlenecek kişinin yâhut velînin evlendirdiği durumlarda velînin, evlenme ehliyetine sahip olması gerekmektedir. İslâm hukukunda evlenebilmek bakımından yaş koşulu aranmamaktadır. Ehliyet sadece kimin nikâh akdini yapabileceği noktasında önem

³⁹ Aydın, **Türk Hukuk Tarihi**, s. 261.

⁴⁰ V. 14a-11'de ez-zevcetü'l-mutallaka Mahbube bt. Mustafa.

⁴¹ Aydın, **Türk Hukuk Tarihi**, s. 262.

⁴² Ali Bardakoğlu, "Ehliyet", **DiA**, C. X, 1994, s. 533-539, (çevrimiçi) <https://islamansiklopedisi.org.tr/ehliyet> (05.04.2019) s. 534.

kazanmaktadır. Kişi ehliyetinin durumuna göre ya kendi iradesiyle ya velîsinin izin yâhut icâzetiyle evlenebilmekte ya da velîsi tarafından evlendirilebilmektedir. Son iki ihtimalde nikâh velâyeti vardır. Bir şahsın evlendirilmesi hususunda başka bir şahsın sahip olduğu velâyete, nikâh velâyeti denilir⁴³.

İnsan fizikî ve aklî gelişimine bağlı olarak derece derece artan bir şekilde hukukî hayatta daha fazla rol oynayabilmektedir. Evlenme ehliyeti söz konusu olduğunda bu gelişim, kişinin temyiz devresinde olması ve bülûğ çağına girmesi ile tamamlanmaktadır. Bu sebeple bu devrelerin açıklanması gerekmektedir.

Temyiz, ayırma; iyiyi kötünden, doğruyu yanlıştan ayırt edebilme anlamına gelmektedir. Buradaki ayırabilme, iyinin ve kötünün birbirinden ana hatlarıyla ayrılabilmesidir⁴⁴. Yoksa tam bir idrak ve kavrayış özelliğinin oluşması kastedilmez. Temyiz yeteneği olana mümeyyiz denir. Mecelle'ye göre bir çocuk, alım-satımın etkilerini ve sonuçlarını anlayabiliyor, bir malın değeri noktasında ciddi bir yanılma içine girmiyorsa çocuğun temyiz gücü vardır, mümeyyiz küçüktür⁴⁵. Temyiz gücü olmayan çocuk ise gayrimümeyyiz küçüktür. Temyiz devresinin başlangıcı için kesin bir yaş söylenemezse de hukukçuların ekseriyeti 7 yaşını temyiz devresinin başlangıcı sayarlar⁴⁶. Dolayısıyla ortalama yedi yaşına kadar olan küçükler gayrimümeyyiz küçük olarak isimlendirilir.

Bülûğ devresi ise vücudun biyolojik gelişimi ile ilgili bir devredir. Bir çocuğun vücudunun üreme kapasitesine sahip bir yetişkin vücuduna dönüştüğü fiziksel değişim sürecine girmesiyle bülûğ devresi başlar. Bu devredeki erkeğe bâliğ, kıza bâliğa denilmektedir. Ebu Hanife'ye göre bülûğ devresini başlatacak biyolojik belirtiler gerçekleşmemişse, hükmen bülûğa girmiş sayılmanın yaşı erkeklerde 18, kızlarda 17'dir⁴⁷. Ebu Yusuf ve İmam Muhammed'e göre bu yaş erkek veya kız açısından

⁴³ Ömer Nasuhî Bilmen, **Hukuk-i İslâmiyye ve Istilahat-i Fıkhiyye Kamusu**, İstanbul Üniversitesi Yayınları No. 402, Hukuk Fakültesi No. 90, İstanbul Matbaacılık, 1951, C. II, s. 6, No. 35.

⁴⁴ Bardakoğlu, **a.g.m.**, s. 536.

⁴⁵ Mecelle, md. 943.

⁴⁶ Ahmet Akgündüz, **İslâm ve Osmanlı Hukuku Külliyyatı: Özel Hukuk (Şahsın Hukuku ve Aile Hukuku)**, C. I, İstanbul, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, 2012, s. 56.

⁴⁷ Hayreddin Karaman, **Mukayeseli İslâm Hukuku**, C. I, 8. bs., İstanbul, İz Yayıncılık, 2013, I, s. 259-260.

15'tir⁴⁸. Osmanlı Devleti'nde Ebu Yusuf ile İmam Muhammed'in görüşü uygulanmıştır⁴⁹. Kendisinde bülûğ belirtileri görülmeyen kişiler 15. yaşlarını doldurmakla hükmen bâliğ/bâliğa kabul edilmişlerdir.

Evlenme ehliyetine sahip olmak kişinin başkalarının izin ve icâzetine ihtiyaç duymaksızın nikâh akdini bizzat yapabilmesini ifade etmektedir⁵⁰. Bu bakımdan evlenme ehliyeti noktasında kişileri tam ehliyetliler, eksik ehliyetliler ve ehliyetsizler şeklinde üçe ayırarak inceleyeceğiz.

b. Tam Ehliyetliler

Ebu Hanife ve Ebu Yusuf'a göre mümeyyiz, bülûğa ermiş ve hür olan erkek veya kız, nikâh akdini izin ve icâzete gerek kalmadan kendisi yapabilir, onlar evlenme bakımından tam ehliyetlidir⁵¹. Yalnız kızın velîsiz nikâhında velî, denklik (kefâet) itirazında bulunup hâkime müracaat edebilir ve hâkimin kararıyla evlilik feshedilebilir⁵². Sicilde velînin denklik sebebiyle evliliğin feshini talep ettiği bir kayıt bulunmamaktadır. İmam Muhammed'e göre ise velînin onayı olmadan mümeyyiz bâliğa bir kız evlenemez⁵³. Ona göre nikâhta hem velînin hem de kızın rızâsı bulunmalıdır ki buna müşterek velâyet denilmektedir. Osmanlı Devleti'nde Ebu Hanife ve Ebu Yusuf'un görüşü 951/1544 yılına kadar uygulanmış, Kanunî döneminde ise İmam Muhammed'in görüşü uygulanmıştır⁵⁴. Bu görüş Şeyhülislâm Ebussuud Efendi'nin verdiği fetvânın pâdişah iradesiyle kanun haline gelmesi sonucunda yürürlüğe girmiştir⁵⁵. Bu dönemden sonra nikâhların bütününde velî izninin aranıp

⁴⁸ M. Âkif Aydın, **İslâm-Osmanlı Aile Hukuku**, İstanbul, Marmara Üniversitesi İlahiyat Vakfı Yayınları No. 11, 1985, s. 23.

⁴⁹ Ekrem Buğra Ekinci, **İslâm Hukuku: Umumi ve Hususi Hükümler**, 2. bs., İstanbul, Arı Sanat Yayınevi, 2016, s. 360.

⁵⁰ Mustafa Avcı, **Türk Hukuk Tarihi**, 6. bs., Konya, Atlas Akademi, 2017, s. 344.

⁵¹ Aydın, **Osmanlı Aile Hukuku**, s. 53; Feyzullah Efendi, **Fetâvâ-yı Feyziye**, Haz. Süleyman Kaya, İstanbul, Klasik, 2009, s. 24, No. 138. "On iki yaşını tekâmül edip cüssesinin bulûğa tahammülü olan Zeyd ihtilam ile bâliğ oldum deyu ikrar edip ba'dehu Hind'i tezevvüc eylese akd-i mezbûr sahih olur mu? el-Cevab: Olur".

⁵² Karaman, **a.g.e.**, I, s. 317. Denklik, dinî, iktisadî ve sosyal seviye noktalarında erkeğin kadının ailesine olan uyumu bakımından aranır (Aydın, **Türk Hukuk Tarihi**, s. 270).

⁵³ Vehbe Zuhayli, **Hanefî Fıkhi**, Çev. Yusuf Cığır, C. III, İstanbul, Saadet Yayınevi, 2014, s. 330.

⁵⁴ Aydın, **Osmanlı Aile Hukuku**, s. 54-55.

⁵⁵ Ekrem Buğra Ekinci "Osmanlı Hukukunda İzinnâme ile Nikâh", **Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları Dergisi**, sy. 2, 2006 (Güz), s. 50.

aranmadığı noktasında kesin bir söz söylemek zordur. Çünkü şer‘iyye sicillerinde velî izninin arandığına dâir kayıtlar bulunmakla birlikte izinsiz kıyılan nikâhların feshedilmeyeceğine dâir fetvâlar da bulunmaktadır⁵⁶. Bizim sicilimizdeki nikâh kayıtlarında görüyoruz ki hem dul hem de bîkrü’l-bâliğa olduğu belirtilen bütün kadınlar ya bizzat ya da vekil aracılığıyla evlenmiştir. Hatta V. 19a-1’deki nikâh kaydında bîkrü’l-bâliğa nikâh merasimine bizzat iştirak edip nikâhın tarafı olmuştur. Dolayısıyla sicildeki nikâh kayıtlarında velî izninin arandığına dâir bir belirti yoktur. Sadece küçüklerin velîleri tarafından evlendirildiklerini görmekteyiz. Bu durumda sicilimizdeki nikâhlar bakımından Ebu Hanife ve Ebu Yusuf’un görüşü esas alınmıştır.

c. Eksik Ehliyetliler ve Ehliyetsizler

(1) Tanım ve Özellikler

Evlenme ehliyeti eksik olanlar mümeyyiz küçükler, mâtuhtar (bunaklar) ve köleler olup, bunlar velîlerinin izin veya icâzetiyle yâhut velîleri tarafından evlendirilebilirler⁵⁷. Ehliyetsizler ise gayrimümeyyiz çocuklar ve akıl hastalarıdır. Onlar kendi irade beyânlarıyla evlilik ilişkisi kuramazlar ancak belli şartlarda velîleri tarafından evlendirilebilirler⁵⁸. Biz burada mümeyyiz ve gayrimümeyyiz çocuklara değineceğiz.

Hanefîlere göre mümeyyiz küçüğün nikâhı, velînin icâzeti gelene kadar geçerli bir nikâhın sonuçlarını doğurmaz⁵⁹. Burada velînin izin veya icâzeti nefâz (yürürlük) şartıdır. Velînin izni alınmadan yapılan böyle bir nikâh, henüz yürürlük kazanmamıştır ve velînin icâzeti kadar askıda hükümsüzdür (mevkûf nikâh). Gayrimümeyyiz küçüğün irade beyânıyla ise velî sonradan icâzet verse dahi bir evlilik ilişkisi kurulamaz. Böyle bir nikâh, inikat şartı (kurucu şart) eksikliğinden dolayı bâtıl bir nikâh olacaktır. Mümeyyiz küçükler, rızâları hilâfına da velîleri tarafından evlendirilebilir. Gayrimümeyyiz küçükler ise ancak velîleri tarafından evlendirilebilir.

⁵⁶ Aydın, **Osmanlı Aile Hukuku**, s. 56.

⁵⁷ Aydın, **Türk Hukuk Tarihi**, s. 268.

⁵⁸ **A.e.**, s. 269.

⁵⁹ Aydın, **İslâm-Osmanlı Aile Hukuku**, s. 23.

Gayrimümeyyiz küçük, yeni doğmuş olsa dahi velîsi onu evlendirebilmektedir. Evlendirme yetkisini de içeren velâyet yetkisi belirli bir yaştan sonra değil doğumla başlamaktadır. V. 81a-1’de Âişe bt. Hüseyin’in 1239 senesi Haziran ayının ilk Cuma günü (M. 18 Haziran 1824’te) doğduğu, takip eden Pazartesi günü yani daha üç günlükken babası Hüseyin’in onu Mehmed b. Ali ile evlendirdiği tespit edilmiştir (27 Rebî‘ülevvel 1259/27 Nisan 1843). Mehmed b. Ali de amcası Ahmed b. Hüseyin velâyetiyle evlenmiştir. Burada iki taraf bakımından da zorlayıcı velâyet söz konusudur. Velâyet altında olanın rızâsına bakılmaksızın velînin sözünü yerine getirebilme yetkisine zorlayıcı velâyet (velâyet-i icbar) denilmektedir⁶⁰. Temyiz çağında olsun olmasın bülûğa ermemiş bir küçük, velîsi tarafından bu yetki çerçevesinde evlendirilebilmektedir.

Zorlayıcı velâyet yetkisi babaya aittir. Baba sağ değilse Hanefîlere göre öncelikle asabeye (baba tarafından akrabalara) aittir ve mirastaki sıralamaya göre velî belirlenmektedir⁶¹. Nitekim V. 47b-4’te Mehmed b. Hüseyin, sagîre Âişe’yi annesi ve halasının kendisiyle on üç sene önce evlendirdiklerini, bu sebeple Âişe’nin şimdi nefsinin (kendini) teslim etmesini talep etmiştir. Karşı tarafın nikâhı inkâr etmesinden sonra merkum Mehmed, nikâhta Âişe’nin veliyy-i akrebi (en yakın velîsi) olan amcasının oğlu Osman’ın izin ve icâzetinin bulunmadığını ve nikâhı Osman’ın akdetmediğini ikrar edince, davasından men’ ile ilzam olunmuştur (25 Zilka‘de 1258/28 Aralık 1842). Evlendirme velâyetinde amca oğlu, anne ve haladan önce gelmektedir⁶². Bu sebeple kayıta da görüldüğü üzere evlendirme noktasında daha yakın velî konumunda olan amca oğlu Osman’ın iradesi bulunmadığı için Mehmed’in talebi sonuçsuz kalmıştır.

Gerek mümeyyiz olsun gerekse gayrimümeyyiz olsun bülûğa ermemiş bir küçüğün evlendirilemeyeceği yönünde bir görüş de bulunmaktadır. Bu görüş Osman el-Betti, İbn Şübrûme, Ebu Bekir el-Esam gibi ilk dönem fakihleri tarafından ileri sürülmüştür⁶³. Onlara göre küçüğün evlendirilmesi geçersizdir. Bunun dayanağı Nisa

⁶⁰ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 6, No. 36.

⁶¹ Halil Cin, **İslâm ve Osmanlı Hukukunda Evlenme**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No. 341, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1974, s. 80.

⁶² Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 47, No. 165.

⁶³ Halil İbrahim Acar, “İslâm Hukukunda Evlenme Ehliyeti Bakımından Küçüklerin Evlendirilmesi Problemi”, **Dini Araştırmalar Dergisi**, Mayıs-Ağustos 2003, C. VI, sy. 16, s. 132.

suresinin 6. ayetidir: “Yetimleri, evlenme çağına gelinceye kadar gözetleyin; ama eğer aklen olgunlaştıklarını tespit ederseniz, mallarını kendilerine geri verin...”. Burada bir evlenme çağının varlığından bahsedilmektedir. Evlenme çağı ile kastedilen bülûğ çağıdır. Bülûğdan önce evlenmek mümkün olsaydı ayetle bir evlenme çağı sınırı konulması anlamsız olurdu⁶⁴. Dolayısıyla bülûğa ermemiş küçük evlenme çağına ulaşmadığı için evlendirilemez. Bu görüş 1917 yılında Hukuk-ı Aile Kararnâmesi’nin 7. maddesi ile kabul edilmiştir. Hukuk-ı Aile Kararnâmesi’nin 7. maddesinin gerekçesine göre; bu tür nikâhlardan kaynaklanan davaların derecesini anlamak için İslâm hukuku kitaplarında küçüğün baba veya dedesi tarafından evlendirilmesi, baba ile dededen başka velîler tarafından evlendirilmesi ve bâliğ ile bâliğanın bülûğ muhayyerliğini kullanması hakkındaki bölümlere ve şer‘iyye mahkemelerinin sicillerine bakmak yeterli olacaktır. Bizim sicilimizde de sayısı az da olsa bu tip kayıtlar bulunmaktadır. Nikâh kayıtlarının 3’ünde (%1,29’unda) iki taraf da bülûğa ermemiş küçük⁶⁵, 7’sinde (%3,01’inde) kız küçük, koca ise bâliğ olup evlenme ehliyeti bakımından tam ehliyetlidir⁶⁶. Kayıtların %95,7’sinde ise iki taraf da bülûğa ermiştir.

Osmanlı Devleti’nde 19. yüzyılın başlarından devletin sonlarına kadar olan zaman dilimini kapsayan çocuk evliliğine ilişkin bir çalışmaya göre, söz konusu zaman diliminde İstanbul’da mahkeme kayıtlarına yansıyan ve çocuk evliliği olarak adlandırılan evliliklerin tarafları, çoğunluğu bâliğa olmayan küçük kızlar ile efendi, ağa, bey, beşe gibi unvanlar taşıyan yetişkin erkeklerdi⁶⁷. Çalışmada bu konuda Davutpaşa şer‘iyye sicillerinden örnekler gösterilmiştir. Bizim sicilimiz ise sadece bir yıllık süreçteki (M. 1842-1843) 232 adet nikâh kaydını içermektedir ve bu kayıtların %4,3’ünde nikâh akitlerinin en az bir tarafı çocuktur. Trabzon’a ait bu oran bütün Osmanlı tarihine ve coğrafyasına teşmil edilemezse de fikir vermesi bakımından önemli olduğunu düşünmekteyiz.

⁶⁴ Acar, **a.g.m.**, s. 132.

⁶⁵ V. 14a-5, V. 14a-6, V. 18b-10.

⁶⁶ V. 12a-1, V. 12a-10, V. 14b-6, V. 15a-1, V. 15b-6, V. 16a-10, V. 18b-9.

⁶⁷ Yahya Araz, “Osmanlı İstanbul’unda Çocukluk, Çocuk Evlilikleri ve Cinsellik Yaşı Üzerine Bir Değerlendirme (19. Yüzyılın Başlarından İmparatorluğun Sonuna)”, **Toplumsal Tarih Dergisi**, sy. 274, Ekim 2016, s. 43.

(2) Bülûğ Muhayyerliği

Bülûğ muhayyerliği, bülûğ çağına girmekle küçükken evlendirilen şahsın nikâhını kabul etmesi veya feshetmesine dâir sahip olduğu seçim hakkıdır⁶⁸. Zorlayıcı velâyet ile evlendirilmiş küçük erkek veya kız, bülûğ çağına girince hâkime müracaat ederek evliliğin feshini isteyebilir ve hâkim evliliği feshedebilir. Hanefîlere göre baba ve dedeleri tarafından evlendirilenlerin böyle bir hakkı yoktur⁶⁹. Onlar nikâhlarının feshini talep edemezler. Bülûğ muhayyerliği kurumu, diğer mezheplere kıyasla Hanefî mezhebinde zorlayıcı velâyet yetkisinin geniş bir akraba zümresine verilmesinin sakıncalarını gidermek amacını taşımaktadır⁷⁰.

V. 12a-1’de sagîre Fâtıma, V. 14a-5’te sagîr Hasan, V. 14a-6’da sagîr Hüseyin, V. 14b-6’da sabiyye Havvâ, V. 15a-1’de sabiyye Âişe, V. 18b-10’da sabî İbrahim babaları tarafından zorlayıcı velâyet kapsamında evlendirilmişlerdir. Babaları tarafından evlendirildikleri için bâliğa oldukları vakit bülûğ muhayyerliği söz konusu olmaz.

V. 12a-10’da sagîre Gülizar vâlidesi Fâtıma tarafından, V. 14a-5’te sagîre Zeliha amcasının oğlu köy imamı Molla Kâmil b. Mehmed Efendi tarafından, V. 14a-6’da sagîre Âişe amcasının oğlu köy imamı Molla Kâmil b. Mehmed Efendi tarafından, V. 15b-6’da sagîre Zeliha akrabalık bağını okuyamadığımız, küçüğün baba veya dedesi de olmayan veliyy-i akrebi Mehmed Efendi tarafından, V. 16a-10’da sabiyye Hanife erkek kardeşi Abdülkadir tarafından, V. 18b-9 sabiyye Hatice amcasının oğlu Hasan b. Koçoğlu Mahmud tarafından, V. 18b-10’da sabiyye Mahbube amcasının oğlu Hasan b. Koçoğlu Mahmud tarafından zorlayıcı velâyet kapsamında evlendirilmiştir. Bu kayıtlarda küçükler baba ve dedeleri dışındaki akrabaları tarafından evlendirildikleri için nikâh akitlerini bülûğ muhayyerliği kapsamında feshettirebilirler. Bâliğa olduklarında nikâhı onaylamadıklarını mahkemeye bildirdiklerinde, nikâh akdinin feshi söz konusu olabilecektir.

Fesih iradesinin açıklanması gereken süre bakımından bâliğ ile bâliğa arasında bir fark bulunmaktadır. Sagîre kız, bâliğa olduğunda nikâhı fesih iradesini hemen

⁶⁸ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 7, No. 38.

⁶⁹ Aydın, **İslâm-Osmanlı Aile Hukuku**, s. 27.

⁷⁰ Aydın, **a.e.**, s. 26.

beyân etmeli ve bu duruma şâhitler tutmalıdır⁷¹. Sagîr erkek ise bülûğa ermeyle fesih hakkını hemen kullanmak zorunda değildir⁷².

V. 66a-7’de bülûğ muhayyerliğinin kullanılması ve evliliğin feshi söz konusu olmuştur (27 Muharrem 1259/27 Şubat 1843). Mevlûde bt. Osman, Hasan b. Ahmed adlı sagîrin babası Ahmed b. Mustafa adlı kimse mahzarında, annesinin zorlayıcı velâyet yetkisi kapsamında merhum Hasan ile sekiz sene önce evlendirildiğini ancak yirmi gün önce sabahın erken saatlerinde bâliğa olduğunu, bu duruma dayısı ile amcasını şâhit kıldığını ve buna dayanarak nikâhının feshedilmesini talep etmiştir. Yukarıda zikrettiğimiz gibi bir sagîre, baba veya dedesi dışındaki bir akrabası/velîsi tarafından zorlayıcı velâyet kapsamında evlendirilmişse bülûğa erdiğinde mahkemeye başvurarak nikâhı feshettirebilir. Mevlûde bt. Osman annesi tarafından evlendirildiği için bâliğa olduğunda muhayyerlik hakkını kullanabilmiştir. Bu kayıta karşı taraf şâhitleri reddetmiş ve Mevlûde’nin yaşının on beşi geçtiğini belirtmiştir. Burada bülûğa girme emarelerinin ortaya çıkmaması durumunda hükmen bülûğa erme yaşına bir gönderme vardır. Ancak bu iddia sagîrin babası Ahmed tarafından ispat edilememiştir. Devamında Mevlûde’nin dayısı ve amcası, Mevlûde’nin belirttiği günde bâliğa olup da nikâha icâzet vermediğine şâhit olmuşlar ve mahkeme nikâhın feshine, Mevlûde’nin “nefsini dilediğine tezviç edebileceğine” karar vermiştir. Daha önce de zikrettiğimiz gibi sagîre, bâliğa olduğu anda evliliği feshettireceğini şâhitler huzurunda beyân etmelidir. Fesih iradesi şâhitlerce duyulduktan sonra hemen mahkemeye başvurması gerekmekle birlikte mahkemeye başvurma sürecine kadar aksi bir anlama gelebilecek söz veya davranışta bulunmamalıdır⁷³. Kaydımızda da Mevlûde bâliğa olduğu an iki şâhitle fesih iradesini delillendirmiş olduğundan mahkemece nikâhın feshine karar verilmiştir. Burada bâliğa olmasından yirmi gün sonra mahkemeye başvurması daha önceden fesih iradesini şâhitler huzurunda açıkladığından dolayı bir sorun teşkil etmemiştir.

V. 64b-2’ye göre Ahmed adlı kimse Hafize adlı kimseyle bir aylık evlidir. Her ikisi de bülûğa erdiklerini müteriftirler. Hafize, erkek kardeşi Abdülkadir tarafından

⁷¹ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 53, No. 185.

⁷² Cin, **a.g.e.**, s. 59.

⁷³ **A.e.**, s. 89.

velâyeten evlendirilmiş ve “bâliğayım ve akd-i mezkûru mucize olmadım” diyerek bülûğ muhayyerliğini kullanma niyetinde iken Ahmed ile aralarına muslihun (arabulucular) tavassut etmiştir. Bunun netîcesinde Hafize’nin haklarından feragat etmesiyle nikâh, muhâlaa ile sona ermiştir (24 Muharrem 1259/24 Şubat 1843).

3. Evlenmede Vekâlet

Mecelle’ye göre vekâlet, bir kimsenin işini başkasına tefviz etmesi ve o işte onu kendi yerine ikame etmesidir⁷⁴. Birçok akitte izin verilen vekâlete nikâh bakımından da izin verilmiştir⁷⁵. Buna göre nikâhın tarafları merâsime bizzat katılmayıp vekil aracılığıyla evlenme iradelerini açıklayabilirler.

Sicildeki nikâh kayıtlarının 214’ünde kadınlar; 204’ünde erkekler vekil aracılığıyla evlenmiştir. Bu vekillerin taraflarla bir akrabalık bağı varsa, kayıtlarda bunlar da yazılıdır. Erkekler 25 nikâh kaydında, kadınlar 8 nikâh kaydında bizzat nikâhın tarafı olmuşlardır. Bu 8 kaydın 7’sinde kadınlar dul, 1’inde⁷⁶ bîkrü’l-bâliğadır. Görüldüğü üzere vekille evlilik çok daha fazla gerçekleşmiştir.

Sicilde “ez-zevcetü’l-bîkrü’l-bâliğa” olduğu belirtilen kızların bazılarının nikâhında babaları vekil olmuştur⁷⁷. Evlenme ehliyeti kapsamında değinildiği gibi burada nikâh merasimine bizzat iştirak etmeyip babaları aracılığıyla vekâleten evlenen bâliğa kızların gerek Ebu Hanife ile Ebu Yusuf’un gerekse İmam Muhammed’in görüşlerinde belirtildiği üzere evlenmede rızâlarının bulunması şarttır. Osmanlı Devleti’nde bu kurala binâen şikâyet halinde bâliğa kızların izinleri alınmadan akdedilen nikâhların feshi söz konusu olmuştur⁷⁸.

Vekilin âkıl ve mümeyyiz olması yeterlidir; erkek veya kadın vekillik yapabilir⁷⁹. Nikâh kayıtlarımızın sadece birinde bir kadının vekillik yaptığını görmekteyiz. V. 12b-11’de dul Hediye bt. İsmail’in vekili Fâtıma bt. Ali olmuştur.

⁷⁴ Mecelle, md. 1449.

⁷⁵ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 60, No. 197.

⁷⁶ V. 19a-1.

⁷⁷ V. 8b-2, V. 8b-7, V. 9a-10, V. 9b-11, V. 11b-12, V. 12b-6, V. 17a-5, V. 17a-13.

⁷⁸ Gül Akyılmaz, **İslâm ve Osmanlı Hukukunda Kadının Statüsü**, Konya, Göksu, 2000, s. 26.

⁷⁹ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 60, No. 199.

Birisi evlendirme bakımından vekil olarak tayin edilmediği halde fuzûlen bir başkası adına nikâh akdederse evlendirilen kişi nikâha icâzet vermezse nikâh bâtil⁸⁰, icâzet verirse nikâh geçerli olur. Yetkisiz temsilcinin yaptığı böyle bir nikâha fuzûlinin nikâhı denilmektedir. V. 44b-1’de bu şekilde yapılan bir nikâh bulunmaktadır. Ulüvve bt. Memiş Reis’in vekili üvey vâlidesi Kadın bt. Ahmed, Kara Mustafa Reis oğlu Hüseyin mahzarında, merhum Hüseyin’in, müvekkilesi Ulüvve ile üç yüz kuruş mehir ile bundan yedi sekiz ay önce evlendiğini, şimdi ise Hüseyin’in nikâhı inkâr ettiğini ve hukuken gereğinin yapılmasını talep etmiştir. Hüseyin cevabında kendisi gurbette iken bu nikâhı babasının fuzûlî olarak yaptığını belirtmiştir. Hüseyin önce onaylamama niyetinde iken sonradan nikâhı kabul ettiğini beyân etmiştir. Dolayısıyla onun icâzetiyle, babasının vekil olarak tayin edilmeden gerçekleştirdiği nikâh geçerli hale gelmiştir.

4. Sıhhat Şartları

a. Şâhitler

Mümeyyiz, bülûğa ermiş, hür, iki Müslüman erkeğin nikâh akdinde şâhitler olarak hazır bulunmaları, akdın sıhhat şartlarından⁸¹. Hanefîler’in getirdiği farklı bir yoruma göre iki erkek yerine bir erkekle iki kadın da şâhit olabilmektedir⁸². Sicilde ismi yazılı şâhitlerin her biri erkektir. Şâhitsiz yapılan evlilik fâsit bir evlilik olup, tarafların derhal birbirlerinden ayrılmaları gerekir⁸³.

Sicildeki nikâh kayıtlarının 226’sında şâhitlerin isimleri yazılıdır. Birinde⁸⁴ şâhitlerin isimleri yazılmamış ancak kayıtta “bi-huzuri’ş-şâhideyn” denilerek iki şâhidin varlığından bahsedilmiştir. 5’inde⁸⁵ ise şâhitlerin isimleri yazılı değildir. Bu 5 kayıtta şâhitlerin isimleri zikredilmemiş dahi olsa nikâhın şâhitsiz kıyıldığını söylemek doğru olmayacaktır çünkü bu kayıtların her birinin altında en az iki Müslüman erkek

⁸⁰ Fetâvâ-yı Feyziye, s. 28, No. 175.

⁸¹ Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, s. 265.

⁸² A.y.

⁸³ A.e., s. 274.

⁸⁴ V. 12a-13.

⁸⁵ V. 9b-4, V. 12a-10, V. 17a-9, V. 19a-1, V. 19a-10.

ismi şuhûdü'l-hâl olarak yazılıdır. V. 83b-1'de ise şâhitlerin bulunmaması nedeniyle nikâh akdinin “adem-i sıhhatine” karar verilmiştir (25 Cumâde'l-ûlâ 1259/23 Haziran 1843). Bu kayıta Emin b. Ahmed, Havva adlı bîkr-i bâliğanın, altı gün önce şâhitler olmadan nefsinı kendisine akd ve tezviç ettiğini ve kendisinin de kabul ettiğini beyân etmiştir. Nikâh akdi için Trabzon'a gittiklerinde ise Havva annesine uyararak nefsinı Emin'e teslimden imtinâ etmiştir. Emin de bu husus hakkında hukuken gereğini talep ettiyse de mahkeme şâhıtsız yapılan nikâhın sıhhat şartının eksik olduğunu ve Havva'nın beyânının bir nikâh vaadi olduğunu belirtmiştir.

b. Evlenme Engelinin Olmıyışı

Evli bir kadınla yâhut iddet bekleyenle evlenilmesi yasaktır. Bir kadın evli ise veya iddeti sona ermemişse onunla evlenmek ancak bu durumun ortadan kalkmasıyla mümkün olabilir. Bu iki durumun da ortadan kalkması mümkün olduğu için geçici evlenme engeli teşkil ederler. Ayrıca evli bir kadınla “evlenmek” zina suçunun özel ispat şartları gerçekleşmişse, tarafların zina cezasına çarptırılmasına neden olur⁸⁶.

V. 70a-2'de Osman Çelebi oğlu İsmail, Fâtıma ile evli olduğunu ve evlilikten bir sene geçtikten sonra Fâtıma'nın nefsinı Hasan adlı kişiye tezviç ettiğini ve Hasan'ın da bunu kabul ettiğini iddia etmiştir (21 Safer 1259/23 Mart 1843). Eğer gerçekten Fâtıma evliyse bu hem Hasan hem de Fâtıma için geçici evlenme engeli oluşturur. Kaydın devamında İsmail dört erkek şâhitle Fâtıma ile arasındaki nikâhı ispatlamış, mahkeme Fâtıma'nın nefsinı İsmail'e teslim etmesini tenbihlemiştir.

V. 82b-2'de Âişe adlı kadın, kızı Fâtıma'nın, ölüm iddeti olan 4 ay 10 gün dolmadan Sonkuroğlu Tufan ile evlendiğini iddia etmiştir (22 Cemâziyelevvel 1259/20 Haziran 1843). Ancak kızı Fâtıma'nın kocasının 4 ay 18 gün önce vefat ettiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla geçici evlenme engelinin bulunmadığı ortaya çıkmıştır.

V. 59a-2'de davacı, kızı Sâliha'nın kaçırılıp Mustafa adlı kişiyle evlendirildiğini, ancak kızını bundan 12 sene önce Kara Süleyman oğlu Ahmed ile evlendirdiğini iddia etmiştir. Gerçekten de bir babanın zorlayıcı velâyet yetkisi

⁸⁶ Fethi Gedikli, “1560-1566 Yıllarında Akçaabat ve Köylerinin Sosyal ve Hukuki Durumu”, **Osmanlı Hukuku: Makaleler**, İstanbul, Gündoğan Yayınları, 2012, s. 49-114, s. 60.

kapsamında evlendirdiği kızı, nikâhını feshettiremeyeceğinden, kızın bir başkasıyla evlenmesi, ikinci bir evlilik teşkil edecektir. Ancak Sâliha, merhum Ahmed'in bundan 5 sene önce ölmüş olduğunu haber aldığından dolayı merhum Mustafa'ya nefsinin tezviç emeliyle merhumun evine rızâsıyla gittiğini belirtmiştir. Ahmed'in öldüğü mahkemede iki şahitle ispatlanmış ve mahkemece Sâliha'nın dilediği ile evlenmesine kimsenin karışamayacağı belirtilmiştir (11 Muharrem 1259/11 Şubat 1843). Dolayısıyla geçici evlenme engeli teşkil eden bir durum yoktur.

V. 10a-4'te kocası gurbette iken vefat ettiği için Çayirelioğlu Ahmed ile evlenen Havvâ bt. Abdullah adlı kadının öldüğü düşünülen kocası Şerkis oğlu Yakup Onbaşı sonradan ortaya çıkmış ve karısını kendi nikâhına dayanarak geri almak istemişse de Havva'nın sonraki evliliğinden hamile olması nedeniyle bu durum doğuma kadar ertelenmiştir (5 Cemâziyelâhîr 1259/3 Temmuz 1843). Hukuken ölüm hakikî ölüm ve kendisinden haber alınamayan kişi hakkında hâkimin hükmetmesiyle verilen hükmî ölüm olmak üzere iki tiptir⁸⁷. Hayatta olup olmadığı belli olmayan bir kişinin (mefkûd) hakikaten ya da hükmen ölümü sâbit olmadan karısı bir başkasıyla evlenemez⁸⁸.

c. Cebir ve İkrahin Bulunmaması Meselesi ve Kız Kaçırma

Hanefilere göre nikâhın tarafları cebir ve ikrah ile evlenseler dahi böyle bir evlilik geçerlidir çünkü iradenin zorlanmaması bir sıhhat şartı değildir⁸⁹. Diğer üç Sünnî mezhebe göre ise cebir ve ikrah ile yapılan evlilikler geçerli değildir⁹⁰. Zorlama ile yapılan evliliğin geçerli olmasının kız kaçırma fenomeni ile olan ilişkisi yadsınamaz. Osmanlı Devleti, bu nikâhlara hukuken izin verildiği için meydana gelen kız kaçırımları önlemede, cezaî müeyyide yoluna başvurmuş, kız kaçırma durumuyla tâzir cezası öngörerek başa çıkmaya çalışmıştır⁹¹.

⁸⁷ Karaman, a.g.e., I, s. 249.

⁸⁸ **Ceride-i İlmiye Fetvâları**, Haz. İsmail Cebeci, İstanbul, Klasik, 2009, s. 98, No. 493.

⁸⁹ Aydın, **Türk Hukuk Tarihi**, s. 265.

⁹⁰ A.y.

⁹¹ Kanunî dönemi ceza kanunnâmesinde kız kaçırıp, zorla nikâh akdini gerçekleştirenlerin zorla boşatılacağı; nikâh edenin sakalının kesilip, dövüleceği belirtilmiştir (Aydın, **Osmanlı Aile Hukuku**, s. 77-78).

V. 43a-2’de Çodanoğlu Osman adlı kimse kızı Rukiye’nin vekili olarak, Kürtoğlu Osman’ın beş ay önce kızını cebren nikâhlamak kastıyla kaçırmak istediğini, komşuların gelip kızını kurtardığını iddia etmiş, Osman o vakit kaçmışsa da şimdi yakalanmasına binâen hukuken gereğinin yapılmasını talep etmiştir. Osman durumu inkâr etmiş, vekil ise iddiasını ispat etmiştir. Netice itibariyle mahkeme, Osman’a tâzir lazım geldiğine hükmetmiştir (23 Şevval 1258/27 Kasım 1842).

V. 78b-3’te ise kız kaçırma iddiası ispatlanamamıştır. Kadıoğlu Feyzullah sabahleyin evinin Hüseyin ve Mehmed adlı kimseler tarafından basılıp, bîkr-i bâliğa kızının kaçırıldığını iddia etmiş, karşı tarafın inkâr etmesi ve davacının iddiasını ispatlayamamasıyla Hüseyin ve Mehmed’e “şer’an nesne lazım gelmediğine” karar verilmiştir (13 Rebî’ülevvel 1259/13 Nisan 1843).

V. 76a-2 tarafların zimmî olması bakımından dikkat çekicidir. Hoc Kerasbe karyesinden Sofya bt. Ayostol adlı Hristiyan, kendisini Mihail v. Dimitri ile temsil ettirmiştir. Vekil, Loyozoğlu Andon ve Nastasoğlu Yanika adlı zimmîlerin birkaç gün önce gece vakti Sofya’nın evini basıp, Sofya’yı Andon’un kardeşi Yani adlı zimmîye vermek için cebren tutup kaçırdıklarını, daha sonra Sofya’nın ellerinden kurtulduğunu iddia etmiş ve hukuken gereğinin yapılmasını talep etmiştir. Karşı taraf iddiayı inkâr etmiş, davacı ise iddiasını ispat edememiştir. Mahkeme de Andon ve Yanika’ya “nesne lazım gelmediğine” hükmetmiştir (2 Rebî’ülevvel 1259/2 Nisan 1843).

Yukarıdaki kayıtlarda görüldüğü üzere Osmanlı Devleti’nde hem Müslüman hem de Hristiyanların kaçırılıp zorla nikâhlanmaları, ceza hukuku kapsamında alınan tedbirlerle düzenlenmiştir.

B. Şigar Nikâhı

Şigar nikâhı iki kadının mehir belirlenmeksizin biri diğerinin karşılığı olmak üzere iki erkek ile evlendirilmesidir⁹². Bu evlilik, toplumumuzda berdel evliliği olarak da bilinmektedir. Berdel evliliğinde iki aile, çocuklarının karşılıklı olarak evlenmesi noktasında anlaşırlar. Bir ailedeki kız diğer ailenin oğlu ile, o ailenin kızı da diğer

⁹² Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 4, No. 18.

ailenin oğlu ile evlenir. Berdel evliliğinin içtimaî, kültürel ve iktisadî nedenleri üzerinde durmak bu çalışmanın kapsamını aşacağından bu noktalara temas etmeyip hukukî sonuçları üzerinde duracağız⁹³.

Sicildeki bir kayıтта berdel evliliği yapmak için aslen Trabzonlu olmayan iki ailenin bir anlaşma (kayıtta mukavele) yaptığını görmekteyiz. V. 83b-2’de Halil adlı kişi, Hasan’ın oğlu Hurşid mahzarında, kızı Panbuk adlı bıkı-i bâliğayı Hurşid’e vermek ve Hurşid’in babası Hasan’ın da kızı Emine adlı bıkı-i bâliğayı oğlu Mehmed’e vermek üzere anlaştıklarını belirtmiştir. Daha sonra Panbuk, Hurşid’in yanına verilip Trabzon’a götürülmüş, Emine’nin Mehmed’e verilmesinden ise imtinâ edilmiştir. Bir taraf anlaşmaya uymadığından konu mahkemeye taşınmışsa da tarafların aralarına muslihun tavassut edip mukaveleleri sebebiyle Emine ile Mehmed’in ve Panbuk ile Hurşid’in evleneceği noktasında anlaştıkları (bi’t-terâzî) tescil edilmiştir (25 Cemâziyelevvel 1259/23 Haziran 1843).

Burada mahkeme huzurunda mukavelenin içeriği tescillenmiştir. Henüz bir evlilik gerçekleşmemiştir ve ileride bu anlaşma çerçevesinde iki evlilik yapılması planlanmaktadır. Şigar nikâhına yönelten sâiklerin başında mehirlerin mukabil kabul edilerek, ödenmesinden kaçınılması gelmektedir. Esâsen tarafların karşılıklı olarak kız evlendirme ile mehir ödemekten hukuken kurtulmaları söz konusu olmamaktadır. Mehir kadının hakkıdır ve ona verilmesi gerekir. Mehir verilmeden yapılan evlenme Hanefîlerce geçerlidir ancak bu durumda şigar şartı yok sayılır ve kadın misil mehire hak kazanır⁹⁴. Eğer mehir belirlenmişse bu durumda kadınlar bu mehirlerini alacaktır. Bu durumda iki nikâhın birbiri için şart olmasının bir etkisi yoktur⁹⁵. Bu şart fâsit bir şarttır ve nikâh câiz olsa da şart geçersizdir⁹⁶.

⁹³ Berdel evliliğinin nedenleri hakkında bkz. Gürbüz Akhan Bolat, “Berdel Töresi ve İnsan Ticareti”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, **T.C. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Anabilim Dalı**, Ankara 2013, s. 120-147. Ayrıca berdel evliliği hakkında geniş bilgi için bkz. Şebnem Eraş, “Hukuk Antropolojisi Açısından Töreyle Dayalı Evlilik Türleri ve Berdel Uygulamaları”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Anabilim Dalı Kamu Hukuku Bilim Dalı**, İstanbul 2002.

⁹⁴ Cin, **a.g.e.**, s. 37.

⁹⁵ Muhammed es-Serahsî, **Mebûs: 1000 yılın İslâm Fıkıhı Temel Eseri Deliller ve Hükümler**, Ed. Mustafa Cevat Akşit, İstanbul, Gümüşev Yayıncılık, 2015, C. V, s. 166.

⁹⁶ Serahsî, **a.g.e.**, V, s. 166.

C. Gayrimüslimler ile Yapılan Evlilikler

İslâm dininde Müslüman erkeklerin kendilerine kitap verilenlerden (ehl-i kitap) iffetli ve hürre kadınlarla evlenmelerine izin verilmiştir⁹⁷.

Sicildeki nikâh kayıtlarından yalnızca bir tanesinde gayrimüslim ile evlilik söz konusudur. V. 17a-9 numaralı kayda göre Mehmed b. Hurşid ve dul Hıristiyan Sofya bt. Yane, her ikisi de bizzat nikâh merasimine katılarak evlenmişlerdir (24 Muharrem 1259/24 Şubat 1843). Nikâh kaydından üç gün önceye ait V. 63b-4 numaralı kayıt ise Mehmed ve Sofya'nın evliliğinin arka planını bizlere göstermektedir (21 Muharrem 1259/21 Şubat 1843). Bu kayıtta Sofya'nın babası Yane adlı zimmî, Mehmed ve onun arkadaşı Ruşen adlı kişileri mahkemeye ihzar ettirerek, gece vakti evinin bu kişiler tarafından basılıp kebir (büyük) kızı Sofya'nın onlar tarafından götürüldüğünü iddia etmiştir. Mehmed ve Ruşen bu iddiayı inkâr etmiş ve Sofya “ben rızâmla merhum Mehmed’e nefsimi tezvic için söz verip babam hânesinden huruc ve Kuhle karyesinde Kaşoğlu Osman nam kimesnenin hânesine gidip akd-i nikâh emelinde iken” diyerek bunun bir kaçırma olmadığını, Mehmed ile evlenme noktasında rızâsının bulunduğunu belirtmiştir. Kaydın sonunda mersum Yane’ye, kızının Mehmed ile evlenmesine hukuken mani olamayacağı bildirilmiştir.

Kitap ehlinden olan Hıristiyan bir kadınla nikâhlanmaya müsâade edilmekle birlikte burada Hıristiyan kızın ailesinin nikâha karşı çıkıp çıkamayacağı sorusu gündeme gelmektedir. Bu hususa dâir fetvâ mecmualarına bakıldığında bâliğa bir Hıristiyanın izne ihtiyaç duymaksızın evlenebileceği gözükmektedir. Bâliğa Hıristiyan, bir Müslüman ile nikâhlandığında gayrimüslim babası “iznim yoktu” diyerek nikâhı feshettirememektedir⁹⁸. Bâliğa bir Hıristiyan nefsinin bir Müslümana tezviç etse Hıristiyan annesi de “iznim yoktu” diyerek nikâhı feshettirememektedir⁹⁹.

⁹⁷ Kur’an, 5/5 (Çalışma boyunca Türkiye Diyanet Vakfı’nın Kur’an-ı Kerim meâlinden yararlanılmıştır).

⁹⁸ **Ceride-i İlmiye Fetvâları**, s. 119, No. 634.

⁹⁹ **Gayrimüslimlere Dâir Fetvâlar**, Haz. Pehlul Düzenli, İstanbul, Klasik, 2015, s. 129 No. 582 ve s. 130 No. 586.

D. Çok Eşlilik

Nisâ suresinin 3. ayeti büyük bir çoğunluğa göre çok eşle evliliğe izin vermiş ve bir erkeğin en fazla dört kadın ile evlenebileceği kabul edilmiştir. Bir erkeğin beşinci bir kadınla evlenmesi yasaktır ve geçici bir evlenme engeli teşkil eder.

Genel kabul gören bu görüş istikametinde İslâm tarihinin çeşitli safhalarında çok eşle evlilik mevcut olmuş ve Osmanlı Devleti'nde de çok eşle evlilik görülmüştür. Ancak çok eşlilik Osmanlı coğrafyasında Anadolu ve Rumeli bakımından yaygın bir uygulama olarak gözükmemektedir¹⁰⁰. Bu yargıyı destekler nitelikte olmak üzere sicilimizde sadece 4 kayıta çok eşliliğe rastladık. Bu kayıtların üçünde kocalar iki eşli ve birinde üç eşlidir.

Çok eşliliği tespit etme noktasında miras hukukuna dâir kayıtların faydası olmaktadır. Miras paylarının taksimine dâir uyuşmazlıklarda yâhut tereke kayıtlarında müteveffâ kocaların vârisleri olmaları hasebiyle bütün eşleri zikredilmektedir. V. 56b-2 numaralı kayda göre müteveffâ Hazinedarzâde Ahmed Paşa'nın iki zevcesi bulunmaktadır. Kayıta birisinin adı Emine Hanım bt. Çerkez Sahmis Beğ olarak zikredilmiş diğer zevcesinden adı verilmeden miras payı çerçevesinde bahsedilmiştir. V. 85a-4'e göre müteveffâ Kâmil Efendi'nin zevceleri, Rabia bt. Abdullah ve Emine bt. Hacı Ömer'dir. V. 65b-1'de müteveffâ Memiş Ağa b. Ali b. Abdullah'ın üç zevcesi olduğu görülmektedir. Memiş Ağa'nın zevceleri Emine bt. Şehsuvar, Fâtıma bt. Halil ve Zeliha bt. Abdullah'dır. Bu kayıta bir de Memiş Ağa'nın diğer zevcesi müteveffâ Havvadan bahsedilmektedir ki Havva hanım vefat ettiğinde Memiş Ağa'nın kaç eşi olduğu kayıttan anlaşılamamaktadır. Buna göre Memiş Ağa, bir ihtimal, hayattayken dört eşliydi. V. 84a-4'te Salih zâde Ali Ağa b. Ömer Ağa nam müteveffânın zevceleri Mahbube bt. Abdullah ve Âişe bt. Dedezâde Süleyman Ağa'dır.

E. Evlenmenin İspatı

Bir evlenmenin hukuken var olup olmadığına dâir uyuşmazlıklar kayıtlarda yer almıştır. Bu kayıtlarda genel olarak bir kişiyle evli olduğu iddia edilmiş, karşı tarafın

¹⁰⁰ Aydın, **Osmanlı Aile Hukuku**, s. 81.

inkâr yâhut def'iyle (karşı dava) de evliliğin ispat edilmesi gerekmiştir. Evliliğin varlığı inkâr edildiğinde davacı, karşı dava söz konusu olursa karşı davayı açan ispat yükü altındadır. Evlenmenin ispatı ikrar, şâhitlik veya yemin gibi başlıca ispat vâsıtalarıyla olmaktadır¹⁰¹. Nikâhın var olduğunu ihtiva eden bir mahkeme îlâmı ise tek başına evliliği ispatlamaya yetmemektedir. İlk dönem fakihleri yazılı belge ile ispat için belgenin ikrar veya şâhitlerle desteklenmesini gerekli görmüşlerdir¹⁰². Yazılı delil çok sonraları güvenilir bir ispat aracı olmuştur. Bizim kayıtlarımızda evliliğin varlığını ihtiva eden mahkeme îlâmlarının karşı taraflarca inkâr edilmelerine binâen şâhitlerle desteklendiklerini görmekteyiz. Zikrettiğimiz ispat araçlarının yanında davaya son veren taraf muamelelerinden sulh da bu tip bir uyuşmazlığı sona erdirmiştir.

İkrar, hukuken kişinin kendi aleyhine ama başkası lehine olan bir hakkı veya durumu itiraf etmesidir¹⁰³. İkrar edenin (mukırr) ikrarı kendi aleyhine kesin bir delil teşkil eder¹⁰⁴. V. 45a-5'te Kazgancıoğlu İbrahim b. Osman, Şerife bt. Hüseyin ile evli olmadığını isteyerek ve dışardan bir baskıya maruz kalmadan (bi't-tav' ve'r-rızâ) hâkim huzurunda ikrar ve itiraf etmiştir. Molla Hasan b. es-Seyyid Hüseyin Efendi'nin nikâhlı karısı Şerife ile nikâhlı olduğu yönünde birtakım kimselerin kendisini yanılttığını, ancak Şerife'nin kendi karısı olmadığını ve bundan böyle nikâh davasına teşebbüs ederse iltifat olunmamasını talep etmiştir. Mahkeme de bir daha bu konudaki iddialarının dinlenmeyeceğine karar vermiştir (5 Zilka'de 1258/8 Aralık 1842). İbrahim'in ikrarı kendi aleyhine kesin bir delil teşkil edeceğinden bir daha bu husustaki iddialarına iltifat olunmayacaktır.

Mecelle'ye göre şâhitlik bir kimsenin diğer bir kimsede olan hakkına dâir hâkim huzurunda tarafların yüzüne karşı yaptığı bildirimdir¹⁰⁵. İslâm hukuk uygulamasında şâhitle ispat, başta gelen ispat vâsıtalarından olmuştur¹⁰⁶. Sicilde de evliliklerin varlığı en çok şâhitlerle ispat edilmiştir. Nikâhı ispat için âdil olan en az iki erkek veya bir erkekle iki kadının şehâdeti gerekmektedir¹⁰⁷. Sicildeki kayıtlarda

¹⁰¹ Cin, **a.g.e.**, s. 266.

¹⁰² Fahrettin Atar, **İslâm Yargılama Hukukunun Esasları**, 2. bs, İstanbul, 2017, s. 265.

¹⁰³ Ferhat Koca, "İkrar", **DİA**, C. XXII, 2000, s. 38-40, (çevrimiçi) <https://islamansiklopedisi.org.tr/ikrar--fikih> (08.04.2019) s. 38.

¹⁰⁴ Atar, **a.g.e.**, s. 235.

¹⁰⁵ Mecelle, md. 1684.

¹⁰⁶ Atar, **a.g.e.**, s. 239.

¹⁰⁷ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 166, No. 532.

her zaman en az iki erkek şâhit, hâkim huzurunda şâhitlik yapmıştır. Bu şâhitlerin “udûl-i ahrâr-ı ricâl-i müslimînden” oldukları yâhut “şehâdetlerinin makbûl olduğu haber verilen” kişilerden oldukları da belirtilmiştir.

V. 60a-2’de Hacı İbrahim’in, kızı Kafiye’yi, zorlayıcı velâyeti kapsamında İsmail Kaptan’ın oğlu Abdülhamit ile evlendirmiş olduğu, “udûl-i ahrâr-ı ricâl-i müslimînden” Osman Çavuş b. Abdullah ve Molla Hasan b. el-Hâc Efendi ile ispatlanmıştır (10 Zilhicce 1258/12 Ocak 1843). Dolayısıyla Kafiye’nin, Molla Emin’in oğlu Hüseyin ile evli olmadığı sâbit olmuştur.

V. 81a-1’de Âişe’nin Molla Osman ile değil de Küçük Ali oğlu Mehmed b. Ali ile daha önceden evlendiği iki erkek şâhitle ispatlanmıştır (27 Rebî’ülevvel 1259/27 Nisan 1843). V. 55b-3’te Selime’nin Mehmed ile evli olduğu iki erkek şâhitle ispatlanmıştır (3 Muharrem 1259/3 Şubat 1843). V. 54b-6’da Güllüoğlu Ahmed b. İsmail’in Fâtıma ile Temmuz ayının 15. gününde Fâtıma’ya babası Mustafa’nın vekâletiyle evlendiği ancak Beşirlioğlu İsmail’in Fâtıma’yı iğfal ederek evine götürdüğü iddia edilmiştir. Fâtıma ve Beşirlioğlu İsmail, Mayıs’ın 17. gününde yani Temmuz ayından önce, taraflarından vekil nasb ederek evlendiklerine dâir mukabelede bulunmuşlardır. Buna itiraz edildiğinde ise Fâtıma’nın Beşirlioğlu İsmail ile evli olduğu iki erkek şâhitle ispatlanmıştır (29 Zilhicce 1258/31 Ocak 1843). V. 52a-2’de Ömer b. Ahmed ile Hafize bt. Hasan’ın evli olup olmadığı meselesi Hafize’nin başkası ile evlenmek istediği iddiasına binâen mahkemeye taşınmıştır. Hafize, Ömer ile olan nikâhını inkâr ettikten sonra nikâh akdi iki erkek şâhitle ispatlanmış ve Hafize de nikâhın varlığını ikrar etmiştir. Hâkim, Hafize’ye nefsinin merhum Ömer’e teslim etmesini tenbih etmiştir (9 Zilhicce 1258/11 Ocak 1843). V. 34a-2’de Ahmed bundan dört ay önce vekili aracılığıyla Ulüvve ile evlendiğini ve Ulüvve’nin nefsinin kendisine teslim etmesini talep etmişse de Ulüvve evliliği inkâr etmiştir. Daha sonra Ahmed iki erkek şâhitle nikâhın varlığını ispatlamıştır (2 Ramazan 1258/7 Ekim 1842). V. 34b-1’de Mübaşıroğlu Halil, Mehrû bt. Hacı Osman ile yaptığı evliliği iki erkek şâhitle ispatlamıştır. Davacı Mollaoğlu Feyzi b. Hasan ise nikâh davâsından men’ ile ilzam olunmuştur (3 Ramazan 1258/8 Ekim 1842). V. 70a-2’de Osman Çelebi oğlu İsmail on üç buçuk ay önce Fâtıma ile şâhitler huzurunda mehir de tespit edilerek evlendiğini ve bir sene geçtikten sonra Fâtıma’nın nefsinin

Hasan adlı kişiye tezviç ettiğini ve Hasan'ın da kabul ettiğini iddia etmiştir. Hasan ve Fâtıma üç ay önce nikâhlandıklarını kabul etmişler ancak Fâtıma'nın İsmail ile yaptığı nikâhı inkâr etmişlerdir. Bunun akabinde İsmail'den beyyine talep olunduğunda kayıтта isimleri yazılı dört erkek şâhitle İsmail ve Fâtıma arasındaki nikâh ispatlanmıştır. Mahkeme Hasan'ı sonraki tarihle ibrâz eylediği nikâh davasından men' etmiş ve Fâtıma'nın nefsinı İsmail'e teslim etmesini tenbih etmiştir (21 Safer 1259/23 Mart 1843).

Mecelle'de yalnız yazı ve mühür ile işlem yapılamayacağı belirtilmiştir¹⁰⁸. Yazılı delillerden olan mahkeme îlâmları kesin delil teşkil etmemektedir. Sicildeki kayıtlarda îlâmların, inkâr edilmeleri netîcesinde şâhitlerin şehâdetiyle sâbit olduklarını ve böylece hükme esas alındıklarını görüyoruz.

V. 29a-1'de Mustafa, Âişe kendi karısı iken Ahmed adlı kişinin haksız yere kocalık iddia etmesini mahkemeye taşımıştır. Ahmed cevabında, Mustafa'dan daha önceki bir tarihte, Of mahkemesinde Âişe ile nikâhlanmış olduğunu iddia etmiş, Mustafa bu iddiayı inkâr etmiştir. Ahmed, Of mahkemesinden aldığı mahkeme îlâmını ibrâz etmiş, Mustafa bu îlâma da karşı çıkmıştır. Bu sefer îlâm iki erkeğin şehâdetiyle sâbit olmuş ve merkum Mustafa nikâh davasından men' ile ilzam olunmuştur (2 Şaban 1258/8 Eylöl 1842).

V. 60a-1'de Rize kazâsı mahkemesinden alınan îlâma göre Kafiye ile Abdülhamid evlidir ancak Molla Hüseyin buna karşı çıkmıştır. Daha sonra iki erkek şâhit, îlâmın içeriğine şehâdet etmişler ve Kâfiye ile Abdülhamid'in evli olduğu zâhir ve sâbit olmuştur. Merkum Hüseyin ise nikâh davasından men' ile ilzam olunmuştur (3 Muharrem 1259/3 Şubat 1843).

Yukarıdaki iki kayıтта evliliğin varlığının ispatı için temel dayanak noktası mahkemeden alınan îlâmlardır. Bu îlâmlar şâhitlerle desteklenmiştir. Ancak diğer kayıtlarda şâhitlerle evliliklerini ispat edenlerin bir îlâm ibraz etmediklerini görüyoruz. Bu durumda üç ihtimal gündeme gelmektedir: Birinci ihtimalde mahkeme yâhut din adamı huzurunda nikâhlanıp da nikâhı ispatlayabilecek bir belgeye sahip olanlar belgelerini muhafaza edememişler ve mahkemeye ibraz edememişlerdir. İkinci

¹⁰⁸ Mecelle, md. 1736.

ihtimale göre, söz konusu kişiler mahkemede nikâhlanmayıp, mahkemeden izinnâme de almadan bir din adamı huzurunda nikâhlanmışlardır. Üçüncü ihtimale göre ise ne mahkeme ne de din görevlisi huzurunda değil taraflar sadece iki şahit huzurunda nikâhlanmış olabilirler. Daha önce de değindiğimiz gibi bir kadı yâhut din adamı huzurunda nikâhlanmak hukukî bir şart olmayıp, sadece iki şahit huzurunda yapılan nikâh da hukuken geçerlidir. Ancak Şeyhülislâm Ebussuud Efendi'nin bir fetvâsına göre kadı huzurunda kıyılmayan yâhut kadıdan izin alınmadan kıyılan nikâhların varlığına dâir bir uyuşmazlık, mahkemelerce dinlenmez¹⁰⁹. Bu husus Ebussuud Efendi döneminde takip edilmiş ve bu tarz davalar mahkemelerde dinlenilmemiştir. Dolayısıyla son iki ihtimalden biri doğruysa, bu durumda, Ebussuud Efendi'nin vefâtından (M. 1574) yaklaşık 270 yıl sonraya tekabül eden kayıtlarımıza göre, bu tarz evliliklerin varlığına dâir uyuşmazlıklar da belli bir dönemden sonra mahkemelerce dinlenilmeye başlanmıştır.

Bir kayıtta ise uyuşmazlık arabulucular vâsıtasıyla, tarafların sulh olmalarıyla çözülmüştür. V. 2b-3'te Halil oğlu Ali 1243 doğumlu Alime ile onun doğumundan bir hafta sonra kendisine annesinin, Alime'ye babasının velâyetiyle evlendiklerini ve bu sebeple Alime nikâhlı karısı iken Mehmed adlı kimsenin haksız yere Alime ile evli olduğunu iddia ettiğini belirtmiştir. Mahkemede hazır bulunan bîkr-i bâliğa Alime, Ali'yi tasdik etmiştir. Mehmed ise cevabında 1242 tarihinde 2 yaşında olan Alime ile kendisine babasının, Alime'ye amcası İbrahim'in velâyetiyle evlendiklerini, Alime'nin bâliğa olmasından sonra nikâhı onayladığını belirtmiştir. Ali ve Alime Mehmed'in def'ini inkâr etmişler, Mehmed delil getirme niyetinde iken arabulucular vâsıtasıyla uyuşmazlık çözülmüştür. Mehmed, "Alime nikâhlı karım olsa dahi onu hul' ve tatlîk ediyorum" diye beyân etmiş, bir daha bu iddasına iltifat olunmayacağına karar verilmiştir (11 Cumâdelâhire 1259/9 Temmuz 1843). Sulh neticesinde taraflar arasındaki uyuşmazlık sona erer ve tarafların bu hususla ilgili davaları bir daha dinlenmez¹¹⁰.

¹⁰⁹ Aydın, **Osmanlı Aile Hukuku**, s. 72 ve dipnot 110.

¹¹⁰ Esra Çetinkaya, "Osmanlı Hukukunda Sulh Sözleşmesi: Üsküdar ve Bursa Şer'iyeye Sicillerine Göre Borç İlişkilerinde Sulh Sözleşmesi (M. 1501-1551/H. 906-958)", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı**, İstanbul 2016, s. 112.

F. Evliliğin Doğurduğu Sonuçlar

1. Birlikte Yaşama

Evliliğin tabîî bir sonucu olarak evlenen erkek ile kadın aynı evde birlikte yaşamaya başlarlar. Ancak küçüklerin velîlerinin icâzetiyle yâhut velîleri tarafından yapılan evliliklerinde evlenme fiilen hemen başlamaz. Karı kocanın beraber yaşamaya başlayabilmesi için eşlerde belli bir bedeni olgunluk aranmaktadır¹¹¹. Kızın kocasına teslim edilebilmesi için ya bülûğa ermesi ya da en azından beden cinsel ilişkiye hazır hale gelmiş olması (cimâa mutîka olmak) gerekmektedir¹¹². Bu son durum ise bülûğdan farklıdır. Cinsel ilişkinin zarar vermeyeceği bir bedeni olgunluğa gelinmesiyle evlilik fiilen başlayabilmektedir¹¹³. Bizim sicilimizde bu olgunluğa erişme için “muamele-i ezvaca mutîka olmak” ifadesi kullanılmıştır. Bedeni olgunluğun yeterli olduğunu aileler, ihtilâf halinde ise mahkeme tespit etmektedir¹¹⁴.

Sicildeki bir kayıta bu tip bir uyuşmazlık söz konusu olmuştur. V. 69a-2’de Ahmed adlı kimse Osman adlı kimsenin kızı mürâhika¹¹⁵ Güllü ile dört sene önce babasının velâyetiyle evlendiğini, gün itibariyle Güllü’nün evliliğe fiilen başlayabileceğini (muamele-i ezvaca el-yevm mutîka olmağın) ve babasından Güllü’yü kendisine teslim etmesini talep etmiştir (10 Safer 1259/12 Mart 1843). Güllü ve babası Osman, nikâhı ikrar etmişler ancak evliliğe fiilen başlamadan önce bir iki sene mühlet istemişlerdir. Buna binâen bilirkişiler (muhtemelen kızı yetiştiren kadınlar) Güllü’nün “cüssesinin bülûğa tahammülünü” ve muameleye “itâkasını” onaylamışlar¹¹⁶, evliliğin fiilen başlayabileceğini belirtmişlerdir. Bilirkişilerin görüşü ışığında mahkeme, Güllü’nün nefsinin Ahmed’e teslim etmesini tenbihlemiştir.

¹¹¹ Aydın, **Osmanlı Aile Hukuku**, s. 89.

¹¹² Judith E. Tucker, **İslâm Hukukunda Kadın, Aile ve Toplumsal Cinsiyet**, Çev. Zeynep Esra Koca, İstanbul, Açılım Kitap, 2015, s. 80-81.

¹¹³ Araz, **a.g.m.**, s. 45.

¹¹⁴ **A.y.**

¹¹⁵ Dokuz yaşını bitirip de bâliğa olmamış kız çocuğuna bülûğa erinceye kadar verilen isim (Kubbealtı Lügatı, mürâhika maddesi).

¹¹⁶ Bilirkişilerce kızın cüssesi, vücudunun görünümü, bülûğa erdiğini göstermekte olduğundan, bu sebeple evlilik muamelesine uygun olduğu belirtilmiştir.

2. Mehir

Mehir, evliliğin hukukî-mâlî bir sonucu olarak koca tarafından kadına verilmesi gereken para yâhut maldır¹¹⁷. Ödeneceği zaman bakımından ikiye ayrılır: Peşin olarak ödeneceği kararlaştırılan mehre muaccel mehir, ödenmesi sonraya bırakılan mehre ise müeccel mehir denir¹¹⁸. Sicilde yer alan bütün nikâh kayıtlarında mehirler, müeccel mehirdir. Ancak başka kayıtlarda muaccel mehir ile de karşılaştık: V. 69a-2’de Ahmed’in evliliğe fiilen başlamak istemesi üzerine Güllü’ye muaccel mehrini ödemesi gerektiği belirtilmiştir. V. 70a-2’de Fâtıma’ya muaccel mehrini aldıktan sonra nefsinin İsmail’e teslim etmesi tenbihlenmiştir.

Müeccel mehir için bir süre kararlaştırılmışsa mehir o sürenin dolmasıyla, süre kararlaştırılmamışsa talâk neticesinde yâhut kocanın ölümüyle mehir alınabilir¹¹⁹. Bu son ihtimalde mehir terekeden alınır. Genel hatlarıyla belirtmek gerekirse Hanefîlere göre, vefat etmiş birisinin terekesinden sırayla önce teşhiz ve tekfin masrafları karşılanır, daha sonra müteveffânın borçları ödenir¹²⁰. İşte mehir de kocanın ölümüyle muaccel hale gelen ve terekeden tahsil edilecek olan bir borç statüsündedir¹²¹. Borçların ödenmesinden sonra ölenin vasîyeti yerine getirilir ve geriye kalan miktar mirasçılar arasında bölüştürülür¹²². Kadının mehri ve müteveffâ kocasından kalma miras payı iki ayrı kalem olup, burada kadın mehrine ek olarak kendi üzerine düşen miras payını da alacaktır. Sicildeki tereke kayıtlarının bazılarında mehirler yer almıştır¹²³. Bu kayıtlarda mehirler ya müteveffâ kocanın borçları listesinde gösterilmiş ya da masraflar kısmında teşhiz-tekfin (ölüyü yıkayıp, kefenleme), resm-i adi ve kaydiyyeden (deftere kaydetme ücreti) sonra yazılmıştır.

Borçlar terekeden fazla ise ve tereke miktarı yeterliyse kadın mehrinin tamamını alabilecek midir? Mehrin tahsil noktasında diğer borçlardan bir üstünlüğü bulunmakta mıdır? V. 61b-1’de Fırıncı Hasan b. İbrahim borçları terekesinden fazla iken vefat etmiştir. Fırıncı Hasan’dan, Molla Ahmed’in karz yönünden 2.000 kuruş,

¹¹⁷ Aydın, **Türk Hukuk Tarihi**, s. 278.

¹¹⁸ A.e., s. 279.

¹¹⁹ Cin, **a.g.e.**, s. 218.

¹²⁰ Aydın, **Türk Hukuk Tarihi**, s. 304-305.

¹²¹ Avcı, **a.g.e.**, s. 420.

¹²² Aydın, **Türk Hukuk Tarihi**, s. 305-306.

¹²³ V. 49a-2, V. 51b-4, V. 56b-3, V. 61b-3.

Ömer Reis'in karz yönünden 1700 kuruş, zevcesi Ümm Gülsüm bt. Mehmed'in 250 kuruş mehir ve ölmeden önce boşadığı eşi Mahbube bt. Abdullah'ın 50 kuruş mehir alacağı bulunmaktadır. Müteveffâ Fırıncı Hasan'ın ise 4.000 kuruş kıymetli bir adet mülkünden başka bir malı yoktur. Bu mülkün yarısının da Ümm Gülsüm bt. Mehmed'e ait olduğu mahkemede tespit edilmiştir. O halde 4.000 kuruşluk alacak 2.000 kuruşluk mülk hissesiyle nasıl karşılanacak ve mehirlerin diğer borçlar karşısındaki konumu ne olacaktır? Mülkün 2.000 kuruş değerindeki kalan hissesi de Ümm Gülsüm'e satılmıştır. Borçlar ise şu şekilde ödenmiştir: Molla Ahmed'e 1.000 kuruş, Ömer Reis'e 850 kuruş, Mahbube'ye 25 kuruş ve 120 kuruş da Ümm Gülsüm'ün mehrine sayılmıştır (16 Muharrem 1259/16 Şubat 1843). Görülüyor ki mehirlerle diğer borçlar karşısında öncelik tanınmamıştır. Borçların ve mehirlerin her birinin yarısı terekeden tahsil edilmiştir. Bu hususa ilişkin bir fetvâda da borçlar terekeden fazla iken mehrin tamamının alınamayacağı, herkesin kendi hissesine düşenle yetineceği belirtilmiştir¹²⁴.

Kadın mehrini alamadan ölürse bu sefer mehir kadının terekesinde bir alacak kalemi olarak yer alır ve kadının mirasçıları mehri kocadan alabilir. V. 42b-2'de Ümm Gülsüm bt. Mehmed b. İbrahim'in terekesinde bir alacak olarak kocası Hurşid'in zimmetindeki 300 kuruşluk müeccel mehri zikrolunmuştur. V. 61b-3 İsmail b. Temel'in tereke kaydıdır. Bu kayıta Ümm Gülsüm'ün müteveffâ kocası İsmail'den 100 kuruş mehir alacağı olduğu belirtilmiştir. V. 62a-1 ise merkume Ümm Gülsüm'ün terekesine aittir. Burada hem eski eşi müteveffâ İsmail b. Temel'den alacağı 100 kuruş, hem de ölmeden önce İsmail b. Kürk...? oğlu Yusuf ile yaptığı evliliğinden alacağı 60 kuruş değerindeki mehri yer almıştır.

Mehir belirlense de belirlenmese de hatta kadın evlenmeden önce mehir almayacağını bildirirse dahi mehre hak kazanmaktadır. Mehir için para yâhut mal şeklinde bir belirleme yapılırsa buna belirlenmiş mehir (mehr-i müsemma) denilir ve eğer mehir belirlenmezse yâhut sahih bulunmazsa kadın misil mehre hak kazanır¹²⁵. Misil mehrin takdirinde baba tarafının yaş, güzel ahlâk, ilim vs. gibi özellikler bakımından benzer kadınlarına verilen mehir dikkate alınır¹²⁶. Sicildeki nikâh

¹²⁴ Fetâvâ-yı Feyziye, s. 746, No. 2792.

¹²⁵ Bilmen, a.g.e., II, s. 122, No. 363.

¹²⁶ A.e., II, s. 125, No. 372.

kayıtlarının hepsinde belirlenmiş mehir bulunmaktadır. Sadece V. 11b-8 numaralı kayıt hariç diğer tüm nikâh kayıtlarında mehirlerin kuruş mu akça mı yâhut para mı olduğu belirtilmeyip sadece sayı ile ifade edilmişlerdir. Ancak bunların akça cinsinden olduğu sayıların yüksekliğinden¹²⁷ ve başka kayıtlardaki mehirlerin miktarlarıyla kıyasladığımızda anlaşılabilmektedir. V. 11b-8 numaralı nikâh kaydında mehrin tutarı, önce akça hesabıyla devamında onun kuruş karşılığıyla yazılmıştır. Nikâh akitleri dışındaki diğer kayıtlarda akça olarak ifade edilen mehirler bulunmaktadır. Buna göre; V. 26a-1 numaralı kayda göre Lâle bt. Kara Ali oğlu Ahmed 29.000 akça müeccel mehir ile, V. 34a-2’de Ulüvve bt. Hascıoğlu? Osman 5.000 akça müeccel mehir ile ve V. 52a-2’de Hafize bt. Hasan 11.000 akça müeccel mehir ile evlenmiştir. V. 60a-2’de ise 300 kuruş değerindeki müeccel mehir nâmına olan akçadan bahsedilmektedir.

Koca zifaktan ve halvetten¹²⁸ önce evliliği sona erdirirse kadın ancak mehrin yarısını alabilir¹²⁹. V. 44b-1’de sahih halvet gerçekleşmeden koca karısını boşadığı için kadın mehrin yarısına hak kazanmıştır. Sahih halvet gerçekleşseydi kadın mehrin tamamına hak kazanacaktı.

Koca mehri evlilikten sonra istediği zaman artırabilir. Kadın da mehrinin tamamını yâhut bir kısmını kocasına bağışlayabilir. V. 80a-1’de mehre 100 kuruş zam yapılarak, mehrin 250 kuruşa çıkarıldığını görüyoruz.

V. 10a-4’te öldü sanılan Yakup Onbaşı sonradan ortaya çıkıp karısı Havvâ bt. Abdullah’ı, yokluğunda yaptığı evlilikten tefrik ettirmiştir. Burada mehir konusuna değinilmemiş olsa da Havvâ bt. Abdullah’ın ikinci evliliğinden misil mehrini alabileceğini ancak belirlenmiş mehir varsa bu ikisinden hangisi az ise onu alabileceğini de belirtelim¹³⁰.

Bazı kayıtlarda boşanmış kadınlar, ödenmemiş mehir alacaklarını talep etmiştir. V. 45a-3’te Âişe bt. Ali Beğ, kendisini boşayan kocası (zevc-i mutallık) Hacı Ahmed Ağa mahzarında bir taşınmaz meselesini gündeme getirmiştir. Kaydın sonunda ise mehir üzerinde ihtilâfa düşülmüştür. Hacı Ahmed Ağa, Âişe’yi boşadığı gün

¹²⁷ Bu sayılar kuruş olamayacak kadar yüksektir.

¹²⁸ Halvet, nikâhlandıktan sonra karı kocanın kapalı bir yerde baş başa kalmasıdır.

¹²⁹ Akgündüz, **İslâm ve Osmanlı Hukuku Külliyyatı: Özel Hukuk**, I, s. 259.

¹³⁰ **Fetâvâ-yı Feyziye**, s. 41, No. 276.

müeccel mehir nâmına 300 kuruş verdiğini iddia etmiş, Âişe de almadığını beyân etmiştir. Daha sonrasında ise mehri Âişe'ye vermiştir. V. 48a-1'de Emine bt. Bekir, kendisini boşayan kocası Kâmil oğlu Mehmed mahzarında 50 kuruş değerindeki müeccel mehrini talep etmiş, daha sonra boşanma gününde yirmi kuruş aldığını ikrar edip, kalan otuz kuruşu mahkemede teslim almıştır.

3. Evlilik Nafakası

Evliliğin diğer bir hukukî-mâlî sonucu da evlilik boyunca koca için bir yükümlülük teşkil eden evlilik nafakasıdır¹³¹. Nafaka kapsamında karşılanması gereken ihtiyaçlar; kadının yeme-içme, giysi, mesken, tedavi ihtiyaçları ile şartları oluşmuşsa hizmetçidir¹³². İslâm hukukçularının büyük çoğunluğuna göre koca hasta, fakir, gaip dahi olsa nafaka yükümlülüğü altındadır¹³³. Sicildeki bir kayıtta koca gaiptir ve karısı nafaka için mahkemeye başvurmuştur. 8 Zilhicce 1258/10 Ocak 1843 tarihli V. 52a-1 numaralı bu kayda göre Trabzon'dan başka bir yere giden İskender b. Timur adlı gaibin karısı Zeynep bt. Mustafa, gaip kocasının borçlusu Liya v. Gorgor adlı zimmî huzurunda, kocasının onu nafakasız bırakıp gittiğini, nafakasız kaldığı için kocasının Liya'dan karz yönünden alacağı olan 200 kuruşun kendisine verilmesini talep etmiştir. Gaibin karısı, gaibin borçlusunun zimmetindeki nafaka cinsinden malı, mahkemeye müracaat ederek alabilmektedir¹³⁴. Burada hâkim talepte bulunan zevceye nafaka bırakılmadığına, zevcenin iddeti dolmuş bir mutallaka olmadığına dâir araştırma yapar¹³⁵. Ebu Yusuf'a göre, kadın, gaib kocası aleyhine nafaka takdir ettirmek istediğinde; hâkim, kadına, kocasının kendisini boşamadığına ve nafaka için bir şey bırakmadığına dair yemin veririr¹³⁶. Zikrettiğimiz kaydın yazılış biçiminden kadının değil de sanki zimmînin bu hususlara dair yemin ettiği anlaşılmaktadır¹³⁷.

¹³¹ Celal Erbay, "Nafaka", **DİA**, C. XXXII, 2006, s. 282-285, (çevrimiçi) <https://islamansiklopedisi.org.tr/nafaka> (08.04.2019) s. 282.

¹³² Karaman, **a.g.e.**, I, s. 350.

¹³³ Erbay, **a.g.m.**, s. 282.

¹³⁴ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 497, No. 102.

¹³⁵ **A.e.**, II, s. 496, No. 93.

¹³⁶ **A.e.**, II, s. 395-396, No. 168.

¹³⁷ "...gıbbe's-suâl mersum cevabında, merkume gaib-i merkumun zevcesi idüğünü ve ol mikdar mebâliğ cihet-i mezkûreden gaib-i merkuma deyni olduğunu ikrar etmekle bi-hasebi'ş-şer' gaib-i merkum

Ancak kayıтта yemin için geçen “half billâhi’l-aliyyi’l-a’lâ” ifadesi bu yemini bir Müslümanın dolayısıyla kadının ettiğini düşündürmektedir. Çünkü zimmîler kendi kutsalları üzerine yemin etmektedirler. Örneğın sicilimizde V. 41a-1’de ve V. 50b-5’de zimmîlerin yemin ifadesinde “half billâhi’llezî enzele’l-İncîle alâ İsâ -aleyhi’s-selâm” ifadesi yer almıştır. Netice itibariyle İskender’in giderken karısını boşamadığına ve nafaka için ona bir şey bırakmadığına dâir yemin edilmiş, 200 kuruş, Liya tarafından nafaka maksadıyla Zeynep’e verilmiştir.

merkumeyi tatlık etmediğine ve cins-i nafakaya dâir bir nesne merkumeye bırakmadığına half billâhi’l-aliyyi’l-a’lâ etmeğın mucibiyle mersumun ikrarı vechile...”

İKİNCİ BÖLÜM

EVİLİĞİN SONA ERMESİNE DAİR KAYITLARIN TAHLİLİ

A. Genel Olarak

Evliliğin sona ermesi esâsen ölüm, fesih veya boşanma ile olmaktadır. Ölüm, evliliği sona erdiren tabîî bir haldir. Fesihte evlilik, nikâh anında bulunan bir eksiklik yâhut evlilik birliği içerisinde meydana gelen bir sakatlık netîcesinde ya kendiliğinden ya da hâkim kararıyla sona ermektedir¹³⁸. Feshi gerektiren sebep ya nikâh anında mevcuttur ya da nikâhtan sonra ortaya çıkabilir. Nikâh akdi bazı durumlarda hâkimin hükmü ile bazı durumlarda ise kendiliğinden münfesihi olur. Boşanma ise İslâm hukukuna göre üç şekilde gerçekleşir: Talâk, muhâlaa ve tefrik (kazaî boşanma). Hangisi ile gerçekleşirse gerçekleşsin bir çift ancak üç kere boşanabilir. Üçüncü boşanma gerçekleştikten sonra tarafların tekrar evlenebilmeleri için kadının başka biri ile sahîh bir evlilik yapması ve o evliliğin de hukuka uygun bir şekilde sona ermesi gerekmektedir. Bu husus, özellikle erkeğin boşama yetkisini sınırlandırılması bakımından önem taşımaktadır. Nikâh akdinin münfesihi olması, bu boşanma sayılarını eksiltmez.

Talâk geniş anlamda üç boşanma türünü de içeren bir üst kavramdır. Dar anlamda ise kocanın tek taraflı irade beyânı ile hâkimin hükmüne bağılı olmaksızın karısını boşaması anlamına gelmektedir. Kayıtlarımızda boşamak için “tatlık etmek” ifadesinin kullanıldığını görmekteyiz. Örneğin, V. 44b-1’de Kara Mustafa Reis oğlu Hüseyin, Ulüvve bt. Memiş Reis’i mahkeme huzurunda tatlık etmiştir. Muhâlaa kayıtlarında ise hul’ ve tatlık etmek ifadeleri yan yana yer almıştır. Örneğin, V. 2b-1’de Ali b. Halil, Fâtıma bt. Ömer’i “hul’ ve tatlık” etmiştir. Talâk boşanmadan geri dönüş dönülememesine göre ric’î ve bâin talâk olarak ikiye ayrılır. Ric’î talâkta (geri dönüşle boşamada) iddet içinde koca evlilik birliğine yeni bir nikâh ve mehir gereksizsin dönerken, bâin talâkta (ayırıcı boşamada) evlilik birliği derhal sona erer. Taraflar ancak yeni bir nikâh akdi yaparak tekrar bir araya gelebilirler.

¹³⁸ Aydın, **Türk Hukuk Tarihi**, s. 281; Avcı, **a.g.e.**, s. 390.

Muhâlaa, karşılıklı olarak yine hâkim kararı gerekmeksizin karı kocanın boşanma konusunda anlaşmasıdır. Muhâlaada boşanma talebi genellikle kadından gelir ve kadın mehir, iddet nafakası gibi mâli haklarından feragat ederek kocayı boşanmaya râzı eder. Kocanın kabulüyle de boşanma gerçekleşmiş olur. Muhâlaa bir bâin talâktır ve üç talâk sayısını bir eksiltir¹³⁹. Muhâlaa talebi kadından gelebileceği gibi kocadan da gelebilir. Örneğin koca “seni şu kadar bedel üzerine hul‘ ettim” dese kadın da “râzı oldum” dese muhâlaa gerçekleşmiş olur¹⁴⁰.

Tefrikte evlilik bazı sebeplerin varlığı halinde hâkimin kararıyla sona erer. Bu sebepler genel başlıklar halinde şu şekilde ifade edilebilir: Hastalık ve cinsel kusur, kocanın karısının evlilik içi nafakasını temin etmemesi, gâiplik, fena muamele ve geçimsizlik¹⁴¹. Bu sebeplerden hangilerinin kabul edildiği, mezhepten mezhebe değişiklik göstermektedir. Tefrik sebebinin ortaya çıkması durumunda mahkemeye müracaat hakkı doğan taraf dilerse evliliğini devam ettirebilir ya da mahkemeye başvurup tefrik kararı alabilir. Hâkim kararıyla evliliğin feshi ile hâkim kararıyla tefrik birbirlerinden farklı olup ilkinde nikâh anında yâhut sonradan ortaya çıkmış eksiklik ve sakatlık evliliğin feshini gerektirmekte iken ikincisinde sahih bir evliliğin bazı sebeplerle sona ermesi söz konusu olmaktadır. Hanefî mezhebi kazaî boşanma sebepleri bakımından en dar yorumu benimseyen mezhep olduğundan Hanefî mezhebinin resmi mezhep olarak uygulandığı Anadolu ve Rumeli’ye ait sicillerde kazaî boşanma kayıtlarının sayısı pek fazla değildir¹⁴².

Evlilik, yukarıdaki yollar dışında bazı hallerde de sona erebilmektedir. Bu hallerde esâsen boşanmaya niyet edilmese de dolaylı olarak evlilik sona ermektedir¹⁴³. Bunlar ilâ ve liandır. İlâ kocanın dört ay süresince karısına cinsi yakınlıkta bulunmayacağına yönelik yaptığı yemindir¹⁴⁴. Koca yeminini tutarsa karısı bâin talâk

¹³⁹ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 296, No. 346.

¹⁴⁰ **A.e.**, II, s. 284, No. 299.

¹⁴¹ Aydın, **Türk Hukuk Tarihi**, s. 287-290.

¹⁴² Aydın, **Osmanlı Aile Hukuku**, s. 123.

¹⁴³ Halil Cin, Gül Akyılmaz, **Türk Hukuk Tarihi**, 10. bs., Konya, Sayram Yayınları, 2018, s. 436.

¹⁴⁴ İbrahim Halebi, **Mevkufât Mülteka Tercümesi**, Şerheden: Mehmed Mevkûfatî, Sadeleştiren: Ahmed Davudoğlu, İstanbul, Sağlam Yayınevi, 2019, C. II, s. 224; Bu yemin dört ayın altı için yapılsa ilâ gerçekleşmez (**Netîcetü’l-Fetâvâ: Şeyhülislâm Fetvâları**, Der. es-Seyyid Ahmed Efendi, es-Seyyid Hafız Mehmed b. Ahmed el-Gedûsi, Haz. Süleyman Kaya, Betül Algın, Ayşe Nagehan Çelikçi, Emine Kaval, İstanbul, Klasik, 2014, s. 77, No. 323).

ile boş olur¹⁴⁵. Lian, karısına zina isnad eden kocanın zinayı dört şâhitle ispatlayamaması durumunda veya kocanın evlilik birliği içinde doğan çocuğun kendisinden olmadığına yönelik bir iddiada bulunması durumunda karısıyla mahkemede karşılıklı olarak dörder defa yeminleşip beşincide birbirlerine lanet etmeleridir¹⁴⁶. Lianı tâkiben hâkim evliliği sona erdirir. Ebu Hanife'ye göre bu bir bâin talâktır¹⁴⁷.

Bizim sicilimizde kazaî boşanma, ilâ ve lian ile evliliğin sona ermesine dâir bir kayıt olmadığı için bunlar dışındaki evliliği sona erdiren halleri inceleyeceğiz. Bu hallerden muhâlaanın sayıca fazlalığı dikkat çekmekte olup, sicilde talâk ve fesih örnekleri de bulunmaktadır.

B. Fesih

1. Nikâh Anında Mevcut Olan Fesih Nedenleri

Nikâhın sıhhat şartlarından birinin eksik olduğu anlaşılırsa, evliliğin feshi söz konusu olur. Bu durumda ya taraflar kendiliğinden ayrılmalı, ayrılmıyorlarsa durum mahkemeye intikal ettirilmelidir. Bunun dışında bülûğ muhayyerliğinin kullanılması, velînin denklik noktasından mahkemeye mürâcaatı da evliliğin feshedilmesi sonucunu doğurmaktadır.

Nikâhın sıhhat şartları, nikâhın şâhitler huzurunda yapılması ve bazı evlenme engellerinin bulunmamasıdır¹⁴⁸. Bu evlenme engellerine örnek olarak, evli bir kadınla evlenmek ve iddet bekleyen bir kadınla evlenmek verilebilir. İddet bekleyen bir kadınla evlenmek aynı zamanda tazîr cezası da gerektirmektedir.

V. 83b-1'de henüz birlikte yaşama başlamadan mahkemeye intikal eden olayda şâhitlerin bulunmaması nedeniyle nikâhın “adem-i sıhhatine” karar verilmiştir (25 Cumâde'l-ülâ 1259/23 Haziran 1843). Emin b. Ahmed, Sağıroğlu Mehmed b. İsmail

¹⁴⁵ Mevkûfatı, a.g.e., II, s. 224-225.

¹⁴⁶ Bilmen, a.g.e., II, s. 345, No. 493.

¹⁴⁷ Cın, Akyılmaz, a.g.e., s. 438.

¹⁴⁸ Hanefî mezhebine göre ikrah ve cebir altında yapılan nikâh geçerli, diğer Sünnî mezheplere göre geçersiz olduğu için nikâh akdinde ikrah ve cebirin olmamasını sıhhat şartları arasında zikretmedik ancak bu meseleyi s. 22'de değerlendirdik.

mahzarında, Havva bt. Kara Mehmed oğlu Ahmed adlı bîkr-i bâliğa dahi mahkemede hazır bulunuyorken, Havva ile önceden aralarında evlenmeye dâir sözleştiklerini, sonradan Havva'nın annesine uyararak bundan vazgeçtiğini ve gereğinin yapılmasını talep etmiştir. Kaydın devamı şu şekildedir: "...bilâ-şühud akdin adem-i sıhhatine ve muahharan akd için bu tarafa geldi deyu merkumenin nikâha va'adini merkum Emin'in ikrârına mebni da'vâ-yı nikâh sahih olmadığından...". Görülüyor ki şahitler olmadan Havva ile Emin'in evlenme iradelerini birbirlerine açıklamaları sahih bir nikâh doğurmamış, Havva'nın Emin'e bir nikâh vaadinde bulunduğu tespit edilmiştir. Havva'nın bu vaadi yerine getirme mecburiyeti ise yoktu.

V. 82b-2'de Fâtıma'nın ölüm iddeti içindeyken Sonkuroğlu Tufan ile evlendiği annesi Âişe tarafından iddia edilmişse de iddetin dolduğu anlaşıldığından nikâhın feshine karar verilmemiştir (22 Cemâziyelevvel 1259/20 Haziran 1843). Ölüm iddeti dört ay on günlük bir süredir¹⁴⁹. Bu süre dolmadan kocası ölen kadın, bir başkasıyla evlenemez. Bu olayda iddet dolmadan nikâh akdedilmiş olsaydı tazîr cezası da gerekecekti. İddet içerisinde evlenmek, o evliliğin sıhhat şartının eksik olması nedeniyle feshedilmesine neden olur ancak evlilik feshedildikten sonra iddetin dolması beklenip, taraflar nikâhı yenileyebilir.

Başkasının karısı ile bilmeksizin yapılan nikâh fâsit olduğundan, gaip kocanın yokluğunda yapılan nikâh, koca sonradan ortaya çıkarsa fâsit olacaktır¹⁵⁰. V. 10a-4'te Havvâ bt. Abdullah, ilk eşi Yakup Onbaşı'nın gurbette iken vefat ettiğine inandığı için Ahmed adlı kişiyle evlenmiş ancak daha sonra Havvâ'nın ilk eşi Yakup Onbaşı ortaya çıkmıştır (5 Cumâdelâhire 1259/3 Temmuz 1843). Dolayısıyla ikinci nikâh fâsittir.

Nikâh anında bulunan fesih sebeplerinden biri de baba veya dede dışında zorlayıcı velâyet yetkisi kapsamında bir küçüğün evlendirilmesidir. Küçük bülûğa ermekle o akdi feshettirebilmektedir. Bunun için hâkim kararı gerekmektedir. V. 66a-7'de bu şekilde bir evliliğin feshi söz konusu olmuştur (27 Muharrem 1259/27 Şubat 1843). Bu kayıta annesi, Mevlüde bt. Osman'ı velâyeten evlendirmiş, Mevlüde bâliğa olduğunda nikâh akdini bülûğ muhayyerliği kapsamında feshettirmek için mahkemeye

¹⁴⁹ Kur'an, 2/234.

¹⁵⁰ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 24, No. 111.

başvurmuştur. Hâkim, nikâhın feshine karar vermiş ve Mevlüde'nin nefisini dilediğine tezviç edebileceğini belirtmiştir.

Sicildeki bazı nikâh kayıtlarında¹⁵¹ baba ve dedeleri dışındaki velîleri tarafından evlendirilen küçükler bulunmaktadır. Onların da bülûğa ermekle nikâhlarını feshettirebilme imkânları doğmuştu.

2. Nikâhtan Sonra Ortaya Çıkan Fesih Nedenleri

Evlilik nikâhtan sonra ortaya çıkan bir bozukluk netîcesinde de kendiliğinden münfesih olabilir¹⁵². Bu durumlara eşlerden birinin İslâm dinini terk etmesi ve sıhri hısımlığı gerektiren bir durumun ortaya çıkması örnek olarak verilebilir¹⁵³. Sicilimizde sonradan feshi gerektiren bir nedene dâir kayıt bulunmamaktadır.

3. Evliliğin Feshinin Sonuçları

Fâsit evliliğin sonuçlarını, ayrılmanın zifaktan önce gerçekleşip gerçekleşmediğine göre ikiye ayırarak incelemek gerekir. Çünkü iki durum, birbirinden farklı sonuçlar doğurmaktadır.

Unsurları ve inikat şartları tamam olup sıhhat şartı eksik olduğu için fâsit olan bir evlilikte zifaf gerçekleşmeden taraflar kendi iradeleriyle veya hâkim kararıyla ayrılırlarsa, erkeğin mehir ödeme borcu doğmaz, kadının iddet beklemesi ve erkeğin de nafaka ödemesi gerekmez¹⁵⁴. Yukarıdaki zikrettiğimiz, bülûğ muhayyerliğinin kullanıldığı V. 66a-7 numaralı kayıt, zifaktan önce evliliğin feshedilmesine örnektir. Mevlüde bt. Osman adlı bâliğa, bülûğ muhayyerliğini kullanarak zifaktan önce evliliğini feshettirmiştir. Eğer zifaf gerçekleşmiş olsaydı bu durumda evliliğe onay vermiş olacak, muhayyerlik hakkını artık kullanamayacaktı. Bu evlilik hukuk düzeninde hiçbir sonuç doğurmadan sona ermiştir.

¹⁵¹ V. 12a-10, V. 14a-5, V. 14a-6, V. 15b-6, V. 16a-10, V. 18b-9, V. 18b-10.

¹⁵² Avcı, **a.g.e.**, s. 391.

¹⁵³ **A.e.**, s. 391-392.

¹⁵⁴ Abdurrahman Savaş, **İslâm ve Türk Hukukunda Evlenmenin Hükümsüzlüğü**, Konya, Adal Ofset, 2010, s. 176.

Eğer taraflar arasında zifaf gerçekleşmişse, evlilik fâsit de olsa birtakım sonuçlar doğmaktadır. Öncelikle fâsit evlilik içinde bir cinsel ilişkinin gerçekleşmiş olması zina suçunu doğurup, dolayısıyla zina haddini mi gerektirecektir? Burada akit şüphesi olduğu için zina haddinin uygulanmayacağı belirtilmektedir¹⁵⁵. Zifaf gerçekleştiği için erkeğin mehir ödeme borcu bulunmaktadır. Eğer bir mehir belirlenmişse ve belirlenen mehir, misil mehirden azsa bu mehir; belirlenmemişse misil mehir ödenmesi gerekecektir. Aynı zamanda kadının iddet beklemesi de gerekecektir. Böyle bir evlilikten doğan çocuğun nesebi sâbit olmaktadır. V. 10a-4'te fâsit olan evlilik içerisinde hamile kalan Havvâ bt. Abdullah'ın çocuğu ile fâsit evlilikteki koca Çayirelioğlu Ahmed arasında neseb sâbit olmuştur.

Evliliğin feshi sonucunda evlilik birliği derhal ortadan kalkar¹⁵⁶. Talâk hakkı kullanılmamış olduğu için toplam üç olan talâk hakkında ise bir azalma olmaz¹⁵⁷.

C. Talâk

1. Talâk Beyânı

Talâk erkeğin tek taraflı irade beyânıyla bir sebebe ve mahkeme hükmüne gerek kalmaksızın evlilik birliğini sona erdirmesidir. Mutallık, karısını boşayan kocaya; mutallaka ise kocası tarafından boşanan kadına denir. Bir sebep ve mahkeme hükmüne gerek olmaksızın erkeğin tek taraflı iradesi ile talâkın gerçekleşebilmesi nedeniyle İslâm hukukunda boşanma çok kolay gözükmemektedir ancak İslam dininde boşanma tasvip edilmez. Hatta Hz. Peygamber'in bir hadisinde boşamanın Allah nezdinde en sevilmeyen helal olduğu belirtilmektedir¹⁵⁸.

¹⁵⁵ Savaş, **a.g.e.**, s. 177.

¹⁵⁶ Aydın, **Türk Hukuk Tarihi**, s. 281.

¹⁵⁷ **A.y.**

¹⁵⁸ Hz. Peygamber bir hadisinde “Allah nezdinde mubah olanların en buğuzlusu boşamadır” buyurmuştur.” (Mevkûfatî, **a.g.e.**, II, s. 175.)

Talâkta irade beyânı nikâh akdini açık veya üstü kapalı olarak ortadan kaldırmaya yöneliktir¹⁵⁹. “Seni boşadım” gibi açık bir ifade yanında “iddet bekle” gibi üstü kapalı bir ifade ile de talâk gerçekleşebilir¹⁶⁰.

Talâk niyetini içeren ifadeler bazen belirli bir yöreye has olabilir. Eğer o yörede bilinen meşhur bir kullanımsa, bununla da talâk söz konusu olacaktır. V. 35a-5 numaralı kayıтта boşama iradesini içeren böyle bir kullanım mevcuttur. Mahbube adlı kadın Mustafa adlı kocasının kendisini talâk-ı selâse (üç talâk) ile şart ettiğini iddia etmiştir (12 Ramazan 1258/17 Ekim 1842). “Şart olsun” ifadesi bazı yörelerde “avratım benden boş olsun” anlamına gelmektedir¹⁶¹. Dolayısıyla buradaki talâk-ı selâse ile şart etmek, talâk-ı selâse ile boşamak anlamına gelir. Şart ettim ifadesinden başka, yine yöreye has olan talâk ifadeleri de mevcuttu. Örneğin “senden geçtim” ifadesinin¹⁶² ya da “başına gün doğsun” ifadesinin¹⁶³ de boşanma niyetini içerdiği o yörede biliniyor ve bu kullanım meşhur bir kullanımsa, talâk meydana gelecektir.

2. Talâkın Tescili

Talâk ile boşamada bir hâkim kararına ihtiyaç duyulmamaktadır. Dolayısıyla talâk işlemlerinin mahkemede tescil edilmesi esâsen evliliğin sona ermesinden sonra ortaya çıkabilecek muhtemel uyuşmazlıkların engellenmesi amacını taşımaktadır. Önceki evliliğin sona erdiği ve evliliğin sona ermesiyle muaccel hale gelen taleplerin karşılanıp karşılanmadığı kaydedtirilerek böylece muhtemel uyuşmazlıklar noktasında bir ispat vâsıtası elde edilmektedir¹⁶⁴. Mahkeme îlâmlarının ispat vâsıtası olarak kullanımına yukarıda evlenmenin ispatı başlığı altında değindiğimiz için oradaki bilgilere atıf yapmakla yetiniyoruz.

Sicilde mahkemede yapılan bir adet talâk bulunmaktadır. V. 44b-1’de Ulüvve bt. Memiş Reis’in vekili annesi Kadın bt. Ahmed mahkemeye ihzar ettirdiği Kara

¹⁵⁹ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 193, No. 78.

¹⁶⁰ **A.e.**, II, s. 194, No. 78 ve s. 197, No. 82.

¹⁶¹ **A.e.**, II, s. 196, No. 85; Yenişehirli Abdullah Efendi, **Behcetü’l-Fetâvâ**, Haz. Süleyman Kaya, Betül Algin, Zeynep Trabzonlu, Asuman Erkan, İstanbul, Klasik, 2011, s. 97, No. 443.

¹⁶² Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 197, No. 87.

¹⁶³ **Behcetü’l-Fetâvâ**, s. 99, No. 455.

¹⁶⁴ Aydın, **Osmanlı Aile Hukuku**, s. 110.

Mustafa Reis oğlu Hüseyin mahzarında “merkum Hüseyin müvekkilem merkume Ulüvve’yi üç yüz gurusu tesmiye-i mehir ile bundan yedi sekiz ay akdem akd-i nikâh etmişken şimdi menkûham değildir deyu inkârına mebni sual olunup mucib-i şer‘isi icra olunmak bi’l-vekâle matlubumdur” diye beyânda bulunmuştur. Hüseyin’in söz konusu nikâhı babası tarafından fuzûlî olarak yapılmış ve Hüseyin nikâhı onaylamama niyetinde iken sonradan onaylamıştır. Ancak daha sonra mahkemede Ulüvve’yi tatlîk etmiştir. Bu kaydın devamında mehrin verildiği, Hüseyin’in kız kardeşi Fâtîma’nın Ulüvve’ye vermiş olduğu beş altının dört adedini daha önce aldığı ve bir adet yazılı rumî altını şimdi mahkemede teslim aldığı, bunun yanında elbise, entari ve kumaşın Ulüvve’de kaldığı kaydedilmiştir (27 Şevval 1258/1 Aralık 1842). Görüldüğü üzere ileride bir uyumsuzluk doğduğunda mehrin ve hediyelerin verildiği mahkemede tescil edildiğinden ileride bir ispat vâsıtası olarak mahkeme îlâmı kullanılabilecektir.

V. 39a-3’te önceden yapılan bir talâk mahkemede tescil edilmiştir. Kara Hüseyin oğlu Pir ve boşadığı karısı Zeliha bt. Barutçuoğlu Ruşen’in vekili Kelecioğlu Kahraman mahkemede hazır bulunmuşlardır. Vekil, merkum Pir’in, müvekkilesi Zeliha’yı aralarında “hüsn-i zindegâneleri” (iyi geçim) olmadığından bundan önce tatlîk ettiğini belirtmiştir. Erkeğin talâk için bir sebep göstermesine gerek yoksa da bu kayıta genel bir boşama sebebi olarak iyi geçimin olmadığı belirtilmiştir. Daha sonra vekil iki yüz elli kuruş müeccel mehir için ve yüz kuruş iddet nafakası için olmak üzere toplam üç yüz elli kuruşu merkum Pir’den teslim aldığı belirtilmiş, merkum Pir, vekilin “kelimat-ı meşruhasını vicâhen tahkîk ve şifâhen tasdik” ederek, talâk ve mâlî hükümlere yönelik tasdikini bildirmiştir (8 Şevval 1258/12 Kasım 1842).

3. Talâkın Adedi

Bir erkeğin karısını üç kere boşama hakkı bulunmaktadır. Bu husus Kur’an-ı Kerim’de belirtilmiştir: “Boşama iki defadır. Bundan sonrası ya iyilikle tutmak ya da güzellikle salıvermektir...”¹⁶⁵. İslâm âlimlerine göre iyilikle tutmak ile kadına dönmek, güzellikle salıvermek ile de kadını boşamak kastedilmiştir¹⁶⁶.

¹⁶⁵ Kur’an, 2/229.

¹⁶⁶ Mevkûfatî, a.g.e., II, s. 182.

Hukuken tartışmalı bir husus olsa da koca sahip olduğu üç talâk hakkını bir anda kullanabilmektedir¹⁶⁷. Koca, bir mecliste, karısına benden üç talâkla boş ol dese boşamanın gerçekleşeceği ittifak ile sâbittir. Böyle bir boşama Sünnet’e aykırı olsa da geçerlidir. Sünnet’e uygun olan boşama, talâkları temizlik sürelerine¹⁶⁸ dağıtarak yapılan boşamadır. Üç talâkla boşama halinde “beynûnet-i kübra” adlı büyük ayrılık gerçekleşmiş olur¹⁶⁹. Taraflar tekrar evlenmek isterlerse, kadın bir başkasıyla sahih bir evlilik yapmalı ve bu evlilik hukuku dolanma amacıyla da olmamalıdır. Kadın eski kocasına dönmek için göstermelik bir evlilik yapamaz.

V. 35a-5’te Mahbube, Mustafa adındaki kocasının kendisini talâk-ı selâse (üç talâk) ile boşadığını iddia etmiş, Mustafa ise talâk-ı selâseyi inkâr etmiştir. Bunun akabinde Mahbube’den iddiasına dâir beyyine talep olunmuşsa da beyyine getirmekten acziyet göstermiştir. Kocasından talâk-ı selâse ile boşanan kadın, iddiasını ispatlayabilecek bir beyyine getiremediği takdirde kocasına yemin teklif edebilir¹⁷⁰. Kaydımızda da Mahbube “tahlife tâlibe olmuş”, kocası Mustafa’ya yemin teklif etmiştir. Bunun üzerine Mustafa, Mahbube’yi talâk-ı selâse ile boşamadığına yemin etmiştir. Böylece Mahbube kocasının kendisini boşadığını ispat edememiştir. Mahkeme de nikâhın devam ettiğine karar vermiştir. Eğer üç talâkla boşama ispat edilebilseydi bu durumda beynûnet-i kübra gerçekleşmiş olacak ve kadının üzerinden başka bir evlilik geçmeden kocası Mustafa onunla tekrar evlenemeyecekti.

4. Talâk ile İlgili Diğer Kayıtlar

Yukarıda zikredilen V. 35a-5, V. 39a-3, V. 44b-1 numaralı kayıtlar dışında sicilde talâk ile ilgili gördüğümüz başka kayıtlar da bulunmaktadır. Bu talâk kayıtları ağırlıklı olarak evliliğin sona ermesinden sonra kadının ya mehir talebine ya da eşlerini boşayan kocaların çocuklarına karşı nafaka yükümlülüklerini ihlal etmeleri nedeniyle

¹⁶⁷ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 215, No. 114-115.

¹⁶⁸ İki âdet dönemi arasındaki süre.

¹⁶⁹ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 185, No. 11. Beynûnet-i suğra (küçük ayrılık) ise bâin talâk neticesinde meydana gelir.

¹⁷⁰ Çatalcalı Ali Efendi, **Açıklamalı Osmanlı Fetvâları: Fetâvâ-yı Ali Efendi**, Der. H. Necati Demirtaş, C. II, İstanbul, Kubbealtı, 2014, s. 112-113: “Hind, zevci Zeyd’den: “Beni üç talâk ile tatlik ettin” deyu da’vâ ve Zeyd inkâr idüp Hind, müddeâsına ikamet-i beyyine idemese Zeyd’e yemin virdirmeğe kadire olur mu? el-Cevâb: Olur.”.

kadınların hacr ve terbiyelerinde bulunan çocuklarına nafaka takdir ettirmelerine dâirdir.

V. 14a-11'de Tekye mahallesinden “ez-zevc” Tufan ile “ez-zevcetü'l-mutallaka” Mahbube'nin nikâhı yer almaktadır (26 Şevval 1258/30 Kasım 1842). Nikâh kaydında kadının mutallaka olduğunun belirtilmesi aynı kocanın üç kere boşadığı bir kadınla tekrar evlenememesi bakımından önemlidir. Dolayısıyla bu nikâh Tufan ile Mahbube'nin ya ikinci ya da üçüncü nikâhı olmalıdır.

V. 39a-4'te Penbe bt. Berber Mehmed, mutallık eşi Serdar oğlu Ömer b. Ahmed adlı kimseden olma hâlâ hacr ve terbiyesindeki sagîre kızı Mahbube için nafaka takdir ettirmiştir (9 Şevval 1258/13 Kasım 1842).

V. 40a-3'te Fâtıma bt. Koçoğlu Hasan bir emlak uyuşmazlığında tâlî bir husus olarak mutallık eşi Mustafa'nın kendisini dokuz ay önce tatlîk ettiğini belirtmiştir (15 Şevval 1258/19 Kasım 1842).

V. 45a-3'te Âişe bt. Ali Beğ mahkemeye ihzar ettirdiği mutallık eşi Yusuf Ağazâde Hacı Ahmed Ağa mahzarında Hacı Ahmed Ağa'nın kayıta belirtilen mülk menzilden (evden) elini çekmesini (keff-i yedini) talep etmiş, kaydın sonunda mehir de uyuşmazlık konusu olmuş ve Hacı Ahmed Ağa mehir için 300 kuruşluk ödeme yapmıştır (1 Zilka'de 1258/4 Aralık 1842).

V. 48a-1'de Emine bt. Bekir'in mahkemeye ihzar ettirdiği mutallık eşi Kâmil oğlu Mehmed mahzarında dile getirdiği iddia dikkat çekicidir: “bundan mukaddem merkum hânemde benimle zinadan beni ihbâl ve iki ay mürurunda beni kendiye akd ve tezvic eyledi ise de benden iki çocuk tevellüd edip ba'dehû beni tatlîk etmekle sual olunup muktezası bi'l-icra elli guruş mehr-i müeccelim ile yüz guruş dahi nafaka-i mukadderem ki cem'an yüz elli guruş merkumdan aliverilmesi matlubumdur”. Merkum Mehmed zinayı inkâr etmiş ve evliliğin varlığını, çocukların kendisinden olduğunu ikrâr etmiştir. Mahkeme zina iddiası için Mehmed'e nesne lazım gelmediğine karar vermiş, Mehmed karısını boşadığı gün verdiği yirmi kuruşu düşüp geri kalan ödemeyi Emine'ye yapmıştır. (29 Zilka'de 1258/1 Ocak 1843).

Mirasçılık sebeplerinden biri de evlilik bağıdır. V. 60b-1'de Bilal Kaptan adlı müteveffânın mutallaka eşi Nâme adlı kadın hâlâ kocası bulunan Mesci Ali Ağa b.

Mehmed'i müteveffâ Bilal Kaptan'ın terekesini, terekeye vâzı'ı'l-yed olanlardan (el koyanlardan) talep etmesi ve alıp getirmesi için vekil tâyin etmiştir. Burada Nâme'ye düşen miras payı, Bilal Kaptan ile ortak çocukları olan Ahmed'in, babası müteveffâ Bilal Kaptan'dan kalan malların bölüştürülmesinden önce ölmesi nedeniyle ondan düşen miras payıdır. Yani anneye çocuğundan kalan miras payı söz konusudur. Yoksa evlilik bağı ortadan kalkmışsa taraflar birbirlerinin mirasçısı olamamaktadır. Ancak bunun istisnaları bulunmaktadır. Ric'î talâk iddeti içinde ölüm gerçekleşmişse, taraflar birbirlerinin mirasçısı olabilmekte, maraz-ı mevti (ölüm hastalığı) bulunan kocası tarafından rızâsına aykırı olarak boşanan kadın da bâin talâk iddeti içerisinde ölen kocanın mirasçısı olabilmektedir¹⁷¹. Bu da ölüm hastası bir kocanın, sağlıklı bir karar almadan karısını boşayarak ölüp gittiği için kadının maruz kalacağı olumsuz durumu hafifletmek içindir¹⁷².

V. 61b-1'de müteveffâ Fırıncı Hasan b. İbrahim'in mutallaka eşi Mahbube bt. Abdullah, müteveffânın terekesinden 50 kuruş değerindeki mehrini talep etmiştir (16 Muharrem 1259/16 Şubat 1843).

V. 70a-1'de Kahveci Ali Ağa'nın mutallaka eşi Âişe bt. İsmail müşterek çocukları Halil için nafaka takdir ettirmiştir (21 Safer 1259/23 Mart 1843).

Sicilde talâk ile ilgili bulunan tüm kayıtları değerlendirdiğimizde görülmektedir ki mahkemede talâk bir kere gerçekleşmiştir ve genellikle talepler önceden yapılan talâk netîcesinde mehrini hâlâ alamamış kadının mehrini talep etmesi noktasında yoğunlaşmaktadır.

¹⁷¹ **Ceride-i İlmîye Fetvâları**, s. 160, No. 912: "Zeyd maraz-ı mevtime zevcesi Hind'i talebiyle bâinen talâk ettikten sonra Hind'in iddeti münkaziye olmadan Zeyd fevt olsa Hind Zeyd'e varise olur mu? el-Cevab: Olmaz." **Ceride-i İlmîye Fetvâları**, s. 160, No. 913: "Zeyd maraz-ı mevtime zevce-i medhûlün-bihâsı Hind-i rızâsınsız üç talâk ile tatlik edip iddeti münkaziye olmadan Zeyd fevt olsa Hind Zeyd'e varise olur mu? el-Cevab: Olur."

¹⁷² Tucker, **a.g.e.**, s. 141.

D. Muhâlaa

1. Muhâlaa Talebi

Tarafların karşılıklı rızâlarıyla boşanmasına hul‘ veya muhâlaa adı verilir. Muhâlaa ile boşanma bir bâin talâktır¹⁷³ ve talâk sayısını bir eksiltir. Boşanmanın eski hukukumuzda en sık rastlanan şekillerinden birisidir¹⁷⁴. Şer‘iyye sicillerinde yer alan muhâlaa kayıtlarının, talâk kayıtlarından daha fazla olduğu görülmektedir¹⁷⁵.

Muhâlaa talebi iki taraftan da gelebilir. Talep kadından gelirse, koca kabul etmeden önce kadın icabından dönebilir ancak talebin kocadan gelmesi durumunda koca icabından dönemez¹⁷⁶. Muhâlaada boşanma talebi genellikle kadından gelmektedir¹⁷⁷. Kadın bir bedel karşılığında -genellikle mehir ve iddet nafakasından feragat ederek- kocayı boşanmaya râzı etmeye çalışmaktadır. Bu husus da Hanefî mezhebinde kadınların boşanma imkânlarının çok sınırlı olması bakımından beklenen bir sonuçtur. Kadınlar geçerli bir evliliği muhâlaaya ek olarak, eğer kendilerine talâk yetkisi devredilmişse (tefviz-i talâk), erkeğin iktidarsızlığı bulunuyorsa¹⁷⁸ ve buna dâir gerekli şartlar oluşmuşsa hâkim kararıyla ya da koca boşanmayı bir şarta bağlamışsa bu şartın gerçekleşmesiyle sona erdirebilmektedir. Bu hâller genel bir boşanma imkânı yaratmayan ve uygulamada istisnai olarak karşılaşılan hâllerdir.

Her ne kadar karşılıklı rızâ söz konusu olsa da evliliği sona erdiren, kocanın muhâlaayı kabul beyânıdır. Koca kabul etmezse muhâlaa gerçekleşmeyecektir. Muhâlaa talebi kocadan gelirse, bu durumda kadının da muhâlaa bedeli üzerinde rızâsı aranacaktır.

Sicilde iki kayıt hariç bütün muhâlaa kayıtlarında talepler bizzat kadınlardan gelmiştir. Bu kayıtlarda talepler şu şekilde ifade edilmiştir: Kadın “hul‘ olunmak

¹⁷³ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 296, No. 346.

¹⁷⁴ Aydın, **Osmanlı Aile Hukuku**, s. 120.

¹⁷⁵ Aydın, **a.e.**, s. 121.

¹⁷⁶ Sabri Şakir Ansay, **Hukuk Tarihinde İslâm Hukuku**, 4. bs., Ankara, Turhan Kitabevi, 2002, s. 230.

¹⁷⁷ Aydın, **Osmanlı Aile Hukuku**, s. 120.

¹⁷⁸ Ebu Hanife ve Ebu Yusuf’a göre sadece erkeğin iktidarsız olması, İmam Muhammed’e göre ise erkeğin iktidarsız olmasına ek olarak akıl hastalığı, cüzam veya alaca hastalığının olması da tefrik sebebidir. Osmanlı Devleti’nde 1916 yılına kadar Ebu Hanife ve Ebu Yusuf’un görüşü uygulanmıştır (Akyılmaz, **a.g.e.**, s. 49-50).

matlubumdur”, “hul’a talibeyim”, “beni hul’ ettirmek matlubumdur” demiştir. Kayıtların devamında kocanın da karısını hul’ ve tatlık ettiği belirtilmiştir.

Sicildeki bir kayıta hul’ talebi kadının vekilinden gelmiştir. V. 4a-5’te Âişe bt. Ahmed, Hacıhamzazâde Mehmed Efendi’yi muhâlaa talebinde bulunması için vekil tâyin etmiş, vekil de mahkemede vekâleten muhâlaa talebinde bulunmuştur. Koca, Lazoğlu Tufan da kendisini vekil ile temsil ettirmiş, vekili Molla Hasan muhâlaa talebini kabul etmiştir. Tıpkı nikâh akdini vekil aracılığıyla gerçekleştirmek gibi evliliğin vekil aracılığıyla sona erdirilmesi de mümkündür.

Sicildeki bir kayıt ise muhâalayı talep eden kişi bakımından dikkat çekicidir. V. 50b-1’de hul’ talebi henüz bülûğa ermemiş, tahminen on iki yaşında bulunduğu belirtilen Havva adlı kızın, babası Bekir Emin’den gelmiştir (2 Zilhicce 1258/4 Ocak 1843). Bekir Emin, kızı Havva ile kızının kocası Abdülkadir Ağa b. İbrahim arasında hüsn-i zindeganî (iyi geçim) olmadığını, kızının bülûğa ermesinden sonra talep etmesi halinde 150 kuruş değerindeki mehrini kendisinin ödeyeceğini, kızının iddet nafakasını da kendi üzerine aldığını belirtip velâyeti hasebiyle mehirden, iddet nafakasından feragat edip kocanın da başka bir talebi olmaması koşuluyla hul’ talebinde bulunmuştur. Abdülkadir Ağa muhâlaayı kabul edip merkume Havva’yı hul’ ve tatlık etmiştir. Burada velînin muhâlaa yapmasının geçerliliği tartışılabilir çünkü küçük ve küçüğün velîsi muhâlaa yapamamaktadır¹⁷⁹. Eğer baba küçük kızının üstleneceği bir muhâlaa bedeli belirleyerek hul’ olunmayı talep etse ve koca da kabul etse, bu durumda muhâlaa bedeli ödenmesi gerekmez, kızın mehir hakkı sona ermez ancak kız nikâhsız duruma gelmiş olur¹⁸⁰. Muhâlaa (kocanın kabahatli olduğu durumlarda muhâlaa bedelini almaması bir yana) çoğu zaman kadının malvarlığında eksilme yaratan bir hukukî işlemdir. Bu nedenle kadının muhâlaada taraf olabilmesi için malvarlığı üzerinde tasarruf yetkisinin bulunması diğer bir deyişle bülûğ ve rüşd devresinin birleşmesi gerekmektedir¹⁸¹. 12 yaşında bir mürâhika olan Havva’nın kendi malvarlığını eksiltici bir hukukî işlem yapması, muhâlaaya taraf olması, ehliyet noktasında mümkün değildir. Onun malvarlığında eksilme yaratan hukuki bir işlemi

¹⁷⁹ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 287, No. 307.

¹⁸⁰ Mevkûfatı, **a.g.e.**, II, s. 230-231.

¹⁸¹ Aydın, **Türk Hukuk Tarihi**, s. 286.

velîsi dahi yapamaz. Ancak burada velînin mehre kefil olması, iddet nafakasını üstlenmesi ve gelecekte koca tarafından gelebilecek maddi bir talebin önünü kesmesiyle muhâlaa netîcesinde Havva'nın malvarlığında bir eksilme olmadığını görebiliyoruz. Velînin muhâlaası bu şartları sağladığı için geçerli olmaktadır¹⁸². Burada asıl önemli olan çocuğun menfaatidir. Onun menfaatine aykırı bir sonuç doğmayacak olması şartıyla muhâlaanın geçerli olduğu kabul edilebilir. Aynı doğrultuda, bir fetvâda¹⁸³ mümeyyiz küçüğün annesi mehre kefil olmadan muhâlaa gerçekleştirirse, mümeyyiz küçüğün bülûğa ermeden ölmesi durumunda, vârislerinin kocasının terekesinden mehri talep edebileceği belirtilmiştir. Görüldüğü üzere mehir hakkı sona ermemektedir. Anne mehre kefil olduğunda bu sefer mehrin borçlusu artık koca olmayacak, anne olacaktır.

2. Muhâlaaya Başvurma Sebebi

Muhâlaaya sevk eden temel sebep nüşûz, kötü geçinmedir¹⁸⁴. Örnek olarak kocanın karısına eziyet etmesi, bir başka kadınla daha evlenmesi kadın bakımından; kadının kocasına isyan ve muhalefeti de koca bakımından muhâlaa isteme nedenleri olabilmektedir¹⁸⁵. Bu sebeplerin varlığı muhâlaaya başvurabilmek için aranan bir şart olmayıp, sebepsiz yapılan muhâlaalar da geçerlidir¹⁸⁶. Ancak muhâlaa kayıtlarımızın hepsinde bir sebebin varlığından bahsedilmiştir.

Sicildeki taleplerin ekseriyetinde kadın, kocasıyla arasında hüsn-i zindegâni olmadığından hul' olunmayı talep etmiştir. Hüsn-i zindegâni, iyi geçim anlamına gelmektedir. Şiddetli geçimsizlik gibi bir neden yerine muhâlaaya başvurmaya iten nedenin taraflar arasında güzel bir geçimin bulunmayışı olmasının Osmanlı kadını hakkında bir fikir verdiğini düşünmekteyiz. Evlilik sadece kötü bir geçimin varlığı ile değil iyi bir geçimin yokluğuyla da sona erebilir. İkisi arasındaki fark evliliğe bakış açısında yatmaktadır. İyi bir geçim karı ve kocayı aktif kılar, ancak kötü geçim

¹⁸² Fahrettin Atar, "Muhâlea", **DİA**, C. XXX, 2005, s. 399-402, (çevrimiçi) <https://islamansiklopedisi.org.tr/muhalea> (08.04.2019) s. 401.

¹⁸³ **Behcetü'l-Fetâvâ**, s. 116, No. 573.

¹⁸⁴ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 285, No. 302.

¹⁸⁵ **A.y.**

¹⁸⁶ **A.e.**, II, s. 285, No. 303.

tarafllara kötü davranmama ödevi yüklemekle daha pasif bir durum yaratır. Kayıtlarda kadın, kocasıyla arasında iyi bir geçim olmadığından kocasının kendisini boşamasını talep etmektedir. Bu şiddetli geçimsizliği de içine alabilir, ancak daha geniş bir kavramdır. Evlilikte hüsn-i zindegâni eksikliği için illa kadının kocasından şiddet görmesi gerekmemektedir. Ancak şiddetin bulunması hüsn-i zindegani için tipik bir örnek yaratır. Örneğin, V. 4b-5'te Güllü bt. Emin, "...Tayyib b. Tütüncü Ahmed nam kimesne mahzarında lede'l-murâfa'a zevcim merkur ile beynimizde hüsn-i zindegânemiz olmayıp leyl ü nehar beni darb eylediğinden suâl olunup hul' olunmak matlubumdur..." diyerek muhâlaa talebinde bulunmuştur (7 Cumâdelâhire 1259/5 Temmuz 1843).

V. 64a-4'te yine karı koca arasında hüsn-i zindegani olmadığından ve imtizaç da bulunmadığından hul' olunmak talep edilmiştir (28 Muharrem 1259/28 Şubat 1843). İmtizaç da benzer bir şekilde iyi geçinme, uyuşma, anlaşma anlamına gelmektedir.

3. Muhâlaa Bedeli

Muhâlaanın maddi külfetini genelde kadınlar üstlenmektedir. Kayıtların birçoğunda boşanmak isteyen kadın, birtakım haklarından feragat ederek kocanın boşanmaya râzı olmasını sağlamaktadır. Bu anlamda talâkın aksine muhâlaa maddi bakımından koca için daha avantajlıyken kadın için maddi bakımından avantajlı değildir.

Sicilde yer alan muhâlaa kayıtlarının birçoğunda kadın, mehir, iddet nafakası ve me'ûnet-i süknâsından (mesken masrafı) feragat ederek muhâlaa talebinde bulunmuştur. Dolayısıyla muhâlaa bedelini bu kalemler teşkil etmiştir. V. 69a-1'de ise (kocanın iddiasına göre) çocuğun beş yıllık nafaka ve kisve (kılık-kıyafet) masrafı muhâlaa bedeli olarak kabul edilmiştir. Çocuğun belirli bir süre boyunca bakımından doğan masrafların karşılanması da muhâlaa bedeli olarak kararlaştırılabilmektedir.

Kadının maddi külfete girdiği genel durumun aksine sicilde kadının mehir ve diğer maddi imkânlarından feragat etmediği, başka bir muhâlaa bedeli de yüklenmediği, haklarını kocasından teslim aldığı muhâlaa kayıtları da vardır. Kocanın zaten talâkla boşayıp aynı maddi dezavantajı yaşaması mümkün iken karısına mehir

ve diğ er ödemeleri yapmayı kabul ederek muhâlaa ile boşanmasının nedeni nedir? Bu durum kocanın boşanmada bir şekilde kabahatli oldu ğ u ve karısından gelen muhâlaa talebini kabul etmesi yönünde üzerinde manevi bir baskının oluştu ğ u veya oluşturuldu ğ unu düşündürmektedir. Kaldı ki koca nâşiz ise veya kötü geçimin kaynağıysa, muhâlaa için bir bedel alması hukuken mümkün olsa da dinen hoş görülmemiştir¹⁸⁷. Nitekim V. 4b-5'te Güllü bt. Emin adlı kadın Tayyib b. Tütüncü Ahmed adlı kocasıyla arasında hüsn-i zindeğânî olmadığını, kocasının kendisini gece gündüz dövdüğünü belirtip hul' olunmayı talep etmiştir (7 Cümâdelâhire 1259/5 Temmuz 1843). Hanefî mezhebinde kazaî boşanma bakımından kötü muamele, bir boşanma sebebi olarak kabul edilmemektedir¹⁸⁸. Bu sebeple Güllü bt. Emin'in dövdüğünü belirtmesi ancak muhâlaaya zorlama noktasında kocasının üstünde baskı yaratmak için olmalıdır. Bu kayıтта kadın mehir, iddet nafakası ve me'ûnet-i süknâsı için toplam 250 kuruşu Tayyib b. Tütüncü Ahmed'den teslim almıştır. V. 2b-1'de Fâtıma bt. Ömer, 100 kuruş mehir ve 30 kuruş nafakasını isteyerek hul' olunmayı talep etmiştir (9 Cümâdelâhire 1259/7 Temmuz 1843). Kocası Ali b. Halil de kabul ederek 130 kuruşu mahkemede teslim edip karısını hul' ve tatlîk etmiştir. V. 64a-4'te, Cemile bt. Şalo ğ lu İsmail, Pîr b. Derviş Ali Mustafa Alemdar'dan mehir, iddet nafakası, me'ûnet-i süknâsı, elbise ve sair taleplerle beraber toplam 750 kuruşu teslim almış ve aralarında muhâlaa gerçekleşmiştir (25 Muharrem 1259/25 Şubat 1843). Bu kayıtlar bakımından kötü geçimin kaynağının kocalar oldu ğ u ve dinen hoş görülmedi ğ i için de muhâlaa bedeli almadıkları söylenebilir.

4. Muhâlaa ile İlgili Kayıtlar

Sicilde önceden yapılan muhâlaaya dâir uyuşmazlık içeren ve muhâalanın varlığının tespit edildi ğ i iki¹⁸⁹, mahkeme huzurunda yapılan on dört¹⁹⁰ ve muhâlaa

¹⁸⁷ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 285, No. 303.

¹⁸⁸ Hanefî ve Şâfî mezheplerinde kazaî boşanma bakımından kötü muamele bir boşanma sebebi olarak kabul edilmemekte, Mâlikî ve Hanbelî mezheplerinde ise boşanma sebebi olarak kabul edilmektedir.

¹⁸⁹ V. 39a-3, V. 46b-5, V. 56a-3.

¹⁹⁰ V. 2b-1, V. 4a-5, V. 4b-5, V. 7b-2, V. 26a-1, V. 28b-1, V. 38a-1, V. 40b-3, V. 45a-2, V. 47b-3, V. 50b-1, V. 53a-6, V. 64a-4, V. 64b-2.

bedeline dâir uyuşmazlık içeren bir kayıt¹⁹¹ olmak üzere muhâlaaya dâir toplam on yedi kayıt bulunmaktadır.

Muhâlaanın mahkeme huzurunda yapılmasına gerek olmasa da daha sonra muhâlaa bedeli noktasında bir uyuşmazlık çıkmaması bakımından mahkemede yapılması yâhut sonradan mahkemede tescil edilmesi önemsenmiştir¹⁹².

V. 69a-1’de Emine bt. Bekir zevc-i muhâlî’ı Kâmil oğlu Mehmed mahzarında “merkum Mehmed’in firaşından hasıl ve benden mütevellide beş-altı aylık bir nefer sagîre kızımın nafakasından merkum zimmetinde iki aylık nafakası olmağla bi hakkı’l-hidâne matlubumdur” diye beyânda bulunmuş, merkum Mehmed cevabında “sagîre-i merkumenin beş senelik nafaka ve kisvesini merkume görmek üzere hîn-i muhâla’ada iki yüz otuz beş guruş merkumeye vererek sulh ve ibrâ olduk” diye def’le karşılık vermiştir. Burada kocanın def’inde muhâlaa bedeli olarak çocuğun nafaka ve kisve masraflarının kadın üzerinde kaldığını görmekteyiz. Muhâlaa bedeli konusundaki bu uyuşmazlık Emine ile Kâmil’in aralarına muslihun tavassutuyla çözülmüş, merkum Mehmed merkume Emine’ye yüz altmış kuruş vermek üzere sulh akdi yapmışlardır (17 Safer 1259/19 Mart 1843).

Sicildeki iki kayıta ise önceden yapılan muhâlaanın tespiti söz konusudur. V. 46b-5’te daha önceden hul’ olunduğu ve sonradan kadına mehir, nafaka ve me’ûnet-i süknâ bedellerinin ödendiği koca tarafından belirtilmiş, kadının inkârından sonra hul’un varlığı ve ödemeler Süleyman oğlu Süleyman ve Gedikoğlu Mehmed adlı kimselerin şahitliğiyle ispat edilmiştir (11 Zilka’de 1258/14 Aralık 1842). V. 56a-3 numaralı kayıta da bir muhâlaa tespiti vardır (3 Muharrem 1259/3 Şubat 1843). Bu kayıta Çoraklıoğlu kızı Emine bt. Mustafa, Hasan b. Kocamanoğlu Osman’dan, babası müteveffâ Osman’ın terekesinden almak üzere, Osman’ın zevcesi olarak, 150 kuruş değerindeki mehrini talep etmiştir. Karşı taraf ise müteveffâ Osman’ın merkume Emine’yi dört sene önce hul’ ve tatlîk ettiğini beyân etmiş ve bu hususun inkârı sonrasında hul’un varlığı iki şahitle ispatlanmıştır. Dolayısıyla kadın mehrinden hul’

¹⁹¹ V. 69a-1.

¹⁹² Aydın, **Osmanlı Aile Hukuku**, s. 120; Avcı, **a.g.e.**, s. 390.

çerçevesinde daha önce feragat etmiş bulunduğundan terekeden talep ettiği 150 kuruşu alamamıştır.

Bazı kayıtlarda hul' talebine karı-koca arasındaki başka hukukî uyuşmazlıklardan kaynaklanan talepler de eşlik etmiştir. V. 38a-1'de Fâtıma mehir, iddet nafakası ve kocası Molla Osman'dan karz yönünden 400 kuruşluk alacağını talep ederek hul' olunmak istemiştir (21 Ramazan 1258/26 Ekim 1842). Kocasını karzı inkâr ettikten sonra arabulucular vâsıtasıyla karz bakımından 100 kuruşta anlaşılmış ve Fâtıma'nın mehir ve iddet nafakasından feragat etmesiyle muhâlaa gerçekleşmiştir. V. 40b-3'te muhâlaa ile beraber kocanın uyuşmazlık konusu bir taşınmaza haksız yere müdahalesinin sona erdirilmesi de istenmiştir (17 Şevval 1258/21 Kasım 1842). Mahkeme kocanın taşınmaza yaptığı müdahalenin haksız olduğuna hükmetmiş, koca da kadının nafakasından ve me'ûnet-i süknâsından feragat etmesine binâen hul' talebini kabul etmiştir.

E. Evliliğin Sona Ermesinin Sonuçları

1. İddet

İddet, evliliğin sona ermesiyle başlayan ve bazı hususların netleşebilmesi bakımından önem arz eden bir süreçtir. Bu süre içerisinde kadın bir başkası ile evlenememekte bu yönüyle iddet geçici bir evlenme engeli teşkil etmektedir. Bazı durumlarda iddeti erkekler de bekler¹⁹³. Örneğin dört kadınla evli olan erkek bir karısını boşasa, kadının iddeti dolmadan bir başka kadınla evlenemez¹⁹⁴.

İddet bekleyen kadınla evlenmenin ceza hukuku boyutu da bulunmaktadır. Bir fetvâya göre iddeti dolmadan bir kadınla evlenip, cinsel ilişkiye giren kimseye tâzir-i şedid uygulanır¹⁹⁵.

İddetin en önemli işlevi, İslâm dininde çokça önemsenen ve bunun için birçok tedbirin de alındığı, nesebin sıhhatinin sağlanması hususudur. Doğaldır ki, evlilik

¹⁹³ Erkeklerin iddet beklediği durumlar için bkz. Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 391.

¹⁹⁴ Mevkûfatı, **a.g.e.**, II, s. 117.

¹⁹⁵ **Behcetü'l-Fetâvâ**, s. 162, No. 867.

birliği sona erdikten sonra kocanın firaşından¹⁹⁶ kaynaklı bir çocuğun doğması muhtemeldir. Kadının hamile olduğu hemen anlaşılamaz. İddet ile bu süre içinde kadının önceki evlilikten hamile olduğu anlaşılmakta veya zaten hamileyse doğumun gerçekleşmesi beklenerek çocuğun baba ile nesep bağının kurulması sağlanmaktadır. Ancak iddetin tek işlevi nesebin sıhhatini sağlamak değildir. Bazen kocalar öfke ile karılarını boşayıp sonrasında pişman olabilirler. Öfke ile açıklanan bir boşama iradesi geçerli bir boşama iradesi olduğundan boşanma da gerçekleşmiş olacaktır. Eğer koca ric'î talâk ile karısını boşamışsa, işte bu durumda iddet içinde, kocanın karısına yeni bir nikâh akdine gerek kalmaksızın geri dönmesi söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla açıklanmış bir boşama iradesinin tekrardan gözden geçirilip, boşamadan dönülebilmesi noktasında iddet bir imkân yaratmaktadır. Ölüm durumunda ise nesebin kurulmasının yanında, kocanın hatırasına hürmet etme de iddet beklemenin amaçlarından birisidir.

Cinsel birleşme veya halvet gerçekleşmemiş sahih bir nikâhın sona ermesiyle iddet beklenmesi gerekmez¹⁹⁷. V. 44b-1'de Kara Mustafa Reis oğlu Hüseyin mahkemede Ulüvve bt. Memiş Reis'i aralarında sahih halvet bulunmadan tatlık etmiştir. Evlilik bu şekilde sona erdiği için kadının iddet beklemesi gerekmemektedir.

İddet bitmeden yapılan evlilik sahih olmaz¹⁹⁸. Eğer yapılırsa bu durumda eşlerin birbirlerinden tefriki söz konusu olacaktır¹⁹⁹.

a. Talâk veya Fesih İddeti

Nikâh feshedildiğinde veya boşanma gerçekleştiğinde kadın hamile ise iddet doğum ile sona erer. Eğer hamile değilse âdet gören kadının iddeti üç hayız döneminin bitiminde, görmüyorsa üç takvim ayının bitiminde sona ermektedir.

¹⁹⁶ Firaş, bir kadın ile erkeğin meşrû olarak, baba ile çocuk arasında nesep bağı doğuracak şekilde berâber yaşamaları durumuna denir (Kubbealtı Lügati, firaş maddesi).

¹⁹⁷ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 392, No. 579.

¹⁹⁸ **Fetâvâ-yı Feyziye**, s. 29, No. 181 “Zeyd-i müteveffânın zevcesi Hind iddeti münkaziye olmadan nefsinî Amr'a tezvîc eylese akd-i mezbûr sahih olur mu? el-cevab: Olmaz.”.

¹⁹⁹ **Fetâvâ-yı Feyziye**, s. 31-32, No. 203 “Zeyd-i müteveffânın zevcesi Hind nefsinî şuhûd mahzarlarında Amr'a tezvîc ettikten sonra bir sene murûrunda Hind Amr'dan ben nefsimî sana tezvîc ettiğimde iddetim münkaziye olmamışdı deyu dava ve Amr inkâr eylese Hind müddeâsına ikâmet-i beyyine edince Amr'dan tefrik olunmak lazım olur mu? el-Cevab: Olur.”.

V. 10a-4'te gaip olan koca Yakub Onbaşı sonradan ortaya çıkmış ve yokluğunda evlenen karısı Havva bt. Abdullah'ı önceki nikâha dayanarak almak istemiştir. Burada Havva'nın ikinci evliliği mahkeme kararıyla sona erecektir ancak Havva ikinci evliliğinden hamiledir. Kayda göre Havva'nın kırk gün sonra iddeti doğumla sona ereceğinden kırk gün beklenmesine, bundan sonra Yakub Onbaşı'nın karısını alabileceğine karar verilmiştir. Görülüyor ki burada feshin söz konusu olduğu evlilikte iddetin doğumla sona ermesi beklenmektedir. Böylece Havva'nın doğuracağı çocuğun nesebi noktasında bir sorun çıkmayacaktır.

Bir kimse, daha önceki bir tarihte yaptığı nikâh akdinin varlığını ispat edip kadını ikinci evliliğinden tefrik ettirebilir²⁰⁰. Bu durumda kadının yaptığı ikinci evlilikte cinsel ilişki de gerçekleşmişse kadının ilk evliliğine dönebilmesi için iddet beklemesi gerekir²⁰¹. Yukarıda evlenmenin ispatı başlığı altında incelediğimiz bazı kayıtları bu bilgiler ışığında da yorumlayabiliriz.

b. Ölüm İddeti

Kocanın ölümü halinde kadının iddeti dört ay on günlük sürenin bitimiyle sona erer²⁰². Kadın hamile ise iddet doğumla sona erer²⁰³. Görüldüğü üzere ölüm iddeti talâk veya fesih iddetinden daha fazladır. Bu fazlalık da adab-ı muaşeret gereği olmalıdır²⁰⁴. Kadın ölen kocasının ardından yas tutmak amacıyla daha uzun bir süre iddet bekler.

V. 82b-2'de Âişe adlı kadın, kızı Fâtıma adlı dul mahzarında “nefsini Sonkuroğlu Tufan'a tezvic edip halbuki müteveffâ zevcinden iddeti münkaziyye olmadı” diye iddia ettiyse de sonradan müteveffânın dört ay on sekiz gün önce vefat ettiğini ikrar etmiş, birkaç kişi de süre yönünden durumun gerçekten böyle olduğunu haber vermişlerdir (22 Cemâziyelevvel 1259/20 Haziran 1843). Dolayısıyla Fâtıma'nın yaptığı evlilik, ölüm iddeti yönünden bir sorun doğurmamıştır. Âişe'nin

²⁰⁰ Behcetü'l-Fetâvâ, s. 120, No. 600.

²⁰¹ Behcetü'l-Fetâvâ, s. 120, No. 601.

²⁰² Kur'an, 2/234.

²⁰³ Mevkûfatı, a.g.e., II, s. 246.

²⁰⁴ Tucker, a.g.e., s. 156.

iddet üzerinden nikâha itirazı söz konusu olmuşsa da sonradan iddetin olduğu anlaşılmıştır.

2. İddet nafakası

İddet bekleyen kadınların yukarıda zikredilen süreler boyunca nafakaları kocaları tarafından karşılanır²⁰⁵. Bekleme süresi boyunca kadının hangi masraflarının koca tarafından karşılanacağı, diğer bir deyişle, iddet nafakasının hangi masraf kalemlerini kapsadığı da İslâm hukukunda düzenlenmiştir. Buna göre iddet nafakası kapsamında kadının yemek, mesken ve iddetin uzaması durumunda kılık-kıyafet masrafları karşılanır²⁰⁶.

İstisnaları bulunmakla beraber fesholunmuş bir nikâh söz konusuysa kocanın iddet nafakası borcu yoktur ve ölüm iddeti bekleyen kadın üzerine de nafaka gerekmemektedir²⁰⁷.

Sicilimizdeki muhâlaa kayıtlarının çoğunda kadınlar iddet nafakalarından ve mesken masraflarından feragat etmişlerdir. V. 4a-5'te Âişe bt. Ahmed yüz kuruş değerindeki iddet nafakasından feragat etmiş ve me'ûnet-i süknâsını kendi üzerine almıştır. V. 7b-2'de Âişe bt. Osman, V. 26a-1'de Lâle bt. Kara Ali oğlu Ahmed, V. 28b-1'de Âişe bt. Osman, V. 45a-2'de Âişe, V. 47b-3'te Sahibe bt. İsmail, V. 53a-6'da Fâtıma bt. Bostan oğlu Ali iddet nafakasından feragat etmiş ve me'ûnet-i süknâsını kendi üzerine almıştır. V. 38a-1'de Fâtıma iddet nafakasından feragat etmiştir. V. 50b-1'de baba kızı adına muhâlaa yapıp iddet nafakasını kendi sorumluluğuna almıştır.

Birçok muhâlaa kaydında görüldüğü üzere kadınlar iddet nafakalarından feragat etmişlerdir. Ancak V. 4b-5'te Güllü bt. Emin iddet nafakası ve me'ûnet-i süknâsı için yüz kuruş, V. 64a-4'te Cemile bt. Şaloğlu İsmail iddet nafakası ve me'ûnet-i süknâsı için yüz kuruş almıştır.

²⁰⁵ Aydın, **Osmanlı Aile Hukuku**, s. 134.

²⁰⁶ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 518, No. 179.

²⁰⁷ Aydın, **Türk Hukuk Tarihi**, s. 291.

Talâk ile ilgili bir kayıt olan V. 39a-3'te Zeliha bt. Barutçuoğlu Ruşen'in zevci-i mutallıkından yüz kuruş iddet nafakası aldığı tescil edilmiştir.

F. Evlilikten Doğan Hakların ve Taleplerin İbrâsı

İbrâ, İslâm hukukuna göre bir kimsenin başka bir kimsenin lehine olarak hak ve taleplerinden vazgeçtiği bir hukukî işlemdir²⁰⁸. Aile hukuku bakımından bu hukukî işlemi yapmaktaki amaç, sona eren evliliği tamamen tasfiye etmektir. Tarafların birbirlerini ibrâ etmesiyle, ilerde sona ermiş evliliğe dâir bir talepte bulunmalarının önü kesilmiş olur.

Yukarıda ilgili bölümlerde değindiğimiz gibi evlilik sona erdiğinde evlilikten doğan birtakım hakların mahkemede talep edilmesi söz konusu olmuştur. Kadınlar bu kayıtlarda ödenmemiş mehirlerini ve nafakalarını talep etmişlerdir. Bu kayıtların sonunda ise tarafların birbirlerini ibrâ ettiklerini görüyoruz. Muhâlaa kayıtlarının sonunda ve önceden yapılan bir talâkın mahkemede tescil edildiği kayıttan²⁰⁹ taraflar birbirlerini ibrâ etmiştir.

Kayıtlarımızda ibrâ genel olarak evliliğe ve “sair hukuka” dâir bütün dava, uyuşmazlık ve taleplere yönelik gerçekleşmiştir. Muhâlaa kayıtlarının bazılarında kadınlar, kocalarıyla aralarındaki karz ilişkisinden doğan taleplerini de mahkemede gündeme getirmişlerdir. Bu kayıtlardaki ibrâlar, bu hakların da ilerde tekrar gündeme getirilmemesine yönelik gerçekleşmiştir.

İbra edilen kişinin ibrâyı kabul etmesi şart değilse de reddetmesi ibrâyı geçersiz kılar²¹⁰. Sicilde ibrâ yapılan kayıtlarda taraflar ya karşılıklı olarak birbirlerinin zimmetlerini ibrâ etmiş ya da bir taraf, diğerinin ibrâsını kabul etmiştir.

Sicilde ibrâ şu şekillerde formülleştirilmiştir:

1- “...zevciyete ve sair hukuka müteallika âmme-i de'âvî ve mûtalebâtdan ehadühümâ âharın zimmetini kabûlü hâvî ibrâ-i âmm-ı kâtı'ı'n-nizâ'la ibrâ ve ıskat eyledikleri...”.

²⁰⁸ H. Yunus Apaydın, “İbrâ”, **DİA**, C. XXI, 2000, s. 263-266, (çevrimiçi) <https://islamansiklopedisi.org.tr/ibrâ> (24.03.2019) s. 263.

²⁰⁹ V. 39a-3.

²¹⁰ Atar, **a.g.e.**, s. 213.

2- "...zevciyete ve hukuk-ı saire müteallika âmm-i de'âvî ve mutâlebât ve eyman ve muhâsamatdan ehadühümâ âharın zimmetini kabûlü havi ibrâ-i 'amm-ı kat'ı'n-nizâ'la ibrâ ve ıskat eyledikleri..."

3- "...tarafeyn zevciyete ve sair hukuka müteallika amme-i da'vâdan birbirlerinin zimmetlerini kabûlü havi ibrâ-i âmm ile ibrâ ve ıskat etmeleriyle..."

4- "...zevciyete ve hukuk-ı saireye müte'allika amme-i de'âvî ve mutalebatdan ehadühümâ âharın zimmetini kabûlü havi ibrâ ve ıskat-ı hak eyledikleri..."

5- "...zevciyete ve hukuk-ı saireye müteallika amme-i de'âvî ve mütâlebât ve eyman ve muhâsamâtadan ehadühümâ âharın zimmetini kabûlü hâvî ibrâ-i âmm-ı kâtı'ı'n-nizâ'la ibrâ ve ıskat-ı hak etmeğin..."

Yukarıdaki ifadelerin aralarında küçük farklar olsa da genel olarak aynı amaca yöneliktirler: Sona eren evlilikten bir daha uyumsuzluk kaynaklanmasının önünün kesilmesi ve diğer hukukî konulara ilişkin de sonradan bir hak talebi ile karşılaşılması noktasında tarafların birbirlerini sorumluluktan kurtarması. İbrâ sadece evlilikten doğan haklara yönelikse (hukuk-ı zevciyete müteallik) bu durumda evlilik dışındaki bir husus ileride dava konusu olabilir²¹¹. Bizim kayıtlarımızda hem evliliğe hem de "ve sair hukuka" denilerek ibrânın kapsamının evlilikten daha da geniş tutulduğunu görmekteyiz.

Yukarıdaki ibrâ ifadelerinde görüldüğü üzere taraflar birbirlerini ibrâ-i amm ile ibrâ etmiştir. İbrâ için bazı ayrımlar yapılmaktadır. Bunlardan biri de ibrâ-i âmm/ibrâ-i i hass ayrımıdır. Mecelle'ye göre ibrâ-i âmm bir kimseyi bütün davalardan ibrâ etmektir²¹². İbrâ-i hass ise kişiyi bütün davalardan değil belirli bir hususta ibrâ etmektir²¹³. İbrâ-i âmm yapılmasa ve ibrâdan bir husus istisna tutulsa, bu hususun ileride dava konusu olması mümkündür²¹⁴. Kayıtlarımızda ibrânın kapsamı en geniş haliyle yapılmış, karı-koca arasındaki bütün hukukî ve malî ilişkiler tamamen ortadan kaldırılmıştır.

²¹¹ Ceride-i İlmiye Fetvâları, s. 212, No. 1238.

²¹² Mecelle, md. 1538.

²¹³ Mecelle, md. 1537.

²¹⁴ Ceride-i İlmiye Fetvâları, s. 211, No. 1234.

Şimdi ise bazı kayıtları daha yakından inceleyelim:

V. 69a-1’de Emine bt. Bekir muhâlaa ile boşandığı eski kocası Kâmil oğlu Mehmed’den, müşterek çocukları için Mehmed’in zimmetindeki iki aylık nafakayı talep etmiş, Mehmed cevabında çocuğun beş senelik nafaka ve kisvesini merkume görmek üzere muhâlaa günü iki yüz otuz beş kuruş merkumeye vererek sulh ve ibrâ olduk diye def’le karşılık vermiştir. Ancak bu def’i merkume Emine inkâr etmiş, Mehmed beyine getirme niyetinde iken aralarına muslihun tavassut etmiştir. Aralarında sulh akdi yapılmış, Mehmed sulh bedelini Emine’ye teslim etmiştir. Görülüyor ki bu kayıta önceden ibrâ oldukları ispat edilebilseydi kadının muhâlaadan doğan talebi karşılıksız kalacaktı.

V. 39a-3 önceden yapılan bir talâkın tesciline dâir bir kayıttır ve bu kaydın sonunda kadının vekili kocanın zimmetini “zevciyete ve hukuk-ı saire müteallika amme-i de’âvî ve mutalebatdan ibrâ-i âmm-ı kâtı‘u’n-nizâ’la ibrâ ve ıskat” eylemiş koca da vekilin “kelimat-ı meşruhasını vicahen tahkik ve şifahen tasdik” etmiştir. V. 50b-1’deki muhâlaa kaydında ise ibrâyı gerçekleştirenler, kızı adına muhâlaa yapan baba ve kocadır. Baba, koca Abdülkadir Ağa’nın zimmetini velâyeten “ibrâ-i âmm-ı kâtı‘u’n-nizâ’la ibrâ ve ıskat” etmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇOCUKLARIN DURUMUNA DAİR KAYITLARIN TAHLİLİ

A. Genel Olarak

İslâm hukuku, bir insan hayatının anne karnından ölümüne kadar geçen bütün safhalarını hatta miras hukukuyla kişinin ölümünden sonrasını dahi düzenlemiştir. Bu safahat ilk önce anne karnında cenin ismiyle başlamakta, doğumla devam etmektedir. Cenin eksik vücub ehliyetli olduğu için hak sahibi olma ve borç altına girmeye ehildir²¹⁵. Sağ doğması şartıyla birtakım hak ve borçlara hukuken sahip olabilir.

Cenine eksik vücub ehliyeti tanıyarak birtakım hak ve borçlara ehil kılan İslâm hukuku aynı zamanda ceza hukuku kapsamında ceninin sağ doğması için de tedbir almıştır. Buna göre hamile bir kadının çocuğunun düşürülmesi suçtur (ıskat-ı cenin suçu). Eğer hamile kadın bir darb netîcesinde müstebînü'l-hilka (uzuvları belli) bir cenin düşürürse, darb edene tâzir cezası verilir ve darb edenin gurre adlı tazminatı ödemesi gerekir²¹⁶. Müstebînü'l-hilka olmayan cenin kan pıhtısı, et parçası (mudğa) hükmünde olup, onun düşürülmesi netîcesinde darb edenin gurre ödemesi gerekmez ancak tâzir-i şedid ile cezalandırılır²¹⁷. V. 46b-6'daki iddiaya göre Zeliha bt. Mehmed iki çocuğa hamile olan Miniş bt. Halil'in karnına ayağıyla vurmuştur. Bu fiilin etkisiyle müstebînü'l-hilka olan iki cenin de düşmüştür. Zeliha'nın vekili iddiayı inkâr etmiş bunun akabinde beyyine getirmekten aciziyet gösteren karşı taraf yemin teklifinde bulunmuştur. Zeliha da merkumenin karnına vurup, onun iki adet ölü cenîn düşürmesine neden olmadığına dâir yemin (half billâhi'l-aliyyi'l-a'lâ) etmiştir. Bu yemine binâen Zeliha'ya nesne lazım gelmediğine karar verilmiştir (17 Zilka'de 1258/20 Aralık 1842). Eğer Zeliha'nın bahsi geçen fiili işlediği ispatlanabilseydi, cenin adedince gurre adı verilen tazminatı ödemesi gerekecek, tâzir cezası ile cezalandırılacaktı.

²¹⁵ Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, s. 209.

²¹⁶ *Behcetü'l-Fetâvâ*, s. 608, No. 3134.

²¹⁷ *Behcetü'l-Fetâvâ*, s. 608, No. 3136.

İslâm hukukunda doğumla başlayan ve bülûğa ermeye kadar devam eden döneme çocukluk adı verilir²¹⁸. Çocuk, temyiz kudreti yoksa gayrimümeyyiz çocuk, temyiz kudreti var ancak bülûğa ermemişse mümeyyiz çocuk olarak isimlendirilir. Bülûğa eren mümeyyiz çocuk evlenme bakımından tam ehliyetli hale gelir ancak kendi mallarını koruma ve idare etmek için rüşd çağına da girmiş olması gerekmektedir. Bülûğa ermiş bir mümeyyiz, mallarını koruma ve idare etme noktasındaki olgunluğa erişmeyle tam eda ehliyetine sahip olmakta yani hak ve borç doğuran hukukî işlemleri kendi başına yapabilir hale gelmektedir.

Gayrimümeyyiz çocuk tam vücub ehliyetine sahiptir ancak eda ehliyeti yoktur. Onun için yapılması gereken hukukî işlemler, bazı şartlara riayet edilerek kanuni temsilcisi tarafından yapılır²¹⁹. Mümeyyiz çocuğun ise eksik eda ehliyeti vardır: Lehine olan hukukî işlemleri kendi başına, lehine veya aleyhine olma ihtimali olan hukukî işlemleri kanuni temsilcisinin rızâsıyla yapabilir ancak tamamen aleyhine olan hukukî işlemleri kanuni temsilcisi de kendisi de gerçekleştiremez²²⁰.

Eda ehliyeti bakımından tam ehliyetsiz olan gayrimümeyyiz çocuğun veya eksik ehliyetli olan mümeyyiz bir çocuğun şahıs varlığı veya mal varlığı hakları bakımından temsili velî ve vasîsi tarafından sağlanır. Çocuğun her türlü işlerinin yürütülmesi noktasında ehliyet eksikliği velî ve vasî adı verilen bu kişilerce tamamlanmaktadır. Sağ ise velî ve vasî babadır. Baba sağ değilse velî ve vasînin kim olacağı noktasında farklı ihtimaller gündeme gelmektedir veya baba sağ ama müsrif ise hâkim kararıyla çocuğun mallarına müdahalesi kısıtlanabilir. Bu durumda da mahkemece bir vasî tâyini gündeme gelebilir. Bununla birlikte çocuğun bakım ve terbiyesi ise hidâne kurumunun içerisinde değerlendirilir. Hidâne hakkı kural olarak anneye aittir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun ikinci kitabı olan Aile Hukuku'nda düzenlenen velâyet, İslâm hukukundaki velâyet, vesâyet ve hidâneye karşılık gelmektedir²²¹. Ancak iki farklı hukuk sisteminden neşet eden bu kurumlar muhtevâ olarak bazı noktalarda farklıdır.

²¹⁸ M. Âkif Aydın, “Çocuk”, **DİA**, C. VIII, 1993, s. 361-363 (çevrimiçi) <https://islamansiklopedisi.org.tr/cocuk#3-fikih> (08.04.2019) s. 361.

²¹⁹ Aydın, **Türk Hukuk Tarihi**, s. 213.

²²⁰ **A.e.**, s. 214.

²²¹ Aydın, **Osmanlı Aile Hukuku**, s. 132.

Sicilimizde çocuklara dâir birçok kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtlar ağırlıklı olarak babaları vefat etmiş çocukların mallarının korunması ve işlerinin görülmesi için vasî tâyin edilmesi ve çocuklara nafaka takdir edilmesine dâirdir. Bu anlamda Osmanlı Devleti'nde yetim çocukların mallarının korunmasına ciddi bir önem verildiği söylenebilir. Hatta bir kayıta çocuğun velîsinin kısıtlanıp, velî yerine bir vasî atanması, birden fazla kayıta velînin ve vasînin işlemlerini denetlemek için onların üzerine nâzır atanması ve vasîlerin gerekli şartları sağlamamalarından dolayı azledilmeleri söz konusu olmuştur. Velî ve vasîlerin işlemlerinin denetime tabi olması ve gerektiğinde çocuk üzerindeki yetkilerinin ortadan kaldırılması, İslâm-Osmanlı hukukunda çocuklara verilen önemi göstermektedir.

Bu bölümde öncelikle giriş mahiyetinde çocuğun anne baba ile olan akrabalık bağını ifade eden nesep kavramından bahsedilecektir. Daha sonra velâyet, hidâne, vesâyet, nezâret ve çocuklara nafaka takdiri konuları ele alınacaktır.

B. Nesep

İslâm hukukunda nesep kavramı, çocuğun hem anne hem de baba ile olan akrabalık bağını ifade etmektedir. Bununla birlikte çoğu zaman baba tarafından olan akrabalık bağını belirtmek için kullanılmıştır²²².

Hanefîlere göre hamileliğin müddeti en az altı ay en fazla iki senedir²²³. Çocuğun annesi ile olan bağı tabîîdir ve doğumla birlikte kurulur. Ancak çocuğun baba ile olan akrabalık ilişkisinin kurulması diğer bir deyişle çocuğun nesebinin baba yönünden sâbit olması bakımından hamileliğin asgari ve azami süreleri önem taşımaktadır. Sahih evlilikte nikâh tarihi, fâsit evlilik ve evlilik şüphesiyle birleşmede zifaf tarihi hamileliğin asgari süresi açısından başlangıç noktası sayılır.²²⁴

Sahih bir evlilik içinde nikâhtan en az altı ay sonra veya kocanın ölümü yâhut talâktan sonra iki yıl içinde doğan çocuğun nesebi baba ile kurulur²²⁵. Eğer altı aydan

²²² Mevîfâtî, **a.g.e.**, II, s. 252.

²²³ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 423, No. 18.

²²⁴ Aydın, **Türk Hukuk Tarihi**, s. 292-293.

²²⁵ **A.e.**, s. 292.

önce doğar ve baba onu tanımazsa, çocuğun baba ile olan nesep bağı kurulmaz, çocuk evlilik içi (meşru) kabul edilmez.

V. 48a-1’de Emine bt. Bekir mahkemeye ihzar ettirdiği zevc-i mutallık Kâmil oğlu Mehmed mahzarında Mehmed’in kendisiyle yaptığı zinadan iki çocuk doğduğunu belirtmiştir. Mehmed zinayı inkâr etmiş ve merkumeyi akd ve tezvicinden altı ay tamamında çocukların doğmuş olduğunu belirtip, çocuklar “benim firâşımdan hasıldır” diye beyanda bulunmuştur. Merkume Emine de nikâhtan altı ay sonra çocukların doğduğunu ikrar etmiştir. Mahkeme netîce olarak zina iddiası için Mehmed’e nesne lazım gelmediğine karar vermiştir (29 Zilka’de 1258/1 Ocak 1843). Burada sahih bir nikâhtan altı ay sonra doğan çocukların nesebi baba ile kurulmuştur.

C. Velâyet

1. Velî

Mümeyyiz yâhut gayrimümeyyiz çocuğun evlendirilmesi, okutulması, tedavi edilmesi, işe verilmesi, diyetinin üstlenilmesi gibi şahsı ile ilgili işlerde temsili ve işlerinin görülmesi velîsi tarafından velâyet yetkisi kapsamında yerine getirilir²²⁶.

Hayatta ise babanın velî olduğunu belirtmiştik. Vefat etmişse, velî, çocuğun babasının babasıdır (baba-dede). Örneğin V. 56a-1’de Esmâ bt. Mehmed Ağa’nın velîsi, baba-dedesi Hacızâde Hurşid Ağa’dır. Çocuğun babası veya dedesi yoksa velî asabe yönünden en yakın erkek akrabadır. Örneğin V. 16a-10’da Hanife bt. Sufioğlu Hasan’ın velîsi erkek kardeşi Abdülkadir b. Hasan’dır. Eğer asabe yoksa velâyet anne tarafından olan akrabalara geçmektedir. Bunun için de V. 12a-10 numaralı kaydı örnek verebiliriz. Bu kayıta Gülizar bt. Abdullah’ın velîsi, annesi Fâtıma bt. Abdullah’tır.

2. Velâyet Hakkının Kapsamı

Çalışmanın birinci bölümünde evlenme ehliyeti başlığı altında değindiğimiz gibi velî, velâyeti altındaki çocuğu onun rızâsını aramaksızın zorlayıcı velâyet

²²⁶ Ekinci, **a.g.e.**, s. 369.

yetkisiyle evlendirebilir. Sicildeki bülûğa ermemiş çocukların evlendirilmesine dâir nikâh kayıtlarına göre V. 12a-1’de Fâtıma, V. 14a-5’te Hasan, V. 14a-6’da Hüseyin, V. 14b-6’da Havvâ, V. 15a-1’de Âişe ve V. 18b-10’da İbrahim, babaları tarafından evlendirilmişlerdir. V. 12a-10’da Gülizar vâlidesi Fâtıma tarafından, V. 14a-5’te Zeliha amcasının oğlu Molla Kâmil b. Mehmed Efendi tarafından, V. 14a-6’da Âişe amcasının oğlu Molla Kâmil b. Mehmed Efendi tarafından, V. 15b-6’da Zeliha akrabası Mehmed Efendi tarafından, V. 16a-10’da Hanife erkek kardeşi Abdülkadir tarafından, V. 18b-9 Hatice amcasının oğlu Hasan b. Koçoğlu Mahmud tarafından, V. 18b-10’da Mahbube amcasının oğlu Hasan b. Koçoğlu Mahmud tarafından zorlayıcı velâyet kapsamında evlendirilmiştir. Görüldüğü üzere baba sağ ise velî o olmuştur. Kayıtlarda çoğunlukla velâyetin asabe içerisinde kaldığını görmekteyiz. Sadece V. 12a-10’da çocuğu annesi evlendirmiştir. Asabe yönünden bir akraba bulunmuyorsa velâyet yetkisi önce anneye geçer²²⁷.

Velîler mahkeme huzurunda çocuklarının menfaatlerini korur, onları temsil ederler ve eğer bir öldürme hadisesi varsa maktûlün velîsi suçluların cezalandırılmasını isteyebilir. V. 25b-1’de Siralioğlu Durmuş b. Hüseyin, tahminen on iki yaşında olan sagîr Ali’nin babası Ofluoğlu İsmail b. Mehmed ile Foş karyesinden Hoca’nın oğlu Ahmed b. İsmail mahzarında, sagîr Ali ve Ahmed’in tahminen on üç yaşında olan sagîr oğlu Mehmed’i balık tutma niyetiyle götürdüklerini, daha sonra suya basıp oğlunu boğduklarını iddia etmiştir. Çocuğun velîsi mahkemede bu fiile karşılık olarak gerekenin yapılmasını talep etmiştir. Karşı taraf inkâr etmiş, davacı-velî Durmuş beyine getirmekten acziyet gösterince tahlife (yemine) talip olmuşsa da sagîr Ali’ye bülûğa ermesine kadar yemin tevcih edilmeyeceği belirtilmiştir. Çocukların velîsi hasma yemin teklif edilmesini talep edebilir ancak velîlere yemin teklif edilemez²²⁸. Dolayısıyla burada bülûğa erdiğinde çocuğun yemin etmesi gerekir, velîsi onun adına yemin edememektedir. Diğer hasım Ahmed ise Mehmed’i suya atmadığına yemin (half billahi’l-aliyyi’l-a’lâ) etmiştir. Buna binâen Durmuş mu‘ârazadan men‘ ile ilzam olunmuştur (10 Recep 1258/17 Ağustos 1842). V. 75b-

²²⁷ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 47, No. 165.

²²⁸ Atar, **a.g.e.**, s. 252.

2'deki miras uyuşmazlığında da davalı durumunda olan çocukların velîleri, çocuklarının hisselerine dâir gerekli temsili sağlamıştır (27 Safer 1259/29 Mart 1843).

Velî-vasî baba velâyeti altında bulunan çocuğun aleyhine olmamak üzere onun adına belli şartlara riayet ederek bazı hukukî işlemleri gerçekleştirebilir: Bu hukukî işlemlerden biri de satım akdidir (bey' akdi). Velînin satım akdini gerçekleştirebilmesi için müfsit ve mübezzir (israf eden) olmaması gerekir. Aksi halde çocuk bülûğa erdiğinde velîsinin sattığı malı, satın alandan geri alabilir²²⁹. Ancak “mahmûdu'l-hâl” olan velî, çocuğa ait bir malı, velâyeten, semen-i misli (piyasa fiyatı, râyiç bedeli) ile birisine satsa, çocuk bülûğa erdiğinde malı geri alamaz²³⁰. Sicilde babanın kızı adına velâyeten gerçekleştirdiği bir satım akdi bulunmaktadır: V. 55a-1'de dört adet dükkânın satımı söz konusu olmuştur. Satıcılardan Sâliha Hatun bt. el-Hâc Abdülgafur kendisini Zühdü Efendi b. el-Hâc Kâmil Efendi adlı vekille temsil ettirmiştir. Diğer satıcılar Niyaz oğlu Mehmed ve onun kızı Fâtıma'dır. Zühdü Efendi vekâleten, Niyaz oğlu Mehmed kızı Fâtıma'ya velâyeten ve kendisine asaleten dükkânları (bi cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffeti'l-hukûk ve'l-mürâfık tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şurût-ı müfside ve gabin ve tağrirden ârî bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer'î ile) 7.100 kuruşa Hafız Haşim Efendi'ye satmış, dükkânları onun mülküne geçirmişlerdir (29 Zilhicce 1258/31 Ocak 1843).

D. Vesâyet

1. Vasî

Bir kimsenin mallarından tasarruf etmek veya çocuklarının işlerini yürütmek üzere tâyin edilen kişiye vasî denilir²³¹. Vasî eğer bir kimse (mûsî) tarafından vefatından sonraki işleri için tâyin edilmişse vasiyy-i muhtâr yani seçilmiş vasî olarak isimlendirilir²³². Eğer vasî, bir kimse tarafından tâyin edilmeyip, mahkeme tarafından tâyin edilmişse ona vasiyy-i mansup yani atanmış vasî denilir²³³.

²²⁹ Fetâvâ-yı Feyziye, s. 204, No. 1294.

²³⁰ Fetâvâ-yı Feyziye, s. 204, No. 1296. Mahmûdu'l-hâl, övgüye değer, iyi ahlâk sahibi demektir.

²³¹ Bilmen, a.g.e., IV, s. 374, No. 11.

²³² Gedikli, “1560-1566 Yıllarında Akçaabat ve Köylerinin Sosyal ve Hukuki Durumu”, s. 66.

²³³ A.y.

Vesâyet, aslında, daha çok çocukların mallarının korunması ve malların bu çerçevede yönetilmesi ile ilgili bir kurumdur²³⁴. Eda ehliyeti olmayan veya eksik olan çocuğun mal varlığı ile ilgili işlemlerde temsili ve işlerinin görülmesi, vasîsi tarafından, vesâyet yetkisi kapsamında yerine getirilir²³⁵. Vasî öncelikle babadır. Dolayısıyla bir baba gayrimümeyyiz yâhut mümeyyiz bir çocuğun hem vasîsi hem de velîsidir. Baba yoksa onun tâyin ettiği kişi vasîdir (vasiyy-i muhtâr). Örneğin V. 65a-2’de müteveffâ es-Seyyid Osman Paşa’nın küçük çocuklarının vasiyy-i muhtârının es-Seyyid Abdullah Paşa olduğu yazılıdır. Ehliyeti haiz bir vasiyy-i muhtârın hâkim tarafından azli geçersizdir meğer ki vasiyy-i muhtârın ihaneti sâbit olsun²³⁶. Dolayısıyla vefatından sonra çocuklarını düşünerek bir vasî belirleyen bu iradesine üstünlük tanınmıştır. Vasiyy-i muhtâr yoksa baba-dede vasîdir. Dede yoksa dedenin tâyin ettiği kişi vasîdir ki ona da vasiyy-i muhtâr denilir. O da yoksa vasî tâyini mahkemece yapılır (vasiyy-i mansup). Örneğin V. 3a-4’te Halil adlı müteveffânın karısı ve küçük çocuklarının vasiyye-i mansubesi Ümm Gülsüm bt. Mehmed’dir. Vasiyy-i mansub yetimin malına ihanet etmese dahi hâkim onu azledip yerine daha uygun birini vasî olarak tâyin edebilir²³⁷.

2. Vasî Tâyini

Sicilimizde çocuklar üzerine mahkeme tarafından atanan vasîlere dâir 38 adet kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtların birinde²³⁸ annesi vefat etmiş bulunan Fâtîma’nın velîsi olan babası Hammaloğlu Hüseyin hayatta olsa da “müsrif ve mend-bûr”²³⁹ olduğu için çocuğu Fâtîma’ya miras kalmış olan mallara müdahalesi kısıtlanmış ve Fâtîma’nın anne-dedesi Serrac (saraç) Mehmed sagîre üzerine vasî tâyin olunmuştur.

Bir diğer kayıta²⁴⁰ anneleri ölmüş bulunan (baba da ölmüş veya kısıtlı olmalı ancak kayıta belirtilmemiş) Hüseyin ve Osman’a annelerinden kalan malları korumak

²³⁴ Gedikli, “1560-1566 Yıllarında Akçaabat ve Köylerinin Sosyal ve Hukuki Durumu”, s. 66.

²³⁵ Ekinci, **a.g.e.**, s. 369.

²³⁶ Bilmen, **a.g.e.**, IV, s. 444; **Fetâvâ-yı Feyziye**, s. 467, No. 2742.

²³⁷ Bilmen, **a.g.e.**, IV, s. 470, No. 362.

²³⁸ V. 43b-4.

²³⁹ Farsça, mend-bûr kelimesi “müflis; bahtsız, perişan” anlamlarına gelir (Kubbealtı Lügatı, mendebur maddesi).

²⁴⁰ V. 59a-1.

ve işlerini gözetmek için bir vasî tâyini söz konusudur. Bunlar dışındaki 36 kayıta ise babaları vefat etmiş bulunan yetim çocuklara vasî tâyini gerçekleştirilmiştir.

38 adet vasî tâyini kaydından 6'sında zimmîlerin yetim çocukları üzerine şer'îyye mahkemesinde zimmî bir vasî atanmıştır. Kalan 32²⁴¹ kayıta müteveffâ Müslüman babaların yetim çocuklarına Müslüman vasî ataması yapılmıştır. Bu 32 kayıta en çok (12 kayıta²⁴²) anneler yetimler üzerine vasî olarak atanmıştır.

Zimmîlerin yetim çocuklarına şer'îyye mahkemesince ataması yapılan vasîlerin tâyin kayıtları şunlardır: V. 6b-2'de Yordan v. Yani adlı hâlikin kızı Elene'ye ve oğlu Nikol'a babalarından intikal eden malların korunması ve işlerinin görülmesi için amcaları Yor v. Yani adlı zimmî "taraf-ı şer'den vasî nasb ve ta'yîn" olunmuştur. V. 47a-2'de Yor v. Abostol adlı hâlikin çocuğu Dimitri üzerine amcasının oğlu Yani v. Estadyo, V. 51b-3'te Batmanoğlu Yanika v. Yane adlı hâlikin kızları Elene ve Aleksandra ve oğlu Nikola üzerine amcaları Dimitri v. Yane, V. 53a-2'de Yane v. Lazar adlı hâlikin oğlu Banayot üzerine amcası Yor v. Lazar, V. 60a-4'te Kürkçü Sava v. Kiryako adlı hâlikin kızları Sofya, Alenko, Safe ve Toman'a anneleri Altose v. Haçık, V. 64a-3'te Pelos v. Oseb adlı hâlikin kızı Varti üzerine erkek kardeşi Akob v. Pelos vasî nasb ve tâyin olunmuştur. Görüldüğü üzere gayrimüslimlerde genellikle amcalar vasî tâyin olunmuştur.

Bir Müslüman, vefat etmiş bir gayrimüslimin çocuğuna vasî olabilir²⁴³. Ancak bir gayrimüslim, vefat etmiş bir Müslümanın çocuğuna vasî olamaz²⁴⁴, bu çocuk karısının müteveffâ Müslüman kocasından olsa bile²⁴⁵.

Sicilde vasî tâyinine dâir kayıtlar, halihazırda çocukların vasîlerinin olmadığı ve bir vasî nasb ve tâyininin lâzım ve mühim olduğu tespitiyle başlamaktadır ki bu da babanın hayatta iken bir vasî belirlemediği anlamına gelmektedir. Eğer baba bir vasî

²⁴¹ V. 24b-4, V. 25a-1, V. 32a-2, V. 40a-1, V. 41b-3, V. 43a-3, V. 43b-4, V. 44a-6, V. 44b-4, V. 46a-5, V. 47b-1, V. 50a-2, V. 53b-2, V. 54b-4, V. 56a-1, V. 57b-2, V. 58b-2, V. 59a-1, V. 59b-1, V. 61a-1, V. 63a-4, V. 63b-2, V. 64a-5, V. 66a-4, V. 68a-4, V. 68b-3, V. 77b-2, V. 78b-5, V. 79a-3, V. 79b-1, V. 81b-1, V. 84b-3.

²⁴² V. 24b-4, V. 41b-3, V. 46a-5, V. 53b-2, V. 54b-4, V. 57b-2, V. 58b-2, V. 64a-5, V. 77b-2, V. 78b-5, V. 81b-1, V. 84b-3.

²⁴³ **Gayrimüslimlere Dâir Fetvâlar**, s. 160, No. 777: "Zeyd-i müslim, Amr-ı zimmî-yi hâlikin evlâd-ı sığarına vasî olmak câiz olur mu? el-Cevab: Olur."

²⁴⁴ **Gayrimüslimlere Dâir Fetvâlar**, s. 160, No. 774.

²⁴⁵ **Gayrimüslimlere Dâir Fetvâlar**, s. 161, No. 781.

belirlemişse, bu durumda vasiyy-i muhtâr vesâyet görevini asli olarak icra edecek olan kişidir. Eğer vasiyy-i muhtâr, gaybet-i münkatı‘a²⁴⁶ ile gaip olursa hâkim başka birini vasî tâyin edebilir²⁴⁷ veya vasî vesâyeti gerçekleştirmekten âciz olsa hâkim ona yardım için yanına başka bir vasî daha atayabilir²⁴⁸.

Birden fazla vasî tâyin edilmesi mümkündür²⁴⁹. V. 25a-1’de İskender Paşa mahallesi sakinlerinden iken vefat eden Ömer Yazıcı b. Hacı Hasan adlı müteveffânın çocuklarına amcaları Hube? ve o yöreden biri olan Hafız Ali vasî tâyin olunmuştur.

Vasî, mümeyyiz, bülûğa ermiş, hür, doğru yolda olan (müstakim), eda ehliyeti bakımından tam ehliyetli yani rüşd devresine de girmiş birisi olmalıdır²⁵⁰. Kayıtlarımızda vasîlerde aranan özellikler şu şekilde ifade edilmiştir: “emânet ile ma‘rûf istikamet ile mevsûf her vechile vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir”. Dolayısıyla vasî güvenilirliği ile bilinen, doğru ve dürüst, her yönüyle vesâyetin gerektirdiği sorumlulukları alabilecek birisi olmalıdır. Vasînin bu özelliklere sahip olduğu ise bütün vasî tâyini kayıtlarında gördüğümüz üzere mahkemeye verilen dilekçe ekinde isimleri yazılı kişilerin beyânıyla sâbit olmuştur. Bu nedenle vasînin seçimi konusunda mahkemenin titiz davrandığı söylenebilir.

Gayrimüslimlerde bu ifadenin biraz değiştiğini görmekteyiz: “beynlerinde doğruluk ile mevsûf ve her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir” veya “beynlerinde doğruluk ile bilinmiş her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir”. Yine yukarıdaki ifadeye benzer bir ifade ile gayrimüslim vasîlerde doğruluk, dürüstlük ve vesâyetin gerektirdiği sorumlulukları alabilme aranmıştır.

Vasî tâyini kayıtlarımızın devamında görmekteyiz ki yukarıda zikredilen özelliklere sahip olduğu haber verilen kişi, mahkemece vasî olarak tâyin olunup, vesâyeti kabûl eder ve gerekli olan hizmetleri icap ettiği gibi yerine getireceğine

²⁴⁶ İrtibatın kesildiği gaiplik anlamına gelir. Böyle bir gaibin yeri ve yaşayıp yaşamadığı bilinmemektedir. Diğer gaiplik türü ise gaybet-i gayr-i münkatı‘a ile gaipliktir ki evinden ayrılıp geri dönmemiş olan bu kişinin en azından hayatta olduğu bilinmektedir. (Ali Aslan Topçuoğlu, “İslâm Hukukunda Gâibin/Kayıp Kişinin Hükmen Ölü Sayılmasına Kadarki Süreçte Mallarının Yönetimi: Türk Medeni Kanunu ile Mukayeseli Olarak”, *Dini Araştırmalar Dergisi*, C. VII, sy. 19, 2004, s. 297-309, s. 298).

²⁴⁷ *Netîcetü’l-Fetâvâ*, s. 433, No. 2031.

²⁴⁸ *Fetâvâ-yı Feyziye*, s. 467, No. 2743.

²⁴⁹ Bilmen, *a.g.e.*, IV, s. 442, No. 234.

²⁵⁰ *A.e.*, IV, s. 443, No. 236.

(hıdmet-i lâzımesin kemâ-yenbağî edaya) dâir taahhütte bulunur. Bu şu sebeptendir ki, vesâyetin kurulabilmesi için icap ve kabul gerekmektedir²⁵¹. Dolayısıyla vesâyetin, tâyin olunacak kişi tarafından mahkemede kabul edildiğinin tescili önem arz eder.

Sicilde mahkemece tâyin edilen vasîler, yetim çocuklara, babalarından intikal eden malları korumak ve onların işlerini gözetmek gerektiği için tâyin olunmuşlardır.

3. Vesâyet Hakkının Kapsamı

Bir yetimin mallarına yaklaşma ve mallar üzerinde tasarruf etmeye dâir genel ilkeler Kur'anda belirlenmiştir²⁵². İlgili ayetlere göre yetimlerin mallarına güzellikle yaklaşılmalıdır. Birkaç ayette ise yetimlerin mallarına karşı haksızlık yapılmasının günah olduğu ve bu fiili yapanların ahirette azap çekecekleri belirtilmiştir²⁵³.

Çocuğun mallarını korumakla yükümlü vasînin, çocuğun mallarına dair tasarrufta bulunması ancak bu genel ilkeler çerçevesinde söz konusu olabilir. Vasînin yapabileceği tasarruflara örnek olarak; çocuğun malından onun için harcama yapmak, gayrimenkûl kiralarını toplamak, alacaklarını dava etmek ve teslim almak, belirli borçlarını ödemek, çocuğun malıyla kazanç çocuğa ait olmak üzere ticaret yapmak²⁵⁴ verilebilir. Vasî, çocuğun tamamen aleyhine olan bir işlemi yapamaz ancak içinde hem kâr hem de zarar etme ihtimali bulunan işlemleri ve çocuğun lehine olan işlemleri yapabilir. Örneğin; çocuğun köleleri varsa onları azat edemez, çocuğun malını gabn-i fâhiş olmadan satabilir, çocuğa yapılan bir bağışlamayı kabul edebilir. Sicilde vasîlerin çocuklar adına yaptıkları işlemleri şu şekilde gruplandırabiliriz:

a. Vasîlerin Alım-Satım Yapması

Vasîlerin küçükler adına alım-satım yapmasına hâkim olan genel ilkeler çocuğun mallarının korunması noktasında toplanmaktadır. Alım-satımların geçerli

²⁵¹ Mevkûfatî, a.g.e., IV, s. 292.

²⁵² Kur'an, 2/220 ve 17/34.

²⁵³ Kur'an, 4/2 ve 4/10.

²⁵⁴ Ömer Ferruh, **İslâm Aile Hukuku**, Çev. Yusuf Ziya Kavakçı, 2. bs., Sebil Yayınevi, İstanbul 1994, s. 115.

olması bakımından vasînin mahkemece atanmış olup olmadığı, vasî veya vârislerin alım-satımın tarafı olup olmadığı ve alım-satıma konu malın, gayrimenkûl veya menkûl olup olmadığı önem taşımaktadır. Sicilde iki kayıta vasiyy-i muhtârın, diğer kayıtlarda vasiyy-i mansupların üçüncü kişilerle girdikleri alım-satım ilişkileri söz konusu olmuştur.

V. 65a-1’de önceki Trabzon vâlisi Osman Paşa’nın yetim çocuklarının vasiyy-i muhtârı ve aynı zamanda büyük çocuklarının vekili amcaları Trabzon vâlisi Abdullah Paşa’dır. Abdullah Paşa bu kayıta müteveffâ vâlden kalma bir geminin (şehdiye) yarı hissesini semen-i misli olan kırk beş bin kuruşa diğer hissenin sahibi Adem Reis’e satmıştır. V. 65a-2’de yine Abdullah Paşa, müteveffâ vâlden kalma bir başka geminin (şehdiye) yarı hissesini semen-i misli olan yirmi beş bin kuruşa diğer hissenin sahibi Hüseyin Reis’e satmıştır.

V. 25a-2’de Esmâ bt. Salih’in vekili-kocası Osman oğlu Ali, Ömer b. Mehmed’in vekili Şakir mahzarında bir miras uyuşmazlığını gündeme getirmiştir. Buna göre Esmâ’nın babası Salih ile Salih’in kardeşi Ömer b. Mehmed’e, babaları müteveffâ Mehmed’den iki fevkânî²⁵⁵ oda, bir sofa, bir tahtânî²⁵⁶ aşhâne, bir serander²⁵⁷, bir fırın, bir harman yeri, meyve veren ağaçlar ve “bir miktar bahçeyi” içeren bir adet mülk menzil intikal etmiştir. Öncelikle burada zikredilen malların bütünü bir gayrimenkûl teşkil etmektedir. Hanefî mezhebine göre sadece arazi gayrimenkûl hükmünde olup, arazi üzerindeki binalar ve ağaçlar tek başlarına menkûl, arazi ile birlikte düşünülecekse bir bütün olarak gayrimenkûl sayılırlar²⁵⁸. Kaydın devamına göre Salih de ölmüş, Salih’in payı kızları Esmâ, Havva ve karısı Emine’ye kalmıştır. Esmâ’nın vekili Ali, Ömer’in mülk menzili tamamen zabt etmesine binâen, Esmâ’nın hisselerini talep etmiştir. Davalı vekili Şakir, davacı vekilinin beyânlarını ikrar edip, borçlu olarak vefat eden Salih’in söz konusu menzilden başka “nakit,

²⁵⁵ Yukarıda bulunan anlamına gelir.

²⁵⁶ Aşağıda bulunan anlamına gelir.

²⁵⁷ Evin dışında yapılan, yerden yüksek, dört tahta direk üzerine inşa edilen, tahtadan yapılan küçük bir oda büyüklüğündeki kilerdir. Karadenizde erzağın saklanması ve erzağın farelerden korunması için yapılır. Tahta direklerin üst tarafına farenin serandere girmesini engelleyecek bir engel konur ki fare bu engeli ters-yüz olmadan aşamaz ve böylece serandere giremez.

²⁵⁸ Ekinci, **a.g.e.**, s. 439.

urûz²⁵⁹ ve saire malı” olmadığından, bahsi geçen hissenin Salih’in borçlarının karşılanması için mirasçıları tarafından satıldığını belirtmiştir. Söz konusu hisse Salih’in mirasçıları Havva (kendine asaleten) ve Emine (kendine asaleten ve o vakit küçük bir çocuk olan kızı Esmâ’ya vesâyeten) tarafından, Ömer b. Mehmed’e, bundan on üç sene önce, beş yüz elli kuruşa satılmıştır. Davacı vekili bu hususu inkâr etmiş, daha sonra karşı taraftan beyyine talep olunmuşsa da aralarına muslihun tavassut edip yüz yetmiş kuruş Esmâ’ya verilmek üzere sulh olmuşlardır (9 Cumâdelâhire 1258/7 Temmuz 1843). Vasî bir gayrimenkûl en az iki katı fiyatına (taz’if etmek şartıyla) satabilir²⁶⁰. Ancak müteveffânın borcunun ödenmesi için başka bir malı bulunmuyorsa, gayrimenkûl semen-i misliyle veya gabn-i yesir (hafif gabin) ile satılabilir²⁶¹. Dolayısıyla kayıta belirtilen miktar gayrimenkûlün semen-i misliyse, geçerli bir sebep de bulunduğundan, satım geçerli olmaktadır. Olayda bu hususlara girilmeden mesele arabulucu vâsıtasıyla çözülmüştür.

V. 30b-6’da Hatice bt. Süleyman, müteveffâ Memiş Paşa’nın küçük çocuklarının vasiyy-i mansupları Hacı Arif Ağa’ya bir re’s (baş) zenci cariyeyi, çocuklar için bin beş yüz kuruşa satıp, teslim ve temlik etmiştir (9 Şaban 1258/15 Eylül 1842). Vasînin, küçüklerin bakımı için küçüklerin malından harcayarak semen-i misliyle bir cariye satın alması câiz görülmüştür²⁶².

V. 25b-2’de Âişe bt. Durmuş, üvey babası Hasan b. Osman mahzarında, öz babası müteveffâ Durmuş’tan kalma fındık bahçesi, menzil, eşcar (ağaçlar) ve bir çift öküzün, vasîsi olan annesi Leyla tarafından, semen-i mislinden noksan-ı fâhiş ile üvey babası Hasan b. Osman’a satıldığını iddia etmiştir. Vasînin kim olduğu veya alım-satımın tarafı olup olmadığına bakılmaksızın alım-satımda malın, semen-i mislinden noksan-ı fâhiş bir bedele satılması durumunda, sagîr çocuk bülûğa erince malını geri alabilir. Âişe gün itibariyle bâliğa olduğunu belirtip malların geri verilmesini talep etmiştir. Hasan b. Osman cevabında ödediği bedelin, semen-i misil olduğunu belirtmişse de uyuşmazlık semen-i misil tartışmasına girilmeden başka bir yönden

²⁵⁹ Hayvan, arazi ve ev dışında kalan ticaret malları anlamına gelir (Mehmet Erdoğan, **Fıkıh ve Hukuk Terimleri**, 6. bs., İstanbul, Ensar Neşriyat, 2016, s. 588’de urûz maddesi).

²⁶⁰ Bilmen, **a.g.e.**, IV, s. 448, No. 258.

²⁶¹ **A.e.**, IV, s. 448, No. 258.

²⁶² **Açıklamalı Osmanlı Fetvâları: Fetâvâ-yı Ali Efendi**, II, s. 516.

çözölmüştür: Hükme bir fetvâ esas alınmış, bu fetvâyâ göre; vasînin, küçüğün menkûlatını, boşandığı kocasına satması câiz olmadığından, Hasan'ın mezkûr emlâktan elini çekip, Âişe'ye teslim etmesine karar verilmiştir (11 Receb 1258/18 Ağustos 1842).

V. 61a-2'de müteveffâ Mehmed b. Osman'ın mirası karısı Fâtıma ve sagîr çocukları Ümm Gülsüm ile Osman'a bölüştürölmüş ve daha sonra Ümm Gülsüm vefat etmiş, onun mirası annesi ile erkek kardeşi Osman'a intikal etmiştir. Fâtıma'nın vekili ve Osman'ın vasiyy-i mansubu Hacı Yusuf oğlu Hüseyin müteveffâ Mehmed'in borçlarını kapatmak ve sagîr Osman'ın nafaka ve kisvesine harcamak için merkur müteveffâdan kalan bahçe dışında başka bir mal bulunmadığını belirtmiştir. Bu husus mahkemede üç şâhit ile ispatlanmış ve mahkemeden satım iznini alan vasî Hüseyin, bahçeyi semen-i misli olan bin beş yüz kuruşa Emin Ağa'ya vekâleten ve vesâyeten satıp, teslim ve temlik etmiştir (15 Muharrem 1259/15 Şubat 1843). Öncelikle bahçe gayrimenkûldür ve yukarıda V. 25a-2 için bahsettiğimiz gibi yetimin gayrimenkûlü kural olarak en az iki katı fiyatına satılabilir. Ancak çocuğun nafakasının başka bir şekilde temin edilmesi mümkün değilse veya müteveffânın borçları başka türlü kapatılamıyorsa, gayrimenkûl semen-i misliyle veya gabn-i yesir ile satılabilir. Bu kayıтта bahçenin semen-i misliyle satılması bu istisnaya örnek teşkil etmiştir.

V. 30b-1'de ise vasî, satım için bir başkasını vekil tayin etmiştir. Müteveffâ Mustafa Ağa b. Abdullah'ın karısı Azize bt. Osman ve çocuklarının vasiyy-i mansubu, çocukların dayısı Hasan b. Osman, müteveffânın Gümüşhane'de bulunan emlâkının hepsini satmaya ve bedelini ahz u kabz ve kendilerine îsal ve teslim için Gümüşhane'de bulunan Ahmed Efendi'yi kabulüne bağılı olarak vekil tâyin etmişlerdir (8 Şaban 1258/14 Eylül 1842).

b. Vasîlerin Çocukların Alacaklarını ve Mallarını Toplaması

Vesâyet görevinin gereğı olarak çocuklara intikal eden mallarının korunması, mallara el koyanlardan malların talep edilmesi gerekir. Bunun yanında eğer müteveffânın alacakları varsa, bunların tahsil edilmesi de vesâyet görevi içindedir.

V. 54a-3'te müteveffâ Terzi Osman b. Salih'in küçük çocuğu Salih'in vasîsi anneanesi Emine bt. Hüseyin, Kara Mahmud oğlu İbrahim Reis'in zimmetinde bulunan, küçüğün malı olarak hakkı olan parayı talep ve dâvâ ve ahz u kabz ve kendisine îsal ve teslim için ve bu hususun ilgili olduğu işlerin hepsine Hacı İsmail b. Ahmed'i kabulüne bağlı olarak vekil tâyin etmiştir (4 Zilhicce 1258/6 Ocak 1843).

V. 3a-1'de, Hacı Yusuf Tatar b. Hüseyin adlı müteveffânın sagîre kızı Fâtıma ve sagîr oğlu İbrahim Halil'e vasî olarak tâyin olunan Hacı İsmail b. Mehmed'in, müteveffânın karz yönünden Yusuf b. Hüseyin zimmetinde olan beş bin kuruş alacağını, vesâyeti hasebiyle merhum Yusuf'tan tamamen alıp, müteveffânın çocukları için muhâfaza ettiği tescil olunmuştur (9 Cumâdelâhire 1259/7 Temmuz 1843).

V. 28b-5'te müteveffâ Trabzon vâlisi Hazinedarzâde es-Seyyid Osman Paşa'nın çocuklarının vasiyy-i muhtârı, kardeşi yeni Trabzon vâlisi Hazinedarzâde es-Seyyid Abdullah Paşa'nın huzurunda toplanan mahkemede, müteveffânın sarrafı Mikail adlı zimmî ile müteveffânın aralarında alacak-verecek kalmadığı tescil olunmuştur (5 Recep 1258/12 Ağustos 1842).

Bir kayıtta gayrimüslim vasînin alacak talebi söz konusudur. V. 45b-1'de Estepan oğlu Todori'nin mirası, zevcesi Toma bt. Nikole'ye ve küçük çocukları İprafsiye, Cokule, Estebanos, Nikole, Yanika ve Manu adlı Hristiyanlara kalmış, mersume Toma kendisine asaleten ve küçüklere vesâyeten, mahkemeye vekili Yanu v. Yani ile başvurmuş ve Todori'nin Terzioğlu Yani'den olan alacağını talep etmiştir (5 Zilka'de 1258/8 Aralık 1842).

V. 59a-4'te müteveffâ Topçu Ömer b. Hasan'ın mirasçıları zevcesi Âişe bt. Halil, sagîr çocukları Hasan ve Hüseyin ile kebire kızı Rukiye'dir. Âişe kendine asaleten, küçüklere vesâyeten ve Rukiye'nin vekili olarak İsmail b. Süleyman'da bulunan müteveffâ kocasına ait sahtiyanları talep etmiştir (13 Muharrem 1259/13 Şubat 1843).

Bazı kayıtlarda vasîler, ölen kimselerin mallarına el koyanlardan, mezkûr malları talep etmeleri için vekil tayin etmişlerdir. V. 2b-2'de müteveffâ Hacı Satı zâde Emin Efendi'nin mirasçıları karısı Maide bt. el-Hâc Hâfız Ahmed Efendi ve vâlidesi Selime bt. Sadık Efendi ile sagîr çocukları Saide, Kadın ve Haşim'dir. Çocuklara vasî

olarak babaanneleri Selime hatun atanmıştır. Selime hatun asaleten ve vesâyeten Maide hatun kendisine asaleten müteveffânın Samsun kasabasında bulunan terekesinin tamamını, terekeye el koyanlardan (vâzı‘u‘l-yed olanlardan) taleb ve dâvâ ve ahz u kabz ve kendilerine îsal ve irsal için ve bu hususun ilgili olduğu işlerin hepsine Hâfız Mustafa b. Hasan’ı kabulüne bağlı olarak vekil tâyin etmişlerdir (7 Cumâdelâhir 1259/5 Temmuz 1843).

V. 4b-4’te müteveffâ Hacı Osman b. Ömer’in sagîr oğlu Kâmil’in vasiyye-i mansubesi annesi Fâtıma bt. Ahmed’dır. Vasî anne, müteveffânın Eksotha mahallesi’nde bulunan terekesine el koyanlardan talep ve dâvâ ve ahz u kabz ve kendilerine irsal ve îsal için ve bu hususun ilgili olduğu işlerin hepsine Hacı Kâmil’i vekil tâyin etmiştir. Hacı Kâmil de vekâleti kabul etmiştir (7 Cumâdelâhire 1259/5 Temmuz 1843).

V. 83b-4’te müteveffâ Osman Bey b. Mehmed Bey’in mirasçıları zevcesi Ulüvve, vâlidesi Penbe Kadın, kebire kerimesi Nokta hanım, kebir oğulları ahres (dilsiz) Mehmed Bey, İbrahim Bey ve sagîr oğulları Şabur Bey ve ahres Tayyar Bey’dır. Ulüvve hatun küçüklere vasiyye nasb olunup, vesâyeti kabul ettikten sonra asaleten ve vesâyeten, Penbe Kadın ile Nokta hanım kendilerine asaleten, murisleri müteveffâ Osman Bey ile onun erkek kardeşi İbrahim Bey’e ait Kavgas? kazasında bulunan iki adet han, dükkan ve ortak arazileri paylaşırması, yarısını İbrahim Bey’e ve diğer yarısını müteveffânın mirasçılarına teslim etmesi için İbrahim Ağa’yı kabulüne bağlı olarak vekil tâyin etmişlerdir (27 Cumâde’l-ûlâ 1259/25 Haziran 1843).

V. 60b-1’de müteveffâ Bilal b. Ahmed’in mirasçıları zevcesi Emine bt. Abdülhamid, vâlidesi Hatice bt. Ali ve sagîr oğlu Ahmed’dır. Mirasın bölüşülmesinden sonra Ahmed de vefat edip mirası, vâlidesi (müteveffânın zevce-i mutallakası Nâme) ile kız kardeşi sagîre Gülşâne’ye kalmıştır. Nâme, sagîreye vasiyye nasb olunmuş, kendisine asaleten, sagîreye vesâyeten zevci Mesci Ali Ağa b. Mehmed’i, kabulüne bağlı olarak, zevce-i mutallık müteveffâ Bilal’in İstanbul ve sair mahalde olan nukud ve saire terekesinin tamamından kendilerine ait olan elli bir sehme el koyanlardan talep ve dâvâ ve ahz u kabz ve kendisine irsal ve îsal ve teslim için ve bu hususun ilgili olduğu işlerin tümüne vekil tâyin etmiş, merkum Ali Ağa da vekâleti kabûl etmiştir (17 Muharrem 1259/17 Şubat 1843).

V. 50a-1’de vekile, mallara el koyanlarla sulh ve ibra yapabilmesine de yetki verilmiştir. Müteveffâ Mehmed b. Ahmed’in mirasçıları zevcesi Emine bt. Mustafa ve kebir kızları Mahbube ve Zeliha ve sagîr oğulları Ahmed, Mustafa ve Mahmud adlı kimselerden Emine, Mahbube ve Zeliha kendilerine asaleten, küçük çocuklara vasiyy-i mansupları Ahmed b. Mustafa vesâyeten, müteveffânın İstanbul ve başka yerlerde bulunan terekesine el koyanlardan talep ve dâvâ ve ahz ve gerekirse sulh ve ibrâ ve kendilerine îsal ve irsal için ve bu hususun ilgili olduğu işlerin tümüne “vekâlet-i âmme-i mutlaka” ile kabulüne bağlı olarak Gani Yazıcı b. Mustafa’yı vekil tâyin etmişlerdir (2 Zilhicce 1258/4 Ocak 1843).

Kayıtlarımızda gördüğümüz bir husus da vasînin diyet talebinde bulunmasıdır. İslam ceza hukuku kapsamında diyet alınabilecek durumlarda, vasîler çocuklar adına diyet talebinde bulunurlar. V. 29b-4’te Güllü bt. Süleyman adlı maktûlenin kocası, annesi, babası, çocuklarının vasiyy-i mansubu Ziyal oğlu Hüseyin mahkemede diyet talebinde bulunmuşlardır (7 Şaban 1258/13 Eylül 1842).

Özetle, vasîler, çocuklara hukuken intikal eden malların, çocukların malvarlığı değerleri arasına fiilen geçmesi için mahkemeye müracaat etmişlerdir: Bu bazen bir alacağın tahsiline, bazen de mallara el koyanlardan malların alınmasına dair gerçekleşmiştir.

c. Çocuğun Davacı veya Davalı Taraf Olarak Mahkemede Temsili

Sicilimizde yer alan bazı kayıtlarda, vasîler tarafından, gerek özel hukuk gerekse kamu hukuku alanına giren konularda, çocukların menfaatleri, davalı veya davacı tarafta yer alınarak korunmuştur.

V. 5a-2’de Ömer Çavuş b. Mehmed’in mahkemeye taşıdığı bir uyuşmazlıkta, Memiş Ağa b. İsmail kendisine asaleten ve küçük kardeşlerine vesâyeten karşı tarafta, davalı olarak yer almış, küçüklerin haklarını temsil etmiştir.

V. 29a-2’de vasî, bir cariyeyi, davacıya vermek durumunda kalmıştır. Aslen Trabzonlu olup İstanbul’da yaşayan Hatice Hanım bt. Deli Süleyman oğlu Hasan,

müteveffâ Memiş Paşa'nın küçük çocuklarının vasîsi Hacı Arif Ağa'nın mahzarında bulunduğu ve şahitlerle ispatladığı iddiası şöyledir: Kahire'de yaşayan Hatice'nin kardeşi Arif Ağa, beş sene önce Hoşkadem adlı zenci bir cariyeyi satması ve borçlarını kapatması için İstanbul'da yaşayan kardeşi Hatice'ye göndermiştir. Hatice de cariyeyi henüz satmadan, kardeşi Arif Ağa'nın hasta karısı Şerife'ye, İstanbul'dan Trabzon'a giderken ona eşlik etsin diye vermiş, daha sonra Şerife vefat etmiştir. Şerife'nin kardeşi Şakir de bu cariyeyi müteveffâ Memiş Paşa'ya haksız yere satmış, buna binâen Hatice mahkemeden cariyenin kendisine geri verilmesini talep etmiştir. Mahkeme, cariyenin vasîye geri verilmesini, Şakir'e cariyeye için aldığı parayı vasîye vermesini tenbih etmiştir (8 Şaban 1258/14 Eylül 1842).

İki kayıta yetim çocukların babalarını öldürenlerin cezalandırılmaları talep edilmiştir: V. 51a-3'te maktûl Abdurrahimin b. Mehmed'in zevcesi Fâtıma bt. Mahmud ile sagîr oğlu Yusuf'a vasî nasbolan Süleyman b. Mehmed, mahkemede Abdurrahimin b. Mehmed'i öldürenlerin cezalandırılmasını istemiş ancak iddalarını ispatlayamamışlardır (7 Zilhicce 1258/9 Ocak 1843).

V. 70a-3'te maktûl İsmail b. Hasan Efendi'nin mirasçıları zevcesi Emine bt. Hüseyin, sagîre kızı Sultan, sagîr oğlu İsmail'dir. Küçüklerin vasîleri olan vâlideleri Emine, küçüklerin amcası Hüseyin b. Mehmed'i vekil tayin etmiştir. Vekil, maktûl kardeşi İsmail'i öldürenlerin cezalandırılmasını talep etmiştir. Muhakeme netîcesinde taraflar, iki bin beş yüz kuruş vârislere verilmek üzere sulh olmuşlardır (23 Safer 1259/25 Mart 1843).

4. Vasîliğin Sona Ermesi

a. Çocuğun Bülûğ ve Rüşt Devresinin Birleşmesi

Vasînin vesâyet yetkisi, normal olarak, bülûğa ermiş çocuğun rüşt devresine girmesiyle sona erer. Küçük çocuk, bülûğa erip, rüşt devresine de girince, vasîsi yedindeki mallarını almaya kadir²⁶³. Bu husus Nisa suresinin 6. ayetinde belirtilmiştir: “Evlilik çağına gelinceye kadar yetimleri (gözetip) deneyin, eğer onlarda

²⁶³ Açıklamalı Osmanlı Fetvâları: Fetâvâ-yı Ali Efendi, II, s. 329.

akılca bir olgunlaşma görürseniz hemen mallarını kendilerine verin...”. Ayette belirtilen akılca olgunlaşma kişinin rüşd devresine girmesini ifade etmektedir. Eğer çocuğun rüşd devresine girdiğine dâir emareler yoksa, bu durumda malları 25. yaşını tamamlamasıyla kendisine teslim edilir²⁶⁴.

V. 28b-2’de Fâtıma bt. İncoğlu İbiş vasîsinden mallarını talep etmesi için bir vekil tâyin etmiştir. Kayıttan Fâtıma’nın baliğa olduğu anlaşılabilmektedir. Kayda göre Fâtıma, küçükken vasîsi olan Manyaslıoğlu Abdullah’tan, aile efradından kalan mirasına denk gelen bin altı yüz kuruş değerindeki hissesini ahz u kabz ve kendisine îsal ve teslim için ve bu hususun ilgili olduğu işlerin hepsine Mehmed b. Mehmed’i vekil tâyin etmiş, Mehmed b. Mehmed de vekâleti kabul etmiştir (23 Receb 1258/30 Ağustos 1842). Bu duruma göre bâliğa olan Fâtıma, rüşd devresine de girmişse, Manyaslıoğlu Abdullah’ın vesâyet görevi bitmiş olacak, malları Fâtıma’ya teslim edilecektir.

b. Velînin Kısıtlanması veya Vasînin Azli

Müsrif bir velî-vasî babanın, çocuklarının malları üzerindeki tasarruf yetkisinin mahkemece kısıtlanması ve çocuğa mahkemece bir vasî atanması mümkündür. V. 43b-4’te annesi Emine bt. Mehmed vefat etmiş bulunan Fâtıma’nın velîsi olan babası Hammaloğlu Hüseyin hayatta olsa da müsrif ve mend-bûr olduğu için çocuğu Fâtıma’ya miras olarak kalan mallara müdahalesi kısıtlanmış ve Fâtıma’nın annedesi Mehmed, sagîre üzerine vasî nasb ve tâyin olunmuştur.

Eğer vasî, vesâyetin gerektirdiği işleri yürütmeye aciz kalmışsa, vesâyet görevini terk etmişse veya hıyaneti sâbit olmuşsa, mahkeme vasîyi azledip başka birini vasî olarak tâyin edebilir. V. 30b-4’te müteveffâ Mehmed Şâkir b. Mustafa’nın sagîr oğlu Mustafa’nın vasiyy-i mansubu amcasının oğlu Emin Efendi, vesâyete dâir işleri idarede “adem-i iktidarı” olduğundan vasîlikten azledilmiş, küçüğe babaannesi Emine bt. Çakmakoglu Ahmed Efendi vasî olarak atanmıştır (15 Şaban 1258/21 Eylül 1842). V. 59a-4’teki kayda düşülen şerhe göre vasî vesâyette acziyet gösterdiğinden

²⁶⁴ Mevkûfatî, a.g.e., IV, s. 6.

azledilmiş, yerine yetimin annesi Bediye bt. Hacı Yusuf vasî olarak tâyin edilmiştir (7 Safer 1258/20 Mart 1842). V. 79a-3'te ise vesâyet görevinin terk edilmesi söz konusudur: Kazoğlu Osman adlı müteveffânın oğulları Ali ile İsmail ve kızları Güllü ile Ümm Gülsüm'e vasî olarak atanan anneleri, bir başkasıyla evlenmiş ve kocasının evine gidip çocuklarını terk etmiş olduğundan vesâyete dâir işler muattal kalmıştır. Mahkeme anneyi vesâyet görevinden azletmiş yerine yetimlerin amca oğlu Kazoğlu Mustafa b. Ali'yi vasî olarak tâyin etmiştir (8 Rebî'ülevvel 1259/8 Nisan 1843).

Yukarıdaki kayıtlarda da görüldüğü üzere velînin müsrif olması, çocuğun mallarına müdahalesinin kısıtlanmasına; vasînin, görevinin gereklerini yerine getirmemesi veya getirememesi de vasîliğinin sona ermesine sebep olmuştur. Dolayısıyla velî ve vasîlerin denetim altında oldukları, çocukların menfaatlerini ihlal edici tutum ve davranışlara girdiklerinde, mahkemece buna müdahale edildiği söylenebilir.

E. Hidâne

1. Hâdine

Çocuklar doğumlarından belli bir yaşa kadar bir başkasının yardım, bakım ve korumasına muhtaçtırlar. Hidâne çocukların yâhut çocuk hükmünde olan deli, bunak gibi acizlerin korunması, onların temizlik, yiyecek, içecek gibi hususlarda bakım görmeleri ve terbiyelerinin sağlanması anlamına gelir²⁶⁵. Öğretide terbiye velâyeti olarak da isimlendirilmektedir²⁶⁶. Bu görev kendisinde olana hâdine denir.

Evlilik devam ederken yâhut sona erdikten sonra bir çocuğun bakım ve terbiyesine en uygun olan kişi annesidir²⁶⁷. Eğer anne yoksa uygun düşen sıralama şu şekildedir: Anneanne (o yoksa onun annesi), babaanne, kız kardeş, teyze, hala²⁶⁸. Onlar daha şefkatli olduğu için hidâne hakkında öncelik kadınlardadır²⁶⁹. Çocuğun

²⁶⁵ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 452.

²⁶⁶ Halil Cin, Ahmed Akgündüz, **Türk Hukuk Tarihi**, İstanbul, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, 2011, s. 536.

²⁶⁷ Mevkûfatı, **a.g.e.**, II, s. 256.

²⁶⁸ **A.e.**, s. 256-257.

²⁶⁹ **Fetâvâ-yı Feyziye**, s. 83, No. 577: “Üç dört yaşında Hind-i sagîrenin hakk-ı hidânesi Hind'in anasının li-ebeveyn kız karındaşı Zeyneb ile babası Zeyd'den hangisininindir? el-Cevab: Zeyneb'indir.”.

kadın akrabalarından kimse bulunamazsa bu hak öncelik babada olmak üzere asabeye intikal eder.

Anne baba “boşanınca” çocuğun masraflarının karşılanması babanın sorumluluğundadır²⁷⁰. Muhâlaa ile boşanma durumunda çocuğun bakım masraflarının belli bir süre annede kalması muhâlaa bedeli olarak kararlaştırılabilmektedir. Ancak bu belirleme olmazsa veya koca karısını boşarsa, çocuğun masrafları baba tarafından karşılanacaktır. Sicildeki birkaç kayıta boşanmış hâdine, çocuğu için nafaka takdir ettirmiştir. Aynı zamanda evlilik kocanın ölümüyle de sona erse hâdinenin çocuk için nafaka takdir ettirmesi mümkün ve sicilimizde mevcuttur.

V. 39a-4’te Penbe bt. Mehmed, zevc-i mutallıkı Serdar oğlu Ömer b. Ahmed’den olan çocuğu Mahbube için hâdinesi olarak nafaka takdir etmiştir. V. 69a-1’de ise Emine bt. Bekir, zevc-i muhâlî’ı Mehmed’den olan beş-altı aylık sagîre kızının nafakasından merkum zimmetinde iki aylık nafakası olduğunu iddia edip “bi-hakki’l-hidâne” nafakayı talep etmiş, Mehmed çocuğun 5 yıllık nafakasını muhâlaa günü merkumeye teslim ettiğini belirtmişse de aralarına muslihun tavassut edip Mehmed merkumeye 160 kuruş vererek sulh olmuşlardır.

V. 84b-1’de müteveffâ Hacı Mehmed’in sagîre kızının hâdinesi, vasiyye-i muhtâresi, vâlidesi Lale bt. Mustafa’dır. Bu kayıta da sagîre için nafaka takdiri söz konusudur.

V. 53a-5’te sagîre Esmâ bt. Hurşid Ağa’nın hâdinesi, annesi ve anneannesinin rızâsıyla Selime bt. Derviş Ağa olmuş, Selime sagîre için nafaka takdir etmiştir. Hâdine hakkı öncelik olarak annede, o yoksa anneannededir. Burada neden anne ve anneannenin hidâne bakımından bir başkasına rızâ gösterdiği bilinmese de bunun çocuğun menfaati için olduğu düşünülmelidir. Aksi halde mahkemenin buna izin vermesi düşünülemezdi. Muhtemeldir ki çocuğun emzirilmesine ihtiyaç duyulduğu için hâdine bir başka kadın olmuştur.

V. 27a-3’te Abdülfettah Ağa b. Ömer Ağa, Gülfem bt. Yusuf Efendi adlı çocuğun hâdinesinin, kayınvâlidesi Ümm Gülsüm bt. Abdullah olduğunu belirtmiştir.

²⁷⁰ Serahsî, **a.g.e.**, V, s. 329.

Kayıttan anlaşılabilirdiği kadarıyla taraflar çocuğa yabancıdır, çocukla bir akrabalık ilişkileri yoktur.

V. 48a-1’de Emine bt. Bekir, zevc-i mutallık Kâmil oğlu Mehmed mahzarında evlilikten doğan haklarını talep etmiştir. Aynı zamanda müşterek çocuklarından birini daha önce babaya bırakmış olup, diğerini hidâne-i hacr ve terbiyesine almış ve bu çocuk için de boşandığı eşi Mehmed üzerine günlüğü 1 kuruş nafaka takdir ettirmiştir.

Kimi kayıtlarda hâdine anne, çocuklara vasî olarak atanmıştır: V. 53b-2’de çocukların annesi, hâdinesi Penbe Hanım bt. Ömer Beğ zâde Ahmed Beğ çocuklara vasî olarak atanmıştır. V. 58b-2’de müteveffâ Abdülaziz Ağa b. Memiş Ağa’nın sagîr oğlunun vâlide ve hâdinesi olan Mehveş bt. Hacı Mustafa sagîr üzerine vasî olarak atanmıştır.

V. 53b-3 ise çocuğun asabesi bulunmasına rağmen hâdinenin üvey anne olması bakımından dikkat çekicidir. Müteveffâ Hacı Habib zâde Mehmed Efendi’nin sagîre kızı Zeliha’nın vâlide ve sair hâdinesi olmadığından müteveffânın karısı (küçüğün üvey annesi) Servihan bt. İsmail küçüğün hâdinesi olmayı kabul etmiş ve kaydın devamına göre küçük için nafaka takdir ettirmiştir. Bu kayıta sagîrenin bir abisi olduğunu da görmekteyiz. Büyük erkek kardeşin varlığına rağmen küçüğün üvey annesinin hâdine olması, öncelikli olarak bu görevin kadınlara verilmesinin tercih edildiğini göstermektedir.

Yukarıdaki kayıtlar ışığında, hâdine belirlenirken çocuğun menfaatinin dikkate alındığı görülmektedir. Öncelik annede kalmakta ancak bazen çocuk için bir başka kadının hâdine olmasına anne ve mahkemece müsâade edilmektedir. Hidâne hakkının asabeye intikal etmesine rağmen yine bir kadının tercih edilmesi ise kadınların çocuklara daha şefkatle yaklaşmasından dolayı olmalıdır.

2. Hidâne Hakkının Sona Ermesi ve Düşmesi

Çocuk belirli bir çağa kadar hâdinesinin bakım ve gözetimi altındadır. Bu çağa gelince artık velîsine teslim edilir. Erkek çocuklar üzerinde 7-9 yaşına kadar, kızlarda onlar âdet görünceye ve her halde en geç 11 yaşına kadar hidâne hakkı devam eder²⁷¹.

Ancak hidâne hakkı sahibi kadın, küçüğe yabancı biriyle evlenirse, bu durumda, küçüklerin mezkûr yaşlara gelmesi beklenmeden kadının hidâne hakkı düşmektedir²⁷². Serahsî'ye göre bunun sebepleri, kadının kocasıyla ilgilenmesinden dolayı küçüğü ihmal edebileceği olasılığı ve üvey babaların genellikle çocuklara soğuk davranmalarındır²⁷³. Annenin çocuğun amcası veya anneannenin çocuğun baba-dedesiyle evlenmesi durumunda ise onlar da baba gibi olduklarından kadının hidâne hakkı düşmemektedir²⁷⁴.

V. 67b-1'de Dervişoğlu Hasan, Kara Hasan oğlu Mehmed mahzarında, merhum Mehmed'in, müteveffâ kardeşi Hüseyin'in sagîre kızı Fâtıma'yı, vâlidesi Selvar?'dan alıp, yeğenini geri vereceğine dâir de kendisini kefil olarak verdiğini, şimdi ise küçüğü hâlâ yanında tuttuğu için gerekenin yapılmasını talep etmiştir. Mehmed cevabında, Selvar?'ın küçüğe yabancı biriyle evlendiğini ve küçüğün başka bir hâdinesi de olmadığından amcası olarak onu yanında tuttuğunu belirtmiş, merhum Hasan, Mehmed'in küçüğün amcası olduğunu ikrar etmiştir. Mahkeme de küçüğün, amcasının yanında kalmasına karar vermiştir (11 Safer 1259/13 Mart 1843). Görüldüğü üzere küçüğe yabancı biriyle evlenen annenin hidâne hakkı düşmüştür.

F. Nezâret

Vasînin tasarruflarına nezarete bulunmak amacıyla mûsî (vasî tâyin eden kişi) veya mahkeme tarafından tâyin olunan kişiye nâzır denir²⁷⁵. Nâzır, vasî ile ortak karar alamaz, küçüğün malları üzerinde tasarruf etme yetkisi vasîye aittir ancak nâzır vasînin işlemlerini denetler. Sicilimizde nâzırlar mahkemece tâyin olunmuştur. Vasîlerde

²⁷¹ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 463, No. 128.

²⁷² Mevkûfatî, **a.g.e.**, II, s. 257.

²⁷³ Serahsî, **a.g.e.**, V, s. 332.

²⁷⁴ Mevkûfatî, **a.g.e.**, II, s. 257.

²⁷⁵ Bilmen, **a.g.e.**, IV, s. 374, No. 14.

arandığı gibi, nâzırların da “emânet ile ma’rûf istikamet ile mevsûf” olması, her yönüyle nezaret sorumluluğunu almaya kâdir olmaları aranmıştır. Bu husus, yine dilekçe ekinde ismi yazılı kişilerin beyânıyla sâbit olmuştur. Yine vasîlikte olduğu gibi icap ve kabulün nâzırlık bakımından da gerçekleştiği görülmektedir.

Bazı kayıtlarda nâzır atama için özellikle bir sebep belirtilmemiş, bazı kayıtlarda²⁷⁶ ise neden nâzır ataması yapıldığı belirtilmiştir. Bu sebep, kayıtlarımızda şu şekilde ifade edilmiştir: “...hesab ve kitabını rû’yete kıbel-i şer’-i enverden bir nâzır nasbı lazım ve mühim olmağın...”. Nâzırın görevi vasînin yaptığı işlemleri denetlemektir. Nâzırın, işlemleri denetlemesiyle vasînin kendisine tevdi edilen malları kötü mü yoksa çocuğun yararına mı kullandığı ortaya çıkmakta yerine göre nâzır vasînin azlini de talep edebilmektedir.

Kayıtlarımızda nâzırlar, velîler, velîlerin vekilleri ve vasîler üzerine atanmış olup sicilimizde toplam 14 adet nâzır atama kaydı bulunmaktadır.

V. 53a-4’te müteveffâ Mehmed Ağa b. Hacızâde Hurşid Ağa’nın sagîre kızı Esmâ’nın velîsi olan baba-dedesi Hurşid Ağa’nın sagîrenin işlerini görmesi için vekili bulunan sagîrenin anneannesi Selime bt. Derviş Ağa, sagîrenin miras kalmış mallarını ve nakdini velâyeten ve vekâleten muhâfaza ve tasarruf edenler üzerine nâzır olarak tâyin olunmuştur (15 Zilhicce 1258/17 Ocak 1843). V. 56b-1 ise V. 53a-4’ten yaklaşık üç hafta sonraya ait olup yine müteveffâ Mehmed Ağa b. Hacızâde Hurşid Ağa’nın sagîre kızı Esmâ ile ilgilidir. Sagîrenin velîsi baba-dedesi Hurşid Ağa olsa da sagîreye Mehmed Aka b. Osman vasî olarak atanmış, vasî üzerine ise Hurşid Ağa nâzır olarak atanmıştır (8 Muharrem 1259/8 Şubat 1843). Dolayısıyla burada velîlik ve nâzırlık bir kişide birleşmiştir.

V. 30b-5’te küçüklerin annesi ve hâdinesi Sâliha bt. Eyüp zâde Mustafa Ağa, küçüklerin vasiyy-i mansubu olan küçüklerin babaannesi Emine bt. Çakmakoglu Ahmed Efendi üzerine nâzır olarak atanmıştır. V. 40b-1’de küçüklerin amca oğlu Mehmed b. Mahmud, küçüklerin vasiyy-i mansubu olan anneanneleri Rukiye bt. Abdullah üzerine nâzır olarak atanmıştır.

²⁷⁶ V. 43b-1, V. 51b-2.

Bir kayıtta vasî üzerine ikinci nâzır ataması yapılmıştır. Müteveffâ Muradhanzâde Osman Bey b. Mehmed Bey'in küçük çocuklarının vasîsi anneleri Ulüvve üzerine V. 42a-1'de müteveffânın damadı Muradhan Bey b. el-Hâc Ahmed Bey nâzır olarak atanmışken, V. 41b-5'te küçüklerin büyük erkek kardeşi İbrahim Bey de vasî Ulüvve üzerine nâzır olarak atanmıştır. Dolayısıyla vasînin işlemleri iki nâzır tarafından denetlenecektir.

V. 43b-1'de vasî olan küçüklerin halası Cemile bt. İbrahim üzerine Ali b. Ömer adlı kimse nâzır olarak atanmıştır. Diğer nâzır atama kayıtları ise şu şekildedir: V. 44a-2'de vasî anne üzerine küçüklerin amcası, V. 64b-1'de vasî anne üzerine yine küçüklerin amcası, V. 66a-3'te ise vasî amca üzerine küçüğün annesi, V. 68a-5'te vasî anne-dede üzerine küçüklerin amca oğlu, V. 84b-4'te vasî anne üzerine küçüklerin anneanneleri nâzır olarak atanmıştır.

İki kayıtta ise zimmî vasîler üzerine zimmî nâzırlar atanmıştır: V. 51b-3'te Batmanoğlu Yanika v. Yane adlı hâlikin küçük çocuklarına vasî olarak atanan Dimitri v. Yane'nin hesabını rü'yete V. 51b-2'de nâzır olarak Karib oğlu Nikola atanmıştır. V. 47a-3'te Yor v. Abostol adlı hâlikin küçük çocuğuna daha önce vasî olarak atanan küçüğün amcasının oğlu Yani v. Estadyo üzerine küçüğün annesi Sofya bt. Totor nâzır olarak atanmıştır.

G. Çocuğun Nafakası

Zengin olan çocuğun nafakası kendi malından karşılanır²⁷⁷. Fakir çocuğun nafakası ise babası tarafından, evlilik sona ermiş olsa dahi belirli bir yaşa kadar karşılanmak zorundadır. Babanın fakir olması nafaka borcunu düşürmez, kazanıp çocuğunun nafakasını temin etmelidir. Ancak kazanç sağlamaktan âciz ise veya kazandığı yetmiyorsa yâhut baba ölmüşse, bu durumda çocuğun diğer yakınları çocuğun nafakasını karşılamak zorundadır²⁷⁸.

²⁷⁷ Ceride-i İlmiye Fetvâları, s. 177, No. 1019 ve 1020.

²⁷⁸ Bilmen, a.g.e., II, s. 526 No. 200, s. 529 No. 218.

Nafaka takdiri olmaksızın çocuk için yapılan harcamalar bağış hükmünde olduğundan geri alınması mümkün olmaz²⁷⁹. Sicilde toplam 17 kayıta çocuklara nafaka takdir edilmiştir. Kayıtların 3'ünde²⁸⁰ çocukların babaları hayattadır. 13 kayıta²⁸¹ yetimlere nafaka takdir edilmiştir. Bir kayıta²⁸² ise çocuğun babası muhtemelen vefat etmiş ancak kesin bir bilgi kayıta yer almamıştır. Bu 17 kaydın birinde²⁸³ vefat etmiş bulunan bir zimmînin çocuğuna, diğer kayıtlarda Müslümanların çocuklarına nafaka takdir edilmiştir.

Bu 17 kayıta çocuklar için mahkemeden nafaka takdiri isteyenler, çocukların vasîleri veya hâdineleri olmuştur. Nafaka takdiri isteyenler, öncelikle çocukların nafaka ve kisveye pek şiddetli bir biçimde muhtaç olduklarını, bu nedenle kadr-i maruf nafaka takdiri gerektiğini bildirmişler ve çoğu kayıta nafaka hücceti de talep etmişlerdir. Kadr-i maruf nafaka, ihtiyaçlardan kısmayı gerektirmeyen, israf da teşkil etmeyen, kişinin durumuna göre ortalama bir miktara karşılık gelmektedir²⁸⁴. Kayıtların devamına göre nafaka takdir edilecek çocuğun nafaka, kisve ve diğer zaruri ihtiyaçları için günlük ne kadara ihtiyacı olduğu mahkemeye verilen dilekçe ekinde isimleri yazılı kişilerce bildirilmiş ve mahkeme tarafından bu miktarlar nafaka olarak takdir edilmiştir. Nafakanın miktarının belirlenmesinden sonra mahkeme takdir edilen miktar çerçevesinde harcama yapılmasına ve zaruret vaktinde (hin-i zarurette) borç almaya (istidane) izin vermiştir. Çocuğun nafakasının temini için ancak hâkimin izniyle borçlanılabilir²⁸⁵. Borçlanmaya izin alan kişi, takdir edilen nafaka miktarı çerçevesinde çocuğun ihtiyaçlarını karşılamak için borçlanabilmektedir. Kayıtların devamında bu borcun imkân bulunduğu zaman (lede'z-zafer) rücu edilmesine de izin verilmiştir. Hâkimden izin alınmadan borçlanılırsa rücu mümkün olmaz²⁸⁶. Rücu, imkân bulunduğu anda çocuğun mallarına yapılacaktır. Bazı kayıtlarda doğrudan,

²⁷⁹ Aydın, **Osmanlı Devleti'nde Hukuk ve Adalet**, s. 124.

²⁸⁰ V. 39a-4, V. 48a-1, V. 70a-1.

²⁸¹ V. 6b-2, V. 25b-3, V. 27a-3, V. 29b-1, V. 30b-5, V. 42a-2, V. 47b-1, V. 53a-5, V. 53b-1, V. 53b-3, V. 66a-2, V. 77b-2, V. 84b-1.

²⁸² V. 46a-2.

²⁸³ V. 6b-2.

²⁸⁴ Bilmen, **a.g.e.**, II, s. 473, No. 7.

²⁸⁵ M. Âkif Aydın, "İstidâne", **DİA**, C. XXIII, 2001, s. 322, (çevrimiçi) <https://islamansiklopedisi.org.tr/istidane> (05.04.2019) s. 322.

²⁸⁶ Aydın, "İstidâne", s. 322.

rücu'un imkân bulunduğu çocukların mallarına yapılmasına izin verildiği belirtilmiştir²⁸⁷.

Kayıtlarda nafaka miktarları günlük olarak belirlenmiştir. Nafaka miktarının belirlenmesinde çocuğun mal varlığına ve içtimaî seviyesine dikkat edilmiştir. Varlıklı ailelerin çocuklarına yüksek miktarda nafaka takdiri söz konusu olmuştur. Bu durumun babaları Bey veya Ağa olanlarda gerçekleştiğini görmekteyiz. V. 42a-2'de kayıtlarımız arasındaki en yüksek nafaka miktarı bulunmaktadır. Burada nafaka takdir edilen yetimlerin babası hânedan-ı kadîmden (köklü asil bir aileden) Muradhanzâde Osman Bey b. Mehmed Bey'dir. Yetimlerden Şabur Bey'e günlük 5 kuruş, Tayyar Bey'e günlük 3 kuruş nafaka, çocuklar ehl-i yesardan (varlıklı kişilerden) oldukları için ikisine bir hizmetçi tahsis edilmiş ve hizmetçi için de günlük 2 kuruş olmak üzere toplam 10 kuruş nafaka takdir edilmiştir. Diğer nafaka miktarları 13 para²⁸⁸ ile 90 para arasında değişmektedir.

V. 48a-1, V. 39a-4 ve V. 70a-1'de mutallaka kadınlar çocukları için nafaka takdir edilmesini talep etmiştir. V. 48a-1'de Emine bt. Bekir, zevc-i mutallık Kâmil oğlu Mehmed üzerine hâdinesi olduğu küçük çocuğu için günlük bir kuruş nafaka takdir ettirmiştir. V. 39a-4'te Penbe bt. Mehmed zevc-i mutallıkından olma hâdinesi olduğu çocuğu Mahbube için günlük 20 para nafaka takdir ettirmiştir. Burada nafaka yükümlüsü belirtilmese de baba sağ olduğu için yükümlü odur. Penbe Hanım'a aynı zamanda istidane izni de verilmiştir. Dolayısıyla çocuk için borç aldığında sonradan babaya rücu' edebilecektir. Hatta babaya rücu' edilmeden baba ölse, hâdine borçlanılan miktarı müteveffânın terekesinden de alabilir²⁸⁹. V. 70a-1'de ise cünûn-ı mutbık ile mecnûn (devamlı akıl hastalığı bulunan kişi) olan 15 yaşındaki oğlu Halil'e nafaka bırakmadan başka bir yere giden Kahveci Ali Ağa'nın zevce-i mutallakası Âişe bt. İsmail hâdinesi olduğu oğlu Halil için nafaka takdir ettirmiştir. V. 69a-1'de ise çocuğun 5 yıllık nafakasını muhâlaa gününde eski karısına ödediğini iddia eden baba

²⁸⁷ V. 29b-1, V. 42a-2, V. 53b-1, V. 66a-2.

²⁸⁸ Buradaki "para" ödeme araçlarının genel ismi olan para değil, kuruşun alt birimi olan paradır. Osmanlı Devleti'nde 17. yüzyılın sonlarında getirilen ölçüye göre 1 kuruş, 40 para ederdi. (Ali Akyıldız, "Para", *DİA*, C. XXXIV, 2007, s. 163-166, (çevrimiçi) <https://islamansiklopedisi.org.tr/para> (05.04.2019) s. 164).

²⁸⁹ *Behcetü'l-Fetâvâ*, s. 125, No. 713.

Kamil oğlu Mehmed beyyine getirme niyetinde iken eski karısı ile aralarına muslihun tavassut edip sulh olmuşlardır.

V. 27a-3'te Abdülfettah Ağa b. Ömer Ağa'nın mahkemedeki talebi şöyledir: "hânemde sakine kayınvâlidem Ümm Gülsüm bt. Abdullah nam hatunun bi hakkı'l-hidâne hâlâ hacr ve terbiyesinde olup ben kendi malımdan infak eylediğim Çarşamba sakinlerinden iken bundan akdem vefat iden Yusuf Efendi b. Abdullah nam müteveffânın sulbiyye sagîre kızı Gülfem nam sagîrenin nafaka ve kisve-bahaya ihtiyacı olmağla savb-ı şer'den kadr-i ma'rûf nafaka farz ve takdîr ve yedime bir kıt'a hüccet-i şer'iyye i'ta olunması matlubumdur". Bu kaydın devamında sagîre için günlük 90 para nafaka takdir edildiğini görüyoruz. V. 27a-2'de ise Gülfem'in günlük 90 para miktarındaki nafakasının, Gülfem'in mirasına vâzı'u'l-yed olan vasiyy-i mansubundan tahsilinin ve hacr ve terbiyesinde olup çocuk için infak ve iksâ eden (nafakasını veren ve giydiren) Abdülfettah Ağa kullarına tesliminin gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla Abdülfettah Ağa Gülfem için yaptığı harcamayı, nafaka takdir ettirdiği için vasîde bulunan ve çocuğa ait olan mallardan karşılayabilecektir.

SONUÇ

Çalışmamız boyunca 1959/145 numaralı Trabzon şer'iyeye sicilinin aile hukuku kayıtlarını, İslâm-Osmanlı aile hukuku çerçevesinde yorumladık. Çalışma konusu sadece bir sicil olduğundan dolayı Osmanlı Devleti'ne dâir genel bir değerlendirme imkânımız hâliyle bulunmamakla beraber, sicilin ait olduğu dönem ve coğrafya ile sınırlı olarak ulaştığımız sonuçlar şu şekildedir:

İlk bölümde evliliğe dâir kayıtları inceledik. Burada ilk başta mahkeme huzurunda yapılan 232 adet nikâh kaydı göze çarpmaktadır. Nikâh kayıtlarının 231'inde taraflar Müslüman, 1'inde kadın Hristiyan, koca Müslümandır. Sicile göre farklı dinden kişilerin istisnaen evlendiği görülmektedir.

Osmanlı Devleti'nin tanıdığı din ve vicdan hürriyetinin bir yan unsuru olarak dinî yönü ağır basan evlilik ve boşanma hususlarında zimmîlere bir özerklik tanınmıştır. Bu hususlarda dilerlerse kendi cemaat mahkemelerine, dilerlerse şer'iyeye mahkemelerine gidebilmekteydiler. Cemaat mahkemesine gidince Yahudi ise Yahudi hukuku, Hristiyan ise Kilise hukuku uygulanır. Şer'iyeye mahkemesine gelince de İslâm-Osmanlı hukuku uygulanır. Bu bakımdan onların seçim hakkı vardı. Sicilde iki tarafın da zîmmî olduğu bir nikâh veya boşanma kaydı yoktur. Sicilin ait olduğu dönem bakımından zimmîlerin eğer gerçekleşmişse bu hususlarda kendi cemaat mahkemelerini seçtikleri söylenebilir.

Evliliklerin ekseriyeti bülûğa eren kimseler arasında gerçekleşmiştir. Bunun yanında sayısı az da olsa çocukların velîleri tarafından evlendirildiklerini görmekteyiz. 1842 yılının ortası ile 1843 yılının ortası arasında tam bir yılda gerçekleşen 232 adet nikâh kaydının 3'ünde (%1,29'unda) iki taraf da bülûğa ermemiş küçük²⁹⁰, 7'sinde (%3,01'inde) kız küçük, koca ise bülûğa ermiş bir kimsedir. Dolayısıyla kayıtların %4,3'ünde veya başka bir ifadeyle binde kırk üçünde nikâhın taraflarından en az biri çocuktur. Kayıtların %95,7'sinde ise iki taraf da bülûğa ermiştir.

Çocukları zorlayıcı velâyet yetkisi çerçevesinde evlendiren velîler bazı kayıtlarda çocukların babaları bazı kayıtlarda ise baba veya baba-dede olmayan yakın

²⁹⁰ V. 14a-5, V. 14a-6, V. 18b-10.

akrabalarıydı. Velînin kim olduğu, evlendirilen çocuğun bülûğa ermeyle muhayyerlik hakkını kullanıp kullanamayacağı noktasında önem kazanmaktadır. Sicilimizde bu şekilde annesi tarafından evlendirilen çocuğun bâliğa olup, bülûğ muhayyerliğinin kullandığı ve nikâhını feshettirdiği bir kayıt mevcuttur.

Nikâh kayıtlarının çoğunluğunda vekil aracılığıyla evlenme söz konusu olmuştur. Az sayıda kayıta taraflar kendileri nikâh merasimine katılıp, nikâh akdini bizzat gerçekleştirmiştir. Nikâh merasimine katılıp, evlenenlerden biri bir bîkrü'l-bâliğadır. Burada nikâh bakımından kızın velîsinin icâzeti aranmamıştır. Dolayısıyla Ebu Hanife ve Ebu Yusuf'un görüşü olan bülûğa eren bir kimsenin nikâhını bizzat kendisinin akdedebileceği, velîsinin icâzetine lüzûm olmadığı görüşünün geçerli olduğu görülmektedir. Başka kayıtlarda da bu husus vurgulanmıştır. Örneğin, bülûğ muhayyerliğini kullanarak nikâhını feshettiren bir bâliğanın artık nefsini dilediğine tezviç edebileceği hâkim tarafından belirtilmiştir. Bu husus sadece Müslümanlar bakımından değil zimmîler bakımından da böyle uygulanmıştır. Fetvâlarda bâliğa bir Hristiyanın dilediği ile evlenmesine babası, annesi ve diğer yakın akrabalarının engel olamayacağı belirtilmiştir.

Tereke ile ilgili uyuşmazlıklara dâir kayıtların dördünde çok eşliliğe rastladık. Sicilin ait olduğu zamana göre Trabzon'da insanların çoğunlukla tek eşli olduğu söylenebilir. Çok eşli olanlarda ise iki eşlilik daha fazladır.

Kayıtların birinde toplumumuzda berdel evliliği olarak da bilinen bir şigar nikâhı anlaşmasının içeriğinin tescil edildiğini gördük. Kayıta tarafların Trabzon'a başka bir yerden göçtüğü görülmektedir. Berdel evliliği Anadolu'da daha çok Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da görüldüğü için tarafların bu bölgelerden Trabzon'a göçmüş olmaları muhtemeldir.

Birçok kayıta da evlilik iddiaları gündeme gelmiştir. Bir kimse ile evli olduğunu iddia eden kişinin çoğunlukla şahitlerle evli olduğunu ispatladığını veya karşı dava açanın şahitlerle iddiasını ispatladığını görmekteyiz. Dikkate değer bir husus şudur ki, evli olduklarını iddia eden kişilerin, ellerinde bulunan mahkeme îlâmları tek başlarına evliliği ispat etmeye yetmemiştir. Bu îlâmların içeriğinin

doğruluğu şahitlerle desteklenerek evlilik iddiaları ispatlanabilmiştir. Osmanlı Devleti'nde yazılı delil sonraları güvenilir bir ispat aracı haline gelmiştir.

İkinci bölümde evliliğin sona ermesine dâir kayıtları inceledik. Kayıtlarımıza göre evliliğin sona ermesi daha çok muhâlaa yoluyla olmuştur. Münferit birkaç kayıтта talâk ve fesih örnekleri de bulunmaktadır. Kadınlar devam ettirmek istemedikleri evlilikleri muhâlaa yoluna başvurarak sona erdirmişlerdir. Anadolu ve Rumeli'de 16. yüzyılın ortalarından itibaren resmi mezhep olarak uygulanan Hanefî mezhebinin kazaî boşanma bakımından en dar yorumu benimseyen mezhep olması nedeniyle kadınların kocalarından boşanmak için bu yola başvurmaları anlaşılır bir durumdur. Muhâlaa ile kadınlar çoğunlukla mehir, iddet nafakası ve iddet süresince oturacağı ev masrafından feragat etmişlerdir. Ancak birkaç kayıтта bu haklarından feragat etmedikleri aksine kocalarından malî haklarını teslim aldıkları görülmektedir. Bu ise evliliğin sona ermesinin kocanın kusurundan kaynaklandığını düşündürmektedir.

Kayıtlara göre muhâlaa ile evliliğin sona ermesi daha fazla olsa da kocanın tek taraflı iradesiyle evliliği sona erdirmesi (talâk) her zaman mümkün olduğundan mahkemeye yansımayan talâkların muhâlaa kayıtlarından daha fazla olması da muhtemeldir. Mahkemeye yansıyan talâklar, evliliğin sona ermesinden sonra kadının alacaklarını talep ettiği veya talâkın tescil edildiği kayıtlardır.

Mahkeme kayıtlarında iddet döneminin de titizlikle takip edildiğini görmekteyiz. İddeti bitmeden bir kadının bir başkasıyla evlenmesi olanaksızdır. Eğer evlenirse, hâkim, onların ayrılmalarına hükmeder. Sicildeki bir kayıтта böyle bir evliliğin varlığı iddia edilmiş ancak iddet dolduktan sonra nikâh akdinin yapıldığı anlaşılmıştır.

Muhâlaa kayıtlarında ve talâkın tescil edildiği kayıtlarda taraflar, evlilik ve sair hukuka dâir haklarından birbirlerini genel ibra (ibrâ-i âmm) ile ibrâ etmişlerdir. Dolayısıyla taraflar ilerde evlilikten veya başka bir konudan doğan bir hakkı tekrar gündeme getiremeyecekti.

Üçüncü bölümde çocuklara dâir kayıtları inceledik. Bu kayıtlarda özellikle yetim çocuklara vasî atanmasına dâir kayıtların fazlalığı dikkat çekmektedir. Mahkeme vasîlerin güvenilir ve dürüst kişiler olduğu yönünde araştırma yapmakta,

buna binâen de çocuğa bir vasî ataması yapmaktadır. Vasînin temel görevi çocukların mallarını korumaktır. Birkaç kayda yansıdığı gibi, vasîler, çocukların mallarını belirli şartlara uyarak satabilmektedir. Örneğin bir vasî, çocuğun nafakasını temin etmek için başka bir mal yoksa veya çocuğun müteveffâ babasının borçlarının karşılanması için terekede başka bir mal mevcut değilse, semen-i misliyle çocuğun gayrimenkûlünü satabilir. Bu iki durum da kayıtlarımızda mevcuttur.

Birçok kayıta yetim çocuklara nafaka takdir edilmiştir. Nafaka takdirleri günlük yapılmış ve varlıklı ailelerin çocuklarına diğer çocuklara kıyasla daha fazla nafaka takdir edilmiştir. Bu kayıtların hepsinde nafaka takdir ettiren vasî veya hadine istidaneye (borçlanmaya) ve rücu' etmeye de izin almıştır. Borçlanma ve rücu' etmeye izin alınması sayesinde çocuğun ihtiyaçlarının giderilmesi için gerektiği takdirde bir başkasından borç alınabilmekte, daha sonra bu borç mümkün olduğu zaman rücu' edilebilmektedir.

Vasîler gerektiğinde azledilmiş, bir kayıta velî baba müsrif olduğu için öksüz çocuğunun malı üzerindeki tasarruf yetkisi kaldırılmış ve birçok kayıta vasîler üzerine onların hesaplarını denetlemek için nâzır atanmıştır. Bir kayıta iki vasî ataması ve bir kayıta da iki nâzır ataması bulunmaktadır. Bir başka kayıta, çocuğuna yabancı biriyle evlendiği için bir annenin hidâne hakkı düşmüştür. Bütün bunlar genelde çocukların, özelde yetimlerin mallarının korunması ve çocukların iyi bir aile ortamında yetişmeleri konusunda titiz davranıldığını göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, Halil İbrahim: “İslâm Hukukunda Evlenme Ehliyeti Bakımından Küçüklerin Evlendirilmesi Problemi”, **Dini Araştırmalar Dergisi**, Mayıs-Ağustos 2003, C. VI, sy. 16, s. 125-140.
- Akgündüz, Ahmet: **Şer‘iye Sicilleri: Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler**, C. I, İstanbul, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları: 52, 1988.
- Akgündüz, Ahmet: **İslâm ve Osmanlı Hukuku Külliyyatı: Özel Hukuk (Şahsın Hukuku ve Aile Hukuku)**, C. I, İstanbul, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, 2012.
- Akyıldız, Ali: “Para”, **DİA**, C. XXXIV, 2007, s. 163-166, (çevrimiçi) <https://islamansiklopedisi.org.tr/para> (05.04.2019).
- Akyılmaz, Gül: **İslâm ve Osmanlı Hukukunda Kadının Statüsü**, Konya, Göksu, 2000.
- Ansay, Sabri Şakir: **Hukuk Tarihinde İslâm Hukuku**, 4. bs., Ankara, Turhan Kitabevi, 2002.
- Apaydın, H. Yunus: “İbrâ”, **DİA**, C. XXI, 2000, s. 263-266, (çevrimiçi) <https://islamansiklopedisi.org.tr/ibrâ> (24.03.2019).
- Araz, Yahya: “Osmanlı İstanbul’unda Çocukluk, Çocuk Evlilikleri ve Cinsellik Yaşı Üzerine Bir Değerlendirme (19. Yüzyılın Başlarından İmparatorluğun Sonuna)”, **Toplumsal Tarih Dergisi**, sy. 274, Ekim 2016, s. 42-49.

- Atar, Fahrettin: **İslam Yargılama Hukukunun Esasları**, 2. bs., İstanbul 2017.
- Atar, Fahrettin: “Muhâlea”, **DİA**, C. XXX, 2005, s. 399-402, (çevrimiçi) <https://islamansiklopedisi.org.tr/muhalea> (08.04.2019).
- Avcı, Mustafa: **Türk Hukuk Tarihi**, 6. bs., Konya, Atlas Akademi, 2017.
- Aydın, M. Âkif: **Türk Hukuk Tarihi**, 15. bs., İstanbul, Beta, 2018.
- Aydın, M. Âkif: **Osmanlı Aile Hukuku**, İstanbul, Klasik, 2017.
- Aydın, M. Âkif: **İslâm-Osmanlı Aile Hukuku**, İstanbul, Marmara Üniversitesi İlahiyat Vakfı Yayınları No. 11, 1985.
- Aydın, M. Âkif: **Osmanlı Devleti’nde Hukuk ve Adalet**, 2. bs., İstanbul, Klasik, 2017.
- Aydın, M. Âkif: “İstidâne”, **DİA**, C. XXIII, 2001, s. 322, (çevrimiçi) <https://islamansiklopedisi.org.tr/istidane> (05.04.2019).
- Aydın, M. Âkif: “Çocuk”, **DİA**, C. VIII, 1993, s. 361-363 (çevrimiçi) <https://islamansiklopedisi.org.tr/cocuk#3-fikih> (08.04.2019).
- Aydın, Mustafa: “Alman Seyyah Karl Koch’un 1843 Yılına Ait Trabzon İzlenimleri”, **Trabzon Tarihi Sempozyumu Bildirileri**, Trabzon, Trabzon Belediyesi Kültür Müdürlüğü Yayınları, 1999, s. 407-422.

- Bardakoğlu, Ali: “Ehliyet”, **DİA**, C. X, 1994, s. 533-539, (çevrimiçi) <https://islamansiklopedisi.org.tr/ehliyet> (05.04.2019).
- Bay, Abdullah: “Trabzon Eyâletinde Müttegallibe Hareketleri ve Âyanlık (1750-1850)”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı**, Erzurum, 2007.
- Bilmen, Ömer Nasuhî: **Hukuk-i İslâmiyye ve Istılahat-i Fıkhiyye Kamusu**, C. II-IV, İstanbul Üniversitesi Yayınları No. 402 Hukuk Fakültesi No. 90, İstanbul Matbaacılık, 1951.
- Bolat, Gürbüz Akhan: “Berdel Tôresi ve İnsan Ticareti”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, **T.C. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Anabilim Dalı**, Ankara 2013.
- Cebeci, İsmail (Haz.): **Ceride-i İlmiye Fetvâları**, İstanbul, Klasik, 2009.
- Cin, Halil: **İslâm ve Osmanlı Hukukunda Evlenme**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No. 341, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1974.
- Cin, Halil; Akyılmaz, Gül: **Türk Hukuk Tarihi**, 10. bs., Konya, Sayram Yayınları, 2018.
- Cin, Halil; Akgündüz, Ahmet: **Türk Hukuk Tarihi**, İstanbul, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, 2011.

- Çatalcalı Ali Efendi: **Açıklamalı Osmanlı Fetvâları: Fetâvâ-yı Ali Efendi**, Der. H. Necati Demirtaş, C. II, İstanbul, Kubbealtı, 2014.
- Çetinkaya, Esra: “Osmanlı Hukukunda Sulh Sözleşmesi: Üsküdar ve Bursa Şer‘iyye Sicillerine Göre Borç İlişkilerinde Sulh Sözleşmesi (M. 1501-1551/H. 906-958)”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı**, İstanbul 2016.
- Devellioğlu, Ferit: **Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, 33. bs., Ankara, Aydın Kitabevi, 2017
- Ekinci, Ekrem Buğra: “Osmanlı Hukukunda İzinnâme ile Nikâh”, **Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları Dergisi**, sy. 2, 2006 (Güz) s. 41-60.
- Ekinci, Ekrem Buğra: **İslâm Hukuku: Umumi ve Hususi Hükümler**, 2. bs., İstanbul, Arı Sanat Yayınevi, 2016.
- Emiroğlu, Kudret
(Haz.): **Trabzon Vilayeti Salnâmesi/1869**, C. I, Ankara, Trabzon İli ve İlçeleri Eğitim, Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı Yayınları, 1993.
- Eraş, Şebnem: “Hukuk Antropolojisi Açısından Töreye Dayalı Evlilik Türleri ve Berdel Uygulamaları”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Anabilim Dalı Kamu Hukuku Bilim Dalı**, İstanbul 2002.

Erbay, Celal: “Nafaka”, **DİA**, C. XXXII, 2006, s. 282-285, (çevrimiçi) <https://islamansiklopedisi.org.tr/nafaka> (08.04.2019).

Erdoğan, Mehmet: **Fıkıh ve Hukuk Terimleri**, 6. bs., İstanbul, Ensar Neşriyat, 2016.

Es-Seyyid Ahmed
Efendi, es-Seyyid Hafız
Mehmed b. Ahmed el-
Gedûsî (Der.):

Netîcetü'l-Fetâvâ: Şeyhü'lislâm Fetvâları, Haz. Süleyman Kaya, Betül Algın, Ayşe Nagehan Çelikçi, Emine Kaval, İstanbul, Klasik, 2014.

Feyzullah Efendi:

Fetâvâ-yı Feyziye, Haz. Süleyman Kaya, İstanbul, Klasik, 2009.

Düzenli, Pehlül (Haz.):

Gayrimüslimlere Dâir Fetvâlar, İstanbul, Klasik, 2015.

Gedikli, Fethi:

“1560-1566 Yıllarında Akçaabat ve Köylerinin Sosyal ve Hukuki Durumu”, **Osmanlı Hukuku: Makaleler**, İstanbul, Gündoğan Yayınları, 2012, s. 49-114.

Gedikli, Fethi:

“Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer‘iyye Sicilleri”, **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, C. III, sy. 3, 2005, s. 187-213.

Goloğlu, Mahmut:

Trabzon Tarihi: Fetihden Kurtuluşa, 2. bs., Trabzon, Serander, 2013.

Halebî, İbrahim:

Mevkufât Mülteka Tercümesi, Şerheden: Mehmed Mevkûfatî, Sadeleştiren: Ahmed Davudoğlu, C. II-IV, İstanbul, Sağlam Yayınevi, 2019.

- Karaman, Hayreddin: **Mukayeseli İslâm Hukuku**, C. I, 8. bs., İstanbul, İz Yayıncılık, 2013.
- Koca, Ferhat: “İkrar”, **DİA**, C. XXII, 2000, s. 38-40, (çevrimiçi) <https://islamansiklopedisi.org.tr/ikrar--fikih> (08.04.2019).
- Lewis, Bernard: **Modern Türkiye’nin Doğuşu**, III. Edisyon, 9. bs. Çev. Boğaç Babür Turna, Ankara, Arkadaş Yayınevi, 2017.
- Lowry, Heath W.: **Trabzon Şehri’nin İslâmlaşması ve Türkleşmesi 1461-1583**, Çev. Demet ve Heath Lowry, Gözden Geçirilmiş Yeni Basım, İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2010.
- Muhammed es-Serahsî: **Mebûs: 1000 yılın İslâm Fıkhi Temel Eseri Deliller ve Hükümler**, Ed. Mustafa Cevat Akşit, C. V, İstanbul, Gümüşev Yayıncılık, 2015.
- Pakalın, Mehmet Zeki: **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, C. II, İstanbul, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları: 2506, 1993.
- Savaş, Abdurrahman: **İslâm ve Türk Hukukunda Evlenmenin Hükümsüzlüğü**, Konya, Adal Ofset, 2010.
- Topçuoğlu, Ali Aslan: “İslâm Hukukunda Gâibin/Kayıp Kişinin Hükmen Ölü Sayılmasına Kadarki Süreçte Mallarının Yönetimi: Türk Medeni Kanunu ile Mukayeseli Olarak”, **Dini Araştırmalar Dergisi**, C. VII, sy. 19, 2004, s. 297-309.

Tucker, Judith E.: **İslâm Hukukunda Kadın, Aile ve Toplumsal Cinsiyet**, Çev. Zeynep Esra Koca, İstanbul, Açılım Kitap, 2015.

Turan, Ali: “1815 Numaralı Trabzon Şer‘iye Sicilinin Transkripsiyonu ve Hukukî Değerlendirmesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı**, İstanbul, 2014.

Üçok, Coşkun; Mumcu, Ahmet; Bozkurt, Gülnihal: **Türk Hukuk Tarihi**, Tamamen Yenilenmiş ve Tekrardan Gözden Geçirilmiş 19. bs., Ankara, Turhan Kitabevi, 2017.

Yenişehirli Abdullah Efendi: **Behcetü’l-Fetâvâ**, Haz. Süleyman Kaya, Betül Algın, Zeynep Trabzonlu, Asuman Erkan, İstanbul, Klasik, 2011.

Yılmaz, Özgür: **Tanzimat Döneminde Trabzon**, İstanbul, Libra Kitap, 2014.

Zuhayli, Vehbe: **Hanefî Fıkhi**, Çev. Yusuf Ciğer, İstanbul, Saadet Yayınevi, 2014.

Çevrimiçi Kaynaklar:

DİA: <https://islamansiklopedisi.org.tr/>

Kubbealtı Lügatı: <http://lugatim.com/>

EK

1959/145 Numaralı Trabzon Şer'iyye Sicili'nin Aile Hukuku Kayıtlarının Çevriyazısı

5 (2b-1)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki Boztepe-i Zîr mahallesi sâkinelerinden Fâtıma bt. Ömer nâm hatun zâtı ba'de't-târif-i ş-şer'î meclis-i şer'de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği zevc-i muhâlî'ı hane odabaşısı Ali b. Halil nâm kimesne mahzarında lede'l-murâfa'a zevcim merhum ile beynimizde hüsn-i zindegânî ~~olmayıp~~ olmadığından zimmetinde mütekarrir ve ma' kudûn-aleyh olan yüz guruş mehrim ve hamlim olduğundan farz ve takdîr olunan yevmiye birer guruşdan bir aylığı peşin olarak otuz guruş ki cem'an yüz otuz guruş bana teslim ile hul' olunmak matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-su'al merhum cevabında ber minvâl-i muharrer merkumeyi hul' ve tatlîk edip ve yüz guruş mehr-i müecceliyle yevmiye birer guruş nafakasından bir aylık nafakası olan otuz guruşu huzûr-ı şer'de merkumeye tamâmen ve kâmilten teslim birle merkume dahi ba'de'l-ahz ve'l-kabz zevciyete vesâire müteallika âmme-i de'âvî ve mûtalebât ve eymandan tarafeyn birbirlerinin zimmetlerini kabûlü hâvî ibrâ ve ıskat etmeleriyle beynleri tefrik olunduğu kendilere tefhîm ile ilzâm olundukları bi'l-iltimas huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi't-tâsi' min şehr-i Cumâdelâhire li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

6 (2b-2)

Medîne-i Trabzon mahallâtından Muhyiddin mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Hacı Satı zâde Emin Efendi b. Hâşim Efendi b. Hacı Süleyman Efendi nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Maide bt. el-Hâc Hâfız Ahmed Efendi ve vâlidesi Selime bt. Sâdık Efendi nâm hatunlar ile sulbîyetan-ı sagîretan kızları Saide ve Kadın ve sulbî sagîr oğlu Hâşim nâm sığara münhasıra olduğu inde'ş-şer' ba'de't-tahakkuk sığar-ı merkumenin tesviye-i umurlarına vasiyye

nasb olunan mûmâileyhâ²⁹¹ Selime hatun asâleten ve vesâyeten ve merkume Maide hatun dahi asâleten meclis-i şer’-i şerîf-i lâzîmü’t-teşrifde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip murisimiz müteveffâ-yı merkumun Samsun kasabasında vâki kâffe-i terekesini vâzî’u’l-yed olanlardan taleb ve da’vâ ve ahz u kabz ve bizlere îsal ve irsali ve husus-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umurun küllisine tarafımızdan kasaba-i mezkûrede sâkin işbu bâ’isü’l-kitab Dıganoğlu Hâfız Mustafa b. Hasan nâm kimesneyi kabûlüne mevkûfen vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta’yîn eyledik dediklerinde mâ vaka’a bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-sâbi’ min şehr-i Cumâdelâhire li-seneti tis’a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Hüseyin b. Osman Ağa, Hüseyin b. Pîr Ağa ve gayruhum.

7 (2b-3)

Milas kazâsına tâbi’ ...? karyesi sâkinlerinden Halil oğlu Ali meclis-i şer’de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta’yîniyle ihzâr ettirdiği kazâ-yı mezbura tâbi’ Dayılı? karyesinden Mehmed b. Hatib oğlu Hüseyin nâm kimesne mahzarında merkum Hüseyin’in ammisi kızı Âlime bt. Halil nâm bîkr-i bâliğa dahi hâzîre olduğu halde lede’l-murâfa’a işbu hâzîre olan Âlime’yi kırk üç tarihinde tevellüdünden bir hafta sonra babası merkum Halil velâyeten bana akd ve tezvic ve ben dahi sabî bulunduğum hasebiyle vâlidem Esmâ bt. Ahmed nâm hatun dahi bana velâyeten akd-i mezburu kabûl edip bu vechile menkûham iken merkum Mehmed fuzûlî menkûhamdır deyu müdâhaleden hâlî olmamağın suâl olunup mucib-i şer’isi icra olunmak matlubumdur deyu ba’de’d-dâvâ ve’s-suâl merkume Âlime dahi merkum Ali’yi tasdik edip merkum Mehmed cevabında merkume kırk iki tarihinde iki yaşında olduğu ve babası fevt olmuş olduğu halde ammisi İbrahim velâyetiyle babam bana akd ve tezvic edip ba’de’l-bülûğ merkume akd-i mezkûru mucîze oldu deyu def’le mukabele ve def-i mezkûru merkum Ali ve merkume Âlime gıbbe’l-inkâr merkum Mehmed’den beyyine talep olundukda ityan-ı beyyine sadedinde iken beynlerine muslihun tavassut edip merkum Mehmed huzûr-ı şer’de davâ-yı nikâhdan fâriğ olup merkume menkûham ise dahi hul’ [ve] tatlık eyledim deyu takrîr birle husus-ı mezkûra müteallika bir da’vâm yokdur deyu ikrar ve i’tirâf etmeğın bundan böyle merkum Mehmed merkume için menkûhamdır deyu

²⁹¹ Metinde “mumaileyhima” şeklindedir.

da'vâsına iltifat olunmayacağı kendiye tefhîm ile ilzâm bi'l-iltimas huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min şehr-i Cumâdelâhire li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

8 (3a-1)

Medine-i Trabzon mahallâtından Debbağhane mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem tarik-ı hacc-ı şerîfde fevt olan Hacı Yusuf Tatar b. Hüseyin nâm müteveffânın sulbîyye sagîre kızı Fâtıma ve sulbî sagîr oğlu İbrahim Halil nâm sagîrânın tesviye-i umûrlarına taraf-ı şer' den vasî nasb ve ta'yîn olunan Serezli Hacı İsmail b. Mehmed nâm kimesne bi'l-vesâye meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrifde işbu bâ'isü'l-kitab Kurumlu Yusuf b. Hüseyin nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip müteveffâ-yı merkumun cihet-i karzdan merkum Yusuf zimmetinde olan beş bin guruş alacağını vesâyetim hasebiyle merkumdan tamâmen ve kâmilan ahz u kabz edip sagîran-ı merkumân için hıfz eyledim, merkum zimmetinde gerek cihet-i mezkûre ve gerek sâire cihetinden dolayı bir akça ve bir habbe dahi alacağı kalmadı dedikde merkum Yusuf dahi vasiyy-i merkum Hacı İsmail'in kelimât-ı meşrûhasın vicâhen tahkik ve şifâhen tasdik edecek mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve imlâ ve merkum Yusuf yedine i'tâ olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' min şehr-i Cumâdelâhire li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Uzun Ahmed oğlu Kâmil Ağa, Kurdoğlu Ali Molla, ...? zâde Mustafa Ağa oğlu Bilal Molla, Mahmud oğlu Osman, Yusuf oğlu Kasım, ...? oğlu Ali ve gayruhum.

11 (3a-4)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, Kelkit kazâsına tâbi' Sadak nâm karye sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Şamli? oğlu Halil b. Ali nâm müteveffânın zevce-i menkûhası ve evlâd-ı sıgarının vasiyye-i mansûbeleri Ümm Gülsüm bt. Mehmed nâm hatun zâtı ba'de't-tarifi'ş-şer'i huzûr-ı âlîlerinde mün'akid meclis-i şer'de ihzâr ettirdiği kazâ-yı mezkûreden Firuz Beğ b. Eyüp nâm kimesne tarafından vekîli Molla Paşa demekle ma'rûf Abdurrahman b. Ömer nâm kimesne mahzarında lede'l-murâfa'a bundan bir buçuk sene akdem vefât eden zevcim merkum Halil zimmetinde bir adet kılıç ve bir saat ve bir çift piştov bahasından üç bin yüz

yirmi üç guruş alacağım vardır dedikde ber mucceb-i defter yedi yüz elli guruş kıymetli bir çift câmusu ve iki yüz yirmi guruş kıymetli iki adet kara sığır ineği dört yüz guruş kıymetli on altı adet ecnas koyun ve keçi ve iki yüz guruş kıymetli iki adet köhne kilim ve iki yüz kırk guruş kıymetli on üç vukıyye köhne evâni-i nuhâs ile bir adet kezâlik köhne nuhâs sini ve Kelkit ...? altmış beş keyl²⁹² şa'ir²⁹³ ve yirmi beş kile çavdar malımızı fuzûlî ahz etmeğin suâl olunup istirdâdı matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-su'al vekîl-i merkum cevabında sâlifü'l-beyân eşya semeninden ol mikdar alacağım olduğunu bundan akdemce Gümüşhane mahkemesinde mîr-i merkum iddia ve merkume ile kebîr oğulları Mehmed ve Ali inkâr etmeleriyle ber vefk-i müddeâ isbat edip mucibiyle ba'de'l-hükm ol mikdar hayvanat ve hubûbât ve eşyâ-yı sâire-i râyic üzere merkum müvekkilim Firuz Beğ aldı deyu def'le mukabele ve merkume def'i mezkûru inkâr edip, vekîl-i merkum ityan-ı beyyine sadedinde iken beynlerine muslihun tavassut edip alel-beyân iki cins hubûbâtın tamamıyla koyun ve keçilerin nısfı olan sekiz re'si merkum Firuz Beğ'de kalmak ve hayvanat-ı sâire ile eşyâ-yı mezkûre müteveffâ-yı merkumun cemî'-i veresesine verilmek üzere beynlerinde inşâ-i akd-i sulh olunup tarafeyn sulh-ı mezkûru kabûl ve husus-ı mezkûra müteallika cemî'-i de'âvîden birbirlerinin zimmetini kabûlü havi ibrâ-i âmm-ı kâtı'u'n-nizâ'la ibrâ ve ıskat eyledikleri bi'l-iltimas huzûr-ı âlîleri[ne] i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi't-tasi min şehr-i Cumâdelâhire li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

18 (4a-3)

Medine-i Trabzon mahallâtından Muhyiddin mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Hacı Habib zâde Osman Efendi zevcesi demekle ma'rife Âişe bt. Abdullah nâm müteveffânın mülkü olup hayatında şürût-ı müfside ile âhara bey' ve kabz-ı semen eylediği mahalle-i mezkûrede kâin bir taraftan Balıkçı Osman menzili ve bir taraftan ...? Hüseyin'den Kethüdazâde Mehmed Ağa iştira eylediği menzili ve tarafeyni tarîk-i âmm ile mahdud ve mümtaz fevkanî iki oda ma'a sofa ve tahtında bir

²⁹² Hubûbât ölçüsü.

²⁹³ Ar. arpa.

oda ve bir ahır ve akıntı kenîf ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmireli bağçeyi muhtevî bir bab mülk menzili merkumenin sülûs malını vücûh-ı birre sarf ve bâkisini vârisi gaib oğlu Şerîf nâm mefkud için hıfz u hırâsete vasiyy-i muhtârı bulunan mahalle-i mezkûrede Baba Hacı Ahmed nâm kimesne müteveffât-ı merkumenin vefâtından sonra zilyed bulunan ...? Ali nâm kimesneden iddia ve tahlis edip ma'rifet-i şer'le bi'l-müzâyede semen-i misli olan dört bin üç yüz guruşa Baba oğlu Osman zevcesi işbu bâ'isetü'l-kitab Âişe bt. Tatar Mehmed nâm kimesneye bey' ve teslim ve semenini tamâmen ve kâmilan vasiyy-i merkum ahz u kabz edip müteveffât-ı merkumenin [...] beyân olunduğu vechile ba'de ihrâci'l-mesârifi's-sahîha bâkisi kayd ve sebt olunup ol vechile tarefeyn dahi mukırlar ve ...? olmağla min ba'd menzil-i mahdud-ı mezkûr cemî'-i müştamilâtıyla müşteriye-i merkume Âişe'nin mülk-i müşterâsı olduğunu mübeyyin işbu hüccet-i şer'iyye tahrir ve merkume yedine i'ta olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Cumâdelâhire li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf. Ş. Hacı Kadızâde Hacı Mehmed Ağa, Sürmenevi Koç Ali, Muhzır Topçu Mehmed Ağa ve gayruhum.

20 (4a-5)

Medine-i Trabzon mahallâtından Tekye mahallesi sâkinelerinden Muncul? Hoca demekle ma'rûfe Âişe bt. Ahmed nâm hatun zâtı ba'de't-tarif-i şer'î tarafından husûsâtı'l-hul'a vekîl-i müseccel-i şer'îsi Hacı Hamza zâde Mehmed Efendi nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i lâzimu't-teşrîfde Kavak Meydan mahallesi sâkinlerinden müvekkile-i merkumenin zevc-i muhâlî'ı işbu bâ'isü'l-kitab Lazoğlu Tufan nâm kimesne tarafından kezâlik vekîl-i müseccel-i şer'îsi damadı Hor? oğlu Molla Hasan nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip müvekkilem merkumeyle zevc-i muhâlî'ı merkum Tûfan beyinde hüsn-i zindegâneleri olmadığından zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun-aleyh olan iki yüz guruş mehr-i müeccelinden ve yüz guruş iddet-i mukadderesinden fâriğa ve me'ûnet-i süknâsı dahi kendi üzerine olmak üzere bi'l-vekâle hul'a tâlibeyim dedikde vekîl-i merkum Molla Hasan dahi ber minval-i muharrer müvekkile-i merkumeyi bi'l-vekâle hul' ve tatlik edip fîmâ ba'd zevciyete ve hukuk-ı sâire müteallika âmme-i de'âvî ve mutâlebât ve eyman ve muhâsamatdan ehadühümâ âharın zimmetini kabûlü havi ibrâ-i âmm-ı kat'u'n-nizâ'la ibrâ ve ıskat eylediklerini mübeyyin işbu nemîka ketb ve imlâ

olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i Cumâdelâhire li-seneti [...] ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (boş)

24 (4b-4)

Medine-i Trabzon mahallâtından Eksotha mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem mısır-ı Kahire havâlisinde ...de? vefât eden Çenkaloğlu Hacı Osman b. Ömer b. Abdullah nâm müteveffânın verâseti zevcesi Fâtıma bt. Ahmed b. Abdurrahman ve sulbî kebîr oğlu Mustafa ve sagîr oğlu Kâmil ve sulbîyye kebîre kızı Emine nâm vereseye inhisarı lede'sş-şer' ba'de't-tahakkuk sagîr-i merkumun tesviye-i umuruna vâlidesei merkume Fâtıma nâm hatun savb-ı şer'den vasiyye nasb oldundukdan sonra verese-i mezbure meclis-i şer-i şerîf-i lâzımu't teşrifde medine-i mezkûre sâkinlerinden işbu bâ'isü'l-kitab Hacı Kâmil b. Hüseyin nâm kimesne muvâcehesinde asâleten ve vesâyeten ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip murisimiz müteveffâ-yı merkumun havâli-i mezkûrede terekeseine vâzı'u'l-yed olanlardan taleb ve da'vâ ve ahz u kabz ve bizlere irsal ve îsale ve husus-ı mezkûra mütevakkıf olduğu umurun küllisine merkum Hacı Kâmil'i vekîl ve naib-i münab nasb ve ta'yîn eyledik dediklerinde merkum Hacı Kâmil dahi vekâlet-i mezbûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbağî edaya ta'ahhüd ve iltizam etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i Cumâdelâhire li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Trabzonlu Hasan oğlu Hacı Mehmed Ağa, Kazzaz Hacı Tufan, Hacı Mahmud ve gayruhum.

25 (4b-5)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, Şirin Hatun mahallesi sâkinelerinden Güllü bt. Emin nâm hatun zâtı ba'de't-târif-i'sş-şer'î, meclis-i şer'de, taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği zevc-i muhâlî'ı Tayyib b. Tütüncü Ahmed nâm kimesne mahzarında lede'l-murâfa'a zevcim merkum ile beynimizde hüsn-i zindegânemiz olmayıp leyl ü nehar beni darb eylediğinden suâl olunup hul' olunmak matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ eylediyse de darb-ı mezkûrun aslı olmayıp mücerred beynlerinde hüsn-i zindegânî olmadığından ...? hasbemâ mehr-i müecceli olan yüz elli guruş ile iddet nafaka ve me'ûnet-i süknâsı bi't-terazi yüz

guruş ki cem'an iki yüz elli guruş merkumeye vermek üzere merkumeyi hul' ve tatlık edip merkume dahi ber minval-i muharrer hul'-ı mezburu kabûl ve meblağ-ı mezbur iki yüz elli guruşu huzûr-ı şer'de tamâmen ahz u kabz edip ol vechile beynleri tefrik ile ilzâm olundukları bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i Cumâdelâhire li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

27 (5a-2)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, Of kazâsında Baltacı deresinde vâki' Konu? karyesinden Tophâne-i âmire çavuşlarından Ömer Çavuş b. Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği kazâ-yı mezbur ağavatından Çakıroğulları demekle ârif Memiş Ağa b. İsmail kendiye asâleten ve sagîran karındaşları Dursun Ağa ve Genç Ağa nâm sagîrana bi'l-vesâye ve diğer karındaşları Hasan Ağa ve Süleyman Ağa ve Mustafa Ağa nâm kimesneler dahi asâleten tarafların vekîl eylediği vekâleti Çakıroğulları'ndan Ahmed Ağa b. Memiş ve ...? Pîr oğlu Hasan b. Hacı Mustafa nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-ı vekâletine hükm-i şer'isi lahik olan karye-i mezkûreden Çilinoğlu Mustafa b. Hasan nâm kimesne mahzarında lede'l-murâfa'a karye-i mezkûrede kâin bir taraftan ammim Hasan'ın ve bir taraftan Maraşlıoğlu Hasan ve bir taraftan Maraşlıoğlu Memiş ve taraf-ı râbi'i ...? oğlu Ömer tarlalarıyla mahdud ve mümtâz tahminen altı kot²⁹⁴ lazut²⁹⁵ tohumu isti'âb eder bir kıt'a arazi ile bir mülk menzil arsası ve kırk aded üzüm eşcarı babam fevt oldukda benimle karındaşlarım Hüseyin ve Ahmed nâm kimesnelere bi'l-intikal müşterek taht u tasarrufumuzda iken bundan on sekiz sene akdem ben diyar-ı âhara gittiğimde merkumûnun babaları merkum İsmail Ağa cebren zabt edip yedi-sekiz sene mürûrunda fevt olmağla oğulları merkumûn dahi zabt eder olmağla suâl olunup sülûs hissemim bana aliverilmesi matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-su'al vekîl-i merkum cevabında tarihten yirmi bir sene mukaddem

²⁹⁴ "Silindir biçiminde, tahtadan yapılma, ortalama 8 kiloluk bir tahıl ölçü kabı." Fethi Gedikli, Yusuf Gedikli, "Kuruçam Köyü Sözlüğü", **Akçaabat Yazıları I**, Haz. Fethi Gedikli, İstanbul, Yedirenk Yayınları, 2004, s. 235.

²⁹⁵ Mısır anlamına gelmektedir.

merkum Ömer Çavuş ile karındaşları merkumân arazi ve emlâk-ı mezbureyi merkum İsmail Ağa b. Hasan rızâlarıyla beş yüz elli guruşa bey' ve bâ ma'rifet-i sâhib-i arz tefviz ve ol dahi iştira ve tefevvüz edip ol tarihten beri bilâ niza' merkum İsmail Ağa ve ...? oğulları merkumûn zabt ve tasarruflarındadır deyu def'le mukabele ve merkum gıbbe'l-inkâr dâfi'-i merkumdan def'-i meşrûhasını mübeyyine beyyine taleb oldundukda ityan-ı beyyineden izhâr-ı acz edip tahlife dahi tâlib olmamağla mucibiyle arazi ve emlâk-ı mezburenin sülûs hisse-i şâyi'ası merkum Ömer Çavuş'un olmağla hisse-i mezkûreden keff-i yedle merkum Ömer Çavuş'a teslime, vekîl-i merkuma tenbih ile ilzâm olunduğu bi'l-iltimas huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi't-tas'î ve işrîn min şehri Cumâdelâhire li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

36 (6b-2)

Medine-i Trabzon'a muzâfe Vakf-ı Sagîr nâhiyesi kurâsından Mesarye karyesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem hâlik olan Yordan v. Yani nâm hâlikin sulbîyye sagîre kızı Elene ve sulbî sagîr oğlu Nikol nâm sagîrâna babaları hâlik-i mersumdan müntakıl mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rû'yete savb-ı şer' den bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın doğruluk ile mevsûf ve her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler ihbârlarıyla lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîran-ı mersumânın ammileri işbu bâ'isü's-sifr Yor v. mersum Yani nâm zimmî, sagîran-ı mersumân üzerlerine taraf-ı şer' den vasî nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbağî edaya ta'ahhüd ve iltizam eyledikden sonra vasiyy-i mersum, meclis-i şer' de ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip, bâ hüccet-i şer' iyye vasîleri olduğum sagîran-ı mersumândan mersum Nikoli'nin nafaka ve kisve-bahaya eşedd-i ihtiyacı olduğundan kibel-i şer' den kadr-i ma'rûf nafaka farz ve takdîr buyurulması bi'l-vesâye matlubumdur dedikde fi'l-hakika sagîr-i mersum Nikoli'nin nafaka ve kisve-baha vesair levâzım-ı zaruriyesiyçün yevmi on üç para ancak kifâyet eylediği zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler ihbâr etmeleriyle hâkim-i muvakki'-i sadr-ı kitâb tûbâ-leh ve hüsnü me'âb Efendi hazretleri dahi ber minval-i muharrer sagîr-i mersum Nikoli için yevmi on üç para nafaka farz

ve takdîr buyurup meblağ-ı mefruz-ı mezburu harc u sarfa ve hîn-i zaruretden istidâne ve lede'z-zafer alâ men lehû hakkı'r-rücû'a rücû'a izin birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min şehr-i Cumâdelâhire li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Attar Ahmet Efendi, Ruşen Ağa, Muhtar Dursun ve gayruhum.

38 (6b-4)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, medine-i Trabzon mahallâtından Tekfur Çayırı mahallesi sâkinlerinden mükellef Osman Usta b. Mehmed nâm kimesne meclis-i şer' de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği Ünye kazâsı re'âyâsından iken bundan akdem mürd ve hâlik olan Sarkiz v. Kırkor nâm hâlikin evlâd-ı sıgarının vasiyy-i mansûbları karındaşı Aleksandırı nâm zimmi mahzarında lede'l murâfa'a hâlik-i mersum zimmetinde eşya semeninden bâki iki yüz altı gurusu alacağım olmağla taleb ederim deyu iddia ve vekîl-i mersum inkâr etmekle müdde'î-i merkumdan da'vâ-yı meşrûhasını mübeyyine beyyine taleb olundukda makbulü's-şehâde idükleri ihbâr olunan Kozinoğlu Hüseyin Efendi b. Hacı Osman ve ...? oğlu Hasan Efendi b. Mustafa nâm kimesneler li ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzıran olup istişhâd olundukda Ünye ahâlisinden Felafat? Halil'in oğlu Seyyid Mehmed ve Hâfız Mehmed b. Osman nâm kimesneler taraflarından fer' oldukları halde eşya? ...? derc ederek ber vefk-i müddeâ bi't-tahammül eda-yı şehâde ale's-şehâde edip merkum mükellef Osman meblağ-ı mezburu ...? ...? ...? half billâhi'l-a'lâ etmeğin muciblerince meblağ-ı mezbur iki yüz gurusu hâlik-i mersumun tereke-i vâfiyesinden merkum mükellefe edaya vasiyy-i mersum Aleksandırı'ye beyyine ile ilzâm olduğu bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi't-tasi' aşer min şehr-i Cumâdelâhire li-sene tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

45 (7b-2)

Medine-i Trabzon mahallâtından Yeni Cum'a mahallesi sâkinelerinden Âişe bt. Osman nâm hatun zâtı ba'de't-târif-i's-şer'î, meclis-i şer'î şerîf-i lâzimu't-teşrîfde zevc-i muhâlî'ı işbu bâ'isü'l-kitab ...? oğlu Halil b. Mehmed nâm kimesne

muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip zevcim merkum ile beynimizde hüsn-i zindegânemiz olmayıp zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun-aleyh olan yüz elli guruş mehr-i müeccelimden ve nafaka-i iddetden fâriğa olup ve me'ûnet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzre hul'a tâlibeyim dedikde merkum Halil dahi ber minval-i muharrer merkumeyi hul' ve tatlîk edip merkume Âişe dahi hul'-ı mezburu kabûl birle zevciyete ve hukuk-ı sâire müteallika âmm-e-i de'âvî ve mûtalebatdân ehadühümâ âharın zimmetini kabûlü hâvî ibrâ-ı âmm-ı kâtı'u'n-nizâ'la ibrâ ve ıskat eylediklerini mübeyyin işbu nemîka ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-işrîn min şehr-i Cumâdelâhire li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, biraderi Osman Necib Efendi, Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

50 (8a-4)

Gönye sancağında Arhavi kazâsına tâbî' Fasbire? nâhiyesi a'yânı Ömer Ağa b. Memiş Ağa nâm kimesne meclis-i şer' de medine-i Trabzon mahallâtından Muhyiddin mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem vefât eden Âişe bt. Hacı Kara Mehmed b. Abdullah nâm müteveffânın tereke-i mevcudesinin sülüsünü vücûh-i birre sarf ve mâadâsını hasren vârisi sadrî oğlu olup hayat ve mematı nâ-ma'lûm olan Şerîf b. Kaşlı Ömer Yazıcı nâm mefkud için hıfz u hirasete meyyite-i merkume tarafından vasiyy-i muhtâr eylediği bundan akdemce hasm-ı câhid huzûrunda lede's-şer' ba'de't-tebeyyün tereke-i mezkûreye ma'rifet-i şer'le vâzı'u'l-yed bulunan mahalle-i mezkûre sâkinlerinden Hacı Baba Ahmed b. Ali nâm kimesne mahzarında lede'l-murâfa'a mefkud-ı merkum vâlidesi hayatda iken tarihten beş sene akdem İskenderiyede vefât edip müteveffât-ı merkumenin babası merkum Kara Hacı Mehmed ve anası Zeyneb ...? asl ve Gürciyyetü'l-asl olarak babamın babası Kara Hacı Ali Ağa b. Abdullah nâm kimesnenin mu'takları olup merkumenin asabe-i nesebiyyeden vârisi olmadığı cihetle asabete's-sebebiyye cihetinden vârisi olduğum ecilden müteveffât-ı merkumenin terekesinin sülüsünden mâdaâsını bana alıverilmesi bi'l-verâse matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merkum Hacı Ahmed gıbbe'l-inkâr müdde'î-i merkumdan müdde'âsını mübeyyine beyyine taleb oldundukda makbulü's-şehâde idükleri ihbâr olunan karye-i mezbureden Kasapoğlu Hasan b. Hasan ve Tataroğlu Ali b. Hüseyin nâm kimesneler merkum Ömer Ağa müteveffât-ı merkumenin asabete's-sebebiyye

cihetinden vârisi olduğunu ve Arhavi kazâsından İmamoğlu Mehmed b. Ömer ve ...? nâhiyesinden ...nin? oğlu Hasan b. İbrahim nâm kimesneler dahi müteveffât-ı merkumenin hayatda iken oğlu merkum Şerîf bundan beş sene mukaddem fevt olduğunu her birleri eda-yı şehâdet-i şer'îyye etmeleriyle mucibleriyle merkum Ömer Ağa müteveffât-ı merkumenin min ciheti'l-usubeti's-sebebiyye vârisi olduğuna ba'de'l-hükm tereke-i müteveffât-ı merkume ba'de'l-ihracî's-sülûs merkum Ömer Ağa'ya teslime vasiyy-i muhtâr-ı merkuma tenbih ile ilzâm olunduğunu mübeyyin işbu nemîka ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ışrîn min şehr-i Cumâdelâhire li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendizâde Evliyâ Efendi, Biraderi Osman Efendi, Hatibzâde Seyyid Efendi, Osman tâbi'-i hâkim Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

52 (8b-1)

...? kebîrde vâki' ...? mahallesinden, ez-zevc ...? oğlu Ahmed b. Mustafa vekîluhu²⁹⁶ ...? Osman Efendi'nin oğlu Tufan, ez-zevcetü's-seyyib Âişe bt. Kara Halil oğlu Memiş vekîluha²⁹⁷ Kalafkalı Ahmed b. İsmail oğlu İsmail, bi-şehâdeti Barutçuoğlu Hamid b. Tahir ve Kürt Süleyman oğlu ...? el mehrü'l-müeccel tis'a elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurre fi 11 M sene 59.

Ş. Osman Efendi, Hatibzâde Hâfız Seyyid Efendi ve gayruhum.

53 (8b-2)

Arhavi kazâsından, ez-zevc Molla Osman oğlu Hasan b. Ali vekîluhu Çorbacıoğlu Ali Alemdâr b. Mehmed, ez-zevcetü's-seyyib Âişe bt. Kazgancıoğlu Hasan vekîluha ~~ehuhu~~ ebuhu²⁹⁸, bi-şehâdeti Abdullah Reis oğlu Ali Ağa b. Mustafa ve Mehmed b. Ömer Ağa el mehrü'l-müeccel semâniyetu ve erba'in elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 17 R. sene 59.

Ş. Zor Ali oğlu Hasan, Kuru Mehmed oğlu Hasan, Güzelceoğlu Mustafa ve gayruhum.

54 (8b-3)

²⁹⁶ Ar. erkek için "onun vekîli".

²⁹⁷ Ar. kadın için "onun vekîli".

²⁹⁸ Ar. erkek için "onun babası". Kelime elif harfi ile bitmeli ve ebuha şeklinde olmalıydı.

Hacı Kasım mahallesinden Şatırzâde Abdulhalim Beğ Efendi'nin etba'ından, ez-zevc Köleoğlu Hurşid b. Abdullah vekîluhu Mollaoğlu Yaman Efendi, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Mahbûbe bt. Kuru Mahmud oğlu Mahmud vekîluha Kör Ali oğlu Pîr, bi-şehâdeti Ahmed b. Tahir ve Hüseyin b. ...? el mehrü'l-müeccel sitte ve selâsûn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 19 R sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

55 (8b-4)

...? mahallesinden, ez-zevc Şemseddin b. Halil vekîluhu Hacı Memiş b. Memiş, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Kadın bt. Nâmlızâde Salih Ağa vekîluha Mustafa b. Lülecizâde Ömer, bi-şehâdeti Necib Efendi b. Mîr Hacı Hüseyin ve Hasan b. Ahmed el mehrü'l-müeccel erba' ve hamsin elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 21 R sene 59.

Ş. Hacı Said Efendi, Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi ve Osman Efendi, Hatibzâde Seyyid Efendi ve gayruhum.

56 (8b-5)

Tekfur Çayırı mahallesinden, ez-zevc Tercanlıoğlu Salih b. Süleyman vekîluhu Kara Hüseyin oğlu Hasan, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Ümm Gülsüm bt. ...? Musa Alemdâr vekîluha Kara Ali zâde Ahmed Ağa b. Memiş Ağa, bi-şehâdeti Tufan b. Uzun Hasan ve Tercanlıoğlu Tufan b. merhum Süleyman el mehrü'l-müeccel erba' ve ısrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 21 R sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Durmuş tâbi'-i hakîm Efendi, Osman tâbi'-i hakîm Efendi, Muhzır Topçu Mehmed Aka ve gayruhum.

57 (8b-6)

Çarşı mahallesinden, ez-zevc Molla Halil oğlu Süleyman b. Osman vekîluhu İslâm oğlu Ahmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Emine bt. Osman oğlu Murad vekîluha Çordenasoğlu Ali b. Mahmud, bi-şehâdeti Mahmud b. İbrahim ve Mahmud b. Osman el mehrü'l-müeccel isnaaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 23 R sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Rasim Efendi, Muhzır Topçu Mehmed Aka ve gayruhum.

58 (8b-7)

Mesarye karyesinden, ez-zevc Uzun Ömer oğlu Seydî b. Feyzullah el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Nazlı bt. Şahbaz oğlu Mehmed vekîluha ebuha²⁹⁹, bi-şehâdeti Kokodas? oğlu Süleyman b. Yakup ve Yusuf oğlu Ahmed b. Ali el-mehrû'l-müeccel erba' ve işrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 22 R sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Osman, Hatibzâde Seyyid Efendi, Süleyman Efendi, torunu Şâkir Efendi ve gayruhum.

59 (8b-8)

İskender Paşa mahallesinden, ez-zevc Mustafa b. Hocioğlu Mehmed vekîluha ebuha merkum Mehmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Âişe bt. Muhzır İbrahim vekîluha Sani oğlu Ali b. Osman, bi-şehâdeti Asyabzâde Molla İzzet b. İsmail Efendi ve Dellal Arab Hüseyin b. Sultan Baba el mehrû'l-müeccel semâniyetu erba'in elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 27 RA sene 59.

Ş. Veliyüddin Efendi zâde Evliyâ Efendi, diğer Veliyüddin Efendi zâde Osman Efendi, Molla Hamdullah b. Molla Süleyman, el-hâzırın ve gayruhum.

60 (8b-9)

Aya Sofya mahallesinden, ez-zevc Zerametoğlu Mustafa b. Emin vekîluha Küçük Mehmed oğlu Kara İbrahim b. Musa, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Fâtıma bt. Halil oğlu Receb vekîluha Palabıyık oğlu Şâkir b. Mehmed, bi-şehâdeti Zerametoğlu Çilingir Osman Usta b. Hüseyin ve Kuloğlu Hüseyin b. Mahmud el mehrû'l-müeccel semâniye erba'in elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 28 R sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Efendi, ...? oğlu Mustafa, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

61 (8b-10)

Muhyiddin mahallesinden, ...? Köse Beğ oğlu Hacı Ali Molla vekîluha İplikçi Molla'nın oğlu Yaman Efendi, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa ...? bt. Hacı ...? zâde

²⁹⁹ Ar. kadın için "onun babası".

Hasan Efendi vekîluha ...? b. Mehmed, bi-şehâdeti Hacı ...? zâde Hâfız Ahmed ve Veli Alemdâr zâde Hüseyin Ağa el mehrü'l-müeccel sittun elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 4 R sene 59.

Ş. Kahveci Kâşif, Hacı ...? oğlu, Usta zâde Hacı Ahmed Ağa, Tosun oğlu Hüseyin, ...? Hoca ve gayruhum.

62 (8b-11)

Maçuka kazâsına tâbi' Prastiyos karyesinden, ez-zevc Kaya oğlu İbrahim b. Ahmed el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Şerîfe bt. Mustafa oğlu Mustafa, bi-şehâdeti Kaya oğlu Mehmed ve Süleyman oğlu Mustafa b. Mehmed el mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 4 ...? sene 59.

Ş. Osman Efendi, Ünyeli Mehmed Kavas ve gayruhum.

63 (8b-12)

An asl Mısırlı olup Trabzon'da dellallık ile meşgul Hacı Fettah b. Musa ...? vekîluha Hâfız oğlu Emin b. Ömer, ez-zevcetü's-seyyib Havvâ bt. Abdullah vekîluha Mısırlı Saka Derviş Ahmed b. Hüseyin, bi-şehâdeti Derviş Ali b. Seyyid Mustafa ve Fettah b. Seyyid Osman el mehrü'l-müeccel sitte elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 4 [...] sene 59.

Ş. Osman Efendi, ...? Hâlim ve gayruhum.

64 (8b-13)

Bab-ı Pazar mahallesinden, ez-zevc Mikdad b. Yusuf vekîluha Kara Ahmed b. Mehmed, ez-zevcetü's-seyyib Âişe bt. Mustafa vekîluha Esad Nabi Tevfik Efendi, bi-şehâdeti Kurumluoğlu Ali Osman b. Mehmed ve Memiş oğlu Süleyman el mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 7 CA sene 59.

Ş. Tophanelioğlu Ahmed'in oğlu Memiş, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhu.

65 (8b-14)

An asl Erzurum ahâlîsinden olup Eksotha mahallesinden, ez-zevc Civelekoğlu Şerîf Ağa b. Mehmed vekîluha Beşikçioğlu Pîr b. Molla Ali, ez-zevcetü's-seyyib Esmâ bt. Arif Yazıcı vekîluha Emir Hüseyin b. Halil oğlu İbrahim, bi-şehâdeti Beşikçi Ali

Çavuş'un oğlu Süleyman ve Kasım oğlu Ömer b. Ali el mehrü'l-müeccel erba' ve işrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 9 CA sene 59.

Ş. Arif Yazıcı oğlu Mehmed, Kubaloğlu Temel, Hocaoğlu Mehmed ve gayruhum.

66 (8b-15)

Yeni Cum'a mahallesinden, ez-zevc Kotancioğlu Mehmed b. Ali vekîluhu Bekir oğlu Ali, ez-zevcetü's-seyyib Rukiye bt. Küçük Hasan vekîluha Kara Ahmed oğlu Mehmed, bi-şehâdeti Kara İbrahim oğlu İbrahim b. Arif ve Yakub oğlu Ahmed b. Hüseyin el mehrü'l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 8 CA sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

67 (8b-16)

Yeni Cum'a mahallesinden, ez-zevc Cebecioğlu Halil b. Mehmed el âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü's-seyyib Âişe bt. ...? vekîluha Alemdâr [...] b. Osman, bi-şehâdeti Serdar oğlu Hüseyin b. İbrahim ve Kalpazanoğlu Mahmud b. Ömer el mehrü'l-müeccel [...] elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 8 CA sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

68 (9a-1)

Tekye mahallesinden, ez-zevc Emir? oğlu Tufan b. Emin vekîluhu ehuhu³⁰⁰, ez-zevcetü's-seyyib Mahbûbe bt. Bâkioğlu İsmail vekîluha ehuhu³⁰¹, bi-şehâdeti Paçacioğlu Mustafa b. Ali ve Alemdâr oğlu Hasan b. Emin el mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 10 CA sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

69 (9a-2)

An asl Van kazâsından olup ...? mahallesinde sâkin, ez-zevc Hamal Osman b. Cafer vekîluhu Beşikçi Ali Çavuş'un oğlu Süleyman, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Hatice bt.

³⁰⁰ Ar. erkek için "onun erkek kardeşi".

³⁰¹ Ar. kadın için "onun erkek kardeşi".

...? Mustafa vekîluha Osman b. Abdullah oğlu Ali, bi-şehâdeti Kasım oğlu Ömer ve Yakub Kâhya oğlu Yusuf b. Mustafa el mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrire fi 11 CA sene 59.

Ş. Beşikçi Pîr b. Ali, Uzun Ali oğlu Hasan, Muhzır İsmail ve gayruhum.

70 (9a-3)

Molla Siyah mahallesinden, ez-zevc Tayyib b. Müezzîn Hasan vekîluha Bayram oğlu Ali b. Ali, ez-zevcetü's-seyyib Gülsüm bt. Ahmed vekîluha ...? oğlu Mehmed b. Temel, bi-şehâdeti Abdullah b. Hacı Hasan oğlu Mustafa ve Osman b. Abdullah el mehrü'l-müeccel erba' ve ısrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 12 CA sene 59.

Ş. Hacı Za'im oğlu Mehmed Ağa, Muhzır İsmail ve gayruhu.

71 (9a-4)

Boztepe-i Bâla mahallesinden, ez-zevc Ruşen b. ...? Kara Hasan Alemdâr vekîluha Mahmud b. ...? Ali Çavuş, ez-zevcetü's-seyyib Lale bt. ...? oğlu Mustafa vekîluha Hacı Mehmed b. İbrahim, bi-şehâdeti Osman b. ...? oğlu Osman ve ...? Hüseyin b. İsmail el mehrü'l-müeccel sitte ve selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi [...] CA sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Osman Efendi, Hatibzâde Seyyid Efendi ve gayruhum.

72 (9a-5)

Boztepe-i Bâla mahallesinde misafiren sâkin, ez-zevc Kalburcu Mehmed b. Mustafa vekîluha Kalburcu Molla Süleyman b. Halil, ez-zevcetü's-seyyib Âişe bt. Abdullah vekîluha Keçeci Ahmed Aka b. İsmail, bi-şehâdeti Kazzaz Molla Bekir b. Dülger Ahmed ve Molla Nazif b. Hacı ...zâde? Mehmed Efendi el mehrü'l-müeccel sittetu elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 11 CA sene 59.

Ş. (yok).

73 (9a-6)

Arsin karyesinden, ez-zevc Bekâroğlu Şâkir b. Mehmed vekîluha Tosun oğlu Tufan b. İsmail, ez-zevcetü's-seyyib Fâtıma ...? bt. Bostanoğlu Ali vekîluha ehuha Mehmed,

bi-şehâdeti Ömer oğlu Halil b. Mustafa ve Tokathioğlu Hasan b. Mustafa el mehrü'l-müeccel erba' ve ısrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 15 CA sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Efendi, Veli Efendi zâde Osman Efendi ve gayruhum.

74 (9a-7)

Muhyiddin mahallesinde sâkin, ez-zevc Sivaslı Kâtib Şa'ban Efendi b. Alaaddin vekîluhu Osman Ağa b. Mustafa, ez-zevcetü's-seyyib Kadın Esma bt. Karakazganoğlu Mustafa vekîluha Karaçenkalzâde Ruşen Ağa, bi-şehâdeti İsmail Reis zâde Hâfız Kâmil Efendi ve Durmuş b. Ahmed tâbi'-i hâkim Efendi el mehrü'l-müeccel sittun elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 17 CA sene 59.

Ş. Nâzır-ı ceride-i Nus? atûfetlü Mustafa Beğ, Akçacıoğlu Hacı Mehmed, Bekir tâbi'-i hâkim Efendi.

75 (9a-8)

İmâret mahallesinden, ez-zevc Ahmed oğlu Emin b. İbrahim vekîluhu Mezarcı Hüseyin b. Mustafa, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Rukiye bt. Kara Osman oğlu Mustafa, vekîluha Müftûzâde Behçet Efendi b. İsmail, bi-şehâdeti Mollaoğlu Hüseyin b. Mustafa ve İsmail b. Hasan el mehrü'l-müeccel semâniye aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 22 CA sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

76 (9a-9)

Tekfur Çayırı mahallesinden, ez-zevc Mustafa ...? Osman vekîluhu Kâmil b. Salkumoğlu Mustafa, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Fâtıma bt. Emine vekîluha Bekir b. ...? Mahmud, bi-şehâdeti Mustafa b. Mehmed ve Süleyman b. Kara ...? oğlu el mehrü'l-müeccel ...? elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 22 CA sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, ...? Ağa'nın oğlu Mehmed Usta, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

78 (9a-10)

Torul kazâsında ...? karyesinden, ez-zevc Yağuz oğlu Mahmud b. İbrahim vekîluhu Kıçoğlu Ali b. Osman, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Penbe bt. Terazoglu Dursun

vekîluha ebuha merkum Dursun, bi-şehâdeti ...? Mehmed oğlu Ömer ve Eyüb oğlu Hacı Ömer b. ...? el mehrü'l-müeccel ihdâ ve ...? elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 20 CA sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Osman Efendi, Duhancı Kara Ali, Muhzır Topçu Mehmed ve gayruhum.

79 (9a-11)

Bab-ı Zağnos mahallesinden, ez-zevc Hurşid b. Abdullah vekîluhu Ömer Aka b. Molla Hasan oğlu Ali, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Zekiye bt. Abdullah vekîluha Mustafa Aka b. Osman, bi-şehâdeti Za'im Osman Ağa b. Mehmed Şâkir Ağa ve Osman b. Mehmed el mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 22 CA sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Solakoğlu Tufan Beğ, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

80 (9a-12)

Yeni Cum'a mahallesinden, ez-zevc Eskicioğlu Hüseyin b. Değirmenci Mustafa vekîluhu Debbağ Mustafa'nın Osman, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa ...? bt. Hamal Yusuf vekîluha Emir Osman oğlu Bekir, bi-şehâdeti Çalıkıoğlu Mehmed b. Mahmud ve Kundaklı Hacı Osman oğlu el mehrü'l-müeccel hams ve ısrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 25 CA sene 59.

Ş. Evliyâ Efendi, Osman Efendi, Muhzır Topçu Mehmed ve gayruhum.

81 (9a-13)

Hazînedar hazret-i âsafî teb'asından ez-zevc Samsunlu Mehmed b. Hüseyin vekîluhu Mîrâhur Tayyar zâde Ali Ağa, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Âişe bt. Mehmed vekîluha Kâtib Aziz Efendi b. Mustafa, bi-şehâdeti Mehmed b. Ali ve Muhzır Mehmed b. Halil el mehrü'l-müeccel erba'atu ve ısrûn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 23 CA sene 59.

Ş. Faziletli Müderris Süleyman Efendi, Cebahaneci Salih Ağa, Hacı Musa Ağa, Durmuş tâbi'-i hâkim Efendi, Osman tâbi'-i hâkim Efendi ve gayruhum.

82 (9a-14)

Hoca Halil mahallesinden, ez-zevc Nimbikzâde Kâmil Ağa b. İbrahim vekîluhu ebuhu, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Mahbûbe bt. Ömer Beğ oğlu Ömer Beğ vekîluha Süleyman b. İsmail, bi-şehâdeti Mollaoğlu Mehmed b. Hasan ve Ali Alemdâr b. Osman el mehrü'l-müeccel sittun elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 29 CA sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Hatibza[de] Seyyid Efendi, ...? Beğ zâde Osman Ağa ve gayruhum.

83 (9a-15)

An asl Kurum karyesinden olup Trabzon'da sâkin, ez-zevc Hasan b. Mustafa vekîluhu İsmail b. Süleyman, ez-zevcetü's-seyyib Rukiye bt. Yusuf vekîluha Yusuf b. Kasım, bi-şehâdeti İslâm b. Sadeddin ve Hasan b. Mehmed el mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrire fi 27 CA sene 59.

Ş. Muhzır Mehmed Aka ve Muhzır İsmail Aka, Molla Osman tâbi'-i hâkim Efendi ve gayruhum.

84 (9b-1)

Aya Sofya mahallesinden, ez-zevc Mustafa b. Hacı Kerim oğlu Hüseyin vekîluhu Aziz b. Kara Hüseyin, ez-zevcetü's-seyyib Fâtıma bt. Mustafa vekîluha Mustafa b. Kara Hüseyin, bi-şehâdeti Mahmud b. Halil ve mahalle-i mezkûr muhtar[ı] ...? Mehmed b. Ali el mehrü'l-müeccel tis'atu elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrire selh-i CA sene 59. Ş. Veli Efendi zâde Osman Efendi, Pîr Ağa, Bakkal Mustafa, Muhzır İsmail ve gayruhum.

85 (9b-2)

Kavak Meydanı mahallesinden, ez-zevc Şâkir Hâfız b. Kozanzâde Mehmed Efendi vekîluhu Hüseyin b. Hacı Osman, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Adeviyye bt. ...? zâde Halil Ağa ...? Ağası Tufan b. Mustafa, bi-şehâdeti Mehmed b. Hüseyin ve Hasan b. Osman el mehrü'l-müeccel hamsin elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrire fi selh-i CA sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhû.

86 (9b-3)

Civera karyesinden, ez-zevc Halil Efendi b. Sağıroğlu Mehmed vekîluhu Mehmed b. Pehlivanoğlu Mehmed, ez-zevcetü's-seyyib Esma bt. Memiş vekîluha Hüseyin b. ...? oğlu Ahmed, bi-şehâdeti Aya Filibo'da Topçu Halil b. Mustafa ve Hasan b. ...? el mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 5 C sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Durmuş tâbi'-i hâkim Efendi, Muhzır İsmail ve gayruhum.

87 (9b-4)

~~Muhyiddin~~ Tekye mahallesinden, ez-zevc ...? oğlu Osman b. Hüseyin el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü's-seyyib Mahbûbe bt. Vezneoğlu Osman el-âkide bi-nefsihâ, el mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 12 C sene 59.

Ş. Veliyüddin Efendi zâde Evliyâ Efendi, biraderi Osman Efendi, Hatibzâde Seyyid Efendi ve gayruhum.

88 (9b-5)

Aya Filibo mahallesinden, ez-zevc Mehmed b. Molla Ahmet vekîluhu ehuhu Ali, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Mahbûbe bt. Ahmed vekîluha ammisi Osman b. Mehmed, bi-şehâdeti Süleyman b. Hüseyin ve Mehmed b. Şemandaroglu İsmail el-mehrü'l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt 11 C sene 259.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, ...zâde? Mustafa Ağa ve gayruhu.

89 (9b-6)

İskenderpaşa mahallesinden, ez-zevc Mehmed b. Seymen vekîluhu Ali Efendi oğlu Hâlim b. Mehmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Emine bt. Hasan Beşe oğlu Hasan vekîluha ehuhu Ahmed b. merkum Hasan, bi-şehâdeti Selim b. Molla Ahmed ve Ağa Mustafa oğlu Hasan el mehrü'l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 14 C sene 59.

Ş. Ağa Mustafa oğlu Ahmed, Muhzır İsmail Aka ve gayruhum.

90 (9b-7)

Hasan Ağa Mescidi mahallesinden, ez-zevc Hanlı Dursun oğlu Ahmed b. Hacı Ömer vekîluhu Uzun Ahmed oğlu Kâmil b. Ömer, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Hatice bt. Abdullah vekîluha Kara Hasan oğlu Ali b. Ömer ve³⁰² bi-şehâdeti Emir Mustafa ...? Aziz b. İbrahim ve Emir Süleyman oğlu Mehmed b. Selman el-mehrû'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 15 C sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Efendi ve gayruhum.

91 (9b-8)

İmaret mahallesinden, ez-zevc Kasım oğlu Ömer b. Ali vekîluhu ehuhu Hasan, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Fâtıma bt. ...? vekîluha Hacı oğlu Mehmed b. Bekir, bi-şehâdeti Bazuoğlu Mustafa b. Mehmed ve Türkmenoğlu Osman b. Hasan el mehrû'l-müeccel erba' aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 15 C sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Efendi ve gayruhum.

92 (9b-9)

Polathane kazâsından, ez-zevc Karacaoğlu Osman b. Hurşid vekîluhu Yavruoğlu Ali b. Ahmed, ez-zevcetü's-seyyib Âişe bt. Küçük Hacı Osman vekîluha Kara Hasan oğlu İsmail b. Hasan, bi-şehâdeti Kara Hasan oğlu ...? b. Ali ve Kazzazoğlu Mustafa b. Memiş, el mehrû'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 15 C sene 59.

Ş. Veliyüddin Efendi zâde Evliyâ Efendi, Hatibzâde Seyyid Efendi ve gayruhum.

93 (9b-10)

Tekye mahallesinden, ez-zevc Mehmed b. Hutamoğlu? Ali Alemdâr vekîluhu ehuhu Pîr, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Panbuk bt. Hüseyin vekîluha Kahveci Ömer b. Küçük Osman oğlu Ahmed, bi-şehâdeti Mehmed b. ...? oğlu Mustafa ve [...] oğlu Ali el mehrû'l-müeccel selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 15 C sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, diğer Veli Efendi zâde Osman Efendi, Hatibzâde Seyyid Efendi, [...] Mustafa, Muhzır İsmail ve gayruhum.

³⁰² “ve” fazladır.

94 (9b-11)

An asl Livane sancağından ...? karyesinden, ez-zevc Çilingiroğlu Mustafa b. Ahmed vekîluhu Sarı Süleyman oğlu Ahmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Rukiye bt. Selim oğlu Hüseyin vekîluha ebuha, bi-şehâdeti Kantaroğlu Receb Kavas b. Ali ve Alemdâr oğlu Mehmed b. Receb, el mehrü'l-müeccel sitte ve selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 21 C sene 59.

Ş. Hatibzâde Hâfız Seyyid Efendi, Çakır Ömer Ağa'nın oğlu Mehmed, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

95 (9b-12)

Hoca Halil mahallesinden, ez-zevc ...başısı? Ali Ağa b. Hamza Efendi vekîluhu Yüzbaşı Derviş Ağa b. İbrahim Ağa, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Gülizar bt. Timurcuoğlu Hacı Ahmed vekîluha ...? Selim oğlu İsmail Efendi b. Mehmed Efendi, bi-şehâdeti ...oğlu? Emin Ağa b. Ahmed ve Sandıkçı Ahmed Usta b. Mehmed el-mehrü'l müeccel sittun elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 27 C sene 59.

Ş. Osman Efendi, Erzurumluoğlu Receb ve gayruhum.

96 (9b-13)

Aya Filibo mahallesinden, ez-zevc Küçük Ali oğlu Pîr b. İsmail vekîluhu Bostanoğlu Osman b. Ali, ez-zevcetü's-seyyib Âişe bt. Saltoğlu Mehmed vekîluha Tosun oğlu Tufan b. İsmail, bi-şehâdeti Bostanoğlu Mehmed b. merkum Osman ve Derviş Beşe oğlu Mehmed b. Alemdâr Mustafa el-mehrü'l müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 27 C sene 59.

Ş. Hatibzâde Hâfız Seyyid Efendi, Mahzar Mehmed Aka ve gayruhum.

97 (9b-14)

Argaliya karyesinden, ez-zevc Karagözoğlu Osman b. Ahmed vekîluhu Bilal oğlu Mustafa b. Osman, ez-zevcetü's-seyyib Fâtıma bt. Koçoğlu Hasan vekîluha ...? oğlu Mehmed ...? Efendi b. Mehmed Kâmil, bi-şehâdeti Kara Ahmed oğlu Aziz ve Derviş oğlu İsmail b. Osman el-mehrü'l müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt 27 C sene 59.

Ş. Hatibzâde Hâfız Seyyid Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

98 (9b-15)

Yeni Cum'a mahallesinden, ez-zevc Araboğlu Hüseyin b. Ahmed vekîluhu İmamoglu Alemdâr Hacı Osman, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Fâtıma bt. Osman vekîluha Kakaşoğlu Emin b. Derviş, bi-şehâdeti ...? Ağa'nın oğlu Derviş Osman ve Yetimoğlu İbrahim b. Mehmed el-mehrû'l müeccel erba' ve ısrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 26 C sene 59.

Ş. Hatibzâde Hâfız Seyyid Efendi, Muhzır İsmail Aka ve gayruhum.

99 (9b-16)

Bayram Bey mahallesinden, ez-zevc Kâmil Baba b. Abdullah ...? vekîluhu Muhzır İsmail Aka, ez-zevcetü's-seyyib Rukiye bt. Abdullah vekîluha Yusuf Kadioğlu Mustafa Çavuş Ahmed, bi-şehâdeti Emir Abdullah oğlu Hacı Seyyid ve Hacı Hüseyin oğlu Hâfız Hasan el-mehrû'l müeccel tis'a elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 28 C sene 59.

Ş. Hatibzâde Hâfız Seyyid Efendi, Muhzır İsmail Aka ve gayruhum.

103 (10a-4)

Zevci diyar-ı gurbetde iken vefât etdi deyu Kürtün kazâsında Çayirelioğlu Ahmed'i tezvic eden Vakf-ı Kebîr nâhiyesinde İlhaklu? karyesinden Havvâ bt. Abdullah nâm avratın zevc-i evvel[i] olan Koldereli Şerkis oğlu Yakub Onbaşı zuhûr edip, avratı nikâh-ı evvele mebni alacak ise de zevc-i sânde merkume hamile olmağın bundan kırk gün mürurunda iddeti vaz'-ı hamlle münkaziye olacağından tarihten kırk gün mürurunda merkum Yakub Onbaşı'ya teslim olunmak üzere terk? olundu? Fi 5 C sene 59.

Ve bihî nestaîn bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm³⁰³

106 (11b-1)

Faros mahallesinden, ez-zevc Kara Ali'nin oğlu Şâkir vekîluhu ...? oğlu Mehmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Âişe bt. Osman vekîluha Uzun Mustafa oğlu Hâfız Mehmed,

³⁰³ V. 11a'nın başında yer alan Ar. ifade "Rahman rahim olan Allah'ın adı ve onun yardımıyla" anlamına gelmektedir.

bi-şehâdeti Allıoğlu Hâfız Osman ve Sandalcıoğlu İzzet el-mehrü'l-müeccel erba'atu ve işrun elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 7? B sene 58.

Ş. Şerîf Usta, Molla Ahmed ...? oğlu, ...? ve gayruhum.

107 (11b-2)

Müteveffâ Osman Paşa hazretlerinin kayını ...? Beşkir Ağa ez-zevc Mustafa Ağa b. Abdullah vekîluhu Kethüda ...? müşâru'n-ileyh Derviş Ağa b. Salih, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Ulüvve bt. ...zâde? Hüseyin Ağa vekîluha Murad Efendi b. Hattat Memiş Efendi, bi-şehâdeti Üçüncüzâde ...? Ağa ve Sofracıbaşı Ahmed Ağa b. Mehmed el-mehrü'l-müeccel ...? ve semânun elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 3 B sene 58.

Ş. Osman Efendi, Kara ...? oğlu Mehmed Ağa, Muhzır Mehmed ve gayruhum.

108 (11b-3)³⁰⁴

109 (11b-4)

Tekfur Çayırı mahallesinden, ez-zevc Kâtib Mustafa Ağa'nın mu'takı Mehmed b. Abdullah vekîluhu Tonyalıoğlu Ali b. Osman, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Nefise bt. Murad oğlu Süleyman vekîluha Kör Mahmud oğlu Ali, bi-şehâdeti Hakîmoğlu Ömer ve Murad oğlu Ali el-mehrü'l-müeccel erba'atu ve işrun elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrire fi 5 B sene 58.

Ş. Hacı Abdullah ...? Efendi, Kürt Ağa, Muhzır Hasan ve gayruhum.

110 (11b-5)

Arhaviden olup Trabzon'da Eksotha mahallesinde sâkin, ez-zevc ...? oğlu Hacı Hüseyin Reis vekîluhu Halil oğlu Emir Hüseyin b. İbrahim, ez-zevcetü's-seyyib Esmâ bt. Halil vekîluha Şeyhoğlu Hüseyin b. Hasan, bi-şehâdeti Kara ...? oğlu Halil b. Hüseyin ve ...? oğlu Süleyman b. Ali el-mehrü'l-müeccel sitte elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 7 B sene 58.

³⁰⁴ Kaydın üstü tamamen çizilidir.

Ş. Bağdesarzâde Hacı Mustafa Efendi, Kara Hasan oğlu Mehmed, Muhzır Mehmed ve gayruhum.

111 (11b-6)

An asl Der-i aliyyede Cihangir mahallesinden olup Trabzon'da İngiliz konsolosunun tatarlık hidmetiyle meşgul İskender Paşa mahallesinden ez-zevc Kâmil b. Hasan vekîluhu Hacı Şâkir b. Hasan, ez-zevcetü's-seyyib Âişe ...? bt. Zülüfoğlu Osman vekîluha Molla İbrahim oğlu Hüseyin b. Mehmed, bi-şehâdeti Hacı Mehmed b. Akçacıoğlu Hüseyin ve Dellal Deli Osman b. ...? Halil el-mehrü'l-müeccel sittun elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 7 B sene 58.

Ş. Osman Efendi, Durmuş tâbi'-i hâkim Efendi, Kurdoğlu Ali Molla'nın oğlu Mustafa ve gayruhum.

112 (11b-7)

An asl Anapa ahâlîsinden olup Trabzon'da Debbağhane mahallesinden, ez-zevc Abdî b. Ali vekîluhu Tatar Bekir Ağa b. Mehmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Fâtıma bt. Hüseyin vekîluha Gümüşhaneli Hacı Ali b. Veli bi-şehâdeti Kara Hasan oğlu Ali b. Ömer ve Hüsam oğlu Mehmed b. Ahmed el-mehrü'l-müeccel semâniyetu ve erba'in elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 11 B sene 58.

Ş. Osman Efendi, Said Efendi, Evliyâ Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

113 (11b-8)

Medine-i Trabzon'da ez-zevc müteveffâ Hacı Hasan Paşa ...? necabetlü Esad Beğ Efendi b. Bektaş Beğ vekîluhu hâlâ me'zun bi'l-ifta faziletlü Mustafa Efendi b. Mehmed Efendi, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa sâbık eyalet-i Trabzon müşiri³⁰⁵ müteveffâ es-Seyyid Osman Paşa hazretleri kerime-i mükerrerresi umdetü'l-muhadderat Şerîfe Fâtîmatü'z-Zehra Hanım vekîluha İmam ebiha'l-müşâru'n-ileyh es-Seyyid el-Hâc ebü ...? b. Ali, bi-şehâdeti haluha³⁰⁶ Mustafa Ağa b. Ebu Bekir Ağa

³⁰⁵ Müşir, askerlik rütbelerinin en yükseğine verilen ad olup, bu rütbe tanzimattan sonra meydana getirilmiştir (Pakalın, **a.g.e.**, s. 636'da müşir maddesi). Burada müteveffâ Trabzon valisi es-Seyyid Osman Paşa'nın müşirlik rütbesinde olduğunu görüyoruz.

³⁰⁶ Ar. kadın için "onun dayısı".

ve Kethüda-yı ...? Hüseyin Ağa b. Abdullah el-mehrü'l-müeccel semâniyetu mie ve elf alaf meblağ: Râyic fi'l-vakt ve bi hesabi gurus hamsete aşrate elf gurus. Fi 11 B sene 58.

Ş. Kethüda-yı hazret-i âsafi devletlü el-Hâc Hüseyin Efendi hazretleri, Kâtib ...? hazret-i âsafi atûfetlü İbrahim Halil Efendi hazretleri, ...? müşâru'n-ileyh ...? Ali Efendi, Çelenkzâde sa'âdetlü Mehmed Ağa, Kâtib ...? Hâfız Abdülaziz Efendi ve gayruhum.

114 (11b-9)

An asl Kurumdan, ez-zevc Tahir b. Ahmed vekîluhu Ömer b. Ahmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Havvâ bt. İsmail vekîluha Topal Ömer b. Süleyman, bi-şehâdeti Ahmed b. Osman ve Osman b. Bekir el-mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Ş. Çubukçu Tahir Aka, Emin Çavuş, Muhzır Hasan ve gayruhum.

115 (11b-10)

An asl ...? kazâsından, ez-zevcü'l-âkid bi-nefsihî Hasan b. ...? ez-zevcetü's-seyyibü'l-âkid bi-nefsihâ Zeliha bt. Galib Ağa, bi-şehâdeti İsmail b. Ali ve Yusuf b. Mustafa el-mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 14 B sene 58. Ş. Bakkal Bilal, Muhzır Hasan ve gayruhum.

116 (11b-11)

Faros mahallesinden, ez-zevc Mustafa b. Ahmed vekîluhu Mehmed b. Ali ez-zevcetü's-seyyib Fâtıma bt. Hüseyin vekîluha Hasan b. Mehmed, bi-şehâdeti Süleyman b. Mehmed ve Mehmed b. Ahmed el-mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 17 B sene 58.

Ş. Evliyâ Efendi, Bekir Ağa tâbi'-i hâkim Efendi, Muhzır Hasan ve gayruhum.

117 (11b-12)

An asl Van ahlâtından olup Trabzon'da İskender Paşa mahallesinde sâkin, ez-zevc Mahmud b. Kasım vekîluhu ...? oğlu Mehmed b. Halo, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Kâmile bt. Katıroğlu Musa b. Mehmed vekîluha ebuha merkum Mehmed, bi-şehâdeti

Hâfız İsmail b. ...? ve Ahmed b. merkum Halo el-mehrü'l-müeccel selâsîn elf meblağ:
Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 18 B sene 58.

Ş. Osman Efendi, Evliyâ Efendi, Muhzır Hasan ve gayruhum.

118 (12a-1)

Farosdan, ez-zevc Mustafa b. İbrahim vekîluhu Hüseyin b. Mehmed, ez-zevcetü'l-bikrû's-sagîre Fâtıma bt. Karabıçakoğlu Ali b. Mahmud vekîl-i veliyyiha'l-cebr ebiha'l-merkum Ali Hacı ...? oğlu Memiş b. Ahmed, bi-şehâdeti Osman Efendi b. Ellioğlu Ali Efendi ve Mehmed b. Hüseyin el-mehrü'l-müeccel erba'atu ve işrun elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 21 B sene 58.

Ş. Said Efendi, Osman Efendi, Muhzır Mehmed ve gayruhum.

119 (12a-2)

Hasan Ağa Mescidinden, ez-zevc Dellalbaşoğlu Mahmud b. Hüseyin vekîluhu Sofracıbaşı Ahmed b. Mehmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Gülfem bt. Vekîlharçoğlu Osman vekîluha ...? oğlu Hâfız Mehmed b. İbrahim, bi-şehâdeti Alazoğlu Ahmed b. Yusuf ve ...? Efendi Hasan b. Abdullah el-mehrü'l-müeccel semâniyetu ve erba'in elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 22 B sene 58.

Ş. Osman Efendi, Said Efendi, Muhzır Mehmed ve gayruhum.

120 (12a-3)

Hacı Kasım mahallesinden, ez-zevc İsmail b. Ömer vekîluhu Pazarbaşı Kâmil Ağa b. Ömer, ez-zevcetü's-seyyib Gülgöl? bt. ...? Hüseyin vekîluha ehuha, Ali bi-şehâdeti Hacı ...? oğlu Ali b. Osman ve Kurumlu Ali b. Mahmud el-mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 22 B sene 58.

Ş. Said Efendi, Hasan Ömer, Muhzır Mehmed ve gayruhum.

121 (12a-4)

Muhyiddin mahallesinden ...? ez-zevc Tâzeoğlu Mehmed b. Mustafa vekîluhu Ahmed b. Menderesoğlu Hasan Alemdâr, ez-zevcetü's-seyyib Mahbûbe bt. İbrahim vekîluha ...? Aşık Mehmed b. Mustafa, bi-şehâdeti Menderesoğlu Mustafa b. merkum Hasan

Alemdâr ve ...? Bekir b. Emir Osman el-mehrü'l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 25 B sene 58.

Ş. Said Efendi, Evliyâ Efendi, Kurtoğlu Bilal ve gayruhum.

122 (12a-5)

Boztepe-i Zir mahallesinden, ez-zevc Paçacıoğlu Mustafa b. Ali vekîluhu Ruşen b. Hasan Alemdâr, ez-zevcetü's-seyyib Ulüvve bt. Emin vekîluha İskender oğlu Hasan Baba b. Osman, bi-şehâdeti Dürzî Mehmed b. Mustafa ve Ali b. Hasan el-mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 26 B sene 58.

Ş. Evliyâ Efendi, Hasan Aka, Muhzır Hasan ve gayruhum.

123 (12a-6)

Kuşe karyesinden, ez-zevc Beşir oğlu Hasan b. Mehmed vekîluhu karye-i merkume muhtarî Mehmed b. Hüseyin, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Me'va bt. Hacı Mehmed oğlu Hasan vekîluha ammisi Mustafa b. Hüseyin, bi-şehâdeti Hacı Beşir oğlu Hasan Ağa ve ...? oğlu Hurşid Ali el-mehrü'l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 2 Ş sene 58.

Ş. Said Efendi, Evliyâ Efendi, Ahmed Efendi, Kürkçizâde, Osman Ağa ve gayruhum.

124 (12a-7)

Kasım Ağa mahallesinden, ez-zevc Satırzâde Tahir Ağa b. Osman Ağa vekîluhu Abdülaziz Hoca b. Ahmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Hanımcık bt. Kalcızâde Mustafa Ağa vekîluha ...? zâde Hacı Mehmed Ağa b. Ahmed, bi-şehâdeti Abdullah Efendi zâde Ali Hâfız Efendi ve ...? zâde Molla Ömer b. Mehmed el-mehrü'l-müeccel sittun elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 3 B sene 58.

Ş. Said Efendi, Emin Nabi mumaileyh Said Efendi ve gayruhum.

125 (12a-8)

Aya Sofya mahallesinden, ez-zevc Mustafa b. Ahmed vekîluhu Osman b. Ömer, ez-zevcetü's-seyyib Âişe bt. Ömer vekîluha Hamid b. Ömer, bi-şehâdeti Emin b. Hüseyin Ağa ve Mustafa b. İsmail el-mehrü'l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 7 Ş sene 58.

Ş. Evliyâ Efendi, Muhzır Hasan ve Muhzır Mehmed ve gayruhum.

126 (12a-9)

Eksotha mahallesinden, ez-zevc Dururoğlu Hüseyin b. Osman vekîluhu Beşikçi Sübhan b. Dede, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Latife bt. Kara Ahmed oğlu Mustafa Reis vekîluha Sûfî Molla Halil b. Tavacıoğlu Hacı İbrahim, bi-şehâdeti ...? Yazıcı b. ...? Usta ve Osman b. Hacıoğlu Kantarcı Mehmed el-mehrû'l-müeccel ...? elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 7 Ş sene 58.

Ş. Said Efendi, Çakaloğlu Kâmil b. Hacı Osman ...? Efendi ve gayruhum.

127 (12a-10)

Terme kazâsında Uyuzlu karyesinden, ez-zevc Mehmed b. Abdî vekîluhu Şa'ban oğlu Osman b. Mustafa, ez-zevcetü'l-bikrû's-sagîre Gül'izar bt. Abdullah veliyyiha vâlidesi Fâtıma bt. Abdullah el-âkidetü bi-sagîreti'l-merkume el-mehrû'l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 8 Ş sene 58.

Ş. Mehmed Efendi, Osman Efendi ve gayruhum.

128 (12a-11)

...? olup, ez-zevcü'l-âkid bi-nefsihî Osman b. Mehmed, ez-zevcetü's-seyyibü'l-âkid[e] bi-nefsihâ Fâtıma bt. Abdullah, bi-şehâdeti Osman b. Mustafa ve Ömer b. Mustafa el-mehrû'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 8 Ş sene 58.

Ş. Evliyâ Efendi, Muhzır Mehmed ve Muhzır Hasan ve gayruhum.

129 (12a-12)

Arsin karyesinden ...? ez-zevc Hancıoğlu Mehmed b. Durmuş vekîluhu Kasap b. Osman, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Havvâ bt. Mehmed vekîluha Uzun Osman oğlu Solak İbrahim bi-şehâdeti Kasap Molla'nın oğlu Mehmed b. Reşid ve Solak ...? b. Memiş el-mehrû'l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 9 Ş sene 58.

Ş. Osman Efendi, Muhzır Hasan ve gayruhum.

130 (12a-13)

Vakf-ı Kebîr kazâsına tâbi‘ Vare karyesinden olup el’ân İskender Paşa mahallesinde sâkin, ez-zevcü’l-âkid bi-nefsihî Yoğurtçuoğlu? Mustafa b. Ömer, ez-zevcetü’s-seyyibü’l-âkide bi-nefsihâ Havvâ bt. Mehdî Ali ...? bi-huzûri’ş-şahideyn el-mehrü’l-müeccel tis‘a elf meblağ: Râyic fi’l-vakt. Hurrîre fi 19 Ş sene 58.

Ş. Osman Efendi, Sürmeneli Ahmed, Muhzır ...? Ammi, Ömer ve gayruhum.

131 (12b-1)

Zağnos Kapısı mahallesinden, ez-zevc Hacı Abdullah Efendi zâde Mustafa Yazıcı b. Mehmed Emin Efendi vekîluhu Süleyman Râzî Efendi b. Osman, ez-zevcetü’l-bikrû’l-bâliğa Ümm Gülsü[m] bt. Hacı Abdülaziz vekîluha Hacı Yaman b. Mehmed Emin, bi-şehâdeti Hâfız Tahir Efendi b. el-Hâc Hâfız Süleyman Efendi ve Hacı Emin Efendi b. Hacı Ahmed el-mehrü’l-müeccel sittun elf meblağ: Râyic fi’l-vakt 15 Ş sene 58.

Ş. Said Efendi, Evliyâ Efendi Muhzır Hasan Ömer ve gayruhum.

132 (12b-2)

...? karyesinden, ez-zevc Mustafa b. Hüseyin vekîluhu Ali b. Mehmed, ez-zevcetü’s-seyyibe ...? bt. Mahmud vekîluha Ali b. Osman, bi-şehâdeti Hüseyin b. Hüseyin 3 [ve] Feyzullah b. Mustafa el-mehrü’l-müeccel sitte elf meblağ: Râyic fi’l-vakt. Hurrîre fi 14 Ş sene 58.

Ş. Evliyâ Efendi, Mehmed Aka ve Molla Halil ve gayruhum.

133 (12b-3)

Musa Paşa mahallesinde Gavvâs Hasan Ağa’nın hademesinden ez-zevc Hurşid b. Mustafa vekîluhu Mustafa b. Mehmed, ez-zevcetü’l-bikrû’l-bâliğa Nazlı bt. İsmail vekîluha Hasan Ağa b. Hüseyin, bi-şehâdeti Molla Ali b. Ahmed ve Şâkir b. Mehmed el-mehrü’l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi’l-vakt. Hurrîre fi 15 Ş sene 58.

Ş. Evliyâ Efendi, Mehmed ve Hasan ve gayruhum.

134 (12b-4)

Pazar Kapısı mahallesinden, ez-zevc Tufan b. Hüseyin Yusuf vekîluhu Osman Efendi b. Tevfik Efendi, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Âişe bt. Mustafa vekîluha Kâmil b. Ömer, bi-şehâdeti Mehmed b. Hüseyin ve Memiş b. Saraç Memiş el-mehrû'l-müeccel semâniyetu elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrire fi 17 Ş sene 58.

Ş. Osman Efendi, Evliyâ Efendi, Derviş Ali oğlu Aziz Hoca ve gayruhum.

135 (12b-5)

Faros mahallesinden, ez-zevc ...? oğlu Abdülhalim Onbaşı b. Abdullah vekîluhu Timurcuoğlu Mehmed Çavuş b. Halil, ez-zevcetü's-seyyib ...? bt. Mehmed Tahir vekîluha Hâfız Osman b. Ellioğlu Ali Aka, bi-şehâdeti Hacı Receb b. Mustafa ve Kamasoğlu Hasan b. Mustafa el-mehrû'l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt 17 Ş sene 58.

Ş. Osman Efendi, Said Efendi, ...? Efendi ve gayruhum.

136 (12b-6)

An asl Van ahlâtından olup Trabzon'da İskender Paşa mahallesinden, ez-zevc Korcuoğlu Mahmud b. Osman vekîluhu İbrahim b. Kaba Hüseyin, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Gül'izar bt. Cebelioğlu Derviş İsmail vekîluha ebuha merkum İsmail b. Mahmud, bi-şehâdeti Zülfıkarın oğlu Mehmed ve Şenc Osman oğlu Yusuf el-mehrû'l-müeccel semân ve sitte mieteyn ve erba' elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrire fi 20 Ş sene 58.

Ş. Osman Efendi, Hacı [...] zâde Molla Osman ve Molla Nazif ve gayruhum.

137 (12b-7)

Yeni Cum'a mahallesinden, ez-zevc Mehmed b. Hüseyin vekîluhu Menderes oğlu Hasan Alemdâr b. Hacı Hüseyin, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Fâtıma bt. Ali vekîluha Deli Ömer oğlu Mehmed b. Ali, bi-şehâdeti Kara Emin oğlu Ali b. Ömer ve Köncioğlu Mehmed b. Mehmed el-mehrû'l-müeccel erba' ve işrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrire fi 22 Ş sene 58.

Ş. Osman Efendi, Durmuş tâbi'-i hâkim Efendi ve gayruhum.

138 (12b-8)

Hoca Halil mahallesinden, ez-zevc Âbidin oğlu Mehmed Reis b. Hasan ...? vekîluhu Muhzır Mehmed b. Halil, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Âişe bt. Mahmud vekîluha ...? oğlu Müsliman? b. İsmail, bi-şehâdeti Şahbaz oğlu Hacı Mustafa b. Ali ve Kürtoğlu Abdülaziz b. Osman el-mehrû'l-müeccel sitte ve selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 22 Ş sene 58.

Ş. Osman Efendi, Müslim Efendi.

139 (12b-9)

Aya Filibo mahallesinden, ez-zevc İbrahim b. Durmuş Mehmed vekîluhu Oğuz oğlu Mustafa ...? ez-zevcetü's-seyyib Gülsüm bt. Köroğlu Mehmed vekîluha ...? Molla Mehmed b. Osman, bi-şehâdeti Çakmakçı Halil b. merkum Durmuş Mehmed ve ...? Osman oğlu Mehmed b. Mustafa el-mehrû'l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 14 Ş sene 58.

Ş. Osman Efendi, Durmuş tâbi'-i hakîm Efendi ve gayruhum.

140 (12b-10)

An asl Kavaklı olup Trabzon'da devletlü Kethüda-yı Hazret-i ...? el-Hâc Hüseyin Efendi hazretlerinin seyislerinden? ez-zevc Mehmed b. Mustafa vekîluhu Kavaklı Kavas Mehmed b. Mustafa ez-zevcetü's-seyyib Fâtıma bt. Hasan vekîluha ...? oğlu İsmail b. Mehmed bi-şehâdeti Saka'nın oğlu ...? İbrahim b. Ali ve Hacı Kasım oğlu ...? Mehmed b. Ahmed el-mehrû'l-müeccel selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurre fi 26 Ş sene 58.

Ş. Osman Efendi, Boztepe-i Bâlâ muhtarı Hacı Mehmed ve gayruhum.

141 (12b-11)

İmaret mahallesinden, ez-zevc Mehmed Efendi b. Hasan el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü's-seyyib Hediye bt. İsmail vekîluha Fâtıma bt. Ali bi-şehâdeti Küçük İsmail b. Osman ve Molla Osman b. Osman el-mehrû'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 26 Ş sene 58.

Ş. Kölezâde Süleyman Efendi, Osman Efendi ve gayruhum.

142 (13a-1)

An asl Buharadan olup Yeni Cum'a mahallesinde sâkin ez-zevc Sâdık Hoca b. Abdullah Hoca el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü's-seyyib Tutı? bt. Süleyman vekîluha Hacı Yakub b. Abdullah bi-şehâdeti Egirci Mehmed b. Ali ve Hacı Arif b. Alim el-mehrü'l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 28 Ş sene 58.

Ş. Hacızâde Hurşid Ağa, Osman Efendi, Said Efendi ve gayruhum.

143 (13a-2)

Muhyiddin mahallesinde sâkin Gümüşhaneli ez-zevc Dedeoğlu Molla Ahmed b. Ahmed vekîluha Barutçuoğlu Osman b. Emin, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Mazlume bt. ...? oğlu Mustafa vekîluha Pervane Mustafa b. Hasan, bi-şehâdeti ...cı? oğlu Mustafa b. Ahmed ve Baroncuoğlu Hüseyin b. Emin el-mehrü'l-müeccel sitte ve selâsin elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 28 Ş sene 58.

Ş. Said Efendi, Muhzır Mehmed ve gayruhum.

144 (13a-3)

Tekye mahallesinden, ez-zevc Ali oğlu Ahmed vekîluha Topal Ahmed b. Mehmed ez-zevcetü's-seyyibe Havvâ bt. Ali vekîluha Süleyman b. Halil bi-şehâdeti Mehmed b. İsmail ve İbrahim b. Mehmed el-mehrü'l-müeccel hamsin aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 2 N sene 58.

Ş. Said Efendi, Seyyid Hâfız ve gayruhum.

145 (13a-4)

Rize kazâsından ez-zevc Osman Ağa b. Tuzcuzâde Reşid Ağa vekîluha Said oğlu Ahmed Ağa b. Hasan, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Hâce Emine bt. Kethüdazâde Ali Ağa vekîluha Hacı Veli zâde Ali Ağa b. Ahmed, bi-şehâdeti Oturakçı Hasan Ağa b. Mahmud ve Karakulakçızâde Hâfız Mehmed Efendi b. Ali Ağa el-mehrü'l-müeccel işrîn ve erba'a mi'etu âlâf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 8 N sene 58.

Ş. Said Efendi, Duhancı Mehmed oğlu Mahmud, Kul Ömer oğlu Abdülaziz ve gayruhum.

146 (13a-5)

Dersaâdetde ...? cami-i şerîf kurbunda Yazıcı mahallesinden olup ...? ile Trabzon'a gelip İskender Paşa mahallesinde sâkin ez-zevc Hâfız Hasan Efendi b. İbrahim vekîluhu Der-i aliyyede Fındıklı mahallesinden Tatar Küçük Ali Ağa b. Mehmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Fâtıma Mevlüde bt. Ali vekîluha ...? oğlu Ahmed Reis b. Hüseyin, bi-şehâdeti Hocaoglu Mehmed b. Mahmud ve Sürmeneli ...? oğlu Ali b. Mehmed el-mehrû'l-müeccel sitte ve selâsin elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 7 N sene 58.

Ş. Şeyh Hasan Efendi, Osman Efendi, Hacı Bakan oğlu İsmail Ağa ve gayruhum.

147 (13a-6)

Bab-ı Pazar mahallesinden, ez-zevc İsmail b. ...? oğlu Pîr Ağa vekîluhu ibn-i merkum Pîr Ağa, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Gülsüm bt. Ustanın oğlu Mehmed vekîluha Kara Ali oğlu Hacı İslâm, bi-şehâdeti Hacı Osman'ın oğlu Hüseyin ve Hicab oğlu Ömer el-mehrû'l-müeccel [...] elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 12 N sene 58.

Ş. Seyyid Efendi, Osman Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

148 (13a-7)

Tekye mahallesinden, ez-zevc Osman b. Mehmed vekîluhu Hacı Bekir zâde Ahmed Ağa, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Hatice bt. İbrahim vekîluha Sâdık Çavuş b. Ali, bi-şehâdeti Mustafa Tekye muhtarı Mustafa b. İsmail ve Mehmed Ağa b. Mehmed Ağa el-mehrû'l-müeccel semâniyetu elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre 15 N sene 58.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi ve Osman Efendi, Hatibzâde Seyyid, Hâfız Efendi, ve gayruhum.

149 (13a-8)

Kavak mahallesinden, ez-zevc Hüseyin b. Hasan vekîluhu Hüseyin b. Mustafa, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Âişe bt. Mahmud vekîluha Hükâmbaşî Aziz Ağa b. Molla Dursun, bi-şehâdeti Mehmed b. Hamza ve İsmail b. Mustafa el-mehrû'l-müeccel erba' ve işrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 17 N sene 58.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Sepetçioğlu Hasan, Osman tâbi'-i hâkim Efendi ve gayruhum.

150 (13a-9)

Aya Sofya mahallesinden, ez-zevc Osman b. Hüseyin vekîluhu Mahmud b. Ali, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Hediye bt. Ömer vekîluha Hasan b. Osman, bi-şehâdeti Mehmed b. Hüseyin ve Mehmed b. Hüseyin el-mehrû'l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 23 N sene 58.

Ş. Evliyâ Efendi, Molla Emin tâbi'-i müfti Efendi, Muhzır Mehmed Aka, Hacı Kadızâde Mehmed Ağa ve gayruhum.

151 (13b-1)

An asl Erzurum'dan olup Faros mahallesinde sâkin ez-zevc Ahmed b. Mustafa vekîluhu Bektaşoğlu Aziz b. Molla Dursun, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa ...? bt. Tosun vekîluha Hacı Mehmed b. ...? Bekir, bi-şehâdeti Hüseyin b. Şahan oğlu Mustafa ve Mehmed b. Hüseyin Çebioğlu İsmail el-mehrû'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt 24 N sene 58.

Ş. Seyyid Hâfız, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

152 (13b-2)

İmaret mahallesinden, ez-zevc Halim b. Ofloğlu Osman Efendi vekîluhu Tebaliz? oğlu İbrahim b. İbrahim, ez-zevcetü's-seyyib Cevahir bt. Muncu Ahmed Efendi vekîluha Avni Mehmed Efendi b. Mehmed, bi-şehâdeti ...? oğlu Mustafa Ağa b. İbrahim Ağa ve Emir Osman oğlu Durmuş b. Ömer el-mehrû'l-müeccel sitte ve selâsûn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt 25 N sene 58.

Ş. Çarşı İmamı Hâfız Molla Efendi, Kâtib-i Mahkeme Seyyid Efendi, Kurtoğlu Bilal Yazıcı ve gayruhum.

153 (13b-3)

Eksotha mahallesinden, ez-zevc Mustafa b. Çulfazoğlu Osman vekîluhu Sadalcıoğlu İzzet b. Hüseyin, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Fâtıma bt. Tonyalıoğlu Mehmed vekîluha Mollaoğlu İsmail Ağa b. Mehmed, bi-şehâdeti Süleyman b. Yusuf Ağa ve ...? b. Mollaoğlu Hasan el-mehrû'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 22 N sene 58.

Ş. Kâtib-i Mahkeme Seyyid Efendi, Muhzır Mehmed Aka, Çulfazoğlu Hüseyin Aka ve gayruhum.

154 (13b-4)

Muhyiddin mahallesinden, ez-zevc İplikçi Osman Ağa'nın oğlu Ömer vekîluhu Emin Çavuş b. Ahmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Emine bt. Derviş Hasan vekîluha İplikçi Süleyman b. Ahmed, bi-şehâdeti Molla Mehmed b. Hacı Şâkir ve Hallac Emin b. İbrahim Çavuş el-mehrû'l-müeccel erba' ve işrun elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrire fi 24 N sene 58.

Ş. Evliyâ Efendi, Osman Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

155 (13b-5)

Tekye mahallesinden, ez-zevc Süleyman b. Hüseyin el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü's-seyyib Rukiye bt. Mustafa vekîluha İskender oğlu Dürzi Mehmed b. Mustafa, bi-şehâdeti Ali b. Hasan ve Osman b. Ali el-mehrû'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 25 N sene 58.

Ş. Evliyâ Efendi, Muhzır Hasan Ömer ve gayruhum.

156 (13b-6)

Faros mahallesinden, ez-zevc Çenkaloğlu Osman b. Halil vekîluhu Emir oğlu Osman b. Mehmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Âişe bt. Molla Nuh vekîluha Ellioğlu Hâfız Osman b. Ali, bi-şehâdeti Kalafatın oğlu Ali b. İbrahim [ve] Faros muhtarı Mehmed b. Süleyman el-mehrû'l-müeccel selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 27 N sene 58. Ş. Evliyâ Efendi, Musa oğlu Mehmed, Kara Hasan ...?, Molla İbrahim ve gayruhum.

157 (13b-7)

Debbağhane mahallesinden, ez-zevc Ömer b. ...? oğlu Kürd Ağa vekîluhu Lülecizâde Molla Mustafa b. Ömer, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Şefika bt. Hacımermerzâde Ali vekîluha Sûfîzâde Molla Mehmed b. Ali, bi-şehâdeti Süleyman Efendi b. Çadırbacızâde Osman ve Barutçu Mehmed b. Mehmed Ali oğlu Osman el-mehrû'l-müeccel sittun elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrire fi 27 N sene 58.

Ş. Evliyâ Efendi, Hâfız Said Efendi, Osman Efendi ve gayruhum.

158 (13b-8)

İmaret mahallesinden, ez-zevc Polathaneli Attar Mahmud Efendi'nin mahdumu Necib Efendi vekîluhu ebuhu'l-merkum Mahmud Efendi, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Havvâ bt. Hâlim Hüseyin Efendi vekîluha Çalukoğlu Hacı Ahmed b. Mustafa, bi-şehâdeti Attar Molla Hüseyin b. Mahmud ve Molla Hasan oğlu Mehmed el-mehrû'l-müeccel erba' ve ısrın elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 26 N sene 58.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, biraderi Osman Efendi, ...? Efendi zâde ...? Rasim Molla ve gayruhum.

159 (13b-9)

Kendinyar mahallesinden, ez-zevc Ali b. Hüseyin vekîluhu Ali Bayrakdar b. Osman, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Gülsüm bt. Çalukoğlu Ahmed vekîluha mahalle-i mezbur imamı Mustafa, bi-şehâdeti Hurşid Beğ Mehmed ve Mustafa b. ...? el-mehrû'l-müeccel erba' ve ısrın elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurreire fi 29 N sene 58.

Ş. Osman Efendi, Karaçenkaloğlu Ruşen Ağa, Karahisarlı Osman tâbi'-i hâkim Efendi ve gayruhum.

160 (13b-10)

İmaret mahallesinden, ez-zevc Mesaryeli ...? oğlu Ahmed b. Mehmed vekîluhu ehuhu Emin b. el-merkum Mehmed, ez-zevcetü's-seyyib Emine bt. Dülger İsmail vekîluha Mollaoğlu Ahmed b. Hasan, bi-şehâdeti Latif oğlu Osman b. Ömer ve ...? Osman el-mehrû'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurreire fi 3 N sene 58.

Ş. Bâkîoğlu Mehmed, Seyyid oğlu Ömer, Hamuroğlu Hasan Efendi ve gayruhum.

161 (14a-1)

Mesarye karyesinden ez-zevc Karakaşoğlu Ahmed b. Hasan vekîluhu Mollaoğlu Ahmed Hüseyin, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa ...? Havvâ bt. Durmuş vekîluha ehuhu ...? el-merkum Ali, bi-şehâdeti Anez oğlu Emin ve Nuh oğlu Mustafa b. Ahmed el-mehrû'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurreire fi L 7 sene 58.

Ş. İsmail oğlu Ahmed, Bâkîoğlu Mehmed, Seyyid oğlu Ömer ve gayruhum.

162 (14a-2)

An asl Edirne kazâsından olup ber vech-i müsâferet Trabzon'da İmaret mahallesinde sâkin ez-zevc Derviş Ahmed b. Derviş Mustafa el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü's-seyyib Fâtıma bt. Debbağ Ahmed vekîluha İsmail Ağa b. Hacı Mehmed, bi-şehâdeti Ruşen Ağa b. Karaçenkaloğlu Ömer ve Derviş Nasuh b. Hüseyin el-mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 4 L sene 58.

Ş. Evliyâ Efendi, Osman Efend, Seyyid Efendi, Hacı ...? zâde Mehmed Efendi ve gayruhum.

163 (14a-3)

Saçlı Hoca mahallesinden, ez-zevc Mehmed b. Beşikçi İsmail vekîluha Çorbacızâde Mehmed b. Mustafa, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Lale bt. İsmail vekîluha Haşmet b. ...? Alemdâr Ömer, bi-şehâdeti Hacı Hüseyin Alemdâr zâde Ali Molla ve Mehmed b. Hüseyin el-mehrü'l-müeccel semâniyetu elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 14 L sene 58. Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Osman tâbi'-i hâkim Efendi, Muhzır Mehmed ve gayruhum.

164 (14a-4)

Daire-i ...? hazret-i âsafî ağavatından ez-zevc Köprülü Hacı Abdurrahman Ağa b. Ali vekîluha İmam-ı evvel hazret-i âsafî semâhetlü Hacı Ebu Bekir Efendi b. Ali, ez-zevcetü's-seyyib Ulüvve Ümm Gülsüm bt. Çarıkçı Hacı Memiş vekîluha ...? oğlu Hacı Ali b. Veli, bi-şehâdeti İstanbuliyyü'l-asl Hâfız Baba b. Hacı İsmail ve Tatar Kara Mustafa Ağa b. ...? el-mehrü'l-müeccel selâsun elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 15 L sene 58.

Ş. Evliyâ Efendi, Osman Efendi, Seyyid Efendi ve gayruhum.

165 (14a-5)

Şane karyesinden ez-zevcü's-sagîr Hasan b. Aved oğlu Mehmed bi-velâyeti ebîyyi'l-merkum Mehmed, ez-zevcetü's-sagîre Zeliha bt. müteveffâ Hüseyin bi-velâyeti veliyyuha'l-akreb ibn-i ammiâ imamı'l-karyeti'l-mezkûre Molla Kâmil b. Mehmed Efendi, bi-şehâdeti İspir oğlu Ömer ve ...? oğlu Hasan el-mehrü'l-müeccel işrun elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 17 L sene 58.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Osman Efendi, Seyyid Efendi.

166 (14a-6)

Şane karyesinden ez-zevcû's-sagîr Hüseyin b. Aved oğlu Mehmed bi-velâyeti ebîyyi'l-merkum Mehmed, ez-zevcetü's-sagîre Âişe bt. müteveffâ Hüseyin bi-velâyeti veliyyuha'l-akreb ibn-i ammiyhâ imamu'l-karyeti'l-mezkûre Molla Kâmil b. Mehmed Efendi, bi-şehâdeti İspir oğlu Ömer ve ...? oğlu Hasan el-mehrü'l-müeccel işrun elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 17 L sene 58.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Osman Efendi, Seyyid Efendi ve gayruhum.

167 (14a-7)

An asl Kurum ahâlîsinden olup Trabzon'da İskender Paşa mahallesi sâkinlerinden ez-zevc Şünyüsoğlu Hasan b. Ömer vekîluhu Ömer b. Tütüncü Ahmed, ez-zevcetü's-seyyib Âişe bt. ...? oğlu Ahmed vekîluha Arslanoğlu Ahmed b. Memiş bi-şehâdeti Dîdebânoğlu Kazzaz Şâkir b. Uzun İbrahim ve ...? b. ...? oğlu Hasan el-mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 19 L sene 58.

Ş. Evliyâ Efendi, Osman Efendi, Seyyid Hâfız Efendi ve gayruhum.

168 (14a-8)

Bab-ı Pazar mahallesinden, ez-zevc Ömer b. Mehmed Tevfik vekîluhu biraderi Osman Efendi, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa ...? bt. Molla ...? vekîluha Şeyh Ahmed Efendi b. Selim, bi-şehâdeti Attar ...? Efendi b. Hacı Süleyman Efendi ve Ali b. Hacı Mehmed el-mehrü'l-müeccel selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 22 L sene 58.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, biraderi Osman Efendi, Seyyid Hâfız Efendi, Durmuş Ağa tâbi'-i hâkim Efendi ve gayruhum.

169 (14a-9)

Debbağhane mahallesinden, ez-zevc Pabuççu Hasan b. Hüseyin vekîluhu ...? oğlu Ahmed b. İbrahim, ez-zevcetü's-seyyib Semiha bt. Emin vekîluha Mollaoğlu Ahmed b. Hüseyin bi-şehâdeti Ömer b. Sürmeneli Hasan ve Ömer b. Ali el-mehrü'l-müeccel semânîyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 22 L sene 58.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Osman Efendi, Seyyid Hâfız Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

170 (14a-10)

An asl Kurum ahâlîsinden olup Trabzon'da İskender Paşa mahallesinden, ez-zevc Yusuf Reis'in oğlu İslâm vekîluhu Ali oğulları Ahmed b. İslâm, ez-zevcetü's-seyyib Âişe bt. Hasan Efendi'nin oğlu Memiş vekîluha ...? oğullarından Yusuf oğlu Ahmed, bi-şehâdeti Dîdebân Uzun İbrahim oğlu Kazzaz Şâkir ve Şahin oğlu Süleyman b. Memiş el-mehrü'l-müeccel tis'a elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 25 L sene 58. Ş. Celâleddin Efendi, Osman Efendi, Seyyid Hâfız Efend ve gayruhum.

171 (14a-11)

Tekye mahallesinden, ez-zevc Tufan b. ...? Mehmed vekîluhu biraderi Osman, ez-zevcetü'l-mutallaka Mahbûbe bt. Mustafa vekîluha Mehmed b. İbrahim, bi-şehâdeti Osman b. Kara Mahmud oğlu Mahmud ve Mehmed b. Ömer el-mehrü'l-müeccel semânîyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 26 L sene 58. Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

172 (14b-1)

An asl İstavri kazâsından olup Trabzon'da Eksotha mahallesi sâkinlerinden ez-zevc Hüseyin b. Molla Mehmed el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Âişe bt. Himmet oğlu Ali vekîluha Emir Mehmed'in oğlu İbrahim, bi-şehâdeti Selim oğlu Ahmed b. İsmail ve Kasım oğlu Hasan b. Eyüb el-mehrü'l-müeccel hamsin aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 3 ZA sene 58. Ş. Es- Seyyid Celâleddin Efendi, Osman Efendi, Hâfız Seyyid Efendi ve gayruhum.

173 (14b-2)

An asl İstavri kazâsından olup Trabzon'da Eksotha mahallesinde sâkin ez-zevc Çakırın oğlu Osman b. Hüseyin el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Fâtıma bt. Ali oğlu Osman vekîluha Emir Mehmed'in oğlu İbrahim, bi-şehâdeti Selim oğlu Ahmed b. İsmail ve Kasım oğlu Hasan b. Eyüb el-mehrü'l-müeccel aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 3 ZA sene 58.

Ş. Es-Seyyid Celâleddin Efendi, Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi ve gayruhum.

174 (14b-3)

Boztepe-i Zir mahallesinden, ez-zevc Esnaf ...? Hasan Efendi b. Mehmed Efendi vekîluhu Müftizâde İsmail Efendi b. Nuh Efendi, ez-zevcetü's-seyyib Ulüvve bt. Hamza oğlu ...? Ağa vekîluha Dellal Arif Ağa b. Ali, bi-şehâdeti Hacı Hamza zâde Molla Ali b. İbrahim Efendi ve ...? Mustafa b. Ali el-mehrü'l-müeccel selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrire fi 3 ZA sene 258.

Ş. Es-Seyyid Haliliddin Efendi, mahalle-i mezbur imamı Hâfız Tayyib Efendi, Aldıkaşdızâde Mustafa Ağa ve gayruhum.

175 (14b-4)

Muhyiddin mahallesinden, ez-zevc Mehmed b. Emin vekîluhu ehuhu Hüseyin, ez-zevcetü's-seyyib Emine bt. Ömer vekîluha Barutçuoğlu Hasan, bi-şehâdeti Emin Çavuş b. Ahmed ve Mustafa b. Ahmed el-mehrü'l-müeccel selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 5 ZA sene 58.

Ş. Hacızâde Hurşid Ağa, mahalle-i mezbur muhtarı Yaman Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

176 (14b-5)

Aya Filibo mahallesinden, ez-zevc Vanlı İsmail b. Yusuf vekîluhu ehuhu Ali, ez-zevcetü's-seyyib Âişe bt. Abdullah vekîluha ...? Aka Mehmed b. Ali, bi-şehâdeti ...? oğlu Hasan b. Mehmed ve ...? oğlu Hasan b. Hasan el-mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 5 ZA sene 58.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhû.

178 (14b-6)

An asl Der-i saâdetden olup ez-zevc Kadir Ağa b. İbrahim el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü's-sâbi'yye Havvâ bt. Emin vekîluha ebuha, bi-şehâdeti Hacı Hamza zâde Osman Efendi ve Âsitâneli Mehmed b. İbrahim ve Hasan b. Süleyman el-mehrü'l-müeccel semânin aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 5 ZA sene 58.

Ş. Veliyüddin Efendi zâde Evliyâ Efendi, Bayram oğlu Mehmed Ağa ve Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

179 (14b-7)

Aya Filibo mahallesinden, ez-zevc Ateşoğlu Mustafa b. Hasan vekîluhu Topçu Halil, ez-zevcetü's-seyyib Havvâ bt. Ali vekîluha Arab Hüseyin b. Sultan Baba, bi-şehâdeti Şehnaz oğlu Mehmed b. İsmail ve Ateşoğlu Ali b. ...? merkum Mustafa el-mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 5 ZA sene 58.

Ş. Dellalbaş Arif Ağa, Sürmeneli Ahmed Ağa, Esyabzâde Molla İzzet, ...? Molla Mehmed ve gayruhum.

180 (14b-8)

An asl Çarşamba kasabasından ez-zevc Mehmed b. Feyzullah el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü's-seyyib Semiha bt. Mustafa vekîluha ehuha Ahmed b. Mustafa, bi-şehâdeti ...? oğlu Halil İbrahim b. Molla Ali ve Hacı Mustafa b. Hasan el-mehrü'l-müeccel erba' ve ısrîn meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 17 ZA sene 258.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhû.

181 (14b-9)

Hasan Ağa Mescid mahallesinden, ez-zevc Ortahisar Müezzinoğlu Hayrullah b. Osman vekîluhu Bakkal Bilal b. Ali, ez-zevcetü's-seyyib Emine bt. Hacı Mustafa vekîluha Dürzî Salih Usta b. Hasan, bi-şehâdeti Mehmed b. Abdurrahim Reis ve Keleş b. Hacı Tosun el-mehrü'l-müeccel sitte ve selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 17 ZA sene 258.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi ve Osman Efendi, Ruşen Ağa ve gayruhum.

182 (14b-10)

...? karyesinden, ez-zevc Temel b. İbrahim vekîluhu Mollaoğlu Ahmed b. Hasan, ez-zevcetü's-seyyib Cemile [bt.] Mehmed vekîluha ...? b. Çıkırıkçı ...? Ali, bi-şehâdeti Haydar b. Mehmed ve Yusuf b. Molla Ali el-mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 17 ZA sene 258.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi ve Osman Efendi, Kazzaz Emin Efendi ve gayruhum.

183 (14b-11)

İmaret mahallesinden, ez-zevc Kurumlu Halil b. Molla Mustafa vekîluhu Hamal İbrahim b. Yâkub, ez-zevcetü's-seyyib Âişe bt. Molla Mustafa vekîluha Hüseyin b. Çırak İsmail, bi-şehâdeti Osman b. Türkmenoğlu Hasan ve Emin b. Murad oğlu Osman sitte elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 23 ZA sene 258.

Ş. İmam-ı mahalle Celâleddin Efendi, Hâfız Evliyâ Efendi, Hatibzâde Hâfız Seyyid Efendi, Humuroğlu Molla Hasan, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

184 (15a-1)

Muhyiddin mahallesinden, ez-zevc Hacı Süleyman oğlu Mehmed b. İzzet vekîluhu Mahmud b. ...? Ağası zâde Tahir Ağa, ez-zevcetü'l-bikrû's-sâbi'yye Âişe bt. Hacı Süleyma[n] Ağa'nın oğlu Süleyman Ağa veliyyu mücbiriha ebuha vekîluha merkum ...? Ağası zâde Tahir Ağa b. Mustafa Ağa, bi-şehâdeti Kara Emin oğlu Pîr ve Kanbur Memiş Efendi'nin oğlu Ömer el-mehrû'l-müeccel ehad ...? elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 24 ZA sene 1258.

Ş. Mukayyid? Celâleddin Efendi, Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Veli Efendi zâde Osman Efendi, Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi ve gayruhum.

185 (15a-2)

Aya Sofya mahallesinden, ez-zevc Kara Hüseyin oğlu Osman vekîluhu ebuha, ez-zevcetü's-seyyib Gülsüm bt. Mescioğlu Ali vekîluha Molla Ali oğlu Mehmed, bi-şehâdeti Hacı Bedri oğlu Osman b. Ali ve Halaycıoğlu Arif Ali el-mehrû'l-müeccel isnâaşere elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 26 ZA sene 58.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız, Veli Efendi zâde Osman Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

186 (15a-3)

Hoc Meşlos karyesi imamı olup karye-i mezkûrede sâkin, ez-zevc Mahmud Efendi b. Ahmed Efendi vekîluhu ...? Muhzır Topçu Mehmed b. Halil, ez-zevcetü'l-bikrû'l-

bâliğa Gülfem bt. Topçu Osman vekîluha Akkâm Hacı Ali b. Seyyid Mustafa, bi-şehâdeti Boztepe-i Bâlâ muhtarı Hacı b. İbrahim ve Hacı Abdullah b. Hacı Mehmed el-mehrü'l-müeccel sitte ve selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 27 ZA sene 58.

Ş. Osman Efendi, Muhzır Hasan Ammi, İbrahim tâbi'-i hâkim Efendi ve gayruhum.

187 (15a-4)

Faros mahallesinden, ez-zevc Ahmed b. Mahmud el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Fâtıma bt. Küçük Osman vekîluha ...? oğlu Hüseyin, bi-şehâdeti Ömer oğlu Ali ve Uzun Mustafa oğlu Molla Süleyman el-mehrü'l-müeccel hamsetu âlâf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 12 Z sene 58.

Ş. ...? Ellioğlu Hâfız Osman, ...? Kara ...? oğlu Mehmed, Molla Ali İsmail ve gayruhum.

188 (15a-5)

Bab-ı Pazardan, ez-zevc el-Hâc Mustafa Arif Ağa b. el-Hâc Hüseyin Ağa vekîluha Boğdacı Hacı İsmail b. Mehmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Havvâ Kadın bt. Kalcızâde ...? Ağa vekîluha Osman b. Kokonalı Osman Efendi zâde Mehmed Efendi, bi-şehâdeti Süleyman Ağa b. Hasan ve Hüseyin b. Memiş el-mehrü'l-müeccel sittun elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 10 Z sene 258.

Ş. Es-Seyyid Haliliddin Efendi, Hacı Hattat Efendi zâde Ahmed Efendi, Kalafatoğlu Hasan Ağa ve gayruhum.

189 (15a-6)

Zağnos mahallesinden, ez-zevc Mustafa b. Bostanoğlu Osman vekîluha Muhzır Mehmed Aka b. Halil, ez-zevcetü's-seyyib Rukiye bt. İsmail Reis? oğlu Osman vekîluha Durmuş oğlu Ömer, bi-şehâdeti Sarı Mehmed oğlu Hüseyin ve ...? oğlu Hüseyin el-mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 15 Z sene 58.

Ş. Seyyid Hâfız Hatibzâde, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

190 (15a-7)

İskender Paşa mahallesinden, ez-zevc Hasan Yazıcı b. Temel Hoca vekîluhu Dellal Arif Ağa b. Ali Ağa, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Kadın Havvâ bt. Ahmed vekîluha Kara Hasan oğullarından Mehmed b. İsmail, bi-şehâdeti Nohudzâde Molla Mehmed b. Hasan ve Pazar Kapısı cami ...? Efendi b. Hacı Hüseyin el-mehrû'l-müeccel sitte ve selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 15 Z sene 58.

Ş. Osman Efendi, Durmuş tâbi'-i hâkim Efendi ve gayruhum.

191 (15a-8)

Tekfur Çayırı mahallesinden, ez-zevc ...? oğlu Hasan b. İbrahim vekîluhu Mehmed Paşaoğlu Mahmud b. İbrahim, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Âişe bt. ...? oğlu Ömer b. Memiş vekîluha Kara Ali oğlu Ahmed b. Memiş, bi-şehâdeti Musa Alemdâr oğlu Emin ve merku[m] ...? oğlu Ömer el-mehrû'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 16 Z sene 58.

Ş. Hatibzâde Hâfız Seyyid Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

192 (15a-9)

Hazinedâr mekârimkâr hazret-i âsafî etba'ından ez-zevc Samsunlu Ali Ağa b. Hüseyin vekîluhu Boşnakzâde Ali Efendi, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Samsun'dan Mevlûde bt. Ebu Bekir vekîluha Kâtib Aziz Efendi b. Mustafa, bi-şehâdeti ...? oğlu Hacı Ali ve Hacı Mûsa b. Hacı Mustafa el-mehrû'l-müeccel erba'a ve aşer ve elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 15 Z sene 58.

Ş. Mukayyid? Celâleddin Efendi, Hatibzâde Kâtib ...? Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

193 (15a-10)

An asl ...? kasabasından ve İhtisab Ağasının hademelerinden olup ber vech-i müsâferet Aya Sofya mahallesinden ez-zevc Mehmed b. Süleyman vekîluhu Mescioğlu Osman b. Mehmed, ez-zevcetü's-seyyib Zeliha bt. ...? oğlu Mehmed vekîluha mahalle-i mezbur muhtar-ı sânisî Molla Mehmed b. Ali, bi-şehâdeti Osman b. Hüseyin ve Mustafa b. Hüseyin el-mehrû'l-müeccel semânîn aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 15 Z sene 258.

Ş. Kara Mustafa oğlu Ali Çavuş, Hâlis oğlu Hasan, Beşikci oğlu Hüseyin ve gayruhum.

194 (15a-11)

Tekfur Çayırı mahallesinden, ez-zevc Osman b. Yüzlüoğlu Ali vekîluhu Toycu Mustafa b. Mehmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Cevahir bt. Kara Ali oğlu Hüseyin vekîluha Terzi Yusuf b. Ömer, bi-şehâdeti Mehmed Ruşen b. merkum Yüzlüoğlu Ali ve Mehmed Şâkir b. Duhancı Ali el-mehrû'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrire fi 15 Z sene 258.

Ş. Es-Seyyid Celâleddin Efendi, mahalle-i mezbure muhtarı Kâmil, Kara Ali oğlu Alemdâr ve gayruhum.

195 (15b-1)

Der-i aliyye sâkinlerinden olup medine-i Trabzon'da kal'a derununda Falcızâde el-Hâc Beğ Efendi'nin hanında ber vech-i müsâferet sâkin olan ez-zevc Hasan Efendi b. Hacı Mehmed vekîluhu Erzurum'dan Kurban b. Hasan, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Sohumlu Fâtıma bt. Ali vekîluha Hüseyin b. Topçuoğlu b. Topçuoğlu Ahmed, bi-şehâdeti Kazzazoğlu Mehmed b. Memiş ve Receb b. ...? İshak el-mehrû'l-müeccel erba' ısrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 17 Z sene 58.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız, Muhzır Hasan Ammi, Muhzır Mehmed Aka.

196 (15b-2)

Kalnüma karyesinden Çaşon? mahallesinden, ez-zevc Ömer b. Yomuralıoğlu Osman vekîluhu ebu'l-merkum Osman, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Gülnâme bt. Küçük Ahmed vekîluha Arif b. Yoloğlu Ahmed, bi-şehâdeti Kara Hasan oğlu Osman b. İsmail ve Mustafa b. Şöşek? Mahmud el-mehrû'l-müeccel ...? erba'atu elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 19 Z sene 258.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız, Durmuş tâbi'-i hâkim Efendi ve gayruhum.

197 (15b-3)

Pazar Kapısı mahallesinden, ez-zevc Kurumluoğlu Osman b. Mehmed vekîluhu Kuzinzâde Hüseyin Efendi b. Hacı Osman Efendi, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa

Mahbûbe bt. Çabkunoğlu Ömer vekîluha ...? oğlu Salih Usta b. Hüseyin, bi-şehâdeti Mahmud Aka b. Özlü Mehmed ve Ali Çavuş b. Bayram oğlu Ali el-mehrü'l-müeccel sitte ve selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 19 Z sene 58.

Ş. Hatibzâde Hâfız Seyyid Efendi, Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Durmuş tâbi'-i hâkim Efendi ve gayruhum.

198 (15b-4)

Molla Siyah mahallesinden, ez-zevc Tufan b. Eyüb zâde Ömer Ağa vekîluha Şa'ban oğlu Mehmed, ez-zevcetü's-seyyib Emine bt. Falcızâde Mehmed Ağa vekîluha Hamd Ağa b. Mustafa Ağa, bi-şehâdeti Ömer oğlu Ali ve Abdullah oğlu el-mehrü'l-müeccel sitte ve işrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 24 Z sene 58.

Ş. Hacı Mustafa, Ömer Aka, Emir Hasan ve gayruhum.

199 (15b-5)

Faros mahallesinden, ez-zevc Hüseyin b. Emir Hamza oğlu Hasan vekîluha ebuhu, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Ulüvve bt. Mollaoğlu Hasan vekîluha Osman b. Mehmed, bi-şehâdeti Hacı Mustafa b. Ali ve Ömer b. Yusuf oğlu Hüseyin el-mehrü'l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 24 Z sene 58.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Dursun Ağa tâbi'-i hâkim Efendi, Muhzır Hasan ve gayruhum.

200 (15b-6)

Cami-i Kebîr mahallesinden, ez-zevc Yusuf ...? b. Hacı Ceyb? zâde Ali Efendi el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü's-sagîre Zeliha bt. Hacı Ceyb? zâde Mehmed Efendi bi-velâyeti veliyyuha'l-akreb ...? Ceyb ibnü'l-merkum Mehmed Efendi, bi-şehâdeti Hacı ...? Efendi ...? zâde Hacı Hâfız ...? ve Hacı Veli zâde Ali Ağa el-mehrü'l-müeccel ... ve ...? ve selâsûn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 23 Z sene 58.

Ş. Mukayyid? Celâleddin Efendi, Veli Efendi zâde Osman Efendi, biraderi Evliyâ Efendi, Hatibzâde Seyyid Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

201 (15b-7)

Pazar Kapısı mahallesinden, ez-zevc İsmail b. Küçük Ömer oğlu Mustafa vekîluhu ehuhu Hâfız Ömer b. Mustafa, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Mahbûbe bt. Pîr vekîluha ...? Hüseyin b. Hacı Osman [bi-şehâdeti] Sürmeneli Hacı Hasan oğlu Paşacık Bilal ve ...? Molla Mehmed el-mehrû'l-müeccel ahadi? sittin elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurre fi 27 Z sene 258.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Kethüdazâde Halim Ağa, Ali Efendi, Halil Molla, Subaşızâde ...? Ağa ve gayruhum.

202 (15b-8)

Bab-ı Pazar mahallesinden, ez-zevc Ahmed b. Ali vekîluhu ...? Muhzır Mehmed Aka b. Halil, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Azm? bt. Hüseyin vekîluha Kara Hüseyin oğlu Mustafa, bi-şehâdeti Çulgalıoğlu Mustafa b. Hüseyin ve Mehmed b. Kara Bekir oğlu Halil el-mehrû'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurre fi 26 Z sene 58. Ş. Kâtib Efendiler, Kengan? zâde Mehmed Ağa, Durmuş tâbi'-i hâkim Efendi ve gayruhum.

203 (15b-9)

İskender Paşa mahallesinden, ez-zevc Sandıkçı Osman b. Mehmed vekîluhu ...? kebîre yeğeni Aka Ali, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Mehveş bt. Topçu Osman vekîluha Çakmakçı Salih Aka b. Ali, bi-şehâdeti Nohudzâde Molla Mehmed b. Hasan ve Arif Usta b. Ömer ve ...? oğlu Mehmed b. ...? el-mehrû'l-müeccel selâsûn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurre fi 24 Z sene 58.

Ş. Veli Efendi zâde Osman Efendi, biraderi Evliyâ Efendi, Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

204 (15b-10)

Debbağhane mahallesinden, ez-zevc Mehmed b. Deli Hüseyin vekîluhu Mehmed Pazıcı b. Hacı Ali, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Mahbûbe bt. Yaskıcı? oğlu Ali vekîluha Tufan b. Hacı Ali, bi-şehâdeti Ömer Ağa b. Hüseyin ve Dellal Mustafa b. Duhancıoğlu Mehmed el-mehrû'l-müeccel erba'atu ve ısrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 26 Z sene 58.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Durmuş tâbi‘-i hâkim Efendi, Muhzır Hasan Ömer ve gayruhum.

205 (15b-11)

Merhum Osman Paşa hazretlerinin kâ‘imbiraderleri ez-zevc Ali ...? b. Abdullah vekîluhu imam hazret-i âsafî semâhetlü el-Hâc Ebu Bekir Efendi b. Ali, ez-zevcetü‘l-bikrû‘l-bâliğa Çeşmisiyah bt. Abdullah vekîluha Harem Kethüdası Yusuf Ağa b. ...? bi-şehâdeti Hacı Arif Ağa b. el-Hâc Hüseyin Ağa ve ...? Ağası Mustafa Ağa b. Mehmed el-mehrü‘l-müeccel erba‘in ve mieteyn elf meblağ: Râyic fi‘l-vakt. Fi 27 Z sene 1258.

Ş. ...? Celâleddin Efendi, Hâfız Evliyâ Efendi, Muradhanzâde Ömer Beğ, Muhzır Hasan Ammi, Muhzır Mehmed ve gayruhum.

206 (16a-1)

Aya Filibo mahallesinden, ez-zevc Mehmed b. Mehmed vekîluhu Ali b. ...? oğlu Mehmed, ez-zevcetü‘s-seyyibe Zeliha bt. İbrahim vekîluha Hacı Fettah b. Osman, bi-şehâdeti Mehmed b. Abdülfettah ve Hacı Ahmed b. Hasan el-mehrü‘l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi‘l-vakt. Fi 28 Z sene 58.

Ş. Hatibzâde Hâfız Seyyid Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

207 (16a-2)

Kolla? mahallesinden, ez-zevc Osman b. Ömer vekîluhu İbrahim b. Abdülğani, ez-zevcetü‘s-seyyib Penbe bt. Mehmed Berber vekîluha Mustafa b. Mehmed, bi-şehâdeti Ahmed b. Mehmed ve Çulfazzâde Hüseyin b. Hacı Hasan el-mehrü‘l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi‘l-vakt. Fi 28 Z sene 58.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

208 (16a-3)

Devletlü Abdullah Paşa hazretlerinin sâysislerinden ez-zevc Ali b. Mehmed vekîluhu Kahveci ...? Mehmed Ağa b. Hacı Osman Ağa, ez-zevcetü‘l-bikrû‘l-bâliğa Râbia bt. Reşid vekîluha Mehmed b. İsmail, bi-şehâdeti Mustafa b. Hüseyin ve Paşa b. Mustafa el-mehrü‘l-müeccel erba‘ ve ısrîn elf meblağ: Râyic fi‘l-vakt. Fi 28 Z sene 58.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

209 (16a-4)

Devletlü Abdullah Paşa hazretlerinin etbâ'ından Şirin Hatun mahallesinden, ez-zevc Mustafa b. Ofluoğlu Mehmed vekîluhu ~~muma~~ müşâru'n-ileyhin Sofracı Paşa Ahmed b. Hacı Mehmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Fâtıma bt. Tayyib Hacı Hâfizzâde vekîluha Üçüncüzâde Hacı Mehmed b. Hacı İsmail, bi-şehâdeti ...? oğlu Hacı Ali ve Hacı İbrahim b. Bekir el-mehrû'l-müeccel semâniyetu ve erba'atu elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 2 M sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Muhzır Hasan Ammi, Kavakçızâde Hacı Mehmed ve gayruhum.

210 (16a-5)

Şirin Hatun mahallesinden, ez-zevc Miralay ...? atûfetlü Mustafa Beğ Efendi'nin kayınbiraderi ...? Emin Ağa zâde Yüzbaşı Sabit Ağa vekîluhu mûmâileyh Mustafa Beğ Efendi, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa eşraf-ı ...? Hacı Ali zâde semâhetlü Emin Efendi kerimesi Âişe ...? Hatuncuk vekîluha ...? Hacı Hamza zâde Mehmed Efendi, bi-şehâdeti Dellalbaş Arif Ağa ve Hacı Hamza zâde ...? b. İsmail Efendi el-mehrû'l-müeccel mi'etu ve işrun elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 3 M sene 59.

Ş. Faziletlü Müftî Efendi, Faziletlü ...? Efendi, Faziletlü Kâşif Efendi, Semâhetlü Müftîzâde Emin Efendi, Kölezâde ...? Efendi, Veli Evliyâ Efendi zâde Evliyâ Efendi ve Osman Efendi, Hacı ...? Hurşid Ağa, ...? zâde el-Hâc ...? Efendi, Hacı ...? zâde Molla Osman, Hacı Hâfız Efendi zâde Hâfızu'l-Kur'an ...? Efendi ve gayruhum.

211 (16a-6)

...? zâde Emin Ağa'nın etbâ'ından, ez-zevc Mehmed b. Keçecioğlu Hasan vekîluhu Kara Ahmed oğlu Osman b. Mehmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Fâtıma bt. oğlu? Hacı Mustafa vekîluha Hüseyin Ağa b. Ahmed, bi-şehâdeti Kara Ahmed oğlu Ahmed b. Mustafa ve Ali b. Halil el-mehrû'l-müeccel erba' ve işrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 3 M sene 59.

Ş. ...? Hurşid ve gayruhû.

212 (16a-7)

Tekfur Çayırı mahallesinden, ez-zevc Salih b. ...? Osman oğlu Pîr vekîluhu Mehmed Ağa b. Veyis oğlu Pîr Ağa, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa ...? karyesinden Kumru bt. Ali oğlu Osman vekîluha Murtaza Beğ oğlu Hasan, bi-şehâdeti Ali b. Musa ...? ve Mehmed b. Terzioğlu Hüseyin el-mehrû'l-müeccel tis'atu aşretu elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurre fi 3 M sene 59.

Ş. İmam ...? zâde Ahmed Efendi, Veyisoğlu ...? Ağa, Kara Ali oğlu Ahmed Ağa, Salkım oğlu Kâmil Ağa, ...?, ve gayruhum.

213 (16a-8)

An asl İlgü kazâsından olup Trabzon'da müsafereten mukim, ez-zevc Hüseyin Beğ b. Kokuoğlu Ömer Beğ vekîluhu Ömer b. Künoğlu İsmail, ez-zevcetü's-seyyib Panbuk bt. Rokmacıoğlu Mehmed vekîluha Hacı Ali oğlu Tufan, bi-şehâdeti Kurumlu Yusuf b. Ali ve ...? zâde Molla Hasan b. İskender el-mehrû'l-müeccel erba' ve ısrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 5 M sene 59.

Ş. Veli Efendi Evliyâ Efendi, Durmuş tâbi'-i hâkim Efendi, Mahmud b. Mustafa ve gayruhum.

214 (16a-9)

İskender Paşa mahallesinden, ez-zevc Kurumlu Ali b. İbrahim vekîluhu Süleyma[n] b. Mahmud, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Âişe bt. Osman vekîluha Ali b. Osman, bi-şehâdeti Yusuf b. Süleyman ve Mehmed b. Ömer el-mehrû'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 6 M sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Durmuş tâbi'-i hâkim Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

215 (16a-10)

Kuhle karyesinden, ez-zevc Ahmed b. Yalnızoğlu Hasan vekîluhu ebuhu merkum Hasan, ez-zevcetü'l-bikrû's-sâbi'yî Hanife bt. Sufioğlu Hasan vekîluha veliyyuha ehuha Abdülkadir b. merkum Hasan, bi-şehâdeti Sufioğlu Mehmed b. Mustafa ve Molla Mehmed b. İsmail el-mehrû'l-müeccel sitte ve selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 7 M sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Durmuş Ağa tâbi‘-i hâkim Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

216 (16a-11)

İskender Paşa mahallesinden, ez-zevc Hâfız Hasan b. Emir Ahmed vekîluhu ehuhu Hüseyin, ez-zevcetü’l-bikrû’l-bâliğa Mevlüde bt. Duhancı Hacı Hüseyin vekîluha Tokmakçızâde Tufan Ağa b. Musa Ağa, bi-şehâdeti Molla Osman Hâfız b. Memiş ve ehuha Evliyâ b. merkum Hacı Hüseyin, el-mehrû’l-müeccel sittun? elf meblağ Râyic fi’l-vakt. Hurrîre fi 7 M sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Dellalbaşî Arif Ağa ve gayruhum.

217 (16a-12)

Saçlı Hoca mahallesinden, ez-zevc Mehmed b. Duruoğlu Hüseyin vekîluhu Aziz b. Emir Mustafa oğlu İbrahim, ez-zevcetü’s-seyyib Fâtıma bt. Mustafa vekîluha Mehmed b. ...? Hasan, bi-şehâdeti ...? oğlu Ali b. Ahmed ve Yusuf b. Şa‘ban erba‘ ve ısrîn elf meblağ: Râyic fi’l-vakt. Fi 7 M sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Durmuş Ağa ve gayruhum.

218 (16b-1)

Tekfur Çayırı mahallesinden, ez-zevc Hamdullah b. Sürmeneli Mehmed vekîluhu Ali Alemdâr b. Molla Ahmed oğlu Hüseyin, ez-zevcetü’l-bikrû’l-bâliğa Emine bt. İbrahim Alemdâr vekîluha Kâmil b. Kel? Hasan oğlu Mahmud, bi-şehâdeti Hasan b. Barutçuoğlu Osman ve Mehmed b. ...? oğlu Ahmed el-mehrû’l-müeccel semâniye erba‘atu elf meblağ: Râyic fi’l-vakt. Fi 7 M sene 59.

Ş. Hatibzâde es-Seyyid Hâfız Ahmed Efendi, ...? Reis zâde Hâfız Süleyman Efendi, Durmuş tâbi‘-i hâkim Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

219 (16b-2)

Saçlı Hoca mahallesinden, ez-zevc Mehmed b. Molla Ali oğlu Hüseyin el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü’s-seyyib Havvâ bt. Abdullah vekîluha ...? Ağa b. Hüseyin bi-şehâdeti Ahmed b. Molla Ahmed oğlu Hasan ve İbrahim b. Kara Memiş oğlu İbrahim erba‘ ve ısrîn elf meblağ: Râyic fi’l-vakt. Fi 7 M sene 59.

Ş. Hatibzâde es-Seyyid Hâfız Ahmed Efendi, Durmuş tâbi‘-i hâkim Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

220 (16b-3)

Boztepe-i Zir mahallesinden, ez-zevc Mehmed b. Kankaloğlu Mehmed vekîluhu Mustafa b. Devoğlu Derviş, ez-zevcetü’s-seyyib Penbe bt. Ahmed vekîluha Mehmed b. İskender oğlu Mustafa, bi-şehâdeti Badacoğlu? Ali b. Mustafa ve Tüysüzoğlu Ahmed b. Hüseyin el-mehrü’l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi’l-vakt. Fi 8 M sene 59.

Ş. Hatibzâde es-Seyyid Hâfız Ahmed Efendi, İskender oğlu Hasan Ağa ve gayruhum.

221 (16b-4)

Kavak Meydan mahallesinden, ez-zevc Hüseyin b. Kozoğlu Hasan vekîluhu Hüseyin b. Çırak İsmail, ez-zevcetü’l-bikrû’l-bâliğa Fâtıma bt. Temel vekîluha Molla Mehmed b. Ömer, bi-şehâdeti Mezarcı Hüseyin b. Mustafa ve Hüseyin b. Mehmed el-mehrü’l-müeccel erba‘ ve ısrîn elf meblağ: Râyic fi’l-vakt. Hurrîre fi 9 M sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Muhzır Hasan ve gayruhû.

222 (16b-5)

Karahisar-ı Şarkîden olup medine-i Trabzon’da Muhyiddin mahallesinde sâkin, ez-zevc Türkoğlu Mehmed b. Ahmed ...? vekîluhu Muhzır Topçu Mehmed b. Halil, ez-zevcetü’s-seyyib Emine bt. Sandıkçioğlu Kâmil vekîluha Beşikçi Pîr b. Ali, bi-şehâdeti Karahisarlı Yeminci Mahmud b. Osman ve Kazzaz Mehmed oğlu Hüseyin el-mehrü’l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi’l-vakt. Fi 9 M sene 59.

Ş. Said Efendi, Seyyid Hâfız Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

223 (16b-6)

Akçaâbad kazâsına tâbi‘ Karziya karyesinden ez-zevc Kendazoğlu Mustafa b. Osman vekîluhu biraderi Mehmed, ez-zevcetü’l-bikrû’l-bâliğa Sâliha bt. Soyтарыoğlu Hüseyin vekîluha merkum Osman, bi-şehâdeti Kudurub? oğlu Hasan b. Salih ve Kırıcıoğlu Ali el-mehrü’l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi’l-vakt. Fi 12 M sene 59.

Ş. Hatibzâde es-Seyyid Hâfız Ahmed Efendi, Durmuş tâbi‘-i hâkim Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

224 (16b-7)

Kavak Meydan mahallesinden ez-zevc Topal? Osman ...? Hasan b. Hasan vekîluhu ehuhu Ahmed b. merkum Hasan, ez-zevcetü’l-bikrû’l-bâliğa Emine bt. Kalkancı Hasan Çavuş vekîluha Elli Mehmed oğlu Mehmed Çavuş b. Ömer, bi-şehâdeti Sepetçioğlu Hasan b. Ali ve Osman b. Balıcalı Emin el-mehrû’l-müeccel sitte ve selâsîn elf meblağ: Râyic fi’l-vakt. Fi 3 M sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Durmuş tâbi‘-i hâkim Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

225 (16b-8)

Tekfur Çayırı mahallesinden ez-zevc Küçük İbrahim oğlu İbrahim b. Mehmed vekîluhu ...? oğlu Ali b. Ahmed, ez-zevcetü’s-seyyib Zeliha bt. Samancıoğlu Hüseyin vekîluha Duvakçioğlu Salih b. Hasan, bi-şehâdeti Küçük İbrahim oğlu Mustafa b. merkum Mehmed [ve] Tiryakioğlu Salih b. Osman el-mehrû’l-müeccel ihdâaşer elf meblağ: Râyic fi’l-vakt. Hurrire fi 17 M sene 59.

Ş. Osman Efendi, Seyyid Hâfız Efendi ve gayruhum.

226 (16b-9)

Akçaâbad kazâsından Tirzik mahallesinden ez-zevc Uzun Ömer oğlu Hasan b. Mehmed vekîluhu Melkes? oğlu Ali b. Mehmed, ez-zevcetü’s-seyyibe Penbe bt. Ömer’in oğlu Ahmed vekîluha Yazma? oğlu Mustafa b. Mehmed, bi-şehâdeti Tonyalıoğlu Mehmed b. Ali ve Keleşoğlu Mehmed b. Mehmed el-mehrû’l-müeccel semâniyetu ve erbâ’in elf meblağ: Râyic fi’l-vakt. Fi 18 M sene 59.

Ş. Hatibzâde es-Seyyid Hâfız Ahmed Efendi, Durmuş tâbi‘-i hâkim Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

227 (16b-10)

Boztepe-i Zir mahallesinden, ez-zevc Hâfız Hasan Efendi b. el-Hâc Mehmed Efendi vekîluhu ehuhu el-Hâc Mahmud Efendi, ez-zevcetü’l-bikrû’l-bâliğa Fâtıma Hâfize

Âlime Hatun bt. Ahmed vekîluha Cafer zâde Hâfız Hasan, bi-şehâdeti Kalafkalı ...? oğlu Hasan Baba b. Osman ve Kalafkalı Müezzîn Mehmed Aka el-mehrü'l-müeccel sitte ve selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 11 M sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Osman Efendi, Hatibzâde Hâfız Seyyid Efendi, Sabit Efendi zâde ...? Efendi mahdumu Sâlim Efendi ve gayruhum.

228 (16b-11)

Molla Siyah mahallesinden ez-zevc ...? b. ...? Mehmed vekîluha Hasan b. Babuşçu Hasan, ez-zevcetü's-seyyib Ümm Gülsüm bt. Hekim Hacı Osman vekîluha Şakir Efendi b. ...? Mehmed, bi-şehâdeti Karakulakçioğlu Kâmil Ağa ve Ahmed b. ...? oğlu İsmail, el-mehrü'l-müeccel selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 18 M sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız, Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

229 (17a-1)

Saçlı Hoca mahallesinden, ez-zevc Berber Abdullah b. Mehmed vekîluha Kara Ağa b. Bekir, ez-zevcetü's-seyyib Emine bt. Molla Mahmud oğlu Memiş vekîluha ...? Karaoğlu Mehmed ...? bi-şehâdeti ...? oğlu Mahmud b. Mustafa ve Eskicioğlu Hasan b. Halil el-mehrü'l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 19 M sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

230 (17a-2)

Kavak Meydan mahallesinden, ez-zevc Falcızâde Osman b. Hasan vekîluha Hamuroğlu Hasan Efendi b. Mustafa, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Cedide bt. Mâkulzâde Hacı Mustafa Ağa vekîluha Dellal Saadeddin Mehmed, bi-şehâdeti Karaçenkaloğlu Osman b. Mehmed Şâkir ve Ali Efendi b. Abdullah el-mehrü'l-müeccel sittûn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 21 M sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Durmuş tâbi'-i hâkim Efendi ve gayruhum.

231 (17a-3)

Debbağhane mahallesinden, ez-zevc Mustafa b. Hacı Hasan vekîluhu Hacı Sûfî Mehmed b. Mustafa, ez-zevcetü's-seyyib Kadın bt. Abdullah vekîluha İsmail Ağa b. Hacı Mehmed, bi-şehâdeti Hacı Osman b. Salih ve Tefvîk Hâşim el-mehrü'l-müeccel sitte ve selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 21 M sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Berber Mikdad, Muhzır Mehmed ve gayruhum.

232 (17a-4)

İmaret mahallesinden, ez-zevc Raşid b. Şâkir Efendi vekîluhu Hacı Ali b. Veli oğlu İsmail, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Kadın bt. Kasım vekîluha Mehmed b. Duhancı Ali, bi-şehâdeti Abdülaziz b. Emir Mustafa oğlu İbrahim ve Süleyman b. Hasan el-mehrü'l-müeccel semânin elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 21 M sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Lüleçizâde Molla Mustafa ve gayruhû.

233 (17a-5)

Mağara mahallesinden, ez-zevc Kazzaz Mehmed Ağa'nın oğlu Mahmud vekîluhu Tâkatoğlu Mehmed b. Hüseyin, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Şerîfe bt. Sohumlu Topçuoğlu Hüseyin vekîluha ebuha, bi-şehâdeti Sandıkçı Mehmed b. Ahmed ve Mustafa b. Mehmed el-mehrü'l-müeccel sitte ve selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 21 M sene 59.

Ş. Muhzır Hasan, Muhzır Topçu Mehmed ve gayruhum.

234 (17a-6)

Tekye mahallesinden, ez-zevc İshak zâde Hacı Ahmed ...? oğlu Osman vekîluhu Hacı Mustafa b. Serhoşoğlu, ez-zevcetü's-seyyib Emine bt. Derviş Ali Koporan vekîluha Ahmed Ağa b. Aldıkışdızâde Osman Ağa bi-şehâdeti Vâlioğlu Memiş Ağa b. Hasan ve Ahmed b. Mustafa el-mehrü'l-müeccel isnâ ve erba'in elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 21 M sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Sânioğlu Ali, Durmuş tâbi'-i hâkim Efendi ve gayruhum.

235 (17a-7)

Kasım Ağa mahallesinden ez-zevc Berberoğlu Mustafa b. Ömer vekîluhu İskender oğlu İsmail b. Ömer, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Esmâ bt. Tekuroğlu Mehmed vekîluha Terzi Uzun Osman'ın oğlu Mustafa, bi-şehâdeti Bağçevancı Hüseyin b. Mehmed Ali ...? oğlu İbrahim b. Mustafa el-mehrû'l-müeccel erba' ve ısrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 22 M sene 59.

Ş. Evliyâ Efendi, Osman Efendi, Muhzır Mehmed ve gayruhum.

236 (17a-8)

Kasım Ağa mahallesinden ez-zevc Pîr b. Dervîş oğlu Mustafa Alemdâr vekîluhu Osman b. İshâk oğlu Hacı Ahmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Hacer Fâtîma bt. Kâmil oğlu Ahmed vekîluha Tufan b. Emirzâh oğlu Ömer, bi-şehâdeti Attar Molla Abdülvâhid b. Sâlih ve Mustafa b. Dervîş Süleyman el-mehrû'l-müeccel semâniyetu ve erba'in elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 25 M sene 59.

Ş. Osman Efendi, Zehiroğlu Hüseyin, Bakkal Molla Bilal ve gayruhum.

237 (17a-9)

...? karyesinden, ez-zevc Mehmed b. Hacı Hurşid el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü's-seyyibü'n-nasrânîye Sofya bt. Yane el-âkid bi-nefsihâ, el-mehrû'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 24 M sene 59.

Ş. Veliyüddin Efendi zâde Evliyâ Efendi, Molla Musa oğlu ...?, Keleşoğlu Osman, Dişlioğlu Ruşen, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

238 (17a-10)

Eksotha mahallesinden, ez-zevc Hacı Hasan oğlu Mustafa b. Ali vekîluhu İbrahim Reis b. Küçük Mehmed oğlu Musa, ez-zevcetü's-seyyib Mahbûbe bt. Tenbuoğlu? Mehmed vekîluha Kara Hasan oğlu Mehmed b. İsmail, bi-şehâdeti Hüseyin ehuhu zevcü'l-merkum ve İlgülü Mehmed Yazıcı b. Mustafa el-mehrû'l-müeccel erba' ve ısrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 26 M sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Durmuş Ağa tâbi'-i hâkim Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

239 (17a-11)

İmaret mahallesinden, ez-zevc Ali b. Sürmeneli Hasan vekîluhu Mezarcı Hüseyin b. Mustafa, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Hanife bt. Molla Ömer vekîluha Osman b. Türkmenoğlu Hasan, bi-şehâdeti Temel b. Pervaneli Süleyman ve Osman b. ...? oğlu Ali el-mehrû'l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 26 M sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Durmuş Ağa tâbi'-i hâkim Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

240 (17a-12)

Tekfur Çayırı mahallesinden, ez-zevc Osman b. Türkmenoğlu Yusuf vekîluhu Pîr Aka b. ...? Ali, ez-zevcetü's-seyyib Rüküş bt. Mehmed vekîluha Ahmed b. Vanlı Yusuf, bi-şehâdeti Nûri Ömer ve Süleyman b. Vanlı Hüseyin el-mehrû'l-müeccel sitte elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 27 M sene 59.

Ş. Durmuş Ağa tâbi'-i hâkim, Muhzır Hasan Ammi ve Muhzır Mehmed ve gayruhum.

241 (17a-13)

Aya Filibo mahallesinden, ez-zevc Mehmed b. Karakullakçı Ali vekîluhu Maltaşlıoğlu Ali b. Hasan, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Gülsüm? bt. Mehmed vekîluha ebuha merkum Mehmed b. İsmail, bi-şehâdeti Mehmed b. Yakub ve Arif b. Osman el-mehrû'l-müeccel sitte ve selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 26 M sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, mahalle-i mezbur muhtarı Mustafa Ağa, Sürmeneli Ahmed Ağa, Mahmud ...? oğlu ve gayruhum.

242 (17a-14)

Boztepe-i Zîr mahallesinden, ez-zevc Altmışdört Ali Aka b. Ahmed vekîluhu ehuhu Hüseyin b. merkum Ahmed, ez-zevcetü's-seyyib Emine bt. Memiş vekîluha ...? oğlu Mehmed b. Osman, bi-şehâdeti Mehmed Ali b. Pehlivan Ahmed ve İbrahim b. Kara İbrahim oğlu Arif el-mehrû'l-müeccel sitte ve elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 3 S sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Osman tâbi'-i hâkim Efendi, Muhzır Mehmed Aka, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

243 (17b-1)

Van kazâsından olup medine-i Trabzon mahallâtından Molla Siyah mahallesinde sâkin ez-zevc Mustafa b. Abdurrahman vekîluhu Kerim oğlu Mehmed Ağa b. Osman, ez-zevcetü's-seyyib Râbia bt. Mustafa vekîluha ...? oğlu Hacı Mustafa b. İsmail, bi-şehâdeti Haydar b. Sancakdaroğlu Mehmed ve Ali Molla oğlu Yusuf el-mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 4 S sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

244 (17b-2)

Tekfur Çayırı mahallesinden, ez-zevc Mehirman oğlu Osman b. Mustafa vekîluhu ehuhu Ahmed b. merkum Mustafa, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Fâtıma bt. ...? Mehmed vekîluha Veyis oğlu Mehmed b. Mustafa bi-şehâdeti Sac Osman oğlu Pîr b. Osman ve Musa Alemdâr oğlu Ali el-mehrü'l-müeccel selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 6 S sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

245 (17b-3)

Boztepe-i Bâlâ mahallesinden, ez-zevc ...? Abdullah'ın oğlu Hasan el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü's-seyyib Gülfem bt. Baluoğlu Hacı Osman vekîluha Remdanoğlu Ali b. Hasan, bi-şehâdeti Mahmud Efendi'nin oğlu Abdullah Efendi ve Hüseyin b. İsmail el-mehrü'l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 6 S sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Muhzır Hasan Ammi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

246 (17b-4)

Maçuka kazâsına tâbi' ...? karyesinden, ez-zevc Sakaoğlu Arif b. İbrahim vekîluhu Uzun Ali oğlu Terzi Hasan b. İbrahim, ez-zevcetü's-seyyib Güllü bt. Tarafçı Ahmed vekîluha Tufan'ın oğlu Mehmed Ruşen b. Ahmed, bi-şehâdeti Mollaoğlu Mustafa b. Mehmed ve Kara Ahmed oğlu Ahmed b. Osman el-mehrü'l-müeccel erba' ve ısrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrire fi 9 S sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Osman Efendi, Hâfız Hamidullah Efendi, Duhancı İbrahim oğlu Mehmed ve gayruhum.

247 (17b-5)

Polathane mahallesinden ...? mahallesinden ez-zevc İsmail b. ...? oğlu Mustafa vekîluhu ...? Tevfik Efendi Molla ...? b. Yusuf ez-zevcetü's-seyyib Esma bt. Abdullah vekîluha Şenc Ahmed b. Abdüsselim, bi-şehâdeti Mahmud b. İsmail [ve] Mehmed b. Karmerazoğlu Ahmed el-mehrü'l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 13 S sene 59.

Ş. ...? Mahmud Aka, Aksazoğlu Amiz, Muhzır Mehmed ve gayruhum.

248 (17b-6)

Faros mahallesinden, ez-zevc Hüseyin b. İmamoğlu İsmail vekîluhu Hâlim b. Ali Efendi, ez-zevcetü's-seyyib Fâtıma Kadın bt. Tosun Ağa'nın oğlu Ömer vekîluha Kara Mehmed Ağa b. Bekir, bi-şehâdeti Mehmed b. Yunus oğlu Ali ve Hasan b. ...? oğlu Mehmed el-mehrü'l-müeccel semâniyetu aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrire fi 15 S sene 59.

Ş. Hatibzâde Hâfız Efendi, Muhzır Hasan Ömer ve gayruhum.

249 (17b-7)

Kavak Meydan mahallesinden, ez-zevc Rüstem oğlu Mehmed b. İsmail vekîluhu ...? oğlu Yunus b. Hüseyin, ez-zevcetü's-seyyib Zeliha bt. Palıoğlu Hacı Osman vekîluha Remdanoğlu Ali b. Hasan, bi-şehâdeti ...? oğlu Hasan b. Selman ve Osman oğlu Mustafa b. Hüseyin el-mehrü'l-müeccel semâniye aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Osman tâbi'-i hâkim Efendi ve gayruhum.

250 (17b-8)

An asl Tirebolu kazâsından ez-zevc Bekir oğlu Ömer b. Abdullah vekîluhu ...? Feyzullah b. merkum Ömer, ez-zevcetü's-seyyib Fâtıma bt. İsmail vekîluha Serdar oğlu Hüseyin b. İbrahim, bi-şehâdeti Tirebolulu Hâfız Ömer Ağa b. Mustafa ve Tirebolulu Ömer Kapudan b. Memiş el-mehrü'l-müeccel erba' ve aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrire fi 17 S sene 59.

Ş. Velîyüddin Efendi zâde Evliyâ Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhû.

251 (17b-9)

Hoc Meşlos karyesinden, ez-zevc Molla Halil oğullarından Halil b. Ali vekîluhu Ali Osman b. Mehmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Havvâ bt. Mustafa vekîluha ...? Mehmed b. Mehmed, bi-şehâdeti Zazaneli Mehmed oğlu İsmail ve Kadioğlu Hasan b. Süleyman ve Özlü Osman Ağa'nın oğlu Hasan el-mehrû'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurreire fi 15 S sene 59.

Ş. Osman Efendi, Râsim Efendi, Muhzır Tuncı Mehmed ve gayruhum.

252 (17b-10)

Boztepe-i Bâlâ mahallesinden, ez-zevc Bapuşcu Hasan b. Abdullah vekîluhu Hacı Mehmed b. İbrahim, ez-zevcetü's-seyyib Fâtıma bt. Hamza oğlu Mehmed vekîluha Dellal Hüseyin b. Halil, bi-şehâdeti Terzi Tufan b. Duhancı Ali ...? oğlu Derviş Hasan b. İsmail el-mehrû'l-müeccel sitte elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurreire fi 22 S sene 59. Ş. Hatibzâde es-Seyyid Hâfız Ahmed Efendi, Muhzır Topçu Mehmed Aka ve gayruhum.

253 (17b-11)

Aya Filibo mahallesinden, ez-zevc Mustafa b. İsmail vekîluhu Ağvazoğlu Molla Mustafa b. Pîr, ez-zevcetü's-seyyib Fâtıma bt. Mehmed vekîluha Kara Osman oğlu Ali b. Osman Çavuş bi-şehâdeti ...? Mehmed b. Mustafa ve Süleyman b. Hüseyin el-mehrû'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurreire fi 23 S sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Durmuş Ağa tâbi'-i hâkim Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

254 (17b-12)

Aya Filibo mahallesinden, ez-zevc Hasan b. Barutçu İbrahim vekîluhu Oğuz zâde Molla Mustafa b. Pîr Ağa, ez-zevcetü's-seyyib Hatice bt. Hasan vekîluha ...? Mehmed Aka b. Mustafa, bi-şehâdeti Kara Osman oğlu Ali b. Osman Çavuş ve Süleyman b. Hüseyin el-mehrû'l-müeccel sitte elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurreire fi 23 S sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Durmuş Ağa tâbi'-i hâkim Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

255 (17b-13)

...? memuru Mustafa Ağa'nın etbâ'ından ez-zevc İbrahim Ağa b. Abdullah vekîluhu Trabzon ...? Temel Efendi b. Mehmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Mahbûbe bt. İbrahim vekîluha Nasuh b. Mehmed, bi-şehâdeti Dürzi Hacı zâde Hâfız Mustafa b. Hacı Molla Mehmed ve Kadızâde Hüseyin Aka b. İbrahim el-mehrû'l-müeccel sitte ve selâsin elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 23 S sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Hatibzâde Seyyid Efendi, ...? Alemdâr zâde Haşmet Efendi, Kurtoğlu Mustafa Molla ve gayruhum.

256 (17b-14)

Hoca Halil mahallesinden, ez-zevc Kuzatlıoğlu Hasan b. Süleyman vekîluhu Musacioğlu Salih b. Ali, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Fâtıma bt. Beşikçi Pîr vekîluha İmamoğlu Hüseyin b. İsmail, bi-şehâdeti Ali Efendi'nin oğlu ...? Hâlim ve karındaşı Sâlih ebna-yı Mehmed, el-mehrû'l-müeccel semâniye aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Ş. Veli Efendi zâde Osman Efendi, Hatibzâde Seyyid Hâfız ve gayruhum.

257 (18a-1)

Boztepe-i Zîr mahallesinden, ez-zevc Uzun Ahmed'in oğlu Hasan b. Ahmed vekîluhu ...? b. Mehmed Alemdâr, ez-zevcetü's-seyyib Kadın bt. Ali vekîluha Hüseyin Aranbot b. Halil, bi-şehâdeti Ahmed b. İbrahim ve Hüseyin b. İsmail el-mehrû'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 23 S sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Dervişoğlu Halil'in oğlu Hüseyin, Durmuş Ağa tâbi'-i hâkim Efendi ve gayruhum.

258 (18a-2)

Yeni Cum'a mahallesinden, ez-zevc Hurşid b. Abdullah vekîluhu ...başı? Azîz Ağa, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Emine bt. Manav Temel vekîluha Uzun Ali oğlu İsmail b. İbrahim, bi-şehâdeti Mikdad ve Hâkim Halil oğlu Emin Ağa el-mehrû'l-müeccel erba' ve aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 25 S sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Durmuş tâbi'-i hâkim Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

259 (18a-3)

Kendinyar'dan, ez-zevc Musa oğlu Mehmed b. Mustafa vekîluhu ebûhu merkum Mustafa ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa ...? bt. İslâmoğlu Mehmed vekîluha mahalle-i merkume imamı Mustafa Efendi, bi-şehâdeti Solakzâde Hurşid Beğ ve Ali Bölükbaşı el-mehrû'l-müeccel erba'tu ve ısrın elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 5 RA sene 59.

Ş. Osman Efendi, Seyyid Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

260 (18a-4)

An asl Livane kazâsından olup Subaşı ...? ile meşhur ez-zevc Ahmed b. Mehmed vekîluhu Dürzi Hasan b. Uzun Ali oğlu İbrahim, ez-zevcetü's-seyyib Âişe bt. ...? oğlu Osman vekîluha Mustafa b. Ali, bi-şehâdeti Hâlil oğlu Mehmed b. İbrahim ve Hasan b. Mahmud el-mehrû'l-müeccel erba' ve ısrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 7 RA sene 59.

Ş. Said Efendi, Osman Efendi, Seyyid Efendi, Muhzır Hasan ve gayruhum.

261 (18a-5)

An asl Van ahlatından olu[p] medine-i Trabzon'da müsafereten sâkin olan ez-zevc Sefir Çavuş oğlu Esad b. İsmail vekîluhu Karahanoğlu Hüseyin b. Halid, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Gevher bt. Yakub oğlu Halid vekîluha Ebsemendoğlu Ali b. Halil, bi-şehâdeti Kaba Hüseyin oğlu İbrahim b. Hüseyin ve Gazioğlu Resul b. Osman el-mehrû'l-müeccel sitte elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 9 RA sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

262 (18a-6)

An asl Van ahlatından olup medine-i Trabzon'da müsafereten sâkin olan ez-zevc Sefir Çavuş oğlu İsmail b. Yusuf vekîluhu Karahanoğlu Hüseyin b. Halid, ez-zevcetü's-seyyib Elif bt. Yakub oğlu ...? vekîluha ...? oğlu Ali b. Halil, bi-şehâdeti Kaba Hüseyin oğlu İbrahim b. Hüseyin ve Gazioğlu Resul b. Osman el-mehrû'l-müeccel selâse elf meblağ: Râyic fi'l-vakt.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

263 (18a-7)

Muhyiddin mahallesinden ez-zevc ...? karındaşı Hüseyin b. Salih vekîluhu Hocaoğlu Ahmed b. Hasan, ez-zevcetü's-seyyib Mahcub bt. Ömer ...? vekîluha Mollaoğlu Yaman Efendi b. Mehmed bi-şehâdeti Emir Çavuş b. Ahmed ve ...? Hasan Ammi b. Mustafa el-mehrü'l-müeccel semâniye aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 9 RA sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız, Durmuş tâbi'-i hâkim Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

264 (18a-8)

An asl Çerkez tarafından olup sâbık merhum Ahmed Paşa hazretlerinin harem kethüdası ez-zevc Hasan Ağa b. Abdullah vekîluhu Behrem Ağa b. Hâşim, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa ...? bt. Abdullah vekîluha Hacı Veli Ağa b. Mustafa, bi-şehâdeti Hurşid Ağa b. Hâşim ve Mehmed Emin b. Halil el-mehrü'l-müeccel sitte ve selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 11 RA sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Bekir Ağa tâbi'-i hâkim Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

265 (18a-9)

Sürmene kazâsından ez-zevc ...? Ahmed oğlu Mahmud b. Süleyman vekîluhu ehuhu Molla ...? b. Süleyman, ez-zevcetü's-seyyib Emine bt. Ömer vekîluha Ahmed Reis b. Kara Ahmed oğlu Mustafa, bi-şehâdeti Efendi oğulları Mehmed ve Mustafa ebna-yı Ali el-mehrü'l-müeccel sitte ve selâsîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 11 RA sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhû.

266 (18a-10)

Saçlı Hoca mahallesinden, ez-zevc İbrahim b. Hasan el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü's-seyyib Fâtıma bt. Celâlioğlu Yusuf vekîluha Ali b. Sâdullah, bi-şehâdeti Mehmed b. Hâlid ve karındaşı Ahmed b. merhum Yusuf el-mehrü'l-müeccel erba' ve ısrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 15 RA sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Bekir tâbi'-i hâkim Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

267 (18a-11)

İmaret mahallesinden, ez-zevc ...? Hacı İsmail'in yeğeni Ömer b. İbiş vekîluhu Hamuroğlu Hasan Efendi, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Zehra bt. Serdar oğlu Mehmed Yazıcı vekîluha Kazzaz Hacı Ahmed Ağa b. Uzun Mehmed, bi-şehâdeti Oflluğlu Hâlim Yazıcı b. Osman Efendi ve Hüseyin Efendi b. Mahmud el-mehrû'l-müeccel semâniyetu ve erba'in âlâf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 17 RA sene 59.

Ş. Osman Efendi, Said Efendi, Muhzır Mehmed ve gayruhum.

268 (18a-12)

...? ez-zevc ...? Şerîf Ağa b. Mustafa vekîluhu kethüda-yı hazret-i ...? Yusuf Ağa b. ...? ez-zevcetü's-seyyib Naile bt. Hacı ...? oğlu Yusuf Ağa vekîluha ...? Mustafa Ağa b. Hacı, bi-şehâdeti Araboğlu Mustafa Ağa b. Süleyman ve Molla İsmail b. Mehmed el-mehrû'l-müeccel sitte ve selâsin âlâf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi [...] RA sene 59.

Ş. Tüccaroğlu Ali Ağa, ...? Mustafa Efendi, Dede Ağa, Ali Molla

269 (18b-1)

Cami-i Kebîrden, ez-zevc Hacı Habib oğlu Habib b. Mehmed Efendi vekîluhu Çeribaşı Mustafa b. Osman, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Fâtıma bt. İbrahim vekîluha ...? oğlu Mehmed b. Salih, bi-şehâdeti Dükkancı İbrahim Aka b. Mehmed ve Seyfî b. Hacı Habib oğlu Ali Efendi el-mehrû'l-müeccel erba' ve ısrın âlâf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 17 RA sene 59.

Ş. Seyyid Efendi, Osman Efendi, Said Hâfız, Rasim Efendi ve gayruhum.

270 (18b-2)

~~Akçâbad kazâsına tâbi~~ Aya Sofya mahallesinden ez-zevc ...? oğlu Ali b. Mehmed vekîluhu Kuloğlu Ömer b. Osman, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Âişe bt. Çekeroğlu Arif vekîluha Degirmenci Osman b. Ahmed ve bi-şehâdeti Mahmud oğlu Ali b. Ömer ve Emşiroğlu Mehmed b. Osman el-mehrû'l-müeccel tis'a elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 18 RA sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Efendi, Çeribaşı Mustafa Ağa, Kâmil zâde Kâmil Efendi ve gayruhum.

271 (18b-3)

Akçaâbad kazâsına tâbi' İline karyesinden, ez-zevc Çekeroğlu Arif b. Ali vekîluhu Degirmencioğlu Osman b. Ahmed, ez-zevcetü's-seyyib Fâtıma bt. Mehmed vekîluha Kuloğlu Ömer b. Osman, bi-şehâdeti Mahmud oğlu Ali b. Ömer ve Emşiroğlu Mehmed b. Osman el-mehrü'l-müeccel seb' elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 18 RA sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Efendi, Kâmil zâde Kâmil Efendi, Çeribaşı Mustafa Ağa ve gayruhum.

272 (18b-4)

Faros mahallesinden, ez-zevc Halil Reis b. Osman vekîluhu Sandalcıoğlu İzzet b. Hüseyin, ez-zevcetü's-seyyib Zeliha bt. Mehmed vekîluha Salih ...? Aka Hüseyin bi-şehâdeti Hacı Tosunun oğlu ...? b. Mehmed ve Hacı oğlu Ali b. Mustafa el-mehrü'l-müeccel erba'atu ve ısrın elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 19 RA sene 59.

Ş. Osman Efendi, Said Efendi, Muhzır Mehmed ve gayruhum.

273 (18b-5)

Boztepe mahallesinden, ez-zevc Osman Onbaşı b. Şeyh İbrahim vekîluhu Ağacık Mehmed b. Mehmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Mâhiye bt. Saklıoğlu? Kara Mehmed vekîluha Kulaksızioğlu Hasan b. Mustafa, bi-şehâdeti ...? Hasan b. Mahmud ve Arab Hüseyin b. Halil el-mehrü'l-müeccel sitte ve selâsin âlâf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 19 RA sene 59.

Ş. Said Efendi, Osman Efendi, Muhzır Mehmed ve gayruhum.

274 (18b-6)

Faros mahallesinden, ez-zevc Çakılcıoğlu Mustafa b. Abdullah vekîluhu ...? Mehmed Aka b. Süleyman, ez-zevcetü's-seyyib Âişe bt. Osman vekîluha Arab Hacı Osman'ın oğlu Ali Çavuş, bi-şehâde[ti] ...? Osman Reis oğlu Hüseyin ve Azaklıoğlu Hasan b. Mustafa el-mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 28 RA sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Muhzır Mehmed Aka.

275 (18b-7)³⁰⁷

276 (18b-8)

İskender Paşa mahallesinden, ez-zevc Mehmed Yazıcı b. Çakmacı Salih vekîluhu Kundakçı Molla Hüseyin b. Mahmud, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Zeliha bt. Molla Tosun oğlu Ali vekîluha Hocaoglu Mehmed b. Ali Aka, bi-şehâdeti mahalle-i mezbur muhtar-ı sânisî Molla Mehmed b. Hasan [ve] Hüseyin b. Tosun oğlu Mustafa el-mehrû'l-müeccel semâniyetu ve erba'in elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 25 RA sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, biraderi Osman Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

277 (18b-9)

Kalafka karyesinden, ez-zevc Ali b. Selim oğlu Mahmud vekîluhu Selim oğlu Mustafa b. Ali, ez-zevcetü's-sâbi'yye Hatice bt. Koçoğlu Ahmed veliyyuha mücbiriha ammisi oğlu Hasan b. Koçoğlu Mahmud, bi-şehâdeti Enes oğlu Mustafa b. Hasan ve İbrahim b. Evcioğlu Hüseyin el-mehrû'l-müeccel semâniye aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

278 (18b-10)

Kumra karyesinden, ez-zevc sabî İbrahim b. Hasan b. Koçoğlu Mahmud vekîluhu veliyyuhu ebuhu, ez-zevcetü's-sâbi'yye Mahbûbe bt. Koçoğlu Ahmed vekîluha veliyyuha mücbiriha ammisi oğlu Hasan b. Koçoğlu Mahmud, bi-şehâdeti Ateşoğlu Mustafa b. Hasan ve İbrahim b. Evcioğlu Hüseyin el-mehrû'l-müeccel semâniye aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt.

³⁰⁷ Bu kaydın üstü tamamen çizilidir.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Hatibzâde Seyyid Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

279 (18b-11)

Kumra karyesinden, ez-zevc Kadioğlu Kâmil b. Ömer el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü's-seyyib Emine bt. Mustafa Reis oğlu Mustafa vekîluha Muzıroğlu Osman b. Hasan, bi-şehâdeti Muzıroğlu Ömer b. merkum Hasan ve Mustafa Reis oğlu Osman b. Mustafa el-mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 22 RA sene 59.

Ş. Hatibzâde Hâfız Seyyid Efendi, Durmuş tâbi'-i hâkim Efendi, Osman tâbi'-i hâkim Efendi ve gayruhum.

280 (19a-1)

Digene karyesinden, ez-zevc Ahmed b. Tevridoğlu Tahir el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa [...] bt. Tevridoğlu Hasan el-âkide bi-nefsihâ, el-mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi ...? sene 59.

Ş. Uzunoglu Mehmed, ...? oğlu Hasan, ...? oğlu Süleyman, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

281 (19a-2)

An asl Muş kazâsından olup medine-i Trabzon'da müsafereten sâkin ez-zevc Genç Ağa oğlu Hüseyin vekîluha Koçağaoğlu Selim b. Mahmud, ez-zevcetü's-seyyib Kadın bt. Kasab Molla vekîluha Uzun Osman'ın oğlu İbrahim, bi-şehâdeti Türkmenoğlu Osman b. Hasan ve İsmail b. Süleyman el-mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 29 RA sene 59.

Ş. Hatibzâde Hâfız Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

282 (19a-3)

An asl Sürmeneden hâlâ Tekye mahallesinden ez-zevc ...? b. ...? oğlu Hasan Ağa vekîluha Sürmeneli Hacı Ali b. Hacı Memiş, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Hoc Meşlos'dan Esmâ bt. Sûfioğlu Ali Ağa vekîluha ehuha Hasan, bi-şehâdeti Hamza oğlu Mehmed ve Kadioğlu Hasan el-mehrü'l-müeccel sittun elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 5 R sene 59.

Ş. ...? zâde ...? Ağa, İplikçi Osman, Kandeoğlu Mehmed, Ahmed Saka'nın torunu, ...? ve gayruhum.

283 (19a-4)

...? kazâsında ...? karyesinden ez-zevc Agiz oğlu Mahmud b. Mustafa el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü's-seyyib Fâtıma bt. Çarşambalı Kara Mustafa Ali el-âkidetu bi-nefsihâ, bi-şehâdeti Gün Ali zâde Ali Efendi ve Timurcuzâde İbrahim Efendi el-mehrü'l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 7 R sene 59.

Ş. ...? Salih Efendi, ...? zâde İbrahim, Hacı Derviş oğlu Mustafa Efendi ve gayruhum.

284 (19a-5)

Hoca Halil mahallesinden ez-zevc Salih b. Çivitçi Mehmed vekîluhu Hasan b. Dervişoğlu Mahmud, ez-zevcetü's-seyyib Hûri bt. Günci Hüseyin vekîluha Osman b. Kâtiboğlu Mustafa, bi-şehâdeti Mehmed b. Günci Hacı Ali ve İbrahim b. Kürtoğlu Hüseyin el-mehrü'l-müeccel erba' ve ısrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 9 R sene 59. Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Hasan Efendi, Tufan b. Hacı Ali, Muhzır Mehmed ve gayruhum.

285 (19a-6)

An asl Gümüşhane kazâsından olup el'ân Trabzon'da Debbağhane mahallesinde sâkin ez-zevc Ahmed b. ...? oğlu Osman vekîluhu ...? Durmuş Ağa b. Ahmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Fâtıma bt. Mustafa vekîluha Mehmed Yazıcı Hacı Ali, bi-şehâdeti Tufan b. Hacı Ali ve İbrahim b. Kürtoğlu Hüseyin el-mehrü'l-müeccel erba' ve ısrîn elf meblağ: Râyic fi'l-vakt fi 9 R sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Muhzır Hasan Ammi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

286 (19a-7)

Faros mahallesinden, ez-zevc Mehmed b. Mahmud oğlu Hasan vekîluhu mahalle-i mezbur muhtarı Mehmed b. Süleyman, ez-zevcetü's-seyyib Emine bt. Ömer vekîluha Emin Mahmud oğlu Hasan, bi-şehâdeti Hüseyin b. ...? Mehmed ve Mehmed b. Yakub el-mehrü'l-müeccel sitte elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 9 R sene 59.

Ş. Veli Efendi zâdeler, Evliyâ Efendi, Osman Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

287 (19a-8)

Muhyiddin mahallesi sâkinlerinden, ez-zevc Feyzi oğlu Yusuf b. Osman vekîluhu muhtar ...? b. Mehmed, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Havva bt. Hasan vekîluha Mehmed Efendi b. Hacı Şâkir, bi-şehâdeti Maçuka a'yânı Hurşid Ağa'nın teb'asından İbrahim Ağa b. Abdullah ve Barutçuoğlu Mehmed b. ...? el-mehrû'l-müeccel semânin aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Hurrîre fi 9 R sene 59.

Ş. Osman Efendi, Rasim Efendi, Muhzır Topçu Mehmed ve gayruhum.

288 (19a-9)

Aya Filibo mahallesinden, ez-zevc Kurgancioğlu Emin b. İbrahim vekîluhu ...? Molla Yakub b. Hüseyin, ez-zevcetü's-seyyib Mahbûbe bt. Vağatoğlu Mustafa vekîluha Kara Emin'in oğlu Pîr b. Emin, bi-şehâdeti Cezimcioğlu Murad b. Mehmed ve Mollaoğlu Hüseyin b. Mustafa el-mehrû'l-müeccel semâniye aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 9 R sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

289 (19a-10)

Kendinyar mahallesinden, ez-zevc Dervişoğlu Hasan b. Mehmed el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü's-seyyib Hâfize bt. Kâmil oğlu Mehmed el-âkide bi-nefsihâ, el-mehrû'l-müeccel sitte elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 12 R sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız, Ma'kul zâde Hasan ve gayruhum.

290 (19a-11)

Debbağhane mahallesinden, ez-zevc Musacioğlu Seyyid Mehmed b. Salih vekîluhu Karatlıoğlu Hasan b. Süleyman, ez-zevcetü'l-bikrû'l-bâliğa Âişe bt. Güsi? oğlu Derviş Mehmed vekîluha Cucu? Ahmed b. İsmail, bi-şehâdeti Bektaşoğlu Ömer b. Mustafa ve Karagözoğlu Mustafa b. Hasan el-mehrû'l-müeccel semâniye aşer elf meblağ: Râyic fi'l-vakt. Fi 12 RA sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız, Durmuş tâbi‘-i hâkim Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

291 (19a-12)

...? mahallesinden, ez-zevc Hamid b. Kundakçı Molla Mehmed vekîluhu Dursun Hacı zâde Hâfız Mustafa b. Mehmed Efendi, ez-zevcetü‘l-bikrû‘l-bâliğa Fâtıma bt. Barutçuzâde Rûşen Ağa vekîluha Mahmud Molla Zam Ağa b. Dalı Pîr Ağa, bi-şehâdeti Ahmed b. Süleyman ve Ömer b. Hâkimoğlu Ali el-mehrû‘l-müeccel sitte ve selâsîn elf meblağ: Râyic fi‘l-vakt. Fi 15 R sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Durmuş tâbi‘-i hâkim Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

292 (19a-13)

Muhyiddin mahallesinden, Satırzâde atûfetlü Abdülhâlim Beğ Efendi‘nin etbâ‘ından ez-zevc Osman b. Abdullah el-âkid bi-nefsihî, ez-zevcetü‘l-bikrû‘l-bâliğa Ümm Gülsüm bt. Bapuşçu Hasan Usta vekîluha müteveffâ Memiş Paşa hazretlerinin harem kethüdası Hacı Veli Ağa b. Mustafa Ağa, bi-şehâdeti Durmuş Ağa b. Ahmed ve Mehmed b. Ca‘fer oğlu Hüseyin el-mehrû‘l-müeccel sitte ve selâsîn elf meblağ: Râyic fi‘l-vakt. Hurrîre fi 15 R sene 59.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Rasim Efendi, Hüseyin tâbi‘-i Said Efendi ve gayruhum.

293 (19a-14)

Tekfur Çayırı mahallesinden, ez-zevc Bozoğlu Rûşen b. Ali vekîluhu Nohudoğlu Topçu Mustafa b. Mehmed, ez-zevcetü‘l-bikrû‘l-bâliğa Hatice bt. Kebabçı Mustafa vekîluha Tütüncüoğlu Mehmed b. Ali, bi-şehâdeti Musa oğlu Ali b. Süleyman ve ...? oğlu Ömer b. Osman el-mehrû‘l-müeccel isnâaşer elf meblağ: Râyic fi‘l-vakt. Fi 14 R sene 59.

Ş. Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

298 (24b-4)

Medine-i Trabzon'a muzâfe Yomura nâhiyesi kurâlarından Suna karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Nani oğlu Hüseyin b. İsmail nâm müteveffânın sulbîyye sagîre kızları Rukiye ve Fâtıma ve sulbî sagîr oğlu İsmail ve Hasan nâm sıgara babaları müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mâl-ı mevrûslarını hıfz ve umûrlarını rû'yete savb şer'î enverden bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûfe istikamet ile mevsûfe her vechile vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler ihbârıyla lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîrûn-ı merkumûnun vâlideleri işbu bâ'isü'l-kitab Cemile bt. Hüseyin nâm hatun sıgar-ı merkumenin mâl-ı mevrûslarını hıfz ve umûrlarını rû'yete kibel-i şer'î hatîrden vasiyye nasb ve ta'yin olup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyeti kabûl ve hidmet-i lâzımesin kemâ-yenbağî edaya ta'ahhüd ve iltizam etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i Recebi'l-ferd li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Said Efendi, Osman Efendi, Nani oğlu Ali ve gayruhum.

300 (25a-1)

Medine-i Trabzon mahallâtından İskender Paşa mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Ömer Yazıcı b. Hacı Hasan nâm müteveffânın sulbîyye sagîre kızı Âişe ve sulbî sagîr oğulları Hasan ve Hüseyin ve İsmail'in ve İbrahim nâm sagîrûna babaları müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mâl-ı mevrûslarını ve umûrlarını rû'yete vasîleri olmayıp savb-ı şer'den bir vasî nasb ve ta'yin olunması lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûf istikamet ile mevsûf her vechile vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler haber vermeleriyle lede's-ş-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîrûn-ı merkumûnun li ebeveyn ammisî işbu bâ'isü'l-kitab Hube? ve ol havalide bulunan Hâfız Ali nâm kimesneyi sagîrûn-ı merkumûnun mâl-ı mevrûslarını hıfz ve tesviye-i umûrlarına taraf-ı şer'den vasî nasb ve ta'yin olundukda vesâyet-i mezbure kabûlüne mevkuf işbu nemîka-ı âlî mâ hüve'l-hakika ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' min şehr-i Recebi'l-ferd li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Osman Reis torunu Hüseyin, Kâmil Reis, Ali ve gayruhum.

Medine-i Trabzon mahallâtından Faros mahallesi sâkinlerinden Osman oğlu Ali nâm kimesnenin zevcesi Esmâ bt. Çolakoğlu Salih nâm hatun zâtı ba'de't-târifi's-şer'î tarafından de'âvî-i âti'l-beyâna ve lede'l-hace sulh ve ibrâya vekîl-i müseccel-i şer'îsi merkum Ali meclis-i şer'-i şerîf-i lâzimu't teşrif'de Suana? karyesinden Uzunçolakoğlu işbu bâ'isü'l-kitab Ömer b. Mehmed nâm kimesne tarafından kezâlik vekîl-i müseccel-i şer'îsi karye-i mezbureden Sakaoğlu Şâkir b. Mehmed nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edip müvekkilem merkumenin babası merkum Salih müvekkil-i merkum Ömer ile li-ebeveyn er karındaşlar olup babaları müteveffâ Mehmed nâm kimesneden bi'l-irsi's-şer'î merkumâna ale'l-iştirâki's-seviy intikal eden karye-i mezkûrede kâin etraf-ı erba'ası tarîk-i âmm ile mahdud iki fevkânî oda ve bir sofa ve bir tahtânî aşhâne ve bir serander ve bir fırın ve bir harman yeri havlu ve eşcar-ı müsmire ile ...? bir mikdar bağçeyi muhtevî bir bab mülk menzilin nısfı müvekkilemin babası müteveffâ-yı merkum Salih bi'l-intikal Salih'in dahi vefâtı mülâbesesi hissesi müvekkilemle kız karındaşı Hava ve vâlideleri Emine nâm vereseye intikalen zabtları icab ederken [...] merkum Ömer fuzûlen tamamını zabt etmeğin suâl olunup mucib-i şer'îsi icra olunmak bi'l-vekâle matlubumdur dedikde gıbbe's-suâl vekîl-i merkum Şâkir cevabında vekîl-i merkum Ali'nin cemî'-i takrîrini ikrâr ve i'tirâf edip ancak merkum Salih medyunen vefât ve menzil-i mezkûrdan gayri, nukûd ve urûz ve sâireden nesnesi olmadığı mülâbesesi kebîre kızı merkume Hava ve vâlideleri merkume Emine dahi merkume Esmâ'ya vesâyeten ve kendiye asâleten nısf-ı hisse-i mezkûreyi beş yüz elli guraşa tarihten on üç sene akdem bey' ve düyûn-ı müsbetesine verdi deyu ref'ini vekîl-i merkum Ali gıbbe'l-inkâr râfi'-i merkumdan ref'-i meşrûhasını mübeyyine beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyine sadedinde iken beynlerine muslihûn tavassutuyla yüz yetmiş guraşa müvekkile-i merkume Esmâ'ya vermek üzere inşâ-yı akd-i sulh olunup bedel-i sulh-ı mezburu vekîl-i merkum Ali tamâmen huzûr-ı şer'de ahz u kabz birle husus-ı mezbura müteallika âmm-i de'âvî ve mutâlebattan müvekkil-i merkum Ömer'in zimmetini ibrâ-i âmm ile ibrâ ve ıskat edip vekîl-i merkum Şâkir ibrâ-i mezburu kabûl eylediği mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' min şehr-i Cumâdelâhir li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf. Ş. Baltaoğlu Mehmed, Gemicioğlu Hasan, Baltaoğlu Ali, ...? oğlu Beşir, ...? oğlu Kâmil, Dunkaloğlu Mustafa ve gayruhum.

304 (25b-1)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, medine-i Trabzon muzâfatından Yomura nâhiyesi kurâsından Dikne karyesi sâkinlerinden Siralioğlu Durmuş b. Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer' de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği tahminen on iki yaşında Ali nâm sagîrin veliyy-i mücbiri babası Ofluoğlu İsmail b. Mehmed nâm kimesne ile Foş karyesinden Hoca'nın oğlu Ahmed b. İsmail nâm kimesne mahzarlarında lede'l-murâfa'a altı gün mukaddem yevm-i Cumartesi işbu sagîr Ali kendi hanemden tahminen on üç yaşında sagîr oğlum Mehmed'i balık tutalım diyerek alıp merkum Ahmed'in yanına götürüp ikisi ma'an oğlum merkumu suya basıp boğmalarıyla suâl olunup mucib-i şer'isi icra olunmak matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-su'al ve'l-inkâr müdde'î-i merkumdan beyyine taleb olundukda ityan-ı beyyineden izhâr-ı acz birle tahlife tâlib olmağın sagîr-i merkum Ali'ye bülûğuna kadar yemin teveccüh etmeyip merkum Ahmed sagîr-i merkum Mehmed'i suya ilka etmeyip ve bu Mehmed ...? half billahi'l-aliyyi'l-ala etmeğın müdde'î-i merkum Durmuş bilâ-beyyine mu'ârazadan men' ile ilzâm olunduğu bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı asafanelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi'l-âşir min şehr-i Recebi'l-ferd li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

305 (25b-2)

Medine-i Trabzon'a muzâfe Yomura nâhiyesi karyelerinden Misune karyesi sâkinelerinden Âişe bt. Durmuş nâm hatun zâtı ba'de't-târif-i's-şer'î meclis-i şer'-i şerîf-i lâzimü't-teşrîfde karye-i mezkûre sâkinlerinden ögey babası Hasan b. Osman nâm kimesne mahzarında lede'l-murâfa'a üzerine dâvâ ve takrîr-i kelâm edip babam müteveffâ-yı merkumdan müntakıl karye-i mezkûrede kâin bir taraftan merkum Hasan ve bir taraftan Hacıoğlu ve bir taraftan Uzun Mehmed oğlu ve taraf-ı râbi'i ...? zâde kerimesi mülkleriyle mahdud ve mümtaz bir kıt'a fındık bağçesi ile ...? menzil ve on aded üzüm eşcarı ve bir çift öküz ve sâire eşcar-ı müsmiremi ben sagîre olduğum halde ve vasiyyem olan vâlidem müteveffiye Leyla nâm hatun tarihten üç mah mukaddem noksân-ı fâhiş ile yedi yüz elli guruşa merkum Hasan'a bey' etmiş olmağla el-yevm bâliğa olduğumdan emlâk-ı mezburenin istirdâdı matlubumdur dedikde

gıbbe's-suâl merkurum cevabında emlâk-ı mezburenin semen-i misli ancak yedi yüz elli gurus olup ziyade değeri olmadığından semen-i mezkûra vasiyye-i merkurumeden iştirâ eyledim deyu def' sadedinde oldu ise de lede'l-istiftâ vasiyye, menkulat-ı sagîri mutallaka-i zevcine bey'î câiz olmadığı cihetle sâlifü'z-zikr emlâk-ı mezkûreden keff-i yed ve merkume Âişe'ye teslime merkurum Hasan'a tenbih ile ilzâm olduğunu mübeyyin işbu hüccet-i şer'îyye ketb ve imlâ ve merkurum[e] Âişe yedine i'ta olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min şehr-i Recebi'l-ferd li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

306 (25b-3)

Medine-i Trabzon mahallâtından Pazar Kapısı mahallesi sâkinlerinden işbu bâ'isü'l-kitab ...? Hasan Tatar b. Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrifde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm edip bundan akdem fevt olan Tarakçı Ahmed Usta nâm müteveffânın firaşından hâsıl ve hâlâ zevcem Zeliha bt. [boş] nâm hatundan mütevellid bi hakkı't-terbiye mücerred terbiyemde olan rebiblerim Abdullah ve Mehmed nâm sagîran nafaka ve kisve-bahaya eşedd-i ihtiyaç ile muhtaçlar olmalarıyla savb-ı şer'den kadr-i ma'rûf nafaka ve takdir ve yedime bir kıt'a hüccet-i şer'îyye i'ta olunması matlubumdur dedikde fi'l-hakîka sagîran-ı merkurumânın nafaka ve kisve-baha ve sair levâzım-ı zarûriyeleriçün yevmi otuz para ancak kifâyet edeceği zeyl-i vesîkada mastûrû'l-esâmi kimesneler haber vermeleriyle hâkim-i muvakkî'-i sadr-ı kitâb tûbâ-leh ve hüsnü me'âb Efendi hazretleri dahi sagîran-ı merkuruman için yevmi otuz para nafaka farz ve takdir buyurup meblağ-ı mefruz-ı mezkûru harc u sarfa ve hîn-i zarurette [V. 26a] istidâne ve lede'z-zafer alâ men lehû hakkı'r-rücû'a rücû'a izin birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis aşer min şehr-i Recebi'l-ferd li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Osman Efendi, Evliyâ Veli Efendi, Muhzır Mehmed, Muhzır Hasan ve gayruhum.

308 (26a-1)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, Akçaâbad kazâsı kurâsından Karlık karyesi sâkinelerinden Lâle bt. Kara Ali oğlu Ahmed nâm zâtı ba'de't-târif-i ş-şer'î, kethüda-yı ...? ikamet buyurdıkları odada mün'akid meclis-i şer'de ta'yin

buyurulan mübâşir ma‘rifetiyle ihzâr ettirdiği karye-i merkumeden zevc ...? Hüseyin b. Bulut Mehmed nâm kimesne mahzarında lede’l-murâfa‘a zevcim merkum ile beynimizde hüsn-i zindegânemiz olmayıp zimmetinde mütekarrir ve ma‘kudûn-aleyh olan yirmi dokuz bin akça mehr-i müeccelimden fâriğa ve iddet nafaka ve me‘ûnet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere hul’a tâlibeyim dedikde merkum Ahmed dahi ber minval-i meşrûh merkumeyi hul’ ve tatlık edip fîmâ ba’d zevciyete ve sair hukuka müteallika âmm-i de’âvî ve mûtalebâtıdan ehadühümâ âharın zimmetini kabûlü hâvî ibrâ-i âmm-ı kâtı‘u’n-nizâ’la ibrâ ve ıskat eyledikleri bi’l-iltimas huzûr-ı lamiü’n-nûr-ı hidîvânelerine i‘lâm olundu. Bâkîyü’l-emr li-men lehu’l-emr. Fi’l-yevmi’s-sâlis aşer min şehr-i Recebi’l-ferd li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. ...? muhtarı İsmail, Sandıkçı Mustafa, ...? Memiş oğlu Emin ve gayruhum.

315 (27a-2)

Ma‘ruz-ı abd-i dâ’i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, Çarşamba sâkinlerinden olup bundan akdem vefât eden Yusuf Efendi b. Abdullah nâm müteveffânın sulbîyye sagîre kızı Gülfem nâm sagîrenin nafaka ve kisve-bahasıyçün taraf-ı şer‘den takdir olunan yevmi doksan para nafaka-i mukadderesini sagîre-i merkumenin hisse-i irsiyesine vâzı‘u’l-yed olan vasiyy-i mansûbdan tahsil ve hacr ve terbiyesinde olup infak ve iksâ eden daire-i mekâr-ı mefahir ağavatından Abdülfettah Ağa kullarına teslimi iktiza eylediği bi’l-iltimas huzûr-ı lamiü’n-nûr-ı hidîvânelerine i‘lâm olundu. Bâkîyü’l-emr li-men lehu’l-emr. Fi’l-yevmi’s-sâdis aşer min şehr-i Recebi’l-ferd li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

316 (27a-3)

Daire-i makarr-ı mefahire-i hazret-i asafiden Abdülfettah Ağa b. Ömer Ağa nâm kimesne meclis-i şer‘de takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i merâm edip hâlâ hanemde sâkine kayınvâlidem Ümm Gülsüm bt. Abdullah nâm hatunun bi hakkı’l-hidâne hâlâ hacr ve terbiyesinde olup ben kendi malımdan infak eylediğim Çarşamba sâkinlerinden iken bundan akdem vefât eden Yusuf Efendi b. Abdullah nâm müteveffânın sulbîyye sagîre kızı Gülfem nâm sagîrenin nafaka ve kisve-bahaya ihtiyacı olmağla savb-ı şer‘den kadr-i ma‘rûf nafaka farz ve takdîr ve yedime bir kıt’a hüccet-i şer‘iyye i‘ta olunması

matlubumdur dedikde fi'l-hakîka sagîre-i merkumenin nafaka ve kisve-baha ve sair levâzım-ı zaruriyesiyçün yevmi doksan [V. 27b] para ancak kifâyet edeceğini zeyl-i kitabda muharrerü'l-esami kimesneler ihbârlarıyla hâkim-i muvakki'-i kitâb tûbâ-leh ve hüsnü me'âb Efendi hazretleri dahi sagîre-i merkume için yevmi doksan para nafaka farz ve takdîr buyurup meblağ-ı mefruz-ı mezkûru harc u sarfa ve hîn-i zarûretde istidâne ve lede'z-zafer alâ men lehû hakku't-talebe rücû'a merkum Abdülfettah Ağa'ya izin birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâdis aşer min şehr-i Recebi'l-ferd li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Said Efendi, Evliyâ Efendi, Muhzır Hasan ve gayruhum.

324 (28b-1)

Medine-i Trabzon'a muzâfe Vakf-ı Sagîr nâhiyesi kurâsından Anifa? karyesi sâkinelerinden Âişe bt. Osman nâm hatun zâtı ba'de't-târif-i ş-şer'î, meclis-i şer'-i şerîf-i lâzimü't-teşrifde zevc-i muhâlî'ı karye-i mezbure sâkinlerinden işbu bâ'isü'l-kitab Hasan b. Hüseyin nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve ta'bîr ani'l-merâm edip zevcim merkum ile beynimizde hüsn-i zindegânemiz olmayıp zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun-aleyh olan iki yüz gurus mehr-i müeccelimden fâriğa ve iddet nafaka ve me'ûnet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzre hul'a tâlibeyim dedikde merkum dahi ber minval-i meşrûh merkumeyi hul' ve tatlık edip merkume dahi hul'-ı mezburu kabûl eyledikde fimâ ba'd zevciyete ve sâire müteallika amme-i de'âvî ve mûtalebâtıdan ehadühümâ âharın zimmetini kabûlü hâvî ibrâ-ı âmm ile ibrâ ve ıskat etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ısrîn min şehr-i Recebi'l-ferd li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Said Efendi, Muhzır Hasan ve gayruhum.

...? zevce-i merkumeye verilmiştir.

325 (28b-2)

An asl ...den? olup medine-i Trabzon'da ber vech-i müsâfereten sâkin Fâtıma bt. İncoğlu İbiş nâm hatun zâtı ba'de't-târif-i meclis-i şer'-i şerîf-i lâzimü't-teşrifde işbu bâ'is Mehmed b. Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm edip bundan akdem vefât eden ~~vâlidem Fâtıma bt.~~ babam merkum İbiş'den ve vâlidem Fâtıma bt. Hüseyin'den ve muahharan fevt olan kız karındaşım Mehveş'den

müntakıl hisse-i irsiyyeme musib, cem'an bin altı yüz guruş sihâmımın bundan akdem sigârım halinde vasım bulunan Manyaslıoğlu Abdullah nâm kimesneden ahz u kabz ve bana îsal ve teslim ve husus-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umurun küllisine tarafımdan vekîl ve naib-i münab nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahi vekâlet-i mezbureyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ısrîn min şehr-i Recebi'l-ferd li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Tütüncü Hüseyin, ...? zâde Ali ve gayruhum.

328 (28b-5)

Mülhakatıyla eyalet-i Trabzon müşeyyed iken bundan akdem hulûl-i ecel-i mev'udıyla irtihal-i dâr-ı bekâ eden Hazinedarzâde es-Seyyid Osman b. es-Seyyid Süleyman Paşa nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Rukiye Hanım bt. Ebu Bekir Ağa ve sulbîyetan-ı kebîretan kerimeleri Şâkire Hanım ve Fâtıma Hanım ve Emine Hanım ve Nâime Hanım ve sagîretan kerimeleri Behiye Hanım ve Zeyneb Hanım ve Mahiye Hanım ve sulbîyyun-ı kebîr mahdumu müderrisin-i kirâmdan es-Seyyid Süleyman Beğ Efendi ve sagîrun mahdumları Istabl-ı Âmire³⁰⁸ müdürlüğü pâye-i celîlesiyle mübeccel es-Seyyid Abdülhamid Beğ Efendi ve rikâb-ı hümâyûn kapıcıbaşlarından es-Seyyid Hüseyin Tahsin Beğ Efendi ve kezâlik ...? muharrer es-Seyyid Nuri Beğ Efendi ve Mehmed Tâhir Beğ Efendi nâm zevat ile ...? münhasır olduğu lede'sş-şer' ba'de't-tahakkuk ikrar-ı câi'z-zikr verese-i kibar-ı mezkûre taraflarından vekîl-i müseccel-i şer'î ve sıgar-ı mezkûre üzerlerine vasiyy-i muhtâr ve müteveffâ-yı müşâru'n-ileyh hazretlerinin li-eb biraderi ...? olup hâlâ eyalet-i mezkûre vali-i bahirü'l-me'âlîsi bulunan devletlü es-Seyyid Abdullah Paşa hazretleri huzûr-ı âlîlerinde mün'akid meclis-i şer'de medine-i Üsküdar'da Selami mahallesinde mütemekkin mahmiyye-i İstanbul'da Büyük Yeni Han sarraflarından işbu bâ'isü's-sifr Peşamişoğlu Mikail v. Karabat? v. Serkez nâm zimmî tarafından ...? atı'l-beyâna vekîl idüğü vekâleti yedine hâlâ ...? sadaret Anadolu Üryanizâde devletlü Mehmed Aziz Efendi hazretleri tarafından i'ta buyurulan hüccet-i şer'îyyesi zeylinde Gümüşhane ...? olup ...? Der-i sa'âdetde bulunan el-Hâc Rıfat Efendi b. Abdülrahimin ve

³⁰⁸ Saray ahırılığı.

Abdullah Ağa b. Abdullah nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-ı vekâletine hükm-i şer‘î lahik olan bezirgan-ı mersumun yeğeni Evanis v. Evanis nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip sarraf-ı mersum Mikail vekîl ve vasîleri bulunduğum verese-i mumailyhimân-ı mevruslarımı, müteveffâ-yı müşâru’n-ileyhin sarrafı bulunduğundan müşâru’n-ileyh ile ahz u i’taya bidayetlerinden geçen elli yedi senesi selh-i Zilhiccesine kadar beynlerinde vâki olan kaffe-i ahz u i’talarının sene be sene muhasebelerini ...? muhasebe defterlerinin zeylleri müteveffâ-yı müşâru’n-ileyh tarafından kabûl-i muhasebeyi havi ...? mübayin ...? şerh ve temhir olunmuş olup ancak işbu elli sekiz senesi gurre-i Muharremü’l-haramından müşâru’n-ileyhin vefâtı günü ki Rebî‘ülâhîrin yirmi birinci günüdür mev-t-i mezkûrda vâki olan ahz u i’talarının muhasebelerini dahi vekâlet ve vesâyetim hasebiyle vekîl-i mersum ile sehv ü galatdan ari rû‘yet olundukda sarraf-ı mersum zimmetinde zuhûr eden yirmi dört ...? yirmi kişinin sekiz yüz seksen guruş matlûbat müteveffâ-yı müşâru’n-ileyhden ...? müddet-i ma‘lûme zarfında mersum yediyle umur-ı müteveffâ-yı müşâru’n-ileyh masraf etmiş olduğu seksen dokuz bin dört yüz yirmi bir guruş otuz para ba‘de’l-ifraz zimmet-i mersumda tebeyyün eden yirmi üç ...? otuz altı bin dört yüz elli sekiz guruş olan para vekîl-i mersum Evanis’den tamâmen ve kâmilan ahz u kabz edip müteveffâ-yı müşâru’n-ileyhin sarraf-ı mersum zimmetinde [V. 29a] ve sarraf-ı mersumun dahi müşâru’n-ileyh zimmetinde bir akça ve bir habbe mutalebeleri kalmayıp tarafeyn birbirlerinin zimmetlerini vekâleten ve vesâyeten zimmetlerini kabûlü hâvî ibrâ-i âmm-ı kâtı‘u’n-nizâ’la ibrâ ve ıskat eyledik dedikde vekîl-i mersum Evanis dahi vezir-i müşâru’n-ileyh hazretlerinin kelimât-ı meşrûhasın vicâhen tahkik ve şifâhen tasdik edecek mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb ve imlâ ve vekîl-i mersum Evanis yedine i’ta olundu. Fi’l-yevmi’l-hâmis min şehr-i Recebi’l-ferd li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

329 (29a-1)

Ma‘ruz-ı abd-i dâ‘i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, sahib-i arz-ı hâl merkum Mehmed’in karındaşı Mustafa nâm kimesne hasımları metn-i arz-ı hâlde mestûr Âişe ve hâlâ zevci olan Terzioğlu Ahmed nâm kimesneleri huzûr-ı şer‘e ihzâr ve mahzarlarında lede’l-murâfa‘a merkume benim menkûham iken merkum Ahmed,

merkume menkûhamdır deyu ba‘de‘d-da‘vâ fuzûlî merkume ile ezvac muamelesinde olmağın suâl olunup mucib-i şer‘isi icra olunmak matlubumdur deyu ba‘de‘d-da‘vâ ve‘s-suâl merkum Ahmed cevabında bundan beş ay akdem Of mahkemesinde naib ...? Abdullah Efendi huzûrunda tarih-i akdemle merkumeyi nikâh etdiğini iddia ve merkum Mustafa’nın inkârına mebni ber nehc-i şer‘i isbat ve mucibiyle hükm ettirip yedine bir kıt‘a i‘lâm-ı şer‘i aldığını def‘le cevap ve husus-ı mezkûru da‘vâ ve ber vech-i muharrer hükmünü nâtık mahkeme-i mezkûreden mahrec bir kıt‘a i‘lâm ibraz edip merkum Mustafa inkârına mebni mazmun-ı i‘lâm-ı mezkûru ber vefk-i şer‘i bu def‘a makbulü’ş-şehâde idükleri ihbâr olunan ...? karyesinden Terzioğlu Molla Mustafa b. Mehmed ve ...? karyesinden Kara İsmail Ali b. Mustafa nâm kimesneler şehâdetler[iyle] isbat etmeğın merkum Mustafa bîvech da‘vâ-yı nikâhdan men‘ ile ilzâm olunduğu bi‘l-iltimas huzûr-ı faizu’n-nûr-ı asafanelerine i‘lâm olundu. Bâkîyü’l-emr li-men lehu’l-emr. Fi 2 Ş. sene 58.

Ş. (yok).

330 (29a-2)

Ma‘ruz-ı abd-i dâ‘i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, an asl Trabzon ahâlîsinden olup müddet-i medidden beri Der-i sa‘âdetde sâkine Hatice Hanım bt. Deli Süleyman oğlu Hasan nâm hatun zâtı ba‘de‘t-târifi’ş-şer‘î, meclis-i şer‘de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta‘yîniyle ihzâr ettirdiği müteveffâ Memiş Paşa hazretlerinin evlâd-ı sığırı necabetlü Said Beğ ve Âişe Hanım ve Habibe Hanım nâm sığırın vasiyy-i mansûbları Trabzonlu Hacı Hüseyin Alemdâr zâde Hacı Arif Ağa mahzarında zikr-i ati zenci câriyenin ...? Şâkir Ağa b. Hacı Ali nâm kimesne dahi hâzır olduğu halde lede‘l-murâfa‘a hâlâ mısır-ı Kahire’de mütevattın li-ebeveyn er karındaşım Arif Ağa nâm kimesne bundan beş sene akdem Hoşkadem nâmında uzunca boylu tahminen yirmi beş yaşında bir nefer zenci câriyeyi bana irsal edip bey‘ ve deynime ver deyu beni vekîl etmişiken bir sene mürurunda karındaşım merkumun zevcesi merkum Şâkir’in kız karındaşı Şerîfe nâm hatun Der-i sa‘âdetden Trabzon’a gelirken nâ-mizac³⁰⁹ bulunduğu mebni esnâ-i râhda hizmet için Trabzon’a götürüp ol hastalıktan vefât etmekle karındaşı merkum Şâkir Ağa câriye-i merkumeyi fuzûlî müteveffâ-yı

³⁰⁹ Rahatsız, hasta.

müşâru'n-ileyhe iki bin guruşa bey' etmeğin suâl olunup istirdâdı matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl vasiyy-i mumaileyh gıbbe'l-inkâr müdde'îyye-i merkumeden müdde'âsına mübeyyine beyyine taleb olundukda ahrâr-ı ricâl-i Müslimînden Cacı Mehmed zâde Derviş Ağa ve muhadderatdan Hacı Durmuş'un zevcesi Hacı Fâtıma bt. Osman ve Hacı Rukiye Molla Hanım bt. Hasan nâm kimesneler li eclî's-şehâde meclis-i şer'de hâzırûn olup istişhad olundukda fi'l-hakîka [...] karındaşı Arif Ağa b. Deli Süleyman oğlu Hasan nâm kimesne bundan beş sene akdem mısır-ı Kahire'den uzunca boylı Hoşkadem nâmında tahminen yirmi beş yaşında bir re's zenciyyü'l-asl câriye bey' ve semenini düyûnuna te'diye için merkumeyi vekîl edip câriye-i mezkûreyi merkumun ...? zevcesi Şerîfe bt. Hacı Ali nâm hatun Trabzon'a götürüp ol hengâmda vefât etmeğin karındaşı merkum Şâkir fuzûlî müteveffâ-yı Memiş Paşa hazretlerine iki bin guruşa bey' eyledi bizler bu hususa bu vechile şahidleriz ve şehâdet dahi ederiz deyu her birleri müttehıdû'l-lafz ve'l-mana edâ-yı şehâdet-i şer'îyye eyledikleri şehâdetleri bi't-ta'dîl ve't-tezkiye hayyiz-i kabûlde olup mucibiyle câriyenin bey'i ...? vech-i şer'î ve def' olduğuna mebni müdde'îyye-i merkumeye eda ve teslime vasiyy-i mumaileyhe tenbih ve merkum Şâkir ...? olan iki bin guruş semen-i mezkûreyi vasiyy-i mumaileyh ...? ve teslim merkum Şâkir ...? tenbih ile ilzâm olundukları bi'l-iltimas huzûr-ı faizu'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi's-sâmin min şehr-i Şa'banü'l-muazzam li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

332 (29b-1)

Medine-i Trabzon mahallâtından Aya Sofya mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Özlü Memiş Efendi b. Ali nâm müteveffânın sulbî sagîr oğlu Ruşen nâm sagîrin vasiyy-i mansûbu işbu bâ'isü'l-kitab li-ebeveyn ammisî Hasan nâm kimesne meclis-i şer'de takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm edip vasîsî olduğum sagîr-i merkumun nafaka ve kisve-bahaya eşedd-i ihtiyâcî olmağla savb-ı şer'den kadr-i ma'ruf nafaka farz ve takdîr ve yedime bir kıt'a hüccet-i şer'îyye i'ta olunması bi'l-vesâye matlubumdur dedikde fi'l-hakîka sagîr-i merkumun nafaka ve kisve-baha ve sair levâzım-ı zaruriyyesiyyün yevmi yirmi beş para ancak kifâyet edecekler zeyl-i vesîkada mesturu'l-esâmi kimesneler haber vermeleriyle hâkim-i muvakki'-i kitâb

tûbâ-leh ve hüsnü me'âb Efendi hazretleri dahi sagîr-i merkum için yevmi yirmi beş para nafaka farz ve takdîr buyurup meblağ-ı mefruz-ı mezkûru harc u sarfa ve hîn-i zarûretde istidâne ve lede'z-zafer sagîr-i merkumun malına rücû'a vasiyy-i merkum Hasan izin birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis min şehr-i Şa'banü'l-muazzam li-seneti semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Evliyâ Efendi, Osman Efendi ve gayruhum.

335 (29b-4)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, ...? kazâsına tâbi' ...? karyesi sâkinelerinden iken bundan akdem katîleten fevt olan Gül bt. Süleyman nâm müteveffânın verâseti ashab-ı arz-ı hâl zevci Beşir oğlu Mustafa b. Mehmed ve vâlidesi Şerîfe bt. Hasan ve babası merkum Süleyman b. Ali ve sadriyun-ı sagîrun oğulları Arif ve Ali ve Muharrem nâm kimesnelere inhisarı ba'de't-tahakkuk merkum Mustafa asâleten ve merkum Süleyman kendiye asâleten ve zevcesi merkum Şerîfeye vekâleten ve sıgar-ı merkumûnun vasiyy-i mansûbları Timur ve Baran? karyesi muhtarı Ziyal oğlu Hüseyin tarafından vekîl-i müseccel-i şer'isi ...? karyesinden Hüseyin b. Hacı Mehmed nâm kimesne vekâleten meclis-i şer'de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdikleri Tanir? karyesinden Receb nâm kimesne tarafından makbul-i hasm olan vekîli babası metn-i arz-ı hâlde mestur Hacı Tûb Osman b. Ali nâm kimesne mahzarında lede'l-murâfa'a tarihten yirmi gün akdem merkum Receb, merkum Beşir oğlu Mustafa'nın hanesinde Mustafa'nın karındaşı Halil nâm kimesneye kasd edip tüfenk endaht edip kurşunu merkum Halile rast getirmeyip murisemiz merkume Güllü'yü sol memesinden kurşunuyla cerh ve arkasından çıkıp ol cerhden müteessiren yirmi altı saatte³¹⁰ mürurunda fevt olmağın suâl olup diyeti aliverilmesi matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merkumdan ber minval-i muharrer-i meşrûh oğlu merkum Receb merkumeyi şibh-i amdile katl eylediğini ikrar ve i'tirâf edip ancak bi'l-fiil katil-i merkum firari bulunup elde bulunmadığından beynlerine muslihun tavassutuyla merkum Hacı Osman verese-i merkumeye beş bin iki yüz elli altı gurus nakden vermek üzere lâzım gelen beş bin dirhem gümüşden inşa-i akd-i sulh olup verese-i merkume husus-ı mezkûra müteallika amme-i de'âvî ve

³¹⁰ Kelimenin sonunda fazla olarak "te" vardır.

mutâlebâtıdan katil-i merkumun zimmetini ibrâ-i âmm-ı kâtı‘u’n-nizâ‘la ibrâ ve ıskat ve merkum Hacı Osman dahi bi‘l-vekâle bedel-i sulh için bi‘l-asâle merkumun zimmetini kezâlik ibrâ-i âmm-ı kâtı‘u’n-nizâ‘la ibrâ ve ıskat eyledikleri bi‘l-iltimas huzûr-ı faizu’n-nûr-ı hidîvânelerine i‘lâm olundu. Bâkîyü‘l-emr li-men lehu‘l-emr. Fi 7 Ş sene 58.

Ş. (yok).

340 (30b-1)

An asl Gümüşhane’den olup müddet-i medîde Trabzon’da İmaret mahallesinde sâkin iken bundan akdem fevt olan Mustafa Ağa b. Abdullah b. Abdurrahimin nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Azize bt. Osman b. Abdullah ile sulbîyye sagîre kızı Fâtıma ve sulbîyyun-ı sagîr oğlu Mehmed ve kebîr oğulları Ahmed Efendi ve Abdurrahimin nâm kimesnelere münhasıra olduğu ba‘de‘t-tahakkuki’ş-şer‘î vârisûn-ı merkumûndan merkume Azize ve sagîr-i merkumenin bâ hüccet-i şer‘îyye vasiyy-i mansûbu dayısı Hasan b. merkum Osman ve merkum Abdurrahimin nâm kimesneler meclis-i şer‘-i şerîf-i lâzimü’t-teşrîfde takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i merâm eder ki murisimiz müteveffâ-yı merkumun Gümüşhane kazâsında ...? mahallesinde kâin kaffe-i emlâkını bey‘ ve semenini ahz u kabz ve bizlere îsale ve teslime ve mütevakkıf olduğu umurun küllisine tarafımızdan el‘ân Gümüşhane’de bulunan merkum Ahmed Efendi’yi kabûlüne mevkufen vekîl ve naib-i münab nasb ve ta‘yîn eyledik dediklerinde mâ vaka‘a bi‘t-taleb ketb olundu. Fi‘l-yevmi’s-sâmin min şehr-i Şa‘banü‘l-muazzam li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

343 (30b-4)

Medine-i Trabzon mahallâtından Saray-ı Atik mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Mehmed Şâkir b. Mustafa ...? Efendi nâm müteveffânın sulbî sagîr oğlu Mustafa nâm sagîre babası müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu ve tesviye-i umuruna vasiyy-i mansûbu ammizâdesi Emin Efendi umur-ı vesâyeti idarede adem-i iktidarı olup ve müddet-i vesâyetinin dahi rü‘yet-i muhasebesi icab etmekle azliyle sagîr-i merkumun cedde-i sahihesi işbu bâ‘isetü‘l-kitab Emine bt. Çakmakoglu Ahmed Efendi nâm hatun her vechile umur-ı vesâyeti

idareye muktedire idüğü lede's-şer' zâhir ve nümâyân olmağla sagîr-i merkuma babası müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevrusunu hıfz ve tesviye-i umuruna ve vasiyy-i sâbık ile rü'yet-i muhasebeye taraf-ı şer'den vasiyye mansûb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezbureyi kabûl ve hidmet-i lâzımesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min şehr-i Şa'banü'l-muazzam ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veliyüddin Efendi zâde Osman Efendi, Sabit Efendi zâde Mahmud Said Efendi, diğer Veliyüddin Efendi zâde Hasan Evliyâ Efendi ve gayruhum.

345 (30b-5)

Sagîr-i merkumun vâlidesi ve hâdînesi işbu bâ'isetü'l-kitab Sâliha bt. Eyüb zâde Mustafa Ağa nâm hatun vasiyy-i merkum üzerine savb-ı şer'den nâzıre nasb ve ta'yîn olduğu merkume Sâliha sagîr-i merkumun hâdînesi olduğundan sagîr-i merkumun nafakasıyçün yevmi seksen para nafaka farz ve takdîr olup merkume Sâliha'nın yedine hüccet i'ta olduğu.

Ş. (yok).

344 (30b-6)

Medine-i Trabzon'dan olup sinin-i vâfireden beri Der-i sa'âdetde sâkine Hatice bt. Debbağ Süleyman nâm hatun zâtı ba'de't-târifi's-şer'î meclis-i şer'de müteveffâ Memiş Paşa hazretlerinin evlâd-ı sıgarının vasiyy-i mansûbları işbu bâ'isü'l-kitab Hacı Arif Ağa nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip bundan akdem vasiyy-i mumâileyh zilyed bulunduğu cihetle lede't-terafu' mısır-ı Kahire'de sâkin karındaşı Arif nâm kimesne tarafından bey' ve semenini düyûnuna vekâletimi bi'l-isbat ahz eylediği bir re's zenciye câriyeyi tarafından îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsideden ârî bey'-i bât ve kat'î ile sıgar-ı mûmâileyhim için vesâyeti hasebiyle vasiyy-i mumâileyhe iki bin beş yüz guruşa bey' ve teslim ve temlik [V. 31a] edip ol dahi bi'l-vesâye iştırâ ve teslim ve tesellüm eyledikten sonra semenini olan meblağ-ı mezburu vasiyy-i mumâileyhden tamâmen ve kâmilten ahz u kabz eyledim dedikde gıbbe't-tasdikü's-şer'î mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min şehr-i Şa'banü'l-muazzam li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

353 (32a-2)

Medine-i Trabzon muzâfâtından Vakf-ı Sagîr nâhiyesi kurâsından ...? karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Kara Veli oğlu İbrahim b. Mustafa nâm müteveffânın sulbî sagîr oğlu Bekir nâm sagîre babası müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevrusu hıfz ve umurunu rü'yete vasîsi olmayıp savb-ı şer' den bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûfe istikamet ile mevsûfe her vechile vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler haber vermeleriyle lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîr-i merkumun min-kıbeli'l-ümm ceddesi işbu bâ'isetü'l-kitab Âişe bt. Mehmed nâm hatun sagîr-i merkumun mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu rü'yete taraf-ı şer' den vasî nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ısrîn min şehr-i Şa'banü'l-muazzam li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Hacı Osman oğlu Emin, Molla Osman oğlu Mehmed, ...? oğlu Mustafa ve gayruhum.

363 (34a-2)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, sahib-i arz-ı hâl merkum Mustafa b. İsmail'in oğlu Ahmed nâm kimesne taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği Soldavi? karyesi sâkinelerinden Ulüvve bt. Hacıoğlu? Osman nâm hatun zâtı ba'de't-târifi's-şer'î, mahzarında lede'l-murâfa'a bundan dört mah akdem babam merkum, karye-i mezkûrede merkumenin hanesinde karındaşı Ahmed'i tarafından vekîl edip merkum Ahmed vekâleti hasebiyle merkumeyi beş bin akça mehr-i müeccel-i müsemâmâsıyla bana akd ve tezvîc ve babam merkum dahi benim için bi'l-vekâle tezvîc ve tenaküh edip bu vechile zevcem olmuşiken merkume nefsinin bana teslimden imtina etmekle suâl olunup teslime tenbih olunmak matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merkum cevabında akd-i mezburu gıbbe'l-inkâr müdde'î-i merkum Ahmed'den müdde'âsına mübeyyine beyyine taleb olundukda makbulü's-şehâde idükleri ihbâr olunan karye-i mezbure sâkinlerinden Bali oğlu İbrahim b. Osman ve Hacıoğlu Osman b. Bekir nâm kimesneler şehâdetleriyle vech-i şer'î üzere isbat etmeğın mucibiyle merkume Ulüvve, merkum Ahmed'in menkûhası olduğuna

hükm-i şer'î lahık olduğu bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Hurrîre fi 2 N sene 58.

Ş. (yok).

365 (34b-1)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, ...? kazâsından ...? karyesinden Mollaoğlu Feyzi b. Hasan nâm kimesne huzûr-ı âlîlerinde mün'akid meclis-i şer' de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği kazâ-yı mezkûra tâbi' ...? nâm karye sâkinlerinden Mübâşiroğlu Halil b. Ahmed nâm kimesne mahzarında kazâ-yı mezkûra tâbi' ...? karyesi sâkinelerinden Mehrû bt. Hacı Osman nâm hatun zâtı ba'de't-târifi's-şer'î hâzîre olduğu halde lede'l-murâfa'a işbu ...? Haziran'ın yirmi yedinci Perşembe gecesi saat iki sularında ...? karyesinden merkuma babası Hacı Osman vekîl ve ben dahi ...? imamı Alemdâr'ı vekîl ederek kendi odasında beş bin beş yüz akça mehir tesmiye ile merkumeyi bana akd-i nikâh edip şimdi merkum Mübâşiroğlu Halil merkumeyi iğfal ve menkûhamdır deyu nefsinin bana teslimden men' ettirmekle suâl olunup mucib-i şer'isi icra olunmak matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merkum Halil cevabında bundan on üç ay akdem Ağustos'un onuncu gününde mezkûr ...? karyesinde merkumenin zevc-i sâbıkı müteveffâ İbrahim'in hanesinde ...? bilâ-vekîl ...? nefsinin yirmi beş bin beş yüz akça mehir ile bana akd ve tezvic eyledi deyu tarih-i akdemle akid iddia ve merkume mehir ve dahi merkum Halil tasdik edip ancak merkum Feyzi akd-i mezkûru inkâr etmeğin merkum Halilden tarih-i akdemle akd-i mezkûr iddiasını mübeyyine beyyine taleb olundukda makbulü's-şehâde idükleri ihbâr olunan mezbur ...? karyesinden Halil b. Mustafa ve Hamza b. Hasan nâm kimesneler şehâdetleriyle ber tıbk-ı müdde'â isbat etmeğin mucibiyle ba'de'l-hükm merkum Feyzi tarih-i muahhar ile akd-i nikâh da'vâsından men' [ile] ilzâm olunduğu bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi's-sâlis min şehr-i Ramazanü'l-mübârek li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

366 (34b-2)

An asl ...? nâhiyesinden olup bundan akdem Der-i sa'âdetde eski kapanında terzilik? san'atıyla meşgul iken fevt olan Kızıkbaban oğlu Usta Mehmed b. Ömer nâm müteveffânın verâseti medine-i Trabzon'da Molla Siyah mahallesinde sâkinetan zevcesi Fâtıma bt. Hazînedaroğlu Mehmed ve sulbîyye sagîre kızı Âişe ve li-ebeveyn er karındaşları olup hâlâ Der-i sa'âdetde sâkinler Usta Hasan ve İsmail nâm kimesnelere münhasıra olduğu inde'ş-şer' ba'de't-tahakkuk merkume Fâtıma zâtı ba'de't-târifi'ş-şer'i kendiye asâleten ve sagîre-i mezburenin tesviye-i umuruna kıbel-i şer'den vasî nasb ve ta'yîn olunduğu cihetle vesâyeten meclis-i şer'de takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm edip murisimiz müteveffâ-yı merkumdan müntakıl olup Hacı Mahmud oğlu Usta İsmail fuzûlen bey' eylediği mezkûr eski bağ kapanında kâin inde'l-ciran ma'lûmu'l-hudud ve'l-evsaf bir bab terzi dükkanını ve cemî'-i muhallefat-ı sâiresini vâzı'u'l-yed olanlardan taleb ve da'vâ ve ahz u kabz ve benim hissemle sagîre-i merkumenin hissesini bana irsal ve îsale ve husus-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umurun küllisine tarafımdan asâleten ve vesâyeten * ~~merkum Usta Hasan~~ kabûlüne mevkufen vekîl ve naib-i münab nasb ve ta'yîn eyledim dedikde mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis min şehr-i Ramazanü'l-mübarek li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

*Der-i sa'âdetde Galata'da çilingir esnafından Trabzoniyyü'l-asl işbu bâ'isü'l-kitab Çabukoğlu Hacı Mehmed nâm kimesneyi

369 (35a-2)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, sahib-i arz-ı hâl Hatice bt. Hasan nâm hatun zâtı ba'de't-târifi'ş-şer'i, meclis-i şer'de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği metn-i arz-ı hâlde mestûr Hasan b. Durmuş nâm kimesne mahzarında lede'l-murâfa'a bundan çend ruz akdem karyemizde beni darb ve cerh etmekle suâl olunup mucib-i şer'isi icra olunmak matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merkum Hasan gibbe'l-inkâr merkume ityan-ı beyyineden izhâr-ı acz birle tahlife tâlibe olmağın ber vech-i muharrer darb ve cerh etmediğine merkum Hasan yemin etmeğın merkuma nesne terettüb etmeyip merkume bilâ-beyyine mu'ârazasından men' olunduğu ve yeğenim yetime? deyu metn-i arz-ı hâlde kayd

ettirdiği Cevri? nâm bîkr-i bâliğanın merkum Hasan'ın oğlu Süleyma'nın ma'kûdesi idüğünü ikrar ve i'tirâf eylediği bi'l-iltimas huzûr-ı faizu'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Fi 7 N. sene 58.

Ş. (yok).

372 (35a-5)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, sahîbe-i arz-ı hâl merkume Mahbûbe'nin hasmı derun-ı arz-ı hâlde mestûr zevci Kara Mahmud oğlu Mustafa nâm kimesneyi taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yiniyle ma'rifetiyle huzûr-ı şer'e ihzâr ve lede'l-murâfa'a tarihden yirmi gün mukaddem merkum talâk-ı selâse ile şart etmekle suâl olunup mucib-i şer'isi icra olunmak matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl ve'l-inkâr müdde'îye-i merkumeden beyyine taleb olundukda ityan-ı beyyineden izhâr-ı acz birle tahlife tâlibe olmağla merkum talak-ı selase ile şart etmediğine yemin etmeğin mucibiyle merkume bilâ-beyyine talak da'vâsından men' ile ilzâm olunup beynlerinde kaim olan nikâh-ı kavîme halel terettüb etmediği bi'l-iltimas huzûr-ı faizu'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Hurrire fi 12 N sene 58.

Ş. (yok).

382 (38a-1)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, sahib-i arz-ı hâl merkume Fâtîma'nın hasmı derûn-ı arz-ı hâlde mestûr zevci Molla Osman nâm kimesneyi taraf-ı devletlerinden mübâşir ma'rifetiyle huzûr-ı şer'e ihzâr ve lede'l-murâfa'a zevcim merkum ile beynimizde hüsn-i zindegânemiz olmayıp zimmetinde olan mehr-i müeccelim ve iddet nafakam ile cihet-i karzdan dolayı dört yüz guruş alacağımı tahsil ile hul' olunmak matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl zevc-i merkum cevabında meblağ-ı mezbur dört yüz guruşu inkâr etmekle merkumeden beyyine taleb olundukda ityan-ı beyyine sadedinde iken beynlerine muslihun tavassutuyla yüz guruş merkum Molla Osman merkumeye vermek üzere merkume gerek mehr-i müeccelinden ve gerek iddet nafaka ve matlubu olan meblağ-ı mezkûreden fâriğa olmak üzere merkumeyi hul' ve tatlîk edip tarafeyn zevciyete ve sair hukuka müteallika amme-i da'vâdan birbirlerinin zimmetlerini kabûlü havi ibrâ-i âmm ile ibrâ ve ıskat

etmeleriyle bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbur merkumdan bi't-tahsil merkumeye def' ve teslimi lâzım geldiği bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Hurrîre fi 21 N sene 58. Ş. (yok).

392 (39a-3)

Medine-i Trabzon mahallâtından Tekfur Çayırı mahallesi sâkinlerinden işbu bâ'isü'l-kitab Kara Hüseyin oğlu Pîr zevce-i mutallakası Zeliha bt. Barutçuoğlu Ruşen nâm hatun zât[1] ba'de't-târifi's-şer'î tarafından vekîl-i şer'isi Kelecioğlu Kahraman nâm kimesne meclis-i şer'de ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm eder-ki edip merkum Pîr, müvekkilem merkume ile meyânelerinde hüsn-i zindegâneleri olmadığından bundan akdem tatlik edip zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun-aleyh olan iki yüz elli guruş mehr-i müecceli ve bi't-terâzî yüz guruş iddet nafakası cem'an üç yüz elli guruş merkum Pîr'den ahz u kabz ve min-ba'd zevciyete ve hukuk-ı sâire müteallika amme-i de'âvî ve mutâlebâtdan merkumun zimmetini ibrâ-i âmm-ı kâtı'u'n-nizâ'la ibrâ ve ıskat eyledim dedikde merkum Pîr'den vekîl-i merkum Kahraman'ın kelimât-ı meşrûhasın vicâhen tahkik ve şifâhen tasdik etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâmin min şehr-i Şevvalü'l-mükerrem li-seneti semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Sabit Efendi zâde Said Efendi, Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Durmuş tâbi'-i hâkim Efendi ve Muhzır Mehmed ve gayruhum.

393 (39a-4)

Medine-i Trabzon mahallâtından İmarek mahallesi sâkinelerinden Penbe bt. Berber Mehmed nâm hatun zâtı ba'de't-târifi's-şer'î meclis-i şer'-i şerîf-i lâzimü't-teşrîfde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm edip zevc-i mutallıkım Serdar oğlu Ömer b. Ahmed nâm kimesne firaşından hâsile ve benden mütevellide hâlâ bi hakki'l-hidâne hacr ve terbiyemde olan sagîre kızım Mahbûbe nâm sagîre ancak nafakaya eşedd-i ihtiyâc ile muhtace olmağla savb-ı şer'den kadr-i ma'rûf nafaka takdîr ve yedime bir kıt'a hüccet-i şer'îye i'ta olunması matlubumdur dedikde bi'l-hidâne matlubumdur dedikde fi'l-hakika sagîre-i merkumenin [nafaka]sıyçün yevmî yirmi para ancak kifâyet eylediği zeyl-i mushafda mastûrû'l-esâmi kimesneler haber vermeleriyle hâkim-i muvakkî-i

sadr-ı kitâb tûbâ-leh ve hüsnü me'âb Efendi hazretleri dahi ber minval-i [V. 39b] [muarrer] sagîre-i merkumenin nafakasıyçün yevmî yirmi para nafaka farz ve takdîr buyurup meblağ-ı mezburu harc [u] sarfa ve hîn-i zarûretde istidâne ve lede'z-zafer alâ men lehû hakkı'r-rücû'a rücû'a izin birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' min şehr-i Şevvalü'l-mükerrem li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Sabit Efendi zâde Said Efendi, Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Osman Efendi ve gayruhum.

397 (40a-1)

Medine-i Trabzon muzâfatından Yomura nâhiyesi kurâsından Cicere karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Murtaza oğlu Ahmed b. Durmuş nâm müteveffânın sulbî sagîr oğlu Kâmil ve sulbîyye sagîre kızı Güllü nâm sagîrana babaları müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevrusunu hıfz ve umurlarını rü'yete vasîleri olmayıp kıbel-i şer' den bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûf istikamet ile mevsûf her vechile vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i sahifede tahrirü'l-esâmi kimesneler haber vermeleriyle lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîran-ı merkumanın ammizâdeleri işbu bâ'isü'l-kitab Murtaza oğlu İsmail b. Mehmed nâm kimesne sagîran-ı merkumânın mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rü'yete kıbel-i şer' den vasî nasb [ve] ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muarrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzımesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min şehr-i Şevvalü'l-mükerrem li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendi zâde Osman Efendi, Sabit Efendi zâde Said Efendi, Hatibzâde es-Seyyid Hâfız Efendi, Muhzır Hasan ve gayruhum.

399 (40a-3)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, sahib-i arz-ı hâl Faros mahallesinden Fâtıma bt. Koçoğlu Hasan nâm hatun zâtı ba'de't-târifi's-şer'î, meclis-i şer' de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği Argaliya karyesi sâkinlerinden Boran oğlu Ömer b. Ahmed nâm kimesne mahzarında lede'l-murâfa'a karye-i mezkûrede kâin iki taraftan Macı? Osman oğlu Ahmed ve bir taraftan Arslan

ve bir tarafı Hüseyin Yazıcı mülkleriyle mahdud tahminen on altı kot lazut tohumu isti'âb eder bir kıt'a arazi ve eşcar-ı müsmire ve bir bab mülk menzil babam merkum Hasan'ın olup bundan altı sene akdem fevt olup verâseti bana ve ammim Abdî'ye inhisarı ba'de't-tahakuk arazi bâ tapu ve emlâk-ı mezbure ...? bi'l-irsi's-şer'î bana intikal etmişken merkum Ömer'in ögey oğlu zevc-i mutallıkım Mustafa nâm kimesne beni tatlık etmezden işbu tarihten dokuz ay mukaddem merkum Ömer arazi ve emlâk-ı mezbureyi hibe? edersen hüsn-i muamele ederim ve illâ unf ile muamele ederim ...? beş gün mürurunda beni ögey oğlu tatlık ve tard? etmekle suâl olunup istirdâdı matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merkum Ömer cevabında tarih-i mezburede merkumenin babası fevt olup verâseti merkume ile ammisi merkum Abdîye inhisarın ikrar lâkin terekesinden ziyade deyni olup merkume dahi ol tarihte on iki yaşında [V. 40b] sagîre olarak müteveffâ el-Hâc Kolçak Mustafa Ağa vasî olup ashâb-ı düyûnu dahi hâzır oldukları halde menzil ve emlâk-ı mezbureyi babam merkuma bey' ol dahi iştirâ edip ve arazi-i mezkûreyi dahi mezburenin kendi üzerine tapu olunmadığından tarihten yedi sene akdem sahib-i arzdan bâ tapu zabt ederken geçen sene benden tekrar? dokuz yüz guruş alarak bana bey' eyledi deyu def'e tasaddisinde merkume Fâtıma pederi vefâtından ve arazi-i mezbure sahib-i arzdan kendi üzerine tapu etmediğini ve geçen sene dokuz yüz guruş nakden aldığı ikrar ve i'tirâf edip ikrarı mucibi arazi-i mezkûrede merkume Fâtıma'nın alakası kalmayıp ancak menzil ve emlâk-ı sâireyi şart-ı müfsid ile verdim deyu iddiasına mebni beynlerine muslihun tavassut edip menzil ve emlâk ve arazi-yi mezkûre için üç yüz guruş ve inek da'vâsıyçün otuz guruş ki cem'an üç yüz otuz guruş merkum Ömer merkume Fâtıma'ya vermek üzere inşa-i akd-i sulh olunup bedel-i sulh olan meblağ-ı mezkûru huzûr-ı şer'de merkume tamâmen ahz u kabz edip arazi ve emlâk ve menzili mezkûra ve inek da'vâlarına ve husus-ı sâireye müteallika amme-i mutâlebât ve muhasamatdan ehadühümâ âharın zimmetini kabûlü hâvî ibrâ-i âmm-ı kâtı'u'n-nizâ'la ibrâ ve ıskat eyledikleri bi'l-iltimas huzûr-ı faizu'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi 15 L sene 58.

Ş. (yok).

400 (40b-1)

Medine-i Trabzon'a muzâfe ...? karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Ofluoğlu Osman b. Ali nâm müteveffânın sulbîyân-ı sagîrân kızları Koful ve Habibe ve sulbîyân-ı sagîrân oğulları Mehmed ve ...? nâm sagîrûnun tesviye-i umurlarını rü'yete vasiyy-i mansûbları olan min-kıbeli'l-ümm ceddesi Rukiye bt. Abdullah nâm hatunun üzerine taraf-ı şer' den bir nâzır nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûf istikamet ile mevsûf her vechile nezâret uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmi kimesneler haber vermeleriyle zâhir ve nümâyân olan işbu bâ'isü'l-kitab sagîrûn-ı merkumûnun ammizâdeleri Mehmed b. Mahmud nâm kimesne taraf-ı şer'i enverden nâzır nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer nezâret-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzımesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min şehr-i Şevvalü'l-mükerrem li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

402 (40b-3)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, medine-i Trabzon mahallâtından Pazar Kapısı mahallesi sâkinelerinden Hatice bt. Ahmed nâm hatun zâtı ba'de't-târifiş-şer'î, meclis-i şer'de Tüfenkçibaşı Ağa kulları kolcusuyla ihzâr ettirdiği zevci Dülger Mehmed b. Mustafa nâm kimesne mahzarında lede'l-murâfa'a mahalle-i mezkûrede kâin hâlâ sâkinler olduğumuz beyne'l-ciran ma'lûmu'l-hudud ve'l-evsaf bir bab mülk menzilin nısfı zevc-i evvelim Gümüşhaneli Deli Hüseyin'in oğlu Hasan ve nısf-ı âharı karındaşı Mehmed nâm kimesnenin olup merkum Hasan bundan yedi sene akdem fevt ve verâseti benimle benden mütevellid hâlâ hacr ve terbiyemde vasiyy-i mansûbesi bulunduğum sulbî on dört yaşında oğlu Osman'a münhasıra olmakla ve nısf-ı diğeri dahi hâlâ zevcim işbu merkum Mehmed, sagîr-i merkumun ammisi merku[m] Mehmed'den, bin beş yüz gurus sagîr-i merkum için ve beş yüz gurusunu benden ahz etmişiken şimdi fuzûlî menzil-i mezkûra müdahale etmekle suâl olunup müdahalesinin [V. 41a] men'iyile beni hul' ettirmek matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merkum Ahmed³¹¹ cevabında menzil-i mezkûrun nısf

³¹¹ Mehmed olmalıydı.

hissesi müteveffâ-yı merkumdan merkumâna müntakıl idüğünü ve nısf-ı müşa‘-ı diğerini dahi kendisi sagîr-i merkum için semen-i mezkûra iştira ve beş yüz gurusunu merkumeden ahz eylediğini ikrar ve i‘tirâf edip ancak merkumeyi hul‘ etmem deyu cevab etmekle menzil-i mezkûrun tamamının nısf semeni, merkume Hatice’nin bi‘l-irs ve ma‘adası irsen ve şer‘an sagîr-i merkumun mülkü idüğü ber mucceb-i ikrar sâbit olmağın merkume Hatice’yi nafaka ve me‘ûnet-i süknâsından fâriğa olmak üzere hul‘ ve tatlık edip zimmetinde mütekarrir ve ma‘kûdun aleyh olan iki yüz gurusu dahi teslime merkum Mehmed’e tenbih ile ilzâm olunduğu menzil-i mezkûrdan keff-i yedine merkum Mehmed’e tenbih ve semen-i mezkûrdan bâkî bin gurus sagîr-i merkumun malından merkum Mehmed’e def‘ ve teslime merkume Hatice’ye tenbih ile ilzâm olundukları merkumeyi tatlıktan merkum Mehmed’e merkume Hatice’yi nafaka ve me‘ûnet-i süknâsından fâriğa olmak üzere hul‘ ve tatlık edip zimmetinde mütekarrir ve ma‘kûdun aleyh olan iki yüz gurusu dahi teslime merkum Mehmed’e tenbih ile ilzâm olunduğu bi‘l-iltimas huzûr-ı lamiü’n-nûr-ı hidîvânelerine i‘lâm olundu. Bâkîyü’l-emr li-men lehu’l-emr. Fi’l-yevmi’s-sâbi‘ aşer min şehr-i Şevvalü’l-mükerrem li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

407 (41b-3)

Medine-i Trabzon mahallâtından Câmi‘-i Kebîr mahallesi sâkinlerinden ve hânedan-ı kadîmden olup bundan akdem vefât eden Muradhanzâde Osman Beğ b. Mehmed Beğ nâm müteveffânın sulbîyân-ı sagîrân oğulları Şabur Beğ ve ahras Tayyar Beğ nâm sagîranın tesviye-i umurlarına ve diğer ahras oğlu Mehmed Beğ dahi ahras olduğu mülâbesesi takrîr ve tefhîm ve tefhîmde aczi cihetiyle mumaileyhimin dahi idare-i umurlarına bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma‘rûf istikamet ile mevsûf her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i vesikada muharrerü’l-esami kimesneler ihbârlarıyla lede’ş-şer‘ zâhir ve nümâyân olan mumaileyhimin vâlideleri Baykuşzâde İbrahim Ağa kerimesi işbu bâ‘isetü’l-kitab Ulüvve nâm hatun taraf-ı şer‘-i enverden mumaileyhimin tesviye-i umurlarına vasiyye nasb ve ta‘yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka‘a bi’t-

taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min şehr-i Şevvalü'l-mükerrem li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Osman Efendi, Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Hacı Salih zâde Süleyman Ağa, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

409 (41b-5)

Medine-i Trabzon mahallâtından Câmi'-i Kebîr mahallesi sâkinlerinden ve hânedân-ı kadîmden olup bundan akdem vefât eden Muradhanzâde Osman Beğ b. Mehmed Beğ nâm müteveffânın sulbîyân-ı sagîrân oğulları Şabur Beğ ve ahras Tayyar Beğ nâm sagîranın tesviye-i umurlarına ve diğr ahras oğlu Mehmed Beğ dahi ahras olduğı mülâbesesi takrîr ve tefhîm ve tefhîmde aczi cihetiyle mumaileyhin dahi idare-i umurlarına taraf-ı şer'den vasiyye nasb olunan vâlideleri Baykuşzâde İbrahim Ağa kerimesi Ulüvve nâm hatun üzerine müteveffâ-yı mumaileyhin [V. 42a] damadı Muradhan Beğ b. el-Hâc Ahmed Beğ nâzır nasb olunmuş ise de bir nâzır ...? dahi tasvib olunmakla emânet ile ma'rûf istikamet ile mevsûf her vechile nezâret uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada mastûrû'l-esâmi kimesneler ihbârlarıyla lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan mütefeveffa-yı mumaileyhin diğr kebîr oğlu işbu bâ'isü'l-kitab İbrahim Beğ nâm kimesne vasiyye-i mumaileyha üzerine taraf-ı şer'-i münîrden nâzır nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber minval-i muharrer nezâret-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-ışrîn min şehr-i Şevvalü'l-mükerrem li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. El-Hâc Salih zâde Süleyman Ağa, Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Muhzır Topçu Mehmed ve gayruhum.

410 (42a-1)

Medine-i Trabzon mahallâtından Cami'-i Kebîr mahallesi sâkinlerinden ve hânedân-ı kadîmden olup bundan akdem vefât eden Muradhanzâde Osman Beğ b. Mehmed Beğ nâm müteveffânın sulbîyân-ı sagîrân oğulları Şabur Beğ ve ahras Tayyar Beğ nâm sagîranın tesviye-i umurlarına ve diğr oğlu ahras Mehmed Beğ dahi ahras olduğı mülâbesesi takrîr ve tefhîm ve tefhîmde aczi cihetiyle mumaileyhin dahi umurlarına taraf-ı şer'den vasiyye nasb olunan vâlideleri Baykuşzâde İbrahim Ağa kerimesi

Ulûvve nâm hatun üzerlerine taraf-ı şer‘den bir nâzır nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma‘rûf istikamet ile mevsûf her vechile nezâret uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü’l-esami kimesneler ihbâr etmeleriyle zâhir ve nümâyân olan müteveffâ-yı mumailyhin damadı işbu bâ‘isü’l-kitab Muradhan Beğ b. Ahmed Beğ nâm kimesne vasiyy-i mumailyha üzerine taraf-ı şer‘-i münîrden nâzır nasb ve ta‘yîn olunup ol dahi ber minval-i muharrer nezâret-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’l-hâdî ve’l-ışrîn min şehr-i Şevvalü’l-mükerrem li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. El-Hâc Salih zâde Süleyman Ağa, Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Hatibzâde Hâfız Seyyid Efendi, Muhzır Topçu Mehmed ve gayruhum.

411 (42a-2)

Medine-i Trabzon mahallâtından Cami‘-i Kebîr mahallesi sâkinlerinden ve hânedân-ı kadîmden olup bundan akdem vefât eden Muradhanzâde Osman Beğ b. Mehmed Beğ nâm müteveffânın sulbîyan-ı sagîran oğulları Şabur Beğ ve ahras Tayyar Beğ nâm sagîranın vâlideleri ve vasiyye-i mansûbeleri Baykuşzâde İbrahim Ağa kerimesi Ulûvve nâm hatun meclis-i şer‘-i şerîf-i lâzımü’t-teşrîfde takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i merâm edip vasiyyeleri olduğum sagîran-ı mumailyhimanın nafaka ve kisve-bahaya eşedd-i ihtiyaçları olup işrak ve ehl-i yesardan bulundukları cihetle ikisine bir hâdim tahsisıyla hâdim-i mezkûr ile mumailyhima için kıbel-i şer‘den kadr-i ma‘rûf nafaka farz ve takdîr ve yedime bir kıt‘a hüccet-i şer‘iyye i‘ta olunması bi’l-vesâye matlubumdur dedikde fi’l-hakîka mumailyh Şabur Beğ için yevmi beş ve mumailyh Tayyar Beğ için yevmi üç ve ikisine tahsis kılınan bir nefer hâdim için yevmi iki guruş ancak kifâyet eylediği zeyl-i kitabda mastûrû’l-esâmi kimesneler haber vermeleriyle hâkim-i muvakkî-i sadr-ı kitâb tûbâ-leh ve hüsnü me‘âb Efendi hazretleri dahi mumailyh Şabur Beğ için yevmi beş ve mumailyh Tayyar Beğ için yevmi üç ve ikisine tahsis kılınan bir nefer hâdim için yevmi iki guruş ki cem‘an yevmi on guruş nafaka ve kisve-bahâ farz ve takdîr buyurup meblağ-ı mefruz-ı mezkûru harc u sarfa hîn-i zaruretden istidâne ve lede’z-zafer sagîran-ı mumailyhimin mallarına rücû‘a vasiyye-i mumailyhaya izin birle mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb ve imlâ ve vasiyye-i

mumaileyha yedine i'ta olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-ısrîn min şehr-i Şevvalü'l-mükerrem li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Hacı Salih zâde Süleyman Ağa, Topal zâde ...? Ağa, Kâtib-i Mahkeme Evliyâ Efendi, Kâtib-i Mahkeme Osman Efendi, ...? oğlu Bilal Yazıcı, Durmuş tâbi'-i hâkim Efendi ve gayruhum.

413 (42b-2)

Medine-i Trabzon mahallâtından Saray-ı Atik mahallesinden Akkâmbaşı Abdülaziz Ağa b. Dursun nâm kimesnenin hanesinde misafireten sâkine iken bundan akdem vefât eden Çürüksulu Ümm Gülsüm bt. Mehmed b. İbrahim nâm müteveffânın verâseti gaib ani'l-beled zevci Kelkitli müteveffâ ...başı? rumiyyü'l-asl Hurşid nâm kimesne ile li ebeveyn er karındaşı olup ...? ve irs ma'rufu olmayan ...? nâm kimesneye inhisarı Çürüksu Beğlerinden Said Beğ b. Süleyman ve Çürüksu hânedânından Mehmed Ağa b. İsmail nâm kimesneler şehâdetleriyle tereke-i müteveffât-ı merkumeye vâzı'u'l-yed bulunan merkum Abdülaziz Ağa mahzarında sâbit olup merkum Süleyman ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le müteveffât-ı merkumenin kaffe-i terekesi tahrir ve Sûk-ı Sultânî'de fûruht olunup esmanî ba'de ihrâci'l-mesârif vârisan-ı merkumân beynlerine tefhîm olunan muhallefât defteridir ki ber vech-i ati zikr ve beyân olunur. Fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-ısrîn min şehr-i Şevvalü'l-mükerrem li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Köhne kilim	1 a.	52
Müsta'mel kırmızı minder	1 a.	60
Köhne seccade	1 a.	21
Kurada leğen	1 a.	19
Pirinç ...?	1 a.	130
Müsta'mel minder	1 a.	34,5
Müsta'mel kilim	1 a.	26
Sagîr nuhâs sini	1 a. 2 kıyye ...?	44
Sagîr tava	1 a. 1,5 kıyye	18
Kebîr tava	1 a. 11,5 ...? 15	
Kurada tencere	2 a. 4 kıyye	60
ma'a kapak	2 a. 15 ...?	

Müsta‘mel şilte	1 a.	49
Müsta‘mel basma yorgan	1 a.	42
Köhne yün minder	1 a.	6
Müsta‘mel yün yasdık	4 a.	30
Köhne kilim	1 a.	12
Sandık	1 a.	30
Def‘a kurada tencere ma‘a kapak	2 a. 3 kıyye 2 a. ...? 15 ...?	57,75
Kurada süzgeç	1 a.	11
Kurada ...? ma‘a kapak	...? 3 a.	35,75
Satır	1 a.	85?
...? ma‘a kapak ma‘a kulaklı kapak	1 a. 1 a. 1 a.	28
Nuhâs maşraba	1 a.	12
Bir takım hırdavat		12
Kebîr nuhâs sini	1 a. 4 kıyye ...?	94,5
Çamaşır leğeni	1 a. 5,5 kıyye ...?	158,75
Kurada timur kürk ...?	1 a. 1 a.	10
Pirinç sahan ma‘a kapak sagîr tas ma‘a kapak	3 a. 6,5 kıyye ...? 3 a. 2 a. 2 a.	75,5
Kutnî şalvar	1 a.	33
...? gömlek	1 a.	34
Baş çarşabı	1 a.	42
Köhne peçe	1 a.	40
Köhne yorgan ...?	5 kıyye ...?	30
Def‘a sandık	1 a.	15

Müsta'mel basma şilte	1 a.	42,75
...? entari	1 a.	52
Merinos içlik	1 a.	40
Çanak ma'a bardak	2 a. 1 a.	7,5
Papuş ma'a mest	1 çift	10,25
Nuhâs tepsi ma'a tabak	1 a. 1 a.	26,25
Kızıl şalvar	1 a.	30
Müsta'mel yorgan	1 a.	50
Sarı atlas ...?	1 a.	40
Döşek yüzü	1 a.	17
Havlu ma'a ...?	1 a. 1 a.	8
Pirinç entari	1 a.	32
...? ma'a bir parça keten		20,25
Yorgan çarşabı	1 a.	7
Müsta'mel ...?	1 a.	9
Döşek çarşabı	1 a.	6
Köhne ...?	1 a.	2
...?	2 a.	7
Merkum Abdülaziz Ağa zimmetinde alacağı		400
...? Yusuf zimmetinde alacağı		100
Mehr-i müecceldir zimmet-i zevc-i merkum Hurşid		200

Cem'an yekûn 2437,5 / Minha'l-ihracat ber muceb-i vasîyet techiz ve tekfin 400 resm-i kısmet-i adi ma'a ...? 64,5 dellâliye ve dükkan kirası ve hammâliye 45 / Sahhü'l-bâkî 1928 / Hissü'z-zevcü'l-merkum Hurşid 964 – 200 metn-i defterde mestûr zevc-i merkum zimmetinde mehir ...? = 764 – 50 merkum ... Yusuf zimmetinde olan yüzden gurus = 714 merkumun hissesi tahsile muvaffak olduğu / Hisse-i ...? merkum Süleyman 964 – 50 merkum Yusuf'dan alınacak yüz gurusun nısfı = 914 gurus.

Müteveffât-ı merkumenin zevci merkumun zuhûruna yahud rivayete göre havadis olunan tatlıki sübûtuna kadar ba irade-i hazret-i âsafî meblağ-ı mezbur yedi yüz guruş ...? beytûlmal vekîli esnaf ...? Hasan Efendi'ye tevdi' olunduğu işbu mahale şerh verildi. Fi'l-yevmi't-tarihü'l-mezkûr.

415 (43a-2)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, sahib-i arz-ı hâl merkum Çodanoğlu Osman nâm kimesne kızı Rukiye nâm hatun tarafından bi'l-vekâle meclis-i şer' de ihzâr ettirdiği metn-i arz-ı hâlde mestûr Kürtoğlu Osman nâm kimesne ile lede'l-murâfa'a tarihden beş ay akdem kızı merkumeyi cebren nikâh etmek kasdıyla çeker ki komşular gelip elinden tahlis eyleyip ol vakt firar ve şimdi derdest olmağla suâl olunup mucib-i şer' isi icra olunmak bi'l-vekâle matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl gıbbe'l-inkâr vekîl-i merkum ber vech-i müdde'â isbat etmeğin mucibiyle merkum Kürtoğlu Osman'a ta'zîr lâzım geldiği bi'l-iltimas huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Hurre fi 23 L sene 58.

Ş. (yok).

416 (43a-3)

Medine-i Trabzon muzâfâtından Vakf-ı Sagîr nâhiyesi kurâsından Kalemin karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Kara Ahmed oğlu Hüseyin b. İbrahim nâm müteveffânın sulbîyetan-ı sagîretan kızları Esmâ [...] ve sulbîyun-ı sagîrun oğulları Ali ve Hasan ve Mehmed nâm sığara babaları müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rû'yete vasîleri olmayıp kıbel-i şer'-i enverden bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûfe istikamet ile mevsûfe her vechile vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler ihbârlarıyla lede's-şer' zâhir ve nümâyân [olan] sığar-ı merkumânın ammesi³¹² işbu bâ'isetü'l-kitab Cemile bt. merkum İbrahim nâm hatun sığar-ı merkumânın mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rû'yete savb-ı şer' den vasiyye nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i

³¹² Ar. 'amme: Hala

lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ısrîn min şehr-i Şevvalü'l-mükerrem li-seneti semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, biraderi Osman Efendi, Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Muhzır Topçu Mehmed, Karahisarlı Osman tâbi'-i hâkim Efendi ve gayruhum.

417 (43b-1)

Medine-i Trabzon muzâfâtından Vakf-ı Sagîr nâhiyesi kurâsından Kalemin karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Kara Ahmed oğlu Hüseyin b. İbrahim nâm müteveffânın sulbîyetan-ı sagîretan kızları Esma ve Fâtıma ve Âişe ve sulbîyun ı sagîrun oğulları Ali ve Hasan ve Mehmed nâm sıgarın bâ hüccet-i şer'iyeye vasiyye nasb ve ta'yîn olunan Cemile bt. merkurum İbrahim nâm hatunun hesab ve kitabını rü'yete kıbel-i şer'-i enverden bir nâzır nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûfe istikamet ile mevsûfe her vechile nezâret-i merkume uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler ihbârlarıyla lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan işbu bâ'isü'l-kitab Ali b. Ömer nâm kimesne vasiyye-i merkurumenin hesab ve kitabını rü'yete taraf-ı şer'-i şerîfden nâzır nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer nezâret-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ısrîn min şehr-i Şevvalü'l-mükerrem li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Ağacıkoğlu Mehmed, Cafer oğlu Ömer, Cafer oğlu Hüseyin ve gayruhum.

420 (43b-4)

Medine-i Trabzon mahallâtından Kendinyar mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem fevt olan Emine bt. Paşacık demekle ma'ruf Serrâc Mehmed nâm müteveffânın sadrîyye-i sagîre kızı Fâtıma nâm sagîrenin veliyy-i mücbiri babası Hammaloğlu Hüseyin nâm kimesne hayatda ise de müsrif ve mend-bûr olup sagîre-i merkurumenin malını taziy'-i ihmali galib olduğunu ve merkurum Serrâc Mehmed umur-ı vesâyete muktedir ve mütedeyyin idüğü zeyl-i kitabda mastûrü'l-esâmi kimesneler haber vermeleriyle sagîre-i merkurumenin emval-i mevrusesini müdahaleden merkurum

Hüseyin canib-i şer‘den hacr ve merkum Serrâc Mehmed sagîre-i merkume üzerine vasî nasb ve ta‘yîn olunup ol dahi ber minval-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’r-râbi‘ ve’l-ısrîn min şehr-i Şevvalü’l-mükerrem li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. İmam-ı mahalle Mustafa Efendi, Solakoğlu Hurşid Beğ, Ali ...?, ...? Mahmud’un oğlu Mustafa ve gayruhum.

423 (44a-2)

Medine-i Trabzon mahallâtından İmaret mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan ...? İsmail b. Hasan nâm müteveffânın sulbîyye sagîre kızı Âişe ve sulbîyyun-ı sagîrun oğulları Alican ve Mahmud ve Osman nâm sıgarın tesviye-i umurlarını rü’yete bâ hüccet-i şer‘iyye vasiyy-i mansûbeleri olan vâlideleri Panbuk bt. Dereoğlu nâm hatun üzerine taraf-ı şer‘den nâzır nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma‘rûf ve istikamet ile mevsûf her vechile nezâret uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü’l-esami kimesneler ihbârlarıyla lede’ş-şer‘ zâhir ve nümâyân olan sıgar-ı merkumûnun ammileri işbu bâ‘isü’l-kitab Hanımoğlu Mustafa b. merkum Hasan nâm kimesne taraf-ı şer‘den vasiyye-i merkume üzerine nâzır nasb ve ta‘yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer nezâret-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’l-hâmis ve’l-ısrîn min şehr-i Şevvalü’l-mükerrem li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Hamuroğlu Molla Hasan, Seyyid Yazıcı, Hacı İsmail ve gayruhum.

427 (44a-6)

Medine-i Trabzon muzâfâtından Yomura nâhiyesi kurâsından Kalafka karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Mehmed oğlu Mehmed b. Ali nâm müteveffânın sulbîyye sagîre kızı Fâtıma nâm sagîre babası müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevrusunu hıfz ve umurlarını rü’yete vasîsi olmayıp kibel-i şer‘-i enverden bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma‘rûf ve istikamet ile mevsûf her vechile vesâyet-i merkume uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü’l-esami kimesneler ihbârlarıyla lede’ş-şer‘ zâhir ve nümâyân olan sagîre-i

merkumenin ammisî işbu bâ'isü'l-kitab Ömer b. merkum Ali nâm kimesne sagîre-i merkumenin mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu rü'yete savb-ı şer'-i enverden vasî nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğîn mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ısrîn min şehr-i Şevvalü'l-mükerrem li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Hâfız Evliyâ Efendi, Hâfız Said, Çohuoğlu Mehmed ve gayruhum.

428 (44b-1)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, Molla Siyah mahallesi sâkinelerinden Ulüvve bt. Memiş Reis nâm hatun zâtı ba'de't-târifi'ş-şer'î, tarafından da'vâ-yı ati'l-beyâna vekîl-i müseccel-i şer'isi ögey vâlidesi Kadın bt. Ahmed nâm hatun zâtı ba'de't-târifi'ş-şer'î, meclis-i şer'de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği Kara Mustafa Reis oğlu Hüseyin nâm kimesne mahzarında lede'l-murâfa'a merkum Hüseyin müvekkilem merkume Ulüvveyi üç yüz guruş tesmiye-i mehir ile bundan yedi sekiz ay akdem akd-i nikâh etmişiken şimdi menkûham değildir deyu inkârına mebni suâl olunup mucib-i şer'isi icra olunmak bi'l-vekâle matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merkum Hüseyin cevabında ben diyar-ı gurbetde iken babam fuzûlî merkumeyi ol mikdar mehir tesmiyesiyle akd-i nikâh etmiş ise de mucîze olmadım deyu inkâr sadedinde olup muahharan akd-i mezkûru kabûl eyledikten sonra meclis-i şer'de merkumeyi tatlîk etmişiken beynlerinde halvet-i sahîha bulunmadığından nısf-ı mehr-i müsemmâ olan yüz elli guruşu vekîl-i merkumeye def' ve teslim ve merkumeye zevc-i merkumun kız karındaşı Fâtıma vermiş olduğu beş altunun dört adedini mukaddem ahz ve bir aded yazılı rumî altununu dahi şimdi huzûr-ı şer'de müvekkile-i merkume, merkume Fâtıma'ya def' ve teslim ve ilbas etdikleri elbiseden entari ve kumaşdan maada müvekkile-i merkume Ulüvvede kaldığı bi'l-iltimas huzûr-ı faizu'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkî emr hazret-i veliyyü'l-emrindir. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ısrîn min şehr-i Şevvalü'l-mükerrem li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ma‘ruz-ı abd-i dâ‘i-i devâm-cûy-ı devletleridir ki, Kalafka karyesinden sahib-i arz-ı hâl merhum Mehmed b. Kaşıkçioğlu müteveffâ Osman, karındaşı İbrahim ve Hasan ve diğer karındaşları sagîrler Hüseyin ve Tufan nâm sagîranın vâlideleri ve vasiyy-i mansûbları Hafsa bt. Mustafa nâm hatun zâtı ba‘de’t-târifi’ş-şer’î, nâm kimesneler meclis-i şer‘de mübâşir ma‘rifetiyle ihzâr ettirdikleri metn-i arz-ı hâlde mestûr karye-i mezkûre sâkinlerinden Bekâr Ahmed b. Feyzullah nâm kimesne mahzarında lede’l-murâfa‘a zıkr-i ati-i tarihe kadar pederimiz müteveffâ-yı merhum Osman’ın silk-i mülkünde münselike ve taht-ı tasarrufunda kâin emlâk ve arazisinden olup karye-i mezkûrede kâin bir taraftan Kaşıkçioğlu Dülger Osman emlâk ve arazisi ve bir taraftan nehr-i sagîr ve bir taraftan meşe intihasında Seyyid oğlu emlâk ve arazisi ve taraf-ı râbi‘ tarik-i âmm ile mahdud ve mümtaz tahminen yedi-sekiz kot lazut tohumu isti‘âb eder tarla ve bir mikdar meşe ve kavak eşcarı ve sair eşcar-ı müsmireyi ve fevkanî ve tahtanî [...] ve seranderi muhtevî şimdi on bin guruş baha eder bir bab emlâk ve araziyi bundan sekiz sene akdem peder-i merhum Osman, merhum Bekâr Ahmed’e olan altı yüz guruşu deyni mukabelesinde içinde sâkin olmak şartıyla vefaen bey‘ edip bundan sekiz ay mukaddeme gelinceye kadar emlâkının iradını merkuma vermek ve arazisini kendisi zer‘ ve ahz etmek üzere murisimiz müteveffâ-yı merhum menzil-i mezkûrda oturup sekiz ay akdem babamızın vefâtı mülâbesesi şimdi merhum bizi ihrac daiyesinde olmağın suâl olunup mucib-i şer‘isi icra olunmak asâleten ve vesâyeten matlubumuzdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’s-suâl merhum Bekâr Ahmed cevabında bundan on dört sene akdem menzil-i mezkûr ...? mezkûreden maada emlâk-ı sâiresini yedi yüz guruşa ...? müteveffâ-yı merkumdan iştira eyledikten sekiz sene sonra menzil ve arazi-i mezkûreyi dahi safka-i vahidede iki bin beş yüz guruşa iştira ve bâ ma‘rifet-i sahib-i arz tefviz ve def‘ semen ve bedel ferağ edip müteveffâ-yı merkumun ...? olup ziraat edecek menzil ve arazisi olmadığından marabalıklı? iskan etdim deyu vefaen ve şartla iştira etdiğin gıbbe’l-inkâr verese-i merkumûndan müdde‘âlarını mübeyyine beyyine talep olundukda ityan-ı beyyineden izhâr-ı acz birle tahlife tâlibler olmalarıyla merhum Bekâr Ahmed sâlifü’z-zıkr emlâk ve arazi-i mezkûreyi ...? semen-i mezkûra iştira ve bâ ma‘rifet-i sahib-i arz tefviz edip şart-ı müfside ile ve ...? half billâhi’l-aliyyi’l-a‘lâ etmeğin mucibiyle merhum Bekâr Ahmed’in emlâk ve arazi-i mezkûreyi zabt ve tasarrufuna verese-i merkumûnun

müdahaleleri bîvech idüğinden bilâ-beyyine mu‘ârazadan men‘ [ile] ilzâm olundukları bi‘l-iltimas huzûr-ı faizu’n-nûr-ı hidîvânelerine i‘lâm olundu. Bâkîyü‘l-emr li-men lehu‘l-emr. Fi‘l-yevmi’s-sâlis min şehr-i Zilka‘deti’ş-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Selim oğlu Ömer, Cücüoğlu Mehmed, Hatibzâde Hâfız Seyyid ve gayruhu.

431 (44b-4)

Medine-i Trabzon’a muzâfe Vakf-ı Sagîr nâhiyesi kurâsından Viranköyü karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Mehmed b. Abdullah nâm müteveffânın sulbîyun-ı sagîrun oğulları Mevlûd ve Kâmil ve Ahmed nâm sagîrunun vasîleri olmayıp savb-ı şer‘-i enverden bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma‘rûf ve istikamet ile mevsûf her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü‘l-esami kimesneler ihbârlarıyla lede’ş-şer‘ zâhir ve nümâyân olan sagîrun-ı merkumunun kebîr karındaşları işbu bâ‘isü‘l-kitab Memiş b. merkum Mehmed nâm kimesne taraf-ı şer‘den vasî nasb ve ta‘yîn olunup ol dahi vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzımesin kemâ-yenbagî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu. Fi‘l-yevmi’s-sâlis min şehr-i Zilka‘deti’ş-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Dülgeroğlu Mustafa, Mesaryeli Alemdâr oğlu Ali, Çolakoğlu Mahmud Aka ve gayruhum.

433 (45a-2)

Medine-i Trabzon muzâfâtından Vakf-ı Sagîr nâhiyesi kurâsından Mesarye karyesi sâkinlerinden Âişe bt. Çakmaklı Mehmed nâm hatun zâtı ba‘de‘t-târifi’ş-şer‘î, meclis-i şer‘-i şerîf-i lâzımü‘t-teşrifde, zevc-i muhâlî‘ı işbu bâ‘isü‘l-kitab Süleyman b. Veli nâm kimesne mahzarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm edip zevcim merkum ile beynimizde hüsn-i zindegânemiz olmayıp zimmetinde mütekarrir ve ma‘kûdun-aleyh olan yetmiş gurusı mehr-i müeccelimden fâriğa ve iddet nafaka ve me‘ûnet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere hul‘ ve tatlîk edip merkum dahi hul‘-ı mezburu kabûl edip fimâ ba‘d zevciyete ve hukuk-ı sâireye müte‘allika amme-i de‘âvî ve mutâlebâtıdan ehadühümâ âharın zimmetini kabûlü havi ibrâ ve ıskat-ı hak eyledikleri

mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-sâlis min şehr-i Zilka‘deti’ş-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Osman Efendi, Hâfız Evliyâ Efendi, Hâfız Seyyid Efendi ve gayruhum.

434 (45a-3)

Ma‘ruz-ı abd-i dâ‘i-i devâm-cûy-ı devletleridir ki, an asl Abaza tarafından olup müddet-i vâfireden beri Trabzon‘da sâkine Âişe bt. Ali Beğ nâm hatun zâtı ba‘de‘t-târifi’ş-şer‘î, meclis-i şer‘de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta‘yîniyle ihzâr ettirdiği zevc-i mutallıkı Yusuf Ağa zâde baisü‘l-i‘lâm Hacı Ahmed Ağa nâm kimesne mahzarında lede‘l-murâfa‘a Trabzon mahallâtından Debbaghane mahallesinde vâki bir taraftan bazen Hacı Hüseyin Efendi ve bazen re‘âyâ menzilleri ve bir taraftan bazen ...? Ali dükkânı ve menzili ve bazen Barutçu Ali Ağa menzili ve bir taraftan bazen Hurşid Ağa ve bazen Kethüdazâde bağçeleri ve taraf-ı râbi‘i tarik-i âmm ile mahdud ve mümtaz fevkanî üç oda ve bir köşk ve sofa ve tahtında iki ahır ve bir matbah ve sokak kapısı kurbunda fevkanî ve tahtanî iki oda ve sofa ve eşcar-ı müsmireli bağçe ve havlu ve iki ...? muhtevî bir bab mülk menzil Ağa-yı mumaileyhin ammisi müteveffâ Hacı Hüseyin’in kerimesi Hâce Rukiye hatun, biraderi Der-i sa‘âdetde mütevattın Ahmed Efendi nâm kimesne ile muşâ‘en bi‘l-iştirak mutasarrıflar iken bundan yirmi iki sene akdem nısf-ı hisse-i muşâ‘iyyesini merkume Rukiye hatun hayatında bana hibe etmiş ise de hibe-i mezkûrenin fesadına mebni merkume hibeden bi‘r-rücû‘ biraz müddet mürûrunda vefât ve hissesi biraderi mumaileyhe intikal edip mumaileyh Ahmed Efendi dahi hisse-i mezkûreyi mumaileyh Hacı Ahmed Ağa‘ya bey‘ ol dahi iştira eylediğinden sonra tarihten on iki sene mukaddem menzil-i mezkûru mumaileyh Ahmed Ağa‘dan dört bin guruşluk eşya-yı medfu‘e mukabelesine ...? iştira eyleyip ol vechile mülk-i müşterâm olmağın suâl olunup nısf-ı hisse-i mezkûreden keff-i yedine tenbih olunmak matlubumdur deyu ba‘de‘d-da‘vâ ve’s-suâl mumaileyh Hacı Ahmed Ağa cevabında menzil-i mezkûru merkumeye bey‘ eylediğini inkâr edip merkumeden müdde‘âsını mübeyyine beyyine taleb olundukda çend def‘e istinhâl birle temhil olunmuş iken ityan edemeyip tahlife dahi tâlib olmamağla bîvech mu‘ârazadan men‘ ile canib-i şer‘den merkumeye tenbih olunmuş ise de ...? olmayıp menzil-i mezkûre mumaileyh Ahmed Ağa‘yı ...? ve iz‘acdan hâlî olmadığın vukuf-ı ...? olan komşuları ihbâr eyledikleri ve tatlîkinden akdem ma‘kûdun-aleyh olan mehr-

i müecceli üç yüz guruşu dahi mumaiyleh Hacı Ahmed Ağa hin-i tatlîkde verdim ve merkume Âişe hatun almadım deyu münâza‘alarına binâ’ en bu def‘a meblağ-ı mezbur üç yüz guruşu dahi mumaiyleh, merkumeye def‘ ve teslim eylediği bi’l-iltimas huzûr-ı lamiü’n-nûr-ı hidîvânelerine i‘lâm olundu. Bâkî emr hazret-i veliyyü’l-emrindir. Fi gurre-i şehr-i Zilka‘deti’ş-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

436 (45a-5)

Ma‘ruz-ı abd-i dâ’i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, Gümüşhaneye merbut karyelerden El’ânis karyesinden Kazgancıoğlu İbrahim b. Osman nâm kimesne meclis-i şer‘de taraf-ı devletlerinden mübâşir tayiniyle ihzâr ettirdiği karye-i mezkûre sâkinelerinden Şerîfe bt. Hüseyin nâm hatun zâtı ba‘de’t-târifi’ş-şer’î ile zevc-i dâhili Molla Hasan b. es-Seyyid Hüseyin Efendi taraflarından vekîl-i müseccel-i şer‘ileri zevc-i merkumun babası mumaiyleh Hüseyin Efendi b. Ahmed nâm kimesne mahzarında lede’l-istintâk merkume Şerîfe merkum Hasan’ın ma‘kûdesi iken bâzı kesân bizi iğfal ile tarih-i akdemle benim ma‘kûdemdir deyu bundan akdem hâkpây-ı hazret-i âsafiye bi’l-iştikâ ihzâr ettirdim ise de halbuki merkume Şerîfe benim menkûham değildir ve bundan böyle da‘vâ-yı nikâh iddia edersem iltifat olunmasın deyu bi’t-tav‘ ve’r-rızâ ikrar ve i’tirâf etmeğin vekîl-i mumaiylehe şer‘an suâl teveccüh etmediğinden başka min-b’ad merkum İbrahim da‘vâ-yı mezkûra tasaddi ederse şer‘an iltifat ve itibar olunmayacağı bi’l-iltimas huzûr-ı faizu’n-nûr-ı hidîvânelerine i‘lâm olundu. Bâkî emr hazret-i veliyyü’l-emrindir. Hurrîre fi 5 ZA. sene 258.

438 (45b-1)

Ma‘ruz-ı abd-i dâ’i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, Çömlekçi mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem hâlik olan Estepan oğlu Todori nâm hâlikin verâseti zevcesi Toma bt. Nikole ve sulbîyyun-ı sagîretan kızları İprafsiye ve Cokule ve sulbîyyun-ı sagîrun oğulları Estebanos ve Nikole ve Yanika ve Manu nâm Nasrânîlere inhisarı ba‘de’t-tahakkuk mersume Toma kendisine asâleten ve sıgar-ı mersumeye vesâyeten tarafından da‘vâ-yı atîl-beyâna vekîl-i müseccel-i şer‘isi Yanu v. Yani nâm zimmî meclis-i şer‘de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta’yîniyle ihzâr ettirdiği mahalle-i mezkûreden Terzioğlu Yani nâm zimmî mahzarında lede’l-murâfa‘a müvekkilem mersumenin zevci hâlik-i mersumun sermaye-i şirket

ticaretinden bâkî iki kıt'a tahvil ...? beş bin üç yüz elli guruş mersum zimmetinde alacağı olmağın suâl olunup alıverilmesi matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl mersum Yani cevabında meblağ-ı mezburun dört bin dokuz yüz yetmiş altı guruşu cihet-i mezkûreden deynim ve bâkî üç yüz yetmiş beş guruş bundan dört buçuk ay akdem meblağ-ı mezbur dört bin dokuz yüz yetmiş altı guruşun altı ay va'de ile bilâ-devr faizidir deyu cevabına mebni vekîl-i mersum faiz-i mezkûr bâ-devr idüğü ityan-ı beyyineden izhâr-ı acz birle tahlife tâlib olmağın mersum Yani yeminden nûkûl etmeğın sâlifü'z-zikr beş bin üç yüz elli bir guruş mersum Yani'nin verese-i hâlik ...? deyni idüğü şer'an zâhir olup ancak devr-i mezkûr ile terettüb eden ...? va'desi tamamı olan tarih-i i'lâmdan kırk beş gün mürûruna kadar meblağ-ı mezburun tahsili tehir olmağın müddet-i mezkûra kadar mal-ı eytam telef olmasından vikaye zımnında bi't-taleb mersum Yani'nin eniştesi ...? oğlu Nikole nâm zimmî meblağ-ı mezburun va'desi hulûlunda edasına kefil olduğu bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidvânelerine i'lâm olundu. Bâkî emr hazret-i veliyyü'l-emrindir. Tahriren fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Zilka'deti's-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

444 (46a-2)

Medine-i Trabzon mahallâtından Amasya mahallesi sâkinlerinden Muradhanzâde İbrahim Beğ b. Mehmed Beğ nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i lâzimü't-teşrîfde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip hâlâ hacr ve terbiyemde olup Torul nâhiyesinde vâkî Zaka karyesinden Pilancıoğlu demekle ma'rûf dokuz yaşında Ahmed b. Ahmed nâm sagîrin nafaka ve kisve-bahaya eşedd-i ihtiyacı olup kîbel-i şer'-i şerîfden kadr-i ma'rûf nafaka farz ve takdîr ve yedime bir kıt'a hüccet-i şer'iyye i'ta olunmak matlubumdur dedikde fi'l-hakîka sagîr-i merkumun nafaka ve kisve-baha ve sair levâzım-ı zarûriyyesiychün yevmi kırk para ancak kifâyet eylediğini zeyl-i vesîkada mastûrû'l-esâmi kimesneler ihbârlarıyla hâkim-i muvakki'-i sadr-ı kitâb tûbâ-leh ve hüsnü me'âb Efendi hazretleri dahi ber minval-i muharrer sagîr-i merkum Ahmed'in nafaka ve kisve-baha ve sair levâzım-ı zaruriyyesiychün yevmi kırk para nafaka farz ve takdîr buyurup meblağ-ı mefruz-ı mezkûru harc u sarfa ve hin-i zaruretden istidâne ve lede'z-zafer alâ men lehu hakku't-talebe rücû'a izin birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb

olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min şehr-i Zilka'deti's-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. ...? es-Seyyid Haliliddin Efendi, Veli Efendi zâdeler Osman ve Evliyâ Efendi, Hatibzâde Hâfız Said Efendi ve gayruhum.

447 (46a-5)

Medine-i Trabzon mahallâtından İmaret mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Soğalı Ali Efendi b. İsmail nâm müteveffânın sulbî sagîr oğlu Mesud nâm sagîrin vasîsi olmayıp kıbel-i şer' den bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûfe istikamet ile mevsûfe her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler ihbârlarıyla lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan işbu bâ'isetü'l-kitab sagîr-i merkumun vâlidesi Ümm Gülsüm bt. Soğalı Çolakoğlu Ömer nâm hatun taraf-ı şer' den vasiyye nasb ve ta'yîn olup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzımesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis aşer min şehr-i Zilka'deti's-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. ...? Haliliddin Efendi, Veli Efendi zâdeler Evliyâ Efendi ve Osman Efendi, Hatibzâde Seyyid Efendi ve gayruhum.

453 (46b-5)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, metn-i i'lâmda mestûr Cemile taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği metn-i i'lâmda muharrer zevci merkum ile meclis-i şer' de lede'l-murâfa'a metn-i i'lâmda münderic olduğu vech üzere mehr-i müeccel ve nafaka ve me'ûnet-i süknâ cihetlerinden hakkı olan meblağ-ı mezburu ...? merkum bundan mukaddem merkumeyi hul' ve muahharan mehr-i müecceliyle nafaka ve me'ûnet-i süknâsı olan meblağ-ı mezburu merkume[ye] Of mahkemesinde def' ve teslim eyledim deyu def'ini merkume inkârına mebni Süleyman oğlu Süleyman ve Gedikoğlu Mehmed nâm kimesneler ile ber nehc-i şer' i def'ini isbat etmeğın ol vechile merkume bivech da'vâsından men' ile ilzâm olunduğu bi'l-iltimas huzûr-ı faizu'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkî emr hazret-i veliyyü'l-emrindir. Hurrîre fi 11 ZA sene 258.

454 (46b-6)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı devletleridir ki, Aya Sofya mahallesi sâkinlerinden Mehmed b. Mustafa nâm kimesne kendiye bi'l-vesâye ve zevcesi Miniş bt. Halil nâm hatun zâtı bade't-tarif-i şer'î tarafından vekîl idüğü vekâleti zât-ı merkumeyi ârifân olan Behçet Efendi b. Müftî zâde İsmail Efendi ve Tatar oğlu Hüseyin b. Durmuş nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-ı vekâletine hükm-i şer'î lahık olduğu halde vekâleten meclis-i şer'de taraf-ı devletlerinden mübâşir tayiniyle ihzâr ettirdiği mahalle-i mezbure sâkinlerinden Zeliha bt. Kara Bekir oğlu Mehmed nâm hatun zâtı bade't-tarif-i şer'î tarafından vekîl-i müseccel-i şer'isi zevci ...? oğlu b. Mehmed nâm kimesne mahzarında lede'l-murafaa tarihden on gün mukaddem merkumun müvekkilesi, müvekkilem merkumenin batınına ayağıyla darb ve ol darbın tesirinden benim firâşımdan hasıl merkume muvekkilem hâmil olduğu iki aded müstebînü'l-hilka cenîn-i meyyit ilka ettirmekle suâl olunup mucib-i şer'isi icra olunmak asâleten ve vekâleten matlubumdur deyu bade'd-dava ve's-suâl vekîl-i merkum gıbbe'l-inkâr müdde'î-i vekîl-i merkumdan dava-yı meşrûhasını mübeyyine beyyine taleb olundukda ityan-ı beyyineden izhâr-ı acz birle tahlife tâlib olmağın müvekkile-i merkume Zeliha merkumenin batınına urup iki aded cenîn-i meyyit ilka etmediğine bi't-taleb half billâhi'l-aliyyi'l-a'lâ etmeğın mucibiyle merkume Zeliha'ya nesne lâzım gelmeyip müdde'î ve vekîl-i merkum bîvech davasından men' ile ilzâm olunduğu bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı asafanelerine i'lâm olundu. Baki emr hazret-i veliyyü'l-emrindir. Fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min şehr-i Zilka'deti's-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

457 (47a-2)

Medine-i Trabzon'a muzâfe Yomura nâhiyesi kurâsından Misune karyesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem hâlik olan Yor v. Abostol nâm hâlikin sulbî sagîr oğlu Dimitri nâm sagîrin babası hâlik-i mersumdan müntakıl mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu rü'yete vasîsi olmayıp kıbel-i şer'den bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın doğruluk ile mevsûf her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i kitabda mastûrû'l-esâmi kimesneler haber vermeleriyle lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîr-i mersumun ammisioğlu işbu bâ'isü's-sifr Yani v. Estadyo nâm zimmî taraf-ı şer'den vasî nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber minval-i muharrer vesâyet-

i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ısrîn min şehr-i Zilka'deti's-şerîfe li-seneti semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Tarakçıoğlu Osman, Türkmenoğlu Ali, Tüysüzoğlu İbrahim ve gayruhum.

458 (47a-3)

Medine-i Trabzon'a muzâfe Yomura nâhiyesi kurâsından Misune karyesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem hâlik olan Yor v. Abostol nâm hâlikin sulbî sagîr oğlu Dimitri nâm sagîre babası hâlik-i mersumdan müntakıl mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu rü'yete kibel-i şer' den vasiyy-i mansûbu ammisioğlu Yani v. Estadyo nâm zimmî üzerine savb-ı şer-i münîrden bir nâzır nasbı lâzım ve mühim olmağın doğruluk ile mevsûfe her vechile nezâret-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler haber vermeleriyle lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîr-i mesfurun vâlikesi işbu bâ'isetü's-sifr Sofya bt. Totor nâm zimmî canib-i şer' den nâzır nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer nezâret-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sânî ve'l-ısrîn min şehr-i Zilka'deti's-şerîfe li-seneti semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Tarakçıoğlu Osman, Türkmenoğlu Ali, Tüysüzoğlu İbrahim ve gayruhum.

461 (47b-1)

Medine-i Trabzon muzâfâtından Yomura nâhiyesi kurâsından Digene karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Hasan b. Resul nâm müteveffânın sulbîyye sagîre kızı Âişe ve sulbî sagîr oğlu Ali nâm sagîrana babaları müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rü'yete vasîleri olmayıp kibel-i şer'-i enverden bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûfe ve istikamet ile mevsûfe her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i sahifede mastûrü'l-esâmi kimesneler haber vermeleriyle lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîran-ı merkumânın min-kıbeli'l-ümm ceddesi işbu bâ'isetü'l-kitab Hatice bt. Kara Hüseyin nâm hatun taraf-ı şer'-i münîrden vasiyye nasb ve ta'yîn olup ol dahi ber minval-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediğinden sonra vasiyye-i merkume meclis-i şer'de

takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm eyler ki bâ hüccet-i şer'îyye vasiyyeleri olduğum fakat sagîr-i merkum Ali'nin nafakaya eşedd-i ihtiyac ile muhtac olup taraf-ı şer' den kadr-i ma'rûf nafaka farz ve takdîr ve yedime bir kıt'a hüccet-i şer'îyye i'ta olunmak matlubumdur dedikde fi'l-hakîka sagîr-i merkum Ali'nin nafakasıyçün yevmi on beş para ancak kifâyet eylediğini zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler haber vermeleriyle hâkim-i muvakki'-i sadr-ı kitâb tûbâ-leh ve hüsnü me'âb Efendi hazretleri dahi sagîr-i merkum Ali'nin nafakasıyçün yevmi on beş para nafaka farz ve takdîr buyurup meblağ-ı mefruz-ı mezkûru harc u sarfa ve hîn-i zaruretde istidâne ve lede'z-zafer alâ men lehû hakkı'r-rücua izin birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'r-rabi' ve'l-ısrîn min şehr-i Zilka'deti'ş-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendi zâdeler Osman Efendi, Hatib Evliyâ Efendi, Hatibzâde Hâfız Seyyid Efendi ve gayruhum.

463 (47b-3)

Maçuka kazâsı kurâsından Hortkob karyesi sâkinelerinden Sahibe bt. İsmail nâm hatun zâtı ba'de't-târifi'ş-şer'î, meclis-işer'-i şerîf-i lâzimü't-teşrîfde, zevc-i muhâlî'ı Mehmed b. Hasan nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve ta'bîr ani'l-merâm edip zevcim merkum Mehmed ile beynimizde hüsn-i zindegânemiz olmayıp zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun-aleyh olan kırk gurus mehr-i müeccelimden ve iddet nafakamdan fârîğa ve me'ûnet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere hul'a tâlibeyim dedikde merkum dahi merkumeyi ber vech-i muharrer hul' ve tatlık edip fimâ ba'd zevciyete ve hukuk-ı sâireye müteallika amme-i de'âvî ve mütâlebât ve eymân [ve] muhâsamâtdan ehadühümâ âharın zimmetini kabûlü hâvî ibrâ-i âmm-ı kâtı'u'n-nizâ'la ibrâ ve ıskat-ı hak etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrire fi 25 ZA. sene 258.

Ş. Veli Efendi zâdeler Osman Efendi ve Evliyâ Efendi, Hatib Seyyid Efendi, Ali Alemdâr ve gayruhum.

464 (47b-4)

Medine-i Trabzon muzâfatından Yomura nâhiyesi kurâsından Misune karyesi sâkinlerinden Mehmed b. Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i lâzimü't-teşrîfde

karye-i mezkûre sâkinlerinden Hatice bt. Ömer nâm hatun zâtı ba‘de’t-târifi’ş-şer’î mahzarında sagîre kızı Âişe bt. Halil sagîre-i merkumenin ammizâdesi ve veliyy-i akrebi olan Osman b. İbrahim hâzırlar oldukları halde da‘vâ ve takrîr-i kelâm edip tarihten on üç sene mukaddem sagîre-i merkumeyi vâlidesi merkume Hatice ile ammetesi Emine bt. Hüseyin nâm hatunlar bana akd ve tezvic eylemeleriyle suâl olunup merkume Âişe nefsinin bana teslimine tenbih olunmak matlubumdur dedikde gıbbe’s-suâl merkumetan akd-i mezburu inkâr etmeleriyle müdde‘î-i merkuma tekrar suâl olundukda sagîre-i merkumenin veliyy-i akrebi bulunan merkum Osman’dan istizan etmeyip Osman dahi izin ve icâzet ve akd eylemediğini merkum Mehmed bi’t-tav‘ ve’r-rızâ huzûr-ı şer‘de ikrar ve i’tirâf etmekle merkum Mehmed’in ikrarı mucibi akd-i nikâh da‘vâsı şer‘an sahih ...? merkum Osman’a suâl teveccüh etmeyip merkum Mehmed bîvech-i şer‘î da‘vâ-yı mücerredesinden men‘ ile ilzâm olunduğunu mübeyyin işbu nemîka ve alâ mâ hüve’l-hakîka ketb ve imlâ ve merkume Âişe yedine i’ta olundu. Fi’l-yevmi’l-hâmis ve’l-ısrîn min şehr-i Zilka‘deti’ş-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Tarakçıoğlu Osman, Tüysüzoğlu İbrahim ve gayruhum.

466 (48a-1)

Ma‘ruz-ı abd-i dâ‘i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, Polathane kasabasında nefsi-i Polathane’den Emine bt. Bekir nâm hatun zâtı ba‘de’t-târifi’ş-şer’î, meclis-i şer‘-i şerîfde taraf-ı devletlerinden mübâşir ta’yîniyle ihzâr ettirdiği zevc-i mutallık Kâmil oğlu Mehmed nâm kimesne mahzarında lede’l-murâfa’a bundan mukaddem merkum hanemde benimle zinadan beni ihbâl ve iki ay mürûrunda beni kendiye akd ve tezvic eyledi ise de benden iki çocuk tevellüd edip ba‘dehû beni tatlık etmekle suâl olunup muktezası bi’l-icra elli guruş mehr-i müeccelim ile yüz guruş dahi nafaka-i mukadderem ki cem‘an yüz elli guruş merkumdan aliverilmesi matlubumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’s-suâl merkum Mehmed cevabında zinayı inkâr ve merkumeyi akd ve tezvicinden altı ay tamamında çocuklar tevellüd etmeğin benim firâşımdan hasıldır deyu ve def‘le mukabelesinde merkumeyi akd ve tezvicden altı ay mürûrunda çocuklar tevellüd eylediğini merkume Emine ikrar eylediğine binâ’en husus-ı mezkûr için merkum Mehmed’e nesne lâzım gelmediği ve mehir ve nafaka-i mezkûre için hîn-i tatlıkde yirmi guruşunu merkume Emine ahz etmiş olduğunu kezâlik ikrarına mebnî

bâkî matlubu olan otuz guruşu dahi bu def'a huzûr-ı şer' de mübâşir ma'rifetiyle merkurum Mehmed'den tahsil ve merkumeye def' ve teslim olunduğu ve çocukların bir adedini bundan akdem merkume Emine, merkurum Mehmed'e redd-i def' ve birini hıdâne-i hacr ve terbiyesine alıvermeğin sagîre-i merkume için yevmi birer guruş merkurum Mehmed üzerine nafaka farz ve takdîr olunduğu bi'l-iltimas huzûr-ı faizu'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkî emr hazret-i veliyyü'l-emrindir. Fi'l-yevmi't-tasi' ve'l-ısrîn min şehr-i Zilka'deti's-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

473 (49a-1)

Medine-i Trabzon muzâfâtından Yomura nâhiyesi kurâsından Çivere karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Ömer b. Hüseyin nâm müteveffâ [...] vâlidisi Mehveş Hatun bt. el-Hâc Mustafa nâm hatun ile li-üm er karındaşları Osman ve Mustafa ve li-eb kız karındaşları Hatice [...] er karındaşı Hasan nâm vereseyle inhisarı lede's-şer' ba'de't-tahakkuk tereke-i müteveffâ-yı merkurum, merkume Mehveş Hatun ve merkurum [...] veliyy-i mücbiri babası Urban Ağa zâde Abdülaziz Ağa ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve beyânü'l-verese bi'l-fârizatü's-şer'iyye tevzî' ve taksîm olunan muhallefât defteridir ki ber vech-i âtî aynıyla zikr olunur. Hurre fi 2 Z. sene 258.

Müteveffâ-yı merkurum babasından müntakıl kaffe-i eşya ve emlâkdan hissesi	3700
Meblağ-ı mezburun faiziyle karye-i mezkûrede olan arazi ve emlâkın hasılatından hissesi	1100

Cem'an yekûn 4800 guruş, yalnız dört bin sekiz yüz guruşdur / Minha'l-ihracat resm-i adi ma'a kaydiyye 120 / Sahhü'l-bâkî 4680 guruş, yalnız dört bin altı yüz seksen guruşdur.

Hisse el-ümmi'l-merkurum Mehveş	780
Hisse ah li-ümmi'l-merkurum Osman	780
Hisse ah li-ümmi'l-merkurum Mustafa	780
Hisse uht li-ebi'l-merkume Hatice	585
Hisse uht li-ebi'l-merkume Âişe	585

Hisse ah li-ebi'l-merkum Hasan	1170
--------------------------------	------

474 (49a-2)

Medine-i Trabzon mahallâtından Orta Hisar mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât eden Muradhanzâde Osman Beğ b. Mehmed Beğ nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Ulüvve Hanım bt. Baykuşzâde İbrahim Ağa ve vâlidesi Penbe Kadın bt. diğer İbrahim Ağa ve sulbîyye kebîre kerimesi Nokta Hanım ve sulbîyyun kebîran mahdumları İbrahim Beğ ve ahras Mehmed Beğ ve sagîran mahdumları Şabur Beğ ve ahras Tayyar Beğ nâm vereseye inhisarı ba'de't-tahakkuk sagîran-ı mumaileyhimanın vasiyy-i mansûbeleri mumaileyha Ulüvve hatun ve verese-i kibar-ı mumaileyhim ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le tereke-i müteveffâ-yı mumaileyh tahrir ve terkim ve düyûn-ı müteferrikası verese-i kibar-ı mumaileyhim ikrarlarıyla ifraz ve bâkî cemî'-i vereseye taksim olunan eşya ve muhallefât defteridir ki ber vech-i ati aynıyla zikr ü beyân olunur. Hurrîre fi 25 ZA sene 258.

Yün memlû müsta'mel çuka yasdık ma'a ...?	12 a.	235
Müsta'mel ...? penbe memlû	2 a. 6 kıyye	50
Müsta'mel yün memlû şilte	1 a.	10
Türkmenkârî halı	2 a.	100
Müsta'mel pencere perdesi	6 a.	10
Müsta'mel mısır hasır	1 a.	20
Müsta'mel seccade	1 a.	50
Müsta'mel kilim	1 a.	10
...? kebîr şamdan	2 a.	100
Fıskiye şamdan ma'a makas ve ...? tabe	4 a.	15
...?	1 a.	200
...? tablası	7 a.	20
Müsta'mel ocak sobası	1 a.	40
Müsta'mel omuz ...?	12 a.	36
...? havlu	2 a.	10
Evsat ve sagîr sandık	2 a.	50
İngilizkârî piştov	1 çift	350

ma‘a ...?	1 a.	
Nargile şişesi	1 a.	25
ma‘a tanbaksı	1 a.	
ve harpıç	1 a.	
Nuhâs ...? ma‘a ibrik	1 a.	50
Sarı leğen ma‘a ibrik	1 a.	80
Dürbin	1 a.	100
Fanus şamdan? ma‘a şişe	1 a.	10
Sîm kabzalı kamçı	1 a.	30
Mercanlı ...? tesbih	1 a.	30
Kahve değirmeni	1 a.	40
ve mikras	1 a.	
Tanbak divit	1 a.	10
Kalemdan	1 a.	10
ma‘a ...?	1 a.	
Kapı perdesi	1 a.	20
Kelkidkârî müsta‘mel seccade	1 a.	25
Kürtkârî yanlık	1 a.	50
Müsta‘mel kürtkârî yanlık	1 a.	40
Bayburtkârî ...?	1 a.	50
Müsta‘mel ...?	1 a.	5
Kürtkârî halı	1 a.	80
Kelkidkârî cedid seccade	1 a.	50
...?	1 a.	70
Müsta‘mel ...?	1 a.	15
Al ...? yorgan	1 a.	35
Armalı ...? yorgan	1 a.	30
Turuncu ...? yorgan	1 a.	30
Kutnî şilte	1 a.	70
Siyah ...? şilte	1 a.	50
Beyaz ...? şilte	1 a.	20

Müsta‘mel laciverd şilte	1 a.	15
Malta bezi müsta‘mel yün şilte	1 a.	12
Baş şiltesi	1 a.	10
Kutnî yasdık	1 a.	10
...? yasdık	1 a.	5
Kürdkârî kebîr döşeme	1 a.	120
Çuka kaplı nâfe kürk	1 a.	500
Zerdeva paçası çuka kaplı kürk	1 a.	350
Kısa zerdeva kürk	1 a.	50
Aba kukuleta	1 a.	150
Müsta‘mel çuka kukuleta	1 a.	55
Müsta‘mel çuka cebe	1 a.	100
Cedid çuka cepken	1 a.	200
Çuka şalvar	1 a.	120
Müsta‘mel çuka şalvar	1 a.	40
Müsta‘mel Trablus kuşak	1 a.	100
Kirmanî şal	1 a.	250
Müsta‘mel abanî	1 a.	75
Sîm kaplı pala	1 a.	400
Kurşun tüfengi	1 a.	90
Kuş tüfengi	1 a.	35
Koyun saati	1 a.	150
Minekârî takım	1 a.	70
Kebîr ...? kâhya takım	1 a.	250
Köhne kabak takım	1 a.	70
Köhne ...? kâhya takım	1 a.	50
Sagîr takım	1 a.	30
Yakut yüzük	1 a.	300
Mehir yüzüğü	1 a.	40
Cedid nuhâs sahan	1 a.	120 [...]
ma‘a sarpuş	1 a.	

Sîm zarf	9 a.	200
...?	1 a.	
...?	1 a.	
...?	1 a.	54
Sagîr nuhâs sini	1 a.	45
...?	1 a.	45
[...]	[...]	[...]
Taş ...?	1 a.	40
...?	1 a.	20
...?	1 a.	
Sagîr ...? tas	3 a.	
ma'a kapak	1 a.	
Kebîr köhne ...?	[...]	[...]
[...]	[...]	12

(49b'den devam etmektedir.)

Yumurta tabesi kebîr ve sagîr	2 a.	16
Nuhâs kuşhane	1 a.	14
Çorba tası	1 a.	
Nuhâs tepsi	1 a.	42
Tabak	2 a.	
Müsta'mel tepsi	1 a.	
Sini	1 a.	
...? sahan	1 a.	8
ma'a kapak	1 a.	
Tencere	1 a.	12
Kapak	1 a.	
...?	1 a.	10
Kapak	1 a.	
Sahan kapağı	3 a.	9
Sagîr kara gügüm	1 a.	16
Sagîr ...?	1 a.	

Kebîr tencere	1 a.	54
Kapağı	1 a.	
Hoşaf kaşığı	10 a.	15
Hoşaf kasesi	1 a.	12
Elmastıraş bardak	1 a.	30
İftariye bardağı	6 a.	43
Billur bardak	2 a.	
Beyaz çanak	10 a.	
Beyaz çanak	2 a.	5
Çay ibriği	1 a.	15
...?	3 a.	
Tepsi	1 a.	
Şeker kabı	1 a.	
Ma‘den çanak	1 a.	4
İftariye çanak	8 a.	5
Yoğurt çanağı	2 a.	
Şişe	1 a.	5
Nargile şişesi	1 a.	12
Arab gulâm bahası	1 a.	1200
Katır re‘s	1 a.	400

Müteveffâ-yı mumaileyhin temessüklü ve gayri temessüklü alacağı beyânıdır.

...? Karanfilioğlu Yormiteye verilen şirket için nuhâs bahası	5338
...? oğlu Hacı ...? bâ temessük alacağı	2966
Kalı oğlu Hasanda ve Kefelioğlu Temelde bâ temessük	795
Tul oğlu Ömer Ağada eski hesaptan bâkî	705
Diğer Tul oğlu Ömer Ağa’ya gönderdiği bâ defter nuhâs bahası için sermaye	4632,5?
Kotbaş oğlunda sahhü’l-bâkî nuhâs bahası	659
Kızancı ...? oğlunda	1312
...? bahası	260
Kethüdazâde Emin Ağa’nın kârhaneye ...?	110

Arsinde Kalmuk oğlu yediyle ...? bahası	400
Murad oğlu Ahmed'de kiremit bahası	75
Murad oğlu Osman oğlu Süleyman'da kiremit bahası	150
Türkmen oğlu Abdullah'ın oğlu Mehmed'e? kiremit bahasından bâkî	203,5
Tüysüz oğlu Süleyman'da kiremit bahası	375
Kalafkalı Kokas? oğlunda kiremit bahası	150
...? oğlu ...?	85
Marabalıda olan bâ temessük alacağı	1733,5
Bâ defter Süleyman Ağa'nın zimmetinde olan	725
...? kazâsında ...? altında olan hanedeki sermaye	1000
Aşağıki hanede ...? olan sermaye	1000
...? keşiş ve oğlunun yanında emânet hinta ...?	400
Def'a keşişin oğlunda emânet çavdar ...?	40
...? elinde olan hinta ...?	150
...? karyesinde ...?	19,5
...? Keşiş oğlu ...?	175
Kâtib Hüseyin Efendide nuhâs bahası	100
Zazaneli Hacı İbşir oğlunda hesabdan bâkî	50
...? muhtarında	20
...? değirmenci ...?	25
...? maraba ahâlisinde	20
...? karyesinde ...? oğlu Feyzullahda	15
...? kazâsında timurcudâ sahhü'l-bâkî	320
...? karyesinde Çakmak oğlu ...? ve Karakaş oğlu ...? bahası	115
...? Çakır oğlunda teneke bahası	120
...? oğlunda teneke bahası	220
...? Mustafa oğlu İbrahimde	72
...? başında ...? dükkânında olan alacağı	477,5
ve ...? dükkânında olan hisse	400
Duhancı dükkânında olan hisse	400

...? dükkânında olan hisse	725
Eski tümurcılar derununda olan terzi dükkânındaki hisse	900
Kapumcular başında olan ...? dükkânınki hissesi	500
Sarrac dükkânındaki hisse	500
Saraçlar derununda Kazzaz dükkânki hisse	500
İki kapulu handaki hisse	1655
Kazgancılar derununda kalhânedeki hisse	2000
mahalle-i mezkûrede kâin dahiliye ve hariciyeyi müştemil mülk menzil 1 aded	5000
Kalafka karyesinde kâin marabalıkların emlakı	2000
...? kazâsında ...? karyesinde kâin iki aded hanlardan nısfı	2500
Hacı Salih zâde İsmail Ağa'nın ...? karyesinde vâki dükkânında ...? edip mumaillehy zimmetinde alacağı	5151
Yağlı dere ve vâki nısf hisse değirmen	500

Cem'an yekûn 64144 gurus 2 para, yalnız altmış dört bin yüz kırk dört gurus iki paradır.

Minha'l-ihracat

Resm-i adi ma'a kaydiyye	400
Deyn-i mukırr ...? oğlu Ali Efendi'ye	372,5
Karanfil oğlu ...? deyn-i mukırr	105
Deyn-i mukırr Uzun zâde ...? Mehmed Ağa'ya bâ temessük	1000
Deyn-i mukırr Hacı Salih zâde Süleyman Ağa'ya bâ temessük	1075
Deyn-i mukırr Kondup zâde Hacı Hamid Efendi'ye	1081
Deyn-i mukırr tımar ...? zimmetinde kâin	2187
Deyn-i mukırr Kandil oğlu Kâmil Kapudan	66
Deyn-i mukırr ...? Mehmed Efendi'ye	340
Deyn-i mukırr ...? Veliye	500
Deyn-i mukırr Gümüşhane ve ...? zâde Ahmed Efendi'ye Süleyman Ağa havale eylediği	1000
Deyn-i mukırr Arslan [...] ...?	164,5
Deyn-i mukırr ...? Abdurrahimin	87,5

Deyn-i mukırr Hacı oğluna	4
Deyn-i mukırr Hamamcı Molla Mehmed'e	36
Deyn-i mukırr ...? kefereye	20
Deyn-i mukırr Şiş oğlu kefereye	60
...? başındaki ...? oğlu kefereye deyn-i mukırr	9,5
...? oğlu kefereye deyn-i mukırr	8

(50a'dan devam etmektedir.)

Deyn-i mukırr ...? Salih'in oğluna	70
Yalı hanının odabaşısı Hacı İbrahim Ağa'ya	426
Deyn-i mukırr Kadioğlu Hasan Ağa'ya	18
Deyn-i mukırr Karpuz oğlu [...]	[...]
Deyn-i mukırr Kazzaz Temel Efendi'ye	436
Deyn-i mukırr Terzi Balıkçıoğlu'na	15
Deyn-i mukırr Çilingir Ali oğluna	52
Deyn-i mukırr ...? oğlunun hanının kapu karşısındaki mağazada ...	15
Deyn-i mukırr Çilingir Memiş Usta'ya	46
Deyn-i mukırr Güzhi oğluna	42,5
Deyn-i mukırr ...? oğlu Hâfız'a	640
Deyn-i mukırr ...?	80
Deyn-i mukırr ...? Beğ'e	209
Deyn-i mukırr ...? karındaşı zimmîye	304
Deyn-i mukırr ...? dükkân mesârifinden matlûbu	273,5
Deyn-i mukırr iki kapılı hanın karşısında terzi ...? oğlu ...?	15
Deyn-i mukırr ...? dükkâncıya	357,5
Deyn-i mukırr ...? oğlu ...? tuzluk ve abdestlik bahası	19,5
Deyn-i mukırr Kaful oğlu Totor'a	73
Deyn-i mukırr iki kapılı hanın odabaşısına	55
Deyn-i mukırr terzi ...?	35
Deyn-i mukırr ...? oğlu Hacı Hüseyin'e	106
Terzi ...? deyn-i mukırr	35

Deyn-i mukırr Tul oğlu Pır Ağa'ya	294,5
Deyn-i mukırr ...? Kostantinin mağazasına	63
Deyn-i mukırr ...? zâde Mustafa Ağa'ya duhan ve yemeni ve ...? mesârifi ...?	118
Deyn-i mukırr semerciler başındaki bezzaza	63
Deyn-i mukırr ...? oğluna	39,5
Deyn-i mukırr ...? tarla bahasından ...?	91
Deyn-i mukırr Karhaneci Hemur oğlu zimmiye	150
Deyn-i mukırr Hacı Selim'e	25
Deyn-i mukırr Tayyar ...? fırıncısına	40
Deyn-i mukırr dükkâncıya ...?	58
Deyn-i mukırr semerciler başındaki mağazada ...?	30
Deyn-i mukırr halîlesine mehr-i müecceli	500

Yekûni'l-mesarifât 14054 guruş yalnız on dört bin elli dört guruşdur / Sahhü'l-bâkî 50090 guruş yalnız elli bin doksan guruşdur / Hissetü'z-zevce-i mumaileyha Ulüvve Hanım 6261 / Hissetü'l-ümm-i mumaileyha Penbe Kadın 8348 / Hissetü'l-bint-i mumaileyha ...? Hanım 3942 / Hissetü'l-ibn-i mumaileyh İbrahim Beğ 7884 / Hissetü'l-ibn-i mumaileyh Mehmed Beğ 7884 / Hissetü'l-ibn-i mumaileyh Şabur Beğ 7884 / Hissetü'l-ibn-i mumaileyh Tayyar Beğ 7884. Bâkî ...? 10

475 (50a-1)

Medine-i Trabzon mahallâtından Saçlı Hoca mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Molla Reis demekle ...? Mehmed b. Ahmed b. Abdullah nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Emine bt. Mustafa b. Ahmed ve sulbîyetan-ı kebîretan kızları Mahbûbe ve Zeliha ve sulbîyyun-ı sagîrun oğulları Ahmed ve Mustafa ve Mahmud nâm kimesnelere inhisarı lede'ş-şer' ba'de't-tahakkuk verese-i merkumeden merkumân Emine ve Mahbûbe ve Zeliha nâm hatunlar zâtları ba'de't-târifi'ş-şer'î asâleten ve sıgar-ı merkumenin bâ hüccet-i şer'îyye vasiyy-i mansûbları ...? Ahmed b. Mustafa nâm kimesne dahi vesâyeten meclis-i şer'-i şerîf-i lâzîmü't-teşrîfde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip murisimiz müteveffâ-yı merkumdan müntakıl Âsitâne-i aliyye ve mahâll-i sâirede vâki kaffe-i terekesine vâzı'ı'l-yed

olanlardan taleb ve da‘vâ ve ahz ve lede’l-hâce sulh ve ibrâ ve bizlere îsal ve irsale ve husus-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umurun küllisine vekâlet-i âmme-i mutlaka ile tarafımızdan asâleten ve vesâyeten Der-i aliyyede sâkin işbu bâ‘isü’l-kitab Gani Yazıcı b. Mustafa nâm kimesneyi kabûlüne mevkuf vekîl ve naib-i münab nasb ve ta‘yîn eyledik dediklerinde mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-sânî min şehr-i Zilhiccetü’ş-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

476 (50a-2)

Medine-i Trabzon mahallâtından Saçlı Hoca mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Molla Mehmed Reis b. Ahmed nâm müteveffânın sulbîyyun-ı sagîrun oğulları Ahmed ve Mustafa ve Mahmud nâm sigara babaları müteveffâ-yı merhumdan müntakıl mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rü’yete vasîleri olmayıp taraf-ı şer‘-i hatîrden bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma‘rûf ve istikamet ile mevsûf ve her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada mâsturü’l-esami kimesneler haber vermeleriyle lede’ş-şer‘i’l-enver zâhir ve nümâyân olan sagîrun-ı merhumûnun ...? işbu bâ‘isü’l-kitab Ahmed b. Mustafa nâm kimesne sigar-ı merkume üzerlerine canib-i şer‘-i şerîfden vasî nasb ve ta‘yîn olunup ol dahi ber minval-i muharrer vesâyet-i mezbureyi kabûl ve hidmet-i lâzımesin kemâ-yenbagî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka‘a bi’t-taleb [ketb] olundu. Fi’l-yevmi’s-sânî min şehr-i Zilhiccetü’ş-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf. Ş. Tavacızâde Hacı İbrahim Ağa, İlgülü İbrahim Reis, Kuduroğlu Mustafa Reis ve gayruhum.

478 (50b-1)

Medine-i Trabzon mahallâtından Hoca Halil mahallesi sâkinlerinden Bekir Emin b. [boş] nâm kimesne meclis-i şer‘-i şerîf-i lâzımü’t-teşrîfde, Der-i saâdetden olup medine-i mezkûre çarşısında kutuculuk? san‘atıyla meşgul işbu bâ‘isü’l-kitab Abdülkadir Ağa b. İbrahim nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip tahminen on iki yaşında olup merhumun menkûhası bulunan kızım Havva ile hüsn-i zindegânisi olmadığından ba‘de’l-bülûğ mutalebe ederse ma‘kûdun-aleyh olan zimmetinde mütekarrir yüz elli guruşu merkumeye ben eda etmek üzere şimdi

velâyetim hasebiyle mehr-i müeccel-i mezkûrdan fâriğ ve nafaka-i iddeti dahi benim üzerime olmak ve merkum dahi merkumeye ilbâs eylediği elbise ve [...] sâiresi aramamak üzere merkumeyi hul' ve tatlık etmesi matlubumdur dedikde merkum Abdülkadir Ağa dahi ber vech-i muharrer merkumeyi hul' ve tatlık edip fimâ ba'd zevciyete ve sâire müteallika amme-i de'âvî ve mutâlebâtıdan ehadühümâ âharın zimmetini kabûlü havi asâleten ve velâyeten ibrâ-i âmm-ı kâtı'ı'n-nizâ'la ibrâ ve ıskat eylediklerini ...? işbu nemîka tahrir ve merkum Abdülkadir Ağa yedine i'ta olundu. Fi'l-yevmi's-sânî min şehr-i Zilhiccetü's-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veliyüddin Efendi zâde Osman Efendi, Hatibzâde Seyyid Efendi, Na'l-bend Ömer Çavuş ve gayruhum.

485 (51a-3)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, medine-i Trabzon'a muzâfe Sürmene nâhiyesinde ...? karyesi karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem katilen fevt olan Abdurrahimin b. Mehmed nâm müteveffânın verâseti zevcesi Fâtıma bt. Mahmud nâm hatun ile sulbî sagîr oğlu Yusuf nâm kimesnelere inhisarı ba'de't-tahakkuk sagîr-i merkuma li-ecli's-sıhhati'd-da'vâ vasî nasb olan ammisî ...? oğlu Süleyman b. Mehmed nâm kimesne bi'l-vesâye meclis-i şer'de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği karye-i mezkûreden Ali Yazıcı oğulları İsmail ve Emin ebnâ-yı Mahmud ve Cevahir b. Ali nâm kimesneler mahzarlarında lede'l-murâfa'a geçen Şa'ban-ı şerîfin yirmi sekizinci Salı günü vefât ...? karye-i mezkûreden bir saat mesafe orman intihâsında Zarhe karyesi hududu fasılası olan derenin Zarhe semtinde dereye karib mahalde müteveffâ-yı merkumun boğazına ip [...]kup merkumu boğup başına dahi bıçak ile darb etmeleriyle suâl olunup mucib-i şer'isi icra olunmak bi'l-vesâye matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merkumûn cevablarında bi'l-küllîye inkâr etmeleriyle müdde'î-i merkumdan da'vâ-yı meşrûhunu mübeyyine beyyine talep olundukda ityan-ı beyyineden izhâr-ı acz birle tahlife dahi tâlib olmadığından merkumûna şer'an nesne lâzım gelmeyip müdde'î-i merkum bi'l-vesâye bilâ-beyyine da'vâ-yı meşrûhasından men' ile ilzâm olunduğu bi'l-iltimas huzûr-ı faizu'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men

lehu'l-emr. Fi'l-yevmi's-sâbi' min şehri Zilhicceti's-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

488 (51b-2)

Medine-i Trabzon'a muzâfe Yomura nâhiyesine tâbi' Kumra karyesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem hâlik olan Batmanoğlu Yanika v. Yane nâm hâlikin sulbîyetan-ı sagîretan kızları Elene ve Aleksandra ve sulbî sagîr oğlu Nikola nâm sıgarın bâ hüccet-i şer'îyye vasîleri olan sıgar-ı mersumların ammileri Dimitri v. mersum Yane nâm Nasrânînin hesabını rü'yete taraf-ı şer'-i enverden bir nâzır nasbı lâzım ve mühim olmağın doğruluk ile mevsûf ve her vechile nezâret-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i sahifede muharrerü'l-esami kimesneler ihbârlarıyla lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan karye-i mezkûre mütemekkinlerinden işbu [baisü's-] sifr Karib oğlu Nikola v. ...? nâm mersum, vasiyy-i mersum Dimitri'nin hesabını rü'yete taraf-ı şer'-i şerîfden nâzır nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer nezâret-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve imlâ ve mersum Nikola yedine i'ta olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' min şehri Zilhicceti's-şerîfe li-seneti semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. ve gayruhum.³¹³

489 (51b-3)

Medine-i Trabzon'a muzâfe Yomura nâhiyesine tâbi' Kumra karyesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem hâlik olan Batmanoğlu Yanika v. Yane nâm hâlikin sulbîyetan-ı sagîretan kızları Elene ve Aleksandra ve sulbî sagîr oğlu Nikola nâm sıgara babaları hâlik-i mersumdan müntakıl mal-ı mevrûslarını hıfz ve umurlarını rü'yete vasîleri olmayıp kıbel-i şer'-den bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın beynlerinde doğruluk ile mevsûf her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i kitabda mastûrü'l-esâmi kimesneler haber vermeleriyle lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîrûn-ı mersumûnun [boş]³¹⁴ işbu bâ'isü's-sifr Dimitri v.

³¹³ Sicilde bu şekilde yazılıdır.

³¹⁴ Amcaları olmalıydı.

mersum Yane nâm zimmî taraf-ı şer‘den vasî nasb ve ta‘yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-sâbi‘ min şehr-i Zilhicceti’şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf. Ş. ve gayruhum.

490 (51b-4)

Medine-i Trabzon mahallâtından Cami-i Kebîr mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât eden Hacı Habib zâde Mehmed Efendi nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûhası Servihan bt. İsmail nâm hatun ile sulbîyye sagîre kızı Zeliha ve sulbî kebîr oğlu Habib nâm kimesnelere münhasıra idüğü lede’ş-şer‘ ba‘de’t-tahakkuk tereke-i müteveffâ-yı merkum sagîre-i merkumenin vasiyy-i mansûbu ve vârisan-ı merkumân ma‘rifetleri ve ma‘rifet-i şer‘le tahrir ve ez-gayri menzil Sûk-ı Sultânîde bi’l-müzâyede bey‘ ve zimmî-i nasda olan alacağı sebt ve menzil-i mezkûr dahi takdim olunup ba‘de’l-ihraci’l-mesarif bâkî verese-i merkumeye tevzi‘ ve taksim olunan muhallefât defteridir ki ber vech-i ati aynıyla zikr olunur. Hurrîre fi 7 Z. sene 258.

Yün	33 vukıyye	103,5
Sagîr ...? ma‘a ...?	Mikdar 1 a.	12
Yorgan	1 a.	41
Müsta‘mel kilim	1 a.	24
Köhne kilim	1 a.	19
Def‘a müsta‘mel kilim	1 a.	32,5
Sagîr sini	1 a.	58,5
Leğen ma‘a	1 a.	
İbrik	1 a.	
Saat	1 a.	200
...?	1 a.	48,5
Kısa kürk	1 a.	
Çıkın	1 a.	
Fes ve	1 a.	
Çenber	1 a.	

Müsta‘mel peşkir	7 a.	14,5
Döşek çarşabı	1 a.	21
Kettan parçaları	3 a.	15,5?
Def‘a kettan parçası	1 a.	11
...? parçaları	5 a.	5
Şamdan	1 a.	16,5
Sagîr kazgan	1 a. 4,5 vukıyye	51,5
Evanî-i nuhâs	8 vukıyye	104
Yasdık gılâfı	4 a.	12
Köhne gömlek	2 a.	9,5
Beyaz yelek	1 a.	
Müsta‘mel havlu	3 a.	10
Döşek çarşabı	1 a.	33
Def‘a evani-i nuhâs	10 vukıyye	175
Müsta‘mel penbe ...?	5 vukıyye	33
Yorgan	1 a.	37
Halı seccade	1 a.	24
Tencere ma‘a kapak	10 a.	44,5
Tava ma‘a kapak	1 a.	
Satır	1 a.	5,5
Köhne âbâni	1 a.	15
...?	1 a.	2
Köhne çuka şalvar	1 a.	21,5
Köhne boğça	3 a.	13
Döşek yüzi	1 a.	13
Sagîr kazgan	3,5 vukıyye	49
Kara gügüm	2,5 vukıyye	22,5
...? gügüm	3 vukıyye	22,5
Sagîr sini	1 a.	26,5

Ber muceb-i defter-i müfredat dükkânda olan eşya cem'an beyân		2003
Nakid mevcut		268,5
El değirmeni	1 çift	10
Mülk menzil	1 a.	5000
Ber muceb-i tahvil der zimmet-i semâhetlü vakıf kâtibi Emin Efendi		500
Ber muceb-i tahvil der zimmet-i Halil oğlu Hüseyin		278,5
Ber muceb-i tahvil der zimmet-i Çarıkçı Hasan Aka		935
Ber muceb-i tahvil der zimmet-i ...? Hacı ...? Ali		900
Ber muceb-i tahvil der zimmet-i Günci Molla Hasan oğlu Molla Mehmed		250
Ber muceb-i tahvil der zimmet-i Varvaralı Mahmud oğlu Osman		225
Ber muceb-i tahvil der zimmet-i Hacı Hamza zâde Hacı Hasan'a		3187,5
Ber muceb-i tahvil der zimmet-i Hacı ...? Efendi'ye		3037,5

Ber muceb-i tahvil der zimmet-i Kalafkalı Molla Mahmud ... Molla Ali		126,5
Ber muceb-i tahvil der zimmet-i Varvaralı Hacı Osman oğlu Halil		214
Ber muceb-i tahvil der zimmet-i Satır oğlu Mahmud Reis		2100
Ber muceb-i tahvil der zimmet-i def'a Satır oğlu Mahmud Reis		291,5
Ber muceb-i tahvil der zimmet-i Muncul oğlu Mehmed Aka		115
Ber muceb-i tahvil der zimmet-i [...] oğlu Ahmed		46
Ber muceb-i tahvil der zimmet-i Ali oğlu Süleyman		115
Ber muceb-i tahvil der zimmet-i [...]		50

(52a'dan devam ediyor)

Ber muceb-i tahvil der zimmet-i Ömer Beğ oğlu Ömer Beğ		372
Sonradan zuhûr eden müsta'mel kocuk kürk	1 a.	67

Zimmî-i nasda olan alacağı ber muceb-i defter-i müfredat		200
Yazılı rumi altunı	1 a.	100
Yazısız rumi altunı		85
Taşlı yüzük	1 a.	40
Taşsız yüzük	2 a.	

Cem'an yekûn 21847,5 yalnız yirmi bir bin sekiz yüz kırk yedi buçuk guruşdur /
Minhâ'l-ihracât:

Ber muceb-i vasîyet techiz ve tekfin	500
Resm-i âdi ma'a kaydiyye	530
Mehr-i müeccel-i zevce-i merkume der zimmet-i müteveffâ-yı merkum	150
Dellâliye ve dükkân kirası ve hammâliye	47,5
Deyn-i müsbet Kazzaz oğlu Hâfız der zimmet-i müteveffâ-yı merkum	392,5 sabun bahası 36 dükkân kirası
Deyn-i müsbet Karındaş oğlu ...? der zimmet-i müteveffâ-yı merkum	500
Deyn-i müsbet mütevellî Tayyib Efendi zâde Süleyman Efendi der zimmet-i müteveffâ-yı merkum	125,5
Deyn-i müsbet attar Ruşen Efendi der zimmet-i müteveffâ-yı merkum	57,5
Deyn-i müsbet harem kethüdası halîlesi Şerîfe Hanım der zimmet-i müteveffâ-yı merkum	455
Ber muceb-i vasîyet ...? sarf olunacak	300
Sagîre-i merkumenin vâlidesi mîrasından ...? ber muceb-i vasîyet der zimmet-i müteveffâ-yı merkum	650

Deyn-i müsbet ...? Efendi der zimmet-i müteveffâ-yı merkum	28
Deyn-i müsbet Mahmud oğlu Mehmed Reis der zimmet-i müteveffâ-yı merkum	228,5

Yekûnu'l-mesarifat 4010 guruş 30 para, yalnız dört bin on guruş otuz paradır.

Sahhü'l-bâkî 17836 guruş 30 para, yalnız on yedi bin sekiz yüz otuz altı guruş otuz paradır.

Hissü'z-zevcetü'l-merkume Servihan 2229, Hissü'l-bintü'l-sagîretü'l-merkume Zeliha 5202,5?, Hissü'l-ibnü'l-kebîrü'l-merkum Habib 10404,5?

491 (52a-1)

Bais-i nemîka oldur ki, an asl Muş kazâsında Kultun? karyesi ahâlîsinden olup bundan akdem medine-i Trabzon'da mutavattın olduğu halde bugünler diyar-ı âhara giden İskender b. Timur nâm gaibin zevce-i menkûhası Zeyneb bt. Mustafa nâm hatun zâtı ba'de't-târifi's-şer'i, meclis-i şer'-i şerîfde gaib-i merkumun medyûn-ı mukırrı olan Gümüşhaneli işbu bâ'isü's-sıfır Liya v. Gorgor nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr-ı tām ve takrîr-i kelam edip zevcim merkum beni bilâ-nafaka koyup gitmiş olduğundan zevcim merkumun, mersum zimmetinde cihet-i karzdan alacağı olan iki yüz guruş hakkı benim zarûret-i nafakam için merkumdan ahz ve bana def' ve teslim olunması bi'z-zevciye matlubemdir dedikde gıbbe's-suâl mersum cevabında merkume gaib-i merkumun zevcesi idüğünü ve ol mikdar mebâliğ cihet-i mezkûreden gaib-i merkuma deyni olduğunu ikrar etmekle bi-hasebi's-şer' gaib-i merkum merkumeyi tatlık etmediğine ve cins-i nafakaya dâir bir nesne merkumeye bırakmadığına half billâhi'l-aliyyi'l-a'lâ etmeğin mucibiyle mersumun ikrarı vechile meblağ-ı mezbur bi't-tahsil nafakasıyçün huzûr-ı şer'de merkumeye def' ve teslim olunduğunu mübeyyin işbu nemîka alâ mâ hüve'l-hakîka bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi's-sâmin min şehr-i Zilhiccetî's-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

492 (52a-2)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı devletleridir ki, medine-i Trabzon mahallâtından Eksotha mahallesi sâkinlerinden Ömer b. Ahmed nâm kimesnenin vekîl-i müseccel-i şer'isi babası merkum Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'de taraf-ı devletlerinden

[mübâşir] ta'yîniyle ihzâr ettirdiği Argaliya karyesinden sahîbe-i arz-ı hâl Hâfîze bt. Hasan nâm hatun mahzarında lede'l-murâfa'a bundan üç ay akdem Teşrin-i Evvelin beşinci Perşembe günü oğlum merhum Ömer'in vekîli merkumenin ...? Osman b. Hüseyin bi'l-vekâle ve merkumenin tarafından ammisi Ömer b. Ahmed nâm kimesne vekîl olarak karye-i mezkûrede Hüseyin Yazıcı'nın hânesinde şuhûd mahzarlarında on bir bin akça mehr-i müeccel tesmiyesiyle merkumeyi akd ve nikâh edip bu vechile oğlum merhumun menkûhası olmuş iken şimdi merkume nefsinî âhara tezvîc murad etmekle suâl olunup mucib-i şer'isi icra olunmak matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merkume cevabında akd-i mezburu inkâr edecek vekîl-i merkumdan da'vâ-yı meşrûhunu mübeyyine beyyine taleb olundukda Samancıoğlu Hüseyin b. Osman ve Kabazoğlu Mustafa b. Hasan nâm kimesne li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hâziran olup gıbbe'l-istişhad ber vefk-i müdde'â eda-yı şehâdet-i şer'iyye eylediklerinden sonra merkume dahi bi't-tav'ihî? akd-i mezburu ikrar etmeğin ol vechile merkume Hâfîze merhum Ömer'in menkûhası olduğuna ba'de'l-hükm merkume nefsinî merhum Ömer'e teslimî tenbih ile ilzâm olunduğu bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı devletlerine i'lâm olundu. Bâkî emr hazret-i veliyyü'l-emrindir. Fi'l-yevmi't-tasi' min şehri Zilhicceti's-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

496 (52b-2)

Gönye sancağında Atina kazâsına tâbi' Kedat? karyesi sâkinlerinden Yankun? oğlu Molla Şerîf b. Mehmed nâm kimesne medine-i Trabzon mahfil-i şerî'atında kazâ-yı mezkûra tâbi' Valovat karyesi sâkinelerinden işbu bâ'isetü'l-kitâb Âişe bt. Bölükbaşı oğlu Hasan nâm hatun tarafından tasdik-i ati'l-ikrara vekîl idüğü vekâleti zât-ı mezbureyi ârifân mezkûr Valovat karyesi sâkinlerinden Kusanoglu Memiş b. Hüseyin ve ammizâdesi Mehmed b. İbrahim nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-ı vekâletine hükm-i şer'î lahık olan kazâ-yı mezkûra tâbi' Şilerit? karyesi sâkinlerinden Hocioğlu Mikdad b. Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip merkume Âişe benim menkûhamdır deyu bundan akdemce da'vâ sadedinde oldum ise [de] da'vâ-yı mezkûrede mubtal idüğim cihetiyle şimdi da'vâ-yı mezkûreden fâriğ olarak husus-ı mezkûra müteallika amme-i de'âvîden birbirimizin zimmetlerimizi kabûlü hâvî ibrâ-i âmm-ı kâtı'u'n-nizâ'la ibrâ ve ıskat eyledik dedikde vekîl-i merhum Mikdad dahi merhum Molla Şerîf'in kelimât-ı meşrûhasın vicâhen

tahkik ve şifâhen tasdik edecek mâ vaka‘a bi‘t-taleb ketb olundu. Fi‘l-yevmi‘-s-sâlis aşer min şehr-i Zilhiccetî‘ş-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. İbrahim Ağa‘nın oğlu Mustafa [...], Dalvat karyesinden Boci? oğlu Hasan, ...? Ahmed, ...? oğlu Hasan, Ustaoglu Mustafa, Sufoğlu Mustafa, Bölükbaşıoğlu ...? Ali ve gayruhum.

500 (53a-2)

Medine-i Trabzon‘a muzâfe Vakf-ı Sagîr nâhiyesi kurâsından Mesarye karyesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem hâlik olan Yane v. Lazar nâm hâlikin sulbî sagîr oğlu Banayot nâm sagîrin babası hâlik-i mersumdan müntakıl mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu rü‘yete vasîsi olmayıp taraf-ı şer‘-i enverden bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın beynlerinde doğruluk ile mevsûf her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i sahifede mesturü‘l-esami kimesneler ihbâr etmeleriyle lede‘ş-şer‘ zâhir ve nümâyân olan sagîr-i mersumun ammisi işbu bâ‘isü‘-s-sifr Yor v. mersum Lazar nâm zimmî kibel-i şer‘-i hatîrden vasî nasb ve ta‘yîn olunup ol dahi ber minval-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzımesin kemâ-yenbagî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka‘a bi‘t-taleb ketb ve imlâ olundu. Fi‘l-yevmi‘-s-sâbi‘ aşer min şehr-i Zilhiccetî‘ş-şerîfe li-seneti semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Karye-i mezbûreden Alemdâr oğlu Ali, Bostanoğlu Dursun, Musa‘nın oğlu Mehmed, Kosta oğlu Yor, Yamander oğlu Yor, Savin oğlu Nikola ve gayruhum.

502 (53a-4)

Medine-i Trabzon mahallâtından Yeni Cum‘a mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Mehmed Ağa b. Hacı zâde Hurşid Ağa nâm müteveffânın sulbîyye sagîre kızı Esma nâm sagîrenin müteveffâ-yı merkumdan müntakıl emval-i mevrusesini hıfz u hırâset üzere olan veliyy-i mücbiri cedd-i sahîhi mumaiyleh Hurşid Ağa tarafından sagîre-i merkumenin nakd-i mevrusunu irbah ve umurunu tesviyeye ma‘rifet-i şer‘le vekîli bulunan kimesne üzerine savb-ı şer‘den bir nâzır nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma‘rûfe ve istikamet ile mevsûfe her vechile nezâret-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü‘l-esami kimesneler ihbârlarıyla lede‘ş-şer‘ zâhir ve nümâyân olan sagîre-i merkumenin min-

kıbeli'l-ümm ceddesi işbu bâ'isetü'l-kitâb Selime bt. bedestan kethüdası Derviş Ağa nâm hatun sagîre-i merkumenin emval-i mevrusesini ve nakdini velâyeten ve vekâleten hıfz ve tasarruf edenler üzerlerine canib-i şer'-i enverden nâzire nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer nezâret-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min şehr-i Zilhicceti's-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Es-Seyyid Celâleddin Efendi, Hatibzâde es-Seyyid Hâfız Ahmed Efendi, Hacı Abdülvahid Efendi, Hacı Hasan ...? Hâfız İsmail Efendi, Abdülgani Efendi zâde es-Seyyid Efendi, biraderi İbrahim Çavuş, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

503 (53a-5)

Medine-i Trabzon mahallâtından Yeni Cum'a mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Mehmed Ağa b. Hacı zâde Hurşid Ağa nâm müteveffânın sulbîyye sagîre kızı Esmâ nâm sagîrenin min-kıbeli'l-ümm ceddesi ve vâlidesi rızâsıyla hâdinesi işbu bâ'isetü'l-kitâb Selime bt. bedestan kethüdası Derviş Ağa nâm hatun meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrîfde, takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm edip bi hakki'l-hidâne hacr ve terbiyemde olan sagîre-i merkumenin nafaka ve kisve-bahaya eşedd-i ihtiyacı olup kıbel-i şer'-den kadr-i ma'rûf nafaka farz ve takdîr ve yedime bir kıt'a hüccet-i şer'îyye i'ta olunması bi'l-hidâne matlûbumdur dedikde fi'l-hakîka sagîre-i merkumenin nafaka ve kisve-baha ve sair levâzım-ı zaruriyyesiychün yevmi iki gurus ancak kifâyet eylediğini zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler haber vermeleriyle hâkim-i muvakki'-i sadr-ı kitâb tûbâ-leh ve hüsnü me'âb Efendi hazretleri dahi ber vech-i muharrer sagîre-i merkumenin nafaka ve kisve-baha ve sair levâzım-ı zaruriyyesiychün yevmi iki gurus nafaka farz ve takdîr buyurup meblağ-ı mefruz-ı mezkûru harc u sarfa ve hin-i zaruriyyede istidâne ve lede'z-zafer alâ men lehû hakki'r-rücû'a rücû'a ve hâdine-i merkumeye izin birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min şehr-i Zilhicceti's-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. ...? Efendi, Hatibzâde es-Seyyid Hâfız Ahmed Efendi, Hacı Abdülvahid Efendi, Hacı Hasan ...? Hâfız İsmail Efendi, ...? Efendi zâde es-Seyyid Efendi, biraderi İbrahim Çavuş, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

504 (53a-6)

Medine-i Trabzon mahallâtından Aya Filibo mahallesi sâkinelerinden Fâtıma bt. Bostan oğlu Ali nâm hatun zâtı ba'de't-târifi's-şer'î, meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrîfde, Yomura nâhiyesine tâbi' Arsin karyesi sâkinlerinden zevc-i muhâlî'ı işbu bâ'isü'l-kitâb Alemdâr oğlu Mehmed Ağa b. Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip zevcim merkum Mehmed Ağa ile beynimizde hüsn-i zindegânemiz olmayıp zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun-aleyh olan iki yüz guruş mehr-i müeccelim ile zimmetinde kalmış olan yüz guruş [...] fâriğa ve nafaka-i iddet ve me'ûnet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak merkum dahi benden elbise ve [...] sâire [V. 53b] müteallika benden nesne mutâlebe etmemek üzere hul' olunmak matlubumdur dedikde zevc-i merkum merkume Fâtımayı ber minval-i muharrer hul' ve tatlîk edip fîmâ ba'd ihtiyarı yedinde olsun dedikde merkume Fâtıma dahi hul'-ı mezburu kabûl birle zevciyete ve hukuk-ı sâire müteallika amme-i de'âvî ve mutâlebâtıdan ehadühümâ âharın zimmetini kabûlü hâvî ibrâ-i âmm-ı kâtı'u'n-nizâ'la ibrâ ve ıskat-ı hak etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min şehr-i Zilhiccetî's-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendi zâde Osman Efendi, Hâfız Evliyâ Efendi, Hatibzâde Hâfız Seyyid Efendi ve gayruhum.

505 (53b-1)

Medine-i Trabzon mahallâtından Musa Paşa mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Serrâc Hacı Mustafa zâde Ahmed Ağa nâm müteveffânın sulbîyye sagîre kızı Sâliha ve sulbîyan-ı sagîran oğulları Mehmed ve Mustafa nâm sıgarın bâ hüccet-i şer'îyye vasiyye-i mansûbeleri olan vâlideleri ve hâdineleri işbu bâ'isetü'l-kitab Penbe Hanım bt. Ömer Beğ zâde Ahmed Beğ nâm hatun zâtı ba'de't-târifi's-şer'î, meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrîfde, takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm eder ki bâ hüccet-i şer'îyye vasiyyeleri olduğum sıgar-ı merkumûnun nafaka ve kisve-bahaya eşedd-i ihtiyaçları olup kıbel-i şer'-den kadr-i ma'rûf nafaka farz ve takdîr ve yedime bir kıt'a hüccet-i şer'îyye i'ta olunması bi'l-vesâye matlubemdir dedikde fi'l-hakîka sıgar-ı merkumûnun nafaka ve kisve-baha ve sair levâzım-ı zaruriyyeleriçün birer guruşdan üçüne yevmi üç guruş ancak kifâyet edeceğini zeyl-i kitabda mastûrû'l-esâmi kimesneler haber vermeleriyle hâkim-i muvakkî-i sadr-ı kitâb tûbâ-leh ve

hüsnü me'âb Efendi hazretleri dahi ber vech-i muharrer sıgar-ı merkumûnun zarûret³¹⁵ nafaka ve kisve-baha ve sair levâzım-ı zaruriyyeleriyçün birer gurusdan üçüne yevmi üç gurus nafaka farz ve takdîr buyurup meblağ-ı mefruz-ı mezkûru harc u sarfa ve hîn-i zaruretde istidâne ve lede'z-zafer sıgar-ı merkumûnun mallarına rücû'a vasiyye-i merkuma izin birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-ısrîn min şehr-i Zilhiccetî's-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Es-Seyyid Celâleddin Efendi, Veli Efendi zâdeler Osman Efendi ve Hâfız Evliyâ Efendi, Hatibzâde Hâfız es-Seyyid Efendi, Muhzır Topçu Mehmed, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

506 (53b-2)

Medine-i Trabzon mahallâtından Musa Paşa mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Serrâc Hacı Mustafa zâde Ahmed Ağa nâm müteveffânın sulbîyye-i sagîre kızı Sâliha ve sulbîyan-ı sagîran oğulları Mehmed ve Mustafa nâm sıgar-ı merkumûnun babaları müteveffâ-yı merkumdan müntakıl emval-i mevruselerini hıfz ve umurlarını rû'yete vasîleri olmayıp kibel-i şer'-i enverden bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûfe ve istikamet ile mevsûfe her vechile vesâyet-i merkume uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler ihbârlarıyla lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sıgar-ı merkumûnun vâlideleri ve hâdineleri işbu bâ'isü'l-kitab Penbe Hanım bt. Ömer Beğ zâde Ahmed Beğ nâm hanım sıgar-ı merkumûnun emval-i mevruselerini hıfz ve umurlarını rû'yete savb-ı şer'-i şerîfden vasiyye nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzımesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-ısrîn min şehr-i Zilhiccetî's-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Es-Seyyid Celâleddin Efendi, Kâtib Osman Efendi, Hâfız Evliyâ Efendi, Hâfız es-Seyyid Efendi, Muhzır Topçu Mehmed, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

³¹⁵ “Zaruret” fazladır.

507 (53b-3)

Medine-i Trabzon mahallâtından Cami'-i Kebîr mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Hacı Habib zâde Mehmed Efendi nâm müteveffânın sulbîyye-i sagîre kızı Zeliha nâm sagîrenin vâlîde ve sair hâdinesi olmayıp kebîr li-eb er karındaşı Habib ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le müteveffâ-yı merkumun zevce-i menkûha-i metrûkesi işbu bâ'isetü'l-kitab Servihan bt. İsmail nâm hatunun hacr ve terbiyesine verilip ol dahi ber vech-i muharrer ba'de'l-kabûl meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrîfde, takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm edip hacr ve terbiyemde olan sagîre-i merkumenin nafaka ve kisve-bahaya eşedd-i ihtiyac ile muhtac olup taraf-ı şer'-i enverden kadr-i ma'rûf nafaka farz ve takdîr ve yedime bir kıt'a hüccet-i şer'iyye i'ta olunması matlubemdir dedikde fi'l-hakîka sagîre-i merkumenin nafaka ve kisve-baha ve sair levâzım-ı zaruriyyesiçün yevmi altmış para ancak kifâyet eylediğini zeyl-i sahifede mastûrû'l-esâmi kimesneler haber vermeleriyle hâkim-i muvakki'-i sadr-ı kitâb tûbâ-leh ve hüsnü me'âb Efendi hazretleri dahi ber minval-i muharrer sagîre-i merkumenin zarûret-i nafaka ve kisve-baha ve sair levâzım-ı zaruriyyesiçün yevmi altmış para nafaka farz ve takdîr buyurup meblağ-ı mefruz-ı mezkûru harc u sarfa ve hîn-i zaruretden istidâne ve lede'z-zafer alâ men lehû hakkı'r-rücû'a izin birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tasi' aşer min şehr-i Zilhiceti's-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

512 (54a-3)

Medine-i Trabzon mahallâtından Kendinyar mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Terzi Osman b. Salih nâm müteveffânın sulbî sagîr oğlu Salih nâm sagîrin bâ hüccet-i şer'iyye vasiyyesi olan min kıbeli'l-ümm ceddesi Emine bt. Hüseyin nâm hatun zâtı ba'de't-târifi's-şer'î, meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrîfde, ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip medine-i mezkûre ahâlîsinden olup hâlâ Der-i aliyyede sâkin Kara Mahmud oğlu İbrahim Reis nâm kimesne zimmetinde sagîr-i merkumun malı olarak hakkı olan nukud-ı ma'lûmesini merkumdan talep ve da'vâ ve ahz u kabz ve bana isal ve teslime ve husus-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umurun küllisine Der-i aliyyede sâkin Trabzonlu Çulfaszâde işbu bâ'isü'l-kitab Hacı İsmail b. Ahmed nâm kimesneyi kabûlüne mevkuf vekîl ve naib-i münab nasb ve ta'yîn eyledim

dedikde mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’r-rabi‘ ve’l-işrîn min şehr-i Zilhiccetî’ş-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

518 (54b-4)

Medine-i Trabzon mahallâtından Tekfur Çayırı mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Salkumoğlu Molla Osman b. Mustafa nâm müteveffânın sulbîyye sagîre kızı Hatuncuk ve sulbî sagîr oğlu Ahmed nâm sagîrana babaları müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rü’yete vasîleri olmayıp kıbel-i şer‘den bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma‘rûfe istikamet ile mevsûfe her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü’l-esami kimesneler haber vermeleriyle lede’ş-şer‘ zâhir ve nümâyân olan sagîr-i merkumânın vâlideleri işbu bâ‘isetü’l-kitab Gülsüm bt. Ahmed nâm hatun sagîran-ı merkumânın mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rü’yete taraf-ı şer‘den vasiyye nasb ve ta’yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzımesin kemâ-yenbagî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-sâbi‘ aşer min şehr-i Zilhiccetî’ş-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Seyyid Hâfız Hatibzâde, İsmail Reis zâde Efendi, ve mahdumu Kâmil Efendi ve gayruhum.

520 (54b-6)

Ma‘ruz-ı abd-i dâ‘i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, Kürtün Bâlâ karyelerinden ...? nâm karye sâkinlerinden Güllüoğlu Ahmed b. İsmail nâm kimesne tarafından da‘vâ-yı ati’l-beyâna vekîl idüğü vekâleti nâhiye-i mezkûreden Akcal? karyesinden Gür Ali oğlu Bilal ve Güllü? oğlu Mustafa nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-ı vekâletine hükm-i şer‘î lahık olan li-ebeveyn karındaşı Molla Yusuf nâm kimesne meclis-i şer‘de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta’yîniyle ihzâr ettirdiği karye-i mezkûreden Hatice³¹⁶ bt. Sarıoğlu Mustafa ve Tirebolu kazâsına tâbi‘ ...? karyesinden Beşirlioğlu İsmail nâm kimesneler mahzarlarında lede’l-murâfa‘a geçen Temmuz ayının on beşinci Pazar gününde merkume Fâtıma tarafından bi’l-vekâle

³¹⁶ Kayıтта önce Hatice ismiyle belirtilen kadın daha sonra Fâtıma ismiyle yazılmıştır.

babası merhum Mustafa, merkumeyi, müvekkilim karındaşım merhum Ahmed'e akd-i tezvic etmişiken şimdi Beşirlioğlu İsmail merkumeyi iğfal birle hanesine götürmeğin suâl olup mucib-i şer'isi icra olunmak bi'l-vekâle matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merkuman cevaplarında akd-i mezkûru ba'de'l-inkâr tarih-i mezkûrdan iki ay akdem Mayısın on yedinci Salı günü taraflarımızdan vekîl nasb ederek yüz elli guruş mehr-i müeccel tesmiyesiyle akd-i nikâh birle tezvic ve tezevvüc etdik deyu def'le mukabelelerini vekîl-i merhum Molla Yusuf gıbbe'l-inkâr merkumandan def'-i meşrûhlarını mübeyyine beyyine taleb olundukda makbulü's-şehâde idükleri ihbâr olunan Tireboluya tâbi' ...? karyesinden [V. 55a] Handan oğlu Hüseyin ve ...? karyesinden Kara Hasan oğlu Hasan nâm kimesneler ber vefk-i def'-i meşrûh eda-yı şehâdet-i şer'iyeye etmeleriyle mucibiyle merkume Fâtıma merhum Beşirlioğlu İsmail'in menkûhası olduğuna ba'de'l-hükm merhum Molla Yusuf da'vâ-yı meşrûhasından men' ile ilzâm olunduğu bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi't-tasi' ve'l-işrîn min şehr-i Zilhiccet-i ş-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

521 (55a-1)

Medine-i Trabzon mahallâtından Tekye mahallesi sâkinlerinden Şekerler? zâde İbrahim Efendi'nin halilesi Sâliha Hatun bt. el-Hâc Abdülğafur nâm hatun tarafından vekîl-i müseccel-i şer'isi olan karındaşı mahdumu Zühdü Efendi b. el-Hâc Kâmil Efendi ve Yomura nâhiyesinden ...? karyesinden Niyaz oğlu Mehmed kendiye bi'l-asâle ve sagîre kızı Fâtıma'ya velâyeten ve Şekerler zâde Hâfız Râkım Efendi ve ...? oğlu ...? nâm kimesneler meclis-i şer'de işbu bâ'isü'l-kitab Hâfız Hâşim Efendi b. el-Hâc Kâmil Efendi muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm ederler ki bazen bi'l-irs ve bazen bi'l-iştira Tavaşi Mahmud Ağa evkafından senevi icarelü vakıf arsa üzerinde mülk olmak üzere mebni silk-i mülk-i sahîhimde münselik emlâkımızdan olup Çarşı derununda bedestan kurbunda vâki bir taraftan el-Hâc Mehmed Pîr Efendi ve iki taraftan Dergâh-ı âli kapıcıbaşlarından Kethüdazâde Emin Ağa'nın dükkânları ve taraf-ı rabi'î tarîk-i âmm ile mahdud ve mümtaz dört kepenkli iki bab ...? dükkânlarımızı bi cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffeti'l-hukûk ve'l-mürâfık tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şurût-ı müfside ve gabin ve tağrirden ârî bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer'î ile bi'l-vekâle ve bi'l-velâye ve bi'l-asâle yedi bin yüz guruşa mumaillehy

Hâfız Hâşim Efendi'ye bey' ve teslim ve temlik eylediğinde ol dahi ber vech-i muharrer iştira ve teslim ve temellük ve kabûl eylediğinden sonra semeni olan meblağ-ı mezburu tamâmen ve kâmilten mumaileyh yedinden ahz u kabz ederek sâlifü'z-zıkr dükkân-ı mezkûrun ...? cemî'-i tevâbi' ve levâhıkıyla mumaileyh Hâfız Hâşim Efendi'nin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olmuştur keyfe [mâ] yeşâ' ve yahtâr mutasarrıf olsun dediklerinde mumaileyh Hâfız Hâşim Efendi deyu ber minval-i muharrer mumaileyhimin kelimât-ı meşrûhaların vicâhen tahkik ve şifâhen tasdik etmeğin mâ-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tasi' ve'l-işrîn min şehr-i Zilhicceti's-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendi zâde Osman Efendi, ve Evliyâ Efendi, Hacı İbrahim zâde Süleyman Ağa, ...? Ali Efendi zâde Salih Efendi, Veli Alemdâr zâde Hüseyin Ağa, ve biraderi Süleyman Ağa, Ömer ...? Mehmed Efendi ve gayruhum.

526 (55b-3)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, İlgü kazâsına tâbi' Eseli? karyesinden Halil b. Çakmakçioğlu İbrahim nâm kimesne meclis-i şer'de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği Tirebolu kazâsına tâbi' Dalışmend? karyesinden sinni on dördü mükemmil olup cüssesinin bülûğa tahammülünü [ve] vuku'unu mu'terif olduğu ihbâr olunan Mehmed nâm kimesne tarafından vekîl idüğü vekâleti karye-i mezkûreden Halil b. Aldacoğlu? İsmail ve Ali b. Celil oğlu Hasan nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-ı vekâletine hükm-i şer'î lahık olan babası Kır Hüseyin b. İbrahim nâm kimesne mahzarında karye-i mezkûreden Selime bt. Aldacoğlu? Ali nâm hatun zâtı ba'de't-târifi's-şer'î hâzire olduğu halde lede'l-murâfa'a tarihden iki ay akdem merkume Selime'yi izin ve icâzeti ve ammisî Ahmed vekâletiyle müvekkilim oğlum Mehmed'e nefsinî tezvîc ve ben dahi vekâleten ve velâyeten yüz otuz gurus mehr-i müeccel ile kabûl ve akd etmişiken geçen Mayıs ayının ibtidasında merkume bir takrîb hanesinden firaren ve müvekkilim merkumun hanesine [gelip] nefsinî müvekkilime yüz kırk gurus mehr-i müeccel üzerine akd ve tezvîc ve müvekkilim dahi ba'de'l-kabûl tekrar merkumeyi babası hanesine iade ve babası rızâsıyla zifafî iltimas olundu ise de razı olmayıp merkum Mehmed'e bundan iki ay akdem akd-i nikâh etmekle suâl olunup müvekkilimin nikâhı tarihinin sebkine mebni mucib-i şer'isi icra olunmak bi'l-vekâle matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-

suâl merkume Selime cevabında merkum Halil'in? ber vech-i muharrer menkuhası idüğünü ikrar ve merkum Mehmed'in nikâhı fuzûlî olarak muahhardır deyu inkâr ve merkum Hüseyin cevabında tarihten iki ay mukaddem merkume Selime'yi izin ve icâzetiyle ve ammisi Ahmed vekâleti ve babası merkum Ali rızâsıyla oğlum Mehmed'e yüz otuz gurus mehr-i müeccel ile nefsinı tezvîc ve ben dahi oğluma vekâleten ve velâyeten kabûl ile akd-i nikâh edip kırk gün mikdarı mürûrunda merkume firaren merku[m] Halil'in? hanesine varıp [V. 56a] der-akab kolcu ta'yîniyle Tirebolu mahkemesine ihzâr ve lede'l-murâfa'a hâkim ol vakt bulunan Halil Efendi [...] Halil ve merkume Selime'ye suâlinde beynlerinde henüz nikâh akd olunmadığını merkum Halil ikrar ve i'tirâf edip ancak merkum Mehmed'in ve âhar bir kimesnenin menkûhası olmadığından akd-i nikâhla alacağım deyu da'vâsına mebni oğlum Mehmed'in merkuma ber vech-i muharrer tarih-i mezburda menkûhası olduğunu makbulü's-şehâde idükleri ihbâr olunan Kokuoğlu Mehmed ve Fettah oğlu Derviş ve Aldacoğlu İbrahim nâm kimesneler şehâdetleriyle isbat ve mucibiyle hükm ettirdim deyu def'le mukabelesini vekîl-i merkum Ali gıbbe'l-inkâr dafi'-i merkumdan def'-i meşrûhasını mübeyyine beyyine taleb olundukda makbulü's-şehâde idükleri ihbâr olunan Tirebolu kazâsından Mehmed b. Hüseyin oğlu Hasan ve kazâ-yı mezkûra tâbi' Danişmend karyesinden Göçfetrî? oğlu Ali Beğ b. Ali nâm kimesneler ber [ve]fk-i def'-i meşrûh eda-yı şehâdet-i şer'îyye etmeleriyle mucibiyle merkum Halil ikrar tarihinden sonra merkumeye akd-i nikâh iddiasına tenakuza mebni iltifat olunmayıp merkume Selime merkum Mehmed'in menkûhası idüğü zâhir ve nümâyân olduğunu merkum Halile tefhîm ile ilzâm olunduğu bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi's-sâlis min şehri Muharremü'l-haram li-sene tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

527 (56a-1)

Medine-i Trabzon mahallâtından Yeni Cum'a mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Mehmed Ağa b. Hacızâde Hurşid Ağa nâm müteveffânın sulbîyye sagîre kızı Esma nâm sagîrenin babası müteveffâ-yı merkumdan müntakıl emval-i mevrusesini hıfz u hırasete veliyy-i mücbiri olan cedd-i sahîhi mumaileyh Hurşid Ağa ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le bir mütedeyyin vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûf istikamet ile mevsûf her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden

gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler ihbârlarıyla mumaillehy Hurşid Ağa'nın tensib ve kabûlüyle lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan mahalle-i mezkûre sâkinlerinden tüccardan işbu bâ'isü'l-kitab ...? Mehmed Aka b. Osman nâm kimesne ber vech-i muharrer sagîre-i mezkûrenin tesviye-i umuruna vasî nasb ve ta'yîn olunup ol dahi vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis min şehr-i Muharremü'l-haram li-sene tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf. Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Hatibzâde Seyyid Efendi, Haşmet, Duhancı Ali Molla ve gayruhum.

529 (56a-3)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, medine-i Trabzon'a muzâfe Yomura nâhiyesine tâbi' Şane karyesi sâkinlerinden Çoraklıoğlu kızı Emine bt. Mustafa nâm hatun zâtı ba'de't-târi'î's-şer'î, tarafından vekîl-i müseccel-i şer'isi karye-i mezkûreden ...? b. Ömer nâm kimesne meclis-i şer'de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği metn-i arz-ı halde mestur Hasan b. Kocamanoğlu Osman nâm kimesne tarafından kezâlik vekîl-i müseccel-i şer'isi nâhiye-i mezkûreye tâbi' Kafa karyesinden Kürt Ağa'nın oğlu Abdülhamid Ağa nâm kimesne mahzarında lede'l-murâfa'a bundan dört ay akdem müvekkilim merkumun babası merkum Osman, müvekkilem merkumenin zevci olduğu halde fevt olup zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun-aleyh olan yüz elli gurus mehriyle metrûkâtının ...? ...? edada muhalefet etmekle suâl olunup aliverilmesi bi'l-vekâle matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl vekîl-i merkum Abdülhamid Ağa cevabında müteveffâ-yı merkum vefâtından dört sene akdem merkumeyi hul' ve tatlîk eyledi deyu def'le mukabelesini vekîl-i merkum Ömer inkâr etmekle vekîl-i dafi'-i merkumdan def'-i meşrûhunu mübeyyine beyyine taleb olundukda makbulü's-şehâde idükleri ihbâr olunan Kalafka karyesinden ...? oğlu Salih ve Kân karyesinden Yetmekoğlu Mustafa nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hâzıran olup gıbbe'l-istişhad ber vefk-i def'-i meşrûh eda-yı şehâdet-i şer'iyye etmeleriyle mucibiyle ba'de'l-hükm vekîl-i merkum Ömer Aka bi'l-vekâle bîvech da'vâ-yı meşrûhasından men' ile ilzâm olunduğu bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi's-sâlis min şehr-i Muharremü'l-haram li-sene tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

530 (56b-1)

Medine-i Trabzon mahallâtından Yeni Cum'a mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Mehmed Ağa b. Hacızâde Hurşid Ağa nâm müteveffânın sulbîyye sagîre kızı Esma nâm sagîreye babası müteveffâ-yı merkumdan müntakıl emval-i mevrusesini hıfz ve [...] veliyy-i mücbiri mumaileyh Hurşid Ağa ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tüccardan mahalle-i mezkûre sâkinlerinden ...? Mehmed Aka b. Osman nâm kimesne vasî nasb ve ta'yîn olunmuş ise de vasiyy-i merkum üzerine mumaileyh Hurşid Ağa'nın velâyeti cihetiyle [...] edip umur-ı nezâreti edada ve icraya savb-ı şer'den işbu bâ'isü'l-kitab mumaileyh Hurşid Ağa nasb ve ta'yîn olun[...] ol dahi ber vech-i muharrer nezâret-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğin mâ-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb ve imlâ ve mumaileyh Hurşid Ağa yedine i'ta olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Muharremü'l-haram li-sene tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendi zâde Osman Efendi, biraderi Evliyâ Efendi, Hatibzâde es-Seyyid Hâfız Ahmed Efendi, Hacı Hasan zâde Ali Molla, Muhzır Hasan Ammi, Muhzır Ömer Aka ve gayruhum.

531 (56b-2)

Medine-i Trabzon'da ikamet üzere iken bundan akdem vefât eden Hazînedarzâde mirmîrân-ı kirâmûn Ahmed Paşa b. [...] Beğ nâm müteveffânın zevce-i menkûha-i metrûkesi Emine Hanım bt. Çerkez Sahmis Beğ nâm hatun tarafından ikrar [...] ati'l-beyâna vekîl idüğü vekâleti zât-ı mumaileyhayı ârifân sâbık anahtar ağası Kahraman Ağa b. Hüseyin Ağa ve hâlâ anahtar ağası Mustafa Ağa b. Abdullah nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-ı vekâletine hükm-i şer'î lahık olan Trabzonlu Karaçenkaloğlu Ruşen Ağa b. Ömer nâm kimesne meclis-i şer'-i hafîr-i lâzımü't-tevkîrde müteveffâ-yı mumaileyhin li ebeveyn biraderi işbu bâ'isü'l-kitab necabetlü Osman Beğ Efendi muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelam edip müteveffâ-yı mumaileyhden müntakıl medine-i mezkûre çarşısında vâki beyne'l-ciran ma'lûmu'l-hudud ve'l-evsaf on altı bab dükkan ve bir bab ...? ve Değirmen deresinde kâin üç göz bir bab değirmen müteveffâ-yı mumaileyhin vefâtında kırk beş bin guruş kıymetle defter-i kassâmına ve müvekkilem ve diğer zevcesiyle pederi âhar eşyadan hisselerini almak üzere akar-ı mezkûr müvekkilemden mütevellidetan sagîretan

kerîmeleri Mehveş ve Mihriban Hanımlarla zevce-i âharasından mütevellid sulbî sagîr oğlu Ali Beğ ...? terk ve ifraz olunup ...? mumaileyha Mihriban Hanım dahi vefât ve vârisi ...? vâlidese müvekkilim mumaileyha ile cedit mumaileyh İbrahim Beğ'e münhasır ve mumaileyh İbrahim Beğ dahi vefât edip ve vârisi zevcesi Hatice bt. Abdullah nâm hatun ile sulbîyetan-ı kebîretan kerimeleri Belkıs ve Zülal Hanımlarla sulbî kebîr oğlu necabetlü Osman Beğ Efendi'ye münhasıra olup müteveffât-ı sagîre-i mumaileyhanın akar-ı mezkûrede olan rub' hisse-i şâyi'asından vâlidese müvekkilem mumaileyhaya bi'l-irs intikal eden sūdüs hisse-i şâyi'asını ...? mezkûre üzere bin sekiz yüz yetmiş beş gurus[a] mumaileyh Osman Beğ Efendi'ye müvekkilem Hanım mumaileyha tarafından icab ve kabûlü havi şurut-ı müfsideden ârî bey'-i bâtt ve kat'ı ile bey' edip semenini mumaileyha yedinde olan defter-i kassam mucibi ez-gayri akar-ı mezkûr sair nukud ve ...? ve eşyadan müteveffât-ı mumaileyhadan vâlidese müvekkilem mumaileyhaya sūdüs hissesi ba'de'l-ifraz mumaileyh Osman Beğ Efendi ile sair vârisan müteveffâ-yı mumaileyh İbrahim ...? isabet eden altı bin yüz otuz altı gurus bir rub'dan bi't-takas ba'de't-tenzil bâkî dört bin iki yüz altmış bir gurus on parayı dahi müvekkilem mumaileyha Emine Hanım mumaileyh Osman Beğ Efendi'ye tamâmen ve kâmilten nakden def' ve teslim eyledi dedikde mumaileyh Osman Beğ Efendi dahi vekîl-i merkum ...? Ağa'nın kelimât-ı meşrûhasın vicâhen tahkik ve şifâhen tasdik edecek mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve imlâ ve mumaileyh Osman Beğ Efendi yedine i'ta olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis min şehr-i Muharremü'l-haram li-sene tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. ...? Müftîsi Efendi, Şahmanzâde Osman Ağa, Tirebolulu İsmail Hakkı Efendi, ...? zâde Hacı Said Efendi, Kâtib-i Mahkeme Evliyâ Efendi, biraderi Osman Efendi, Hatibzâde es-Seyyid Hâfız Ahmed Efendi, Gümüşdereli Mehmed Ağa, Dağıstanlı Hacı Musa Ağa ve gayruhum.

532 (56b-3)

Medine-i Trabzon mahallâtından Yeni Cum'a mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Mehmed Ağa b. Hacızâde Hurşid Ağa nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Zeliha bt. Hacı Hasanzâde Tahir Efendi nâm hatun ile sulbîyye sagîre kızı Esmâ ve babası mumaileyh Hurşid Ağa nâm kimesnelere inhisarı ba'de't-tahakkuki's-şer'î vârisan-ı mumaileyhima ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le

tahrir [...] ve bazen bey' ve bazen takdim verese-i mezkûre beynlerine taksim olunan eşya ve muhallefât defteridir ki ber vech-i atı aynıyla zikr ü beyân olunur. Fi 17 Z sene 58.

Müsta'mel çekmece	1 a.	4
Köhne kilim	1 a.	10
Tencere ma'a kapak	1 a.	56,5
Gümüş tarak	2 a.	28
Çizme	1 çift	15
Müsta'mel ...?	1 a.	10
Köhne yelek	3 a.	3
Kalıbdan işleme ...?	2 a.	28,5
Çuka şalvar	1 a.	120
Merinos şilte yüzi	2 a.	27
Müsta'mel çuka cebe	1 a.	50
Pıştov sîm bilezikli	1 a.	110
Müsta'mel yorgan	1 a.	37
Şemsiye	1 a.	9,5
...?	1 a.	25,5
...?	3 a.	
Zarf	1 a.	
Çizme	1 a.	
Merinos memlû koltuk yasdığı	2 a.	24,5
Köhne [...] entari	4 a.	65
Müsta'mel çuka cepken	1 a.	129
...? çuka cepken	1 a.	291
Memlû sagîr minder	1 a.	28,5
Kara gügüm	1 a.	25,5

(57a'dan devam ediyor.)

Müsta'mel ...?	1 a.	5,5
Müsta'mel çuka ...?	2 a.	30
Def'a çuka şalvar	1 a.	140,5

Kuzu tenceresi	1 a.	34
Tabak	1 a.	28
Tas	1 a.	
Nuhâs ...?	1 a.	5
Kebîr sandık	1 a.	19,5
...? şiltesi	1 a.	140
Ebyaz dizlik	1 a.	11
mintan	1 a.	
Fes	2 a.	25
Çuka kısa entari	2 a.	130
...? çuka cebe	1 a.	130
...?	3 çift	31
Çorab	3 çift	
...?	1 a.	
Kabun	7 a.	100
...?	4 vukıyye	10
Bulkur	5 vukıyye	15
Tarhana	2 vukıyye	10
Nişasta	2 kıyye	6
Şehriye	4 kıyye	12
Kavurma? bahası		156
Kabak	5 batman	5
Soğan	15 kıyye	3
Fasülye	12 vukıyye	42
...? lazut	22 vukıyye	33
Lazut ile ...? karışık def'a	11 batman	33
Def'a lazut	17 vukıyye	34
Yufka tahtası	1 a.	12
Mangal tahtası	1 a.	6

Mahalle-i mezkûrede kâin ma'lûmu'l-hudud babası mumaileyh ile karındaşları Hasan Ağa ve Ali Ağa ile müşterek bir bab mülk menzilde olan rub' hissesi		3000
...? karyesinde kâin ma'lûmu'l-hudud babası mumaileyh ile karındaşları Ali Ağa ve Hasan Ağa ile müşterek menzil ve emlâkda olan hissesi		125

Müteveffâ-yı mumaileyhin zimmî-i nasda olan alacağı beyânı

Bâ-tahvil Köleoğlu Ali'de	300-35=265
³¹⁷ Bâ-tahvil ...? Uzunoğlu Hasan'da ...?	102,5
Bâ-tahvil Küçük Ahmed'de	115
Bâ-tahvil Dereoğlu Temel	100
Bâ-tahvil Halil Paşa oğlu Hasan'da	1322?
Bâ-tahvil Derviş oğlu Ali ve Keleşoğlu Ali'de	150
Bâ-tahvil Salih oğlu Mehmed'de	180-70=110
Bâ-tahvil ...? oğlu İsmail'den, bu dahi	135
Bâ-tahvil Timuroğlu Osman'da	100
Bâ-tahvil Bektaşoğlu Derviş'de	200
Bâ-tahvil Dereoğlu ...?	300
Bâ-tahvil ...? Mehmed'de, bu dahi	130
Bâ-tahvil ...? Ali oğlu Ali'de	117-100=17
Bâ-tahvil Kara ...? oğlu Hüseyin, bu dahi	175
Bâ-tahvil Salihoğlu Mehmed'de, bu dahi	130
Bâ-tahvil Resuloğlu Hüseyinde	95
Bâ-tahvil Ahmedoğlu Durmuş Akada, bu dahi	172
Bâ-tahvil Kâtib Aziz Efendide	600
Bâ-tahvil Solakoğlu ...?	140
Bâ-tahvil Hamaloğlu Abdullahda, bu dahi	115
Bâ-tahvil Küçük Ahmed'de	182,5
Bâ-tahvil ...? zimmî ...?	130

³¹⁷ Bu alacak yuvarlak içine alınmış, kayıtta devam eden diğer alacaklardan bazıları da yuvarlak içine alınmış ve yanlarına "bu dahi" diye yazılmıştır.

Bâ-tahvil ...? Mahmud Ağa'da	1000
Bâ-tahvil Salih oğlu İsmail Ağa'da	115,5
Bâ-tahvil Köseoğlu Ali'de	200
Bâ-tahvil Kavaklı'nın oğlu ...? Ağa'da	1500
Bâ-tahvil Küçükmehtedoğlu Mustafa'da	1725
Bâ-tahvil Küçük Ahmed'de	540
Bâ-tahvil def'a Köseoğlu Ali'de, bu dahi	35?
Bâ-tahvil ...? oğlunda	100
Bâ-tahvil ...? oğlu Osman'da	767- 246=521
Bâ-tahvil ...? oğlu Osman'da, bu dahi	590
Bâ-tahvil ...? oğlu Osman'ın oğlu Mustafa'da	150

Cem'an yekûn $15881,5 - 2336,5 = 13545$ Yalnız on beş bin sekiz yüz sekiz bir buçuk guruşdur / Minhâ'l-ihracât techiz ve tekfin 506,5 resm-i adi ma'a kaydiyye 444 dellaliye dükkân kirası 58 mehr-i müeccel der zimmet-i müteveffâ-yı mumaileyh 500 müteveffâ-yı merkurumun ...? karyesinde kâin emlakına tâbi' arazi keşf muayene için irsal olunan memurlar ücretleri 60 / Yekûni'l-mesarifât $1524,5 - 44 = 1482,5$ / Sahhü'l-bâkî [...] / Hissü'z-zevcetü'l-merkume Zeliha 1792-...?=1507 Hissü'l-bintü'l-merkume Esma $7178 - 472 = 60318$ Hissü'l-[...] merkurum [...].

534 (57b-2)

Medine-i Trabzon mahallâtından Bayram Beğ mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Kadayıfçı Molla Nuh b. Salih nâm müteveffânın sulbî sagîr oğlu Ahmed nâm sagîrin babası müteveffâ-yı merkurumdan müntakıl mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu rü'yete vasîsi olmayıp taraf-ı şer' den bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûf istikamet ile mevsûf her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i sahifede mesturü'l-esami kimesneler ihbâr etmeleriyle lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîr-i merkurumun vâlidisi işbu bâ'isü'l-kitab Havva bt. Mehmed nâm hatun kıbel-i şer'-i enverden vasiyye nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber minval-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Muharremü'l-haram li-sene tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, Hatibzâde es-Seyyid Hâfız Ahmed Efendi, Ortahisar ...? Kadayıfçı Hüseyin.

541 (58a-4)

Medine-i Trabzon mahallâtından Boztepe-i Bâlâ mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan [...] el-Hâc Kâmil Efendi b. el-Hâc Abdülgaaffur Efendi nâm müteveffânın verâseti zevceteyn-i menkûhateyn-i metrûketeyn Rabia bt. Abdullah ve Emine bt. Hacı Ömer nâm hatunlar ile sulbîyat-ı sagîre kerimleri Hediye ve kebîretan kerimleri Hâfız hatun ve Hashatun ve sulbîyun-ı kebîrun oğulları Hâfız Hâşim Efendi ve Hâfız Hamdi Efendi ve Zühdü Efendi nâm kimesneler ile ...? münhasıra olduğu ba'de't-tahakkuki'ş-şer'î vârisun-ı mumaileyhimden mumaileyh Hâfız Hâşim Efendi meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrifde hâlâ Maçuka naibi Sabit Efendi zâde Mahmud Seyyid Efendi mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm edip murisimiz müteveffâ-yı mumaileyhin eşya semeninden dolayı mumaileyh Seyyid Efendi zimmetinde yüz kırk guruş alacağı olmağla suâl olunup meblağ-ı mezburdan benim hissemle müteveffâ-yı mumaileyhin? sülüs malını ...? ve sagîre-i merkume ile ...? mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rü'yete vasiyy-i muhtâr olduğum cihetle sülüs hisse ve sagîre-i mumaileyhanın ve ...? hisselerini bi'l-vesâye taleb ederim deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl mumaileyh Seyyid Efendi cevabında müteveffâ-yı mumaileyhe ol mikdar deyni idüğünü ikrar [...] mumaileyh Hâşim Hâşim³¹⁸ Efendi'nin vasiyy-i muhtâr idüğü ma'lumum değildir deyu inkâr edecek mumaileyh Hâfız [...] vasiyy-i muhtâr idüğünü mübeyyine beyyine taleb olundukda udûl-i ahrâr-ı ricâl-i Müslimînden [...] zâde Salih [...] Tahir Baba ve Kabadayıoğlu Osman nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırlar olup istişhad olundukda fi'l-hakîka müteveffâ-yı mumaileyh oğlu mumaileyh Hâfız Hâşim Efendi ber vech-i muharrer vasiyy-i muhtâr [...] ber nehc-i şer'î şehâdet-i şer'îye etmeleriyle ba'de't-tadil ve't-tezkiye şehâdetleri makbul [...] [V. 58b] mumaileyh Hâşim Efendi pederi mumaileyhin evlâd-ı sıgarına ve malının sülüs ...? ahz ve vücûh-ı birre sarfa vasiyy-i muhtâr idüğüne hükm-i şer'î lahık olmağın

³¹⁸ İki kere Hâşim yazılmış.

mumaileyh Seyyid Efendi meblağ-ı mezburu mumaileyhe teslime tenbih ile ilzâm olunduğunu mübeyyin işbu nemîka ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi't-tasi' min şehr-i Muharremü'l-haram li-sene tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendi zâde Osman Efendi, Hatibzâde Seyyid Hâfız Efendi, Durmuş tâbi'-i hâkim Efendi ve gayruhum.

543 (58b-2)

Medine-i Trabzon mahallâtından Debbaghane mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Uryan Ağa zâde Abdülaziz Ağa b. Memiş Ağa nâm müteveffânın sulbî sagîr oğlu Mustafa nâm sagîre babası müteveffâ-yı merkurumdan müntakıl mal-ı mevrusunu hıfz ve umurlarını rû'yete vasîsi olmayıp savb-ı şer' den bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûf istikamet ile mevsûf her vechile vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i kitabda mastûrû'l-esâmi kimesne haber vermeleriyle lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîr-i merkurumun vâlidesi ve hâdinesi işbu bâ'isetü'l-kitab Mehveş bt. Debbagh Hacı Mustafa nâm hatun sagîr-i merkurumun mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu rû'yete taraf-ı şer' den vasiyye nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzımesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâmin min şehr-i Muharremü'l-haram li-sene tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veliyüddin Efendi zâde Osman Efendi, Hatibzâde Seyyid Hâfız Ahmed Efendi, Tavacızâde Hacı İbrahim Ağa, Hacı Ali zâde Derviş Ağa ve gayruhum.

546 (59a-1)

Medine-i Trabzon mahallâtından Tekfur Çayırı mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Kasap Mahmud Efendi'nin kerimesi Fâtıma bt. merkurum Mahmud nâm müteveffânın sadrî oğulları Hüseyin ve Osman nâm sagîranın vâlideleri müteveffâ-yı merkurumeden müntakıl mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rû'yete vasîleri olmayıp kibel-i şer' den bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet [ile] ma'rûf istikamet ile mevsûf her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler ihbârıyla lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîran-ı merkurumun hâleteleri ...? işbu bâ'isü'l-kitab ...? oğlu

Mehmed b. Osman nâm kimesne taraf-ı şer‘den vasî nasb ve ta‘yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezburu kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm etmeğin mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’l-hâdî aşer min şehr-i Muharremü’l-haram li-sene tis‘a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Seyyid Hâfız Efendi, Çukur Hamamcısı Yağcı Mahmud, mahalle-i mezbure muhtarı Salkumoğlu Tahir ve gayruhum.

547 (59a-2)

Ma‘ruz-ı abd-i dâ‘i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, sahib-i arz-ı hâl merkum taraf-ı devletlerinden mübâşir ta‘yîniyle ihzâr ettirdiği Kandazoğlu Osman b. Mehmed nâm kimesne ile kızı Sâliha bt. Hüseyin nâm hatun zâtı ba‘de’t-târifi’ş-şer‘î, mahzarında lede’l-murâfa‘a merkum Osman üç nefer oğulları ile kızım merkumeyi cebren ormandan? çekip, oğlu Mustafa nâm kimesneye akd-i nikâh etmiş ise de merkume tarihten on iki sene mukaddem Kara Süleyman oğlu Ahmed nâm kimesnenin zevcesidir deyu ihbâr eyledikde merkume Sâliha merkum Ahmed’in menkûhası idüğünü inkâr etdikden sonra işbu tarihten beş sene mukaddem Donanmay-ı hümayun sefayininden keraste sefinesinde urmadan düşüp fevt olduğu bana bi’l-ihbâr inanıp rızâmla nefsimi merkum Mustafa’ya tezvic emeliyle merkumun hanesine gitdim deyu cevap etmeğin nefsü’l-emr merkume Rukiye ve âhar bir kimesne merkume Sâliha’yı dilediğine tezvicden men‘ edemezler ise de husus-ı diyanetde ihtiyata riâyet ...? idüğüne mebni merkum Ahmed’in vefâtı istihbâr olundukda Konoz/Kutuz? karyesinden Girik? oğlu Ali Çavuş b. Ahmed ve Sarı karyesinden Ahmed nâm kimesneler meclis-i şer‘de hâzırlar olup sefine-i mezburede ber vech-i muharrer merkum Ahmed’in vefât etdi cenazesinde hâzırlar olduk deyu ala tarîki’ş-şehâde ihbâr eylediklerinde bi’t-tezkiye udûlden idükleri ba‘de’t-tebyin merkume dahi merkumları tasdik etmeğin dilediğine tezvicine kimesnenin dahl ve taarruz? icab etmeyeceği bi’l-iltimas huzûr-ı lamiü’n-nûr-ı hidîvânelerine i‘lâm olundu. Bâkîyü’l-emr li-men lehu’l-emr. Fi’l-yevmi’l-hâdî aşer min şehr-i Muharremü’l-haram li-sene tis‘a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, medine-i Trabzon mahallâtından Boztepe-i Zîr mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Topçu Ömer b. Hasan nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Âişe bt. Halil Aka ve sulbîyan sagîran oğulları Hasan ve Hüseyin ve sulbîyye kebîre kızı Rukiye nâm kimesnelere münhasıra olduğu ba'de't-tahakkuku's-şer'î vârisun-ı merkumundan merkume Âişe sıgar-ı merkumeye vasiyye olduğu Hasan'ı bi'l-vekâle ve kendiye bi'l-asâle meclis-i şer'de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği mahalle-i mezbure sâkinlerinden Debbağ İsmail b. Süleyman nâm kimesne mahzarında lede'l-murâfa'a sermaye-i merkumun ...? murisim müteveffâ-yı merkum ile Mehmed Ali nâm kimesnenin olmak üzere bundan akdem on bin guruşluk deri anlara verip anlar dahi i'mal ve debâgat ile vücuda getirip ba'de'l-bey' sermaye olan meblağ-ı mezburu ihrac ve ticaret...? olan bin altı yüz guruş ile yüz on beş sahtiyandan yüz guruş merkumâna ve sekiz yüz guruş kendisi ahz etmekle bâkî yüz on beş sahtiyân...? dahi nısfının nısfı olan yirmi sekiz buçuk sahtiyânı murisimiz müteveffâ-yı merkumun olup merkum İsmail [...] imtina' eder olmağla suâl olunup alıverilmesi matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merkum İsmail cevabında tarihten beş sene akdem müteveffâ-yı merkum, ve merkum Mehmed Ali ile beynimizde hesap ve kitab edip ...? [...] [V. 59b] ...? eyledikten sonra ...? sahtiyân ve sair nesne kalmadığından başka yüz elli guruş dahi müteveffâ-yı merkum Ömer zimmetinde cihet-i karzdan alacağım kalmışdır deyu iddiasını merkume gıbbe'l-inkâr tarafeynden müdde'âları[nı] mübeyyine beyyine taleb olundukda merkume ityan-ı beyyineden izhâr-ı acz edip tahlife dahi tâlibe olmamağın merkum İsmail'denn nesne lâzım gelmeyip ve makbulü's-şehâde idükleri ihbâr olunan Barutçuoğlu Hüseyin ve Küçük Osman oğlu Hüseyin nâm kimesneler ber nehc-i şer'î şehâdetleriyle merkum İsmail'in iddia eylediği meblağ-ı mezbur yüz elli guruşun yüz guruşu sâbit olup müteveffâ-yı merkum ile ödeşmediğine merkum İsmail half billâhi'l-aliyyi'l-a'lâ etmeğın mucibiyle meblağ-ı mezkûr müteveffâ-yı merkumun terekesinden bi't-tahsil merkum İsmâile teslimi lâzım geldiği merkumeye tefhîm [ile] ilzâm olunduğu bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi's-sâlis aşer min şehri-i Muharremü'l-haram li-sene tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

Metn-i hüccet-i şer'yyede mestûr vasiyy-i mansûbe-i merkum Hüseyin Reis ...? edada vesâyetden izhâr-ı acz birle azlini ...? etmekle ...? merkum vesâyet-i mezkûreden azil ...? sagîr-i merkumun vâlidesi işbu bâ'isetü'l-kitab Bediye bt. Hacı Yusuf oğlu Mehmed nâm hatun sagîr-i merkumun tesviye-i umuruna savb-ı şer'den vasî nasb olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğin işbu mahale şerh verildi. Fi'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i Saferü'l-hayr li-sene tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

550 (59b-1)

Medine-i Trabzon mahallâtından Kemer kaya mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Tahbiloğlu Mehmed Reis nâm müteveffânın sulbî sagîr oğlu Osman nâm sagîre babası müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu rû'yete vasîsi olmayıp kibel-i şer'den bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûf istikamet ile mevsûf her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler ihbârlarıyla lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîr-i merkumun akrabası işbu bâ'isü'l-kitab Hüseyin b. Hacı Yusuf nâm kimesne sagîr-i merkumun mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu rû'yete savb-ı şer'-i münîrden vasî nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis aşer min şehr-i Muharremü'l-haram li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Hacı Ruşen Ağa, İspirlioğlu Tufan, Ali Çavuş, ...? Ağası Tufan Ağa ve gayruhum.

553 (59b-4)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, sahib-i arz-ı hâl an asl Sohum ahâlîsinden olup medine-i Trabzon'da Yeni Cum'a mahallesi sâkinelerinden Hâfize bt. Osman nâm hatun zâtı ba'de't-târifi's-şer'î, tarafından zikri câ'î da'vâya vekîl-i müseccel-i şer'îsi damadı ...? oğlu Ahmed b. İsmail Ağa nâm kimesne bi'l-vekâle taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği mezkûr Sohum ahâlîsinden Topçuoğlu Hüseyin b. Ahmed nâm kimesne mahzarında lede'l-murâfa'a tarihten dokuz ...? mukaddem müvekkilem merkume Sohum tarafından buraya geliriken

merkum Hüseyin bir re's bîkr-i bâliğa kızını müvekkileme terfîk ile ...? Trabzon'a götür...? masraf eder isek kızımı tezvic etdiğinden? başlık nâmıyla ...? akçadan ahz edersin deyu emrine mebni kızı merkumeyi Sohum'dan bu tarafa götürüp dokuz ...? bakıp sonra iki re's câriye ile merkum gelip iki ay dahi merkum ile câriyelerini baktığım cihetle iki bin gurus masrafın merkumdan aliverilmesi matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merkum Hüseyin cevabında ber vech-i muharrer emrini inkâr ...? başka mezkûr ...? ay tarafında üç yüz on gurus masrafım oldu deyu iddia ve beynlerine muslihun tavassutuyla merkum Hüseyin müvekkile-i merkumeye yüz gurus vermek üzere inşa-yı akd-i sulh olunup tarafeyn bi'l-vekâle ve'l-asâle sulh-ı mezburu ba'de'l-kabûl husus-ı mezkûra müteallika amme-i da'vâdan birbirlerinin zimmetlerini kabûlü hâvî ibrâ-i âmm-ı kâtî'u'n-nizâ'la ibrâ ve ıskat eyledikleri [...] huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. [V. 60a] Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Hurrîre fi 14 M. sene 59.

İşbu i'lâm-ı şer'î mucibince amel olunmak deyu buyuruldu. Fi 13 M. sene 59
554 (60a-1)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, metn-i i'lâmda mezkûr Molla Hüseyin b. Molla Emin huzûr-ı âlîlerinde mün'akid meclis-i şer' de nikâhını iddia etdiği kezâlik metn-i îlâmda mestûr Kafiye bt. Hacı İbrahim nâm hatun zâtı ba'de't-târifi's-şer'î, hâzire olduğu halde mezkûr Abdülhamid mahzarında lede'l-murâfa'a merkum Abdülhamid sigârı halinde babam İsmail Kapudan nâm kimesne merkume Kafiye'yi kezâlik sigârı halinde babası Hacı İbrahim nâm kimesne akd ve tezvic eylediklerini merkum Molla Hüseyin inkâr ve babası Molla Emin merkumenin ammisî olduğu cihetle velâyeten bana tezvic eyledi deyu iddialarına mebni bundan çend ruz akdem Rize kazâsı mahkemesinde işbu i'lâm nâtık olduğu vechile merkume Kafiye merkum Abdülhamidin menkûha ve ma'kûdesi olduğuna hükm-i şer'î lahık olduğunu merkum Molla Hüseyin inkârına mebni Rize kazâsı karyelerinden Mâşer? karyesinden Kalpakoğlu Ali b. Hasan ve ...? Çapoğlu Mehmed b. Ömer nâm kimesneler ber nehc-i şer'î mazmun-ı i'lâm-ı mezkûra şehâdet etmeleriyle bi't-tezkiye ba'de'l-kabûl mucibiyle merkume Kafiye merkum Abdülhamid'in menkûhası olduğunu zâhir ve sâbit olmağın merkum Hüseyin bîvech da'vâ-yı nikâhdan men' ile ilzâm olunduğun bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men

lehu'l-emr. Fi'l-yevmi's-sâlis min şehri Muharremü'l-haram li-sene tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf. Ahmed Raşid.

555 (60a-2)

Ma'ruz-ı dâ'ileridir ki, Rize kazâsı ...? nâm karye sâkinlerinden Molla Emin'in oğlu Hüseyine bi'l-vekâle Rakıoğlu Ali mübâşir bendeleri ma'rifetiyle İsmail Kapudan'ın oğlu Abdülhamid'in vekîl-i müseccel-i şer'isi Hacıoğlu Osman nâm kimesne huzûr-ı şer'e ihzâr ve lede'l-murâfa'a merkurum Ali bi'l-vekâle şöyle da'vâ eder ki müvekkilimin pederi Molla Emin karındaş[ı] Hacı İbrahim'in sagîre kerimesi Kafiye[yi] veliliği hasebiyle müvekkilim Hüseyine akd-i nikâh etmiştir. Bu suretde bint-i merkume sene-i sâbıkda mahkemeye gelip nikâh-ı mezkûru nesh etmek sadedinde oldu ise de merku[m] Hüseyin huzûrda olmadığından şer'î ise nikâh nesh olmayıp merkumeyi hanesine götürmekden mani' olunması matlubumdur deyu da'vâ ve's-suâl merkurum Hacıoğlu Osman bi'l-vekâle şöyle cevap eder ki müteveffâ Hacı İbrahim ...? şerîfe ...? mukaddem sagîre kerimem Kafiye'yi işbu İsmail Kapudan'ın oğlu Abdülhamid'e nikâh ile verdim ve İsmail Kapudan dahi oğlum için aldım ve kabûl eyledim diyerek ba'dehu üç yüz guruş ...? bana gönder deyu İsmail Kapudan taleb eyledikde Kapudan-ı merkurum Der-i aliyyeye gitdikden sonra üç yüz guruşa mehr-i müeccel nâmına gönderip ve ol vechile meblağ-ı mezkûru müteveffâ Hacı İbrahim kabûl edip ve istişhad eyledikden sonra ecel-i mev'udıyla taraf-ı Hicazda fevt olup bu tarafa sagîre-i merkume Hüseyin ...? sene-i sâbıkda ammisinin nikâhını kabûl etmeyip nesh eyledi ve hâlâ pederinin akd-i nikâhını ~~sagîre olup~~ mukirre olup ne vechile ammisi bu misillü? nikâha mümânaat eder deyu makale-i meşruhasına mübeyyine beyyine taleb olundukda udûl-i ahrâr-ı ricâl-i Müslimînden Osman Çavuş b. Abdullah ve Molla Hasan b. el-Hâc Efendi nâm kimesneler li ecli's-şehâdet hâzıran olup şöyle şehâdet ederler ki merkurum Hacı İbrahim hal-i hayatında İsmail Kapudan'ın hanesinde sagîre kerimem Kâfiye'yi İsmail Kapudan'ın oğlu Abdülhamid'e nikâh ile verdim ve İsmail Kapudan dahi aldım kabûl eyledim dediğinde bizler hâzır-ı bi'l-meclis bulunup ve üç yüz guruşa mehr-i müeccel nâmına olan akça müteveffâ Hacı İbrahim, Trabzon'da bağçeli kahvede bizler ve sair cemaat dururken mebâliğ-i mezkûre İsmail Kapudan'ın tarafından müteveffâ Hacı İbrahime teslim olundukda ve kendisi dahi ber vech-i bâlâ? bilâ-kabûl eylediğine şahidleriz ve şehâdet dahi ederiz

deyu her birileri eda-yı şehâdet-i şer‘iyye eylediklerinde lede’t-tadil ve’t-tezkiye kabûl olunup bint-i merkume, İsmail Kapudan’ın oğlu Abdülhamid’in menkûhası olduğu huzûr-ı âlilere arz ve i‘lâm olundu. Hurriren fi’l-yevmi’l-aşer min şehr-i Zilhicceti’ş-şerîfe li-sene semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Nemekahü’l fakir ed-Da‘i el-Hâc Mustafa

El-...?

557 (60a-4)

Medine-i Trabzon varoş mahallâtından ...? Hisar mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem hâlik olan Kürkcü Sava v. Kiryako nâm hâlikin sulbîyan-ı sagîran oğulları Nikola ve Kiryako ve sulbîyyat-ı sagîrat kızları Sofya ve Alenko ve Safe ve Toman nâm sığara babaları hâlik-i mersumdan müntakıl mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rü’yete vasîleri olmayıp taraf-ı şer‘ [...] tevkirden bir vasî nasb ve ta’yîn olunması lâzım ve mühim olmağın beyenlerinde doğruluk ile bilinmiş her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i sahifede mastûrû’l-esâmi kimesneler ihbâr etmeleriyle lede’ş-şer‘ zâhir ve nümâyân olan sığar-ı mersumûnun vâlideleri işbu bâ’isetü’s-sifr Altose v. Haçik nâm Nasrânîye kıbel-i şer‘-i enverden vasiyye nasb ve ta’yîn olunup ol dahi ber minval-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta’ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka’a bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’l-hâmis aşer min şehr-i Muharremü’l-haram li-sene tis’a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Sabit Efendi zâde Seyyid Efendi, Veli Efendi zâde Osman Efendi, Hatibzâde es-Seyyid Hâfız Ahmed Efendi ve gayruhum.

558 (60b-1)

Medine-i Trabzon mahallâtından Debbaghane mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât eden Bilal Kapudan b. Duhancı Ahmed b. Abdullah nâm müteveffânın verâseti Der-i saâdetde sâkin zevce-i menkûha-i metrûkesi Emine bt. Abdülhamid ve vâlidesi Hatice bt. Ali ve sulbî sagîr oğlu Ahmed nâm vereseye münhasıra ve kable’l-kısme merkum Ahmed dahi fevt olup verâseti vâlidesi ve müteveffâ-yı merkumun zevce-i mutallakası Nâme bt. ...? Osman b. ...? ve li-ümm kız karındaşı sagîre Gülşâne bt. Kâmil nâm hatun...? inhisarı lede’ş-şer‘ ba‘de’t-tahakkuk merkume Nâme

meclis-i şer‘-i şerîf-i lâzımü’t-teşrîfde, sagîre-i mezkûrenin tesviye-i umuruna kibel-i şer‘den vasiyye nasb ve ol dahi vesâyet-i mezkûreyi kabûl eylediği halde vesâyeten ve asâleten hâlâ zevci işbu bâ‘isü’l-kitab Mesci Ali Ağa b. Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip zevc-i mutallıkım müteveffâ-yı merkum Bilal Kapudan’ın Der-i saâdetde ve mahal-i sâirede olan zimem ve nukud ve sâire kaffe-i terekesinden bi tarîki’l-münâsaha ...? sehimde benimle vasiyyesi ve vâlidesi olduğum sagîre-i merkumenin cem‘an elli bir sehimimize vâzı‘u’l-yed olanlardan taleb ve da‘vâ ve ahz u kabz ve bana irsal ve isal ve teslime ve husus-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umurun küllisine vekâlet-i mutlaka ile tarafımdan zevcim merkum Ali Ağa’yı vekîl ve naib-i münab nasb ve ta‘yîn eyledim dedikde merkum Ali Ağa dahi vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzımesin kemâ-yenbagî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb ve imlâ ve merkum Ali Ağa yedine i‘ta olundu. Fi’l-yevmi’s-sâbi‘ aşer min şehr-i Muharremü’l-haram li-sene tis‘a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. ...? Salih Çavuş, Hacı Hasan zâde Mehmed Efendi, Erzincanlı Hâlid b. İsmail ve gayruhum.

561 (61a-1)

Medine-i Trabzon muzâfâtından Yomura nâhiyesi kurâsından ...? karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Dedeoğlu Mustafa b. Abd nâm müteveffânın sulbîyye sagîre kızı Fâtıma nâm sagîreye babası müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu rü’yete vasîsi olmayıp savb-ı şer‘den bir vasî nasb ve ta‘yîn olunması lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma‘rûf ve istikamet ile mevsûf her vechile vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü’l-esami kimesneler haber vermeleriyle lede’ş-şer‘ zâhir ve nümâyân olan sagîre-i merkumenin li-ümm ammisi işbu bâ‘isü’l-kitab Ahmed b. Mustafa nâm kimesne sagîre-i merkumenin mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu rü’yete taraf-ı şer‘den vasî nasb ve ta‘yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzımesin kemâ-yenbagî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-sâbi‘ aşer min şehr-i Muharremü’l-haram li-sene tis‘a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Terzi Müezzîn Mehmed Aka, ...? oğlu Hasan, Tataroğlu Hüseyin, İslâmoğlu Mustafa ve gayruhum.

562 (61a-2)

Medine-i Trabzon mahallâtından Kemerkaya mahallesi sâkinlerinden iken bundan [akdem] fevt olan Tenceroğlu Mehmed b. Osman nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûhası Fâtîma bt. Hamacı Yusuf oğlu Mehmed nâm hatun ile sulbîyye sagîre kızı Ümm Gülsüm ve sulbî sagîr oğlu Osman nâm vereseye münhasıra ve kable'l-kısme merkume Ümm Gülsüm dahi fevt olup vâlideşi mezbure ile li ebeveyn er karındaşı merkum Osman'a münhasıra olduğu inde'ş-şer' ba'de't-tahakkuk merkume Fâtîma hatunun vekîl-i müseccel-i şer'isi ve sagîr-i merkumun vasiyy-i mansûbu mahalle-i mezbure sâkinlerinden Hacı Yusuf oğlu Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i lâzîmü't-teşrîfde, takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm edip vekîl ve vasîsi olduğum merkumânın mevrusları müteveffâ-yı merkumun Der-i saâdetde mukim Hacı Osman Kapudan'a olan iki bin gurus vesair ma'lûmu'l-esami kimesne[ye] olan düyûn-ı müsbetesine eda ve sagîr-i merkumun nafaka ve kisvesine vefa edecek akardan gayri nesnesi olmayıp Yeni Cum'a mahallesinde kâin bir taraftan Kibar'ın oğlu Hâfız ve bir taraftan Hurşid Ağa bağçeleri ve iki taraftan tarik-i âmm ile mahdud ve mümtaz bin beş yüz gurus kıymetli bağçeyi bey' ve deyn ve nafaka ve kisvesine ve sagîre sarf edeceğim dedikde ber vech-i muharrer müteveffâ-yı merkumun düyûn-ı müsbetesini eda ve sagîr-i merkumun nafaka ve kisvesine vefa edecek akardan gayri nesnesi olmadığıın imam-ı mahalle-i mezbure Mahmud Efendi ve Semerci Ali oğlu Mustafa ve Pire? Mehmed b. Mustafa nâm kimesneler meclis-i şer'de alâ tarîki'ş-şehâde lede'l-ihbâr bağçe-i mezkûrenin bey'ine ba'de'l-mesağ-ı şer'i vekîl ve vasiyy-i merkum meclis-i mezkûrda işbu bâ'isü'l-kitab ...? Dergâh ...? zâde atûfetlû Emin Ağa tarafından tasdik-i ati'l-beyâna vekîl-i müseccel-i şer'isi Bayburtluzâde Hacı Ruşen Ağa b. İsmail Ağa nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip vekîl ve vasîsi olduğum merkumânın akd-i ati suduruna değin silk-i mülk-i sahihimde münselik emlâkda bağçe-i mezkûre-i mahdudeyi tarafından icab ve kabûlü hâvî şurût-ı müfside ve mubtaladan ârî bey'-i bâtt-ı kat'ı ile semen-i misli olan meblağ-ı mezbur bin beş yüz gurusâ mumaileyh Emin Ağa'ya bi'l-vekâle ve'l-vesâye bey' ve teslim ve temlik eylediğimde vekîl-i merkum Ruşen Ağa dahi bi'l-vekâle iştirâ ve tesellüm ve

temellük ve kabûl eylediğinden sonra semeni olan meblağ-ı mezbur bin beş yüz guruşu tamâmen ve kâmilten ahz u kabz eyledim min-ba'd bağçe-i mezbure cemî'-i müştemilâtıyla Ağa-yı mumaileyhin mülk-i müşterâsı olmuştur keyfema yeşa ve yehtar mutasarrıf olsun dedikde gıbbe't-tasdikî'ş-şer'î mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min şehr-i Muharremü'l-haram li-sene tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendi zâde Osman Efendi, Kâtib zâde Hâfız Seyyid Efendi, Hacı zâde Hurşid Ağa, mahdumu Ali Ağa, Kibarzâde Hâfız, Kurtzâde Bilal, Tirebolu ...? Hâfız ve gayruhum.

563 (61b-1)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, medine-i Trabzon mahallâtından Tekfur Çayırı mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem düyûnu terekkesinden ezyed olduğu halde fevt olan Fırıncı Hasan b. İbrahim nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Ümm Gülsüm bt. Mehmed ve li ebeveyn kız karındaşı Cemile nâm hatunlara inhisarı lede'ş-şer' ba'de't-tahakkuk merkumetan mahzarlarında mahalle-i mezkûre imamı ...? oğlu Molla Ahmed nâm kimesne müteveffâ-yı merkum zimmetinde cihet-i karzdan iki bin ve ...? oğlu Ömer Reis nâm kimesne kezâlik merkum zimmetinde cihet-i karzdan bin yedi yüz ve zevce-i merkumenin mehr-i müecceli iki yüz elli ve diğer zevce-i mutallakası Mahbûbe bt. Abdullah nâm hatunun kezâlik mehri elli guruş ki cem'an dört bin guruş alacakları olduğu lede'l-murâfa'a ba'de's-suâl gıbbe'l-inkâr her birleri isbat ve adem-i ...? hakka yemin edip müteveffâ-yı merkumun mahalle-i mezkûrede kâin ma'lûmu'l-hudud ve'l-evsaf ma'a bağçe dört bin guruş kıymetli bir bab mülk menzilden gayri nesnesi olmadığından başka zevce-i merkum Ümm Gülsüm nâm hatun zâtı ba'de't-târifi'ş-şer'î, meclis-i şer'de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği vârise-i merkume ve garimun-ı merkumdan mahzarlarında lede'l-murâfa'a menzil-i mezkûrun nısf müşâ'ını müteveffâ-yı merkum zimmetinde olan alacağına bedel hâlâ hayatında bana bey' edip ben dahi iştirâ etmişdim deyu da'vâsını merkumun gıbbe'l-inkâr merkume müdde'âsın ber vefk-i şer'î Hacı Hasan zâde Mehmed Efendi b. Ahmed Efendi ve müteveffâ-yı merkumun hemşirezâdesi Arif b. Süleyman nâm kimesne şehâdetleriyle ba'de'l-isbat bi't-tezkiye mucibiyle cemî'-i müştemilâtıyla menzil-i

mezkûrun nısf hisse-i müşâ‘esi zevce-i merkume Ümm Gülsüm’ün mülk-i müşterâsı idüğüne ba‘de’l-hükm sâlifü’l-beyân dört bin guruş deyn-i müsbeste mukabil iki bin guruş kıymetli hisse-i diğer müşâ‘ menzil-i mezkûr kalıp vârise-i merkume ve gariman-ı merkuman ve zevce-i mutallaka-i merkume müteveffâ-yı merkumun hissesi olan nısf müşâ‘ menzil-i mezkûru huzûr-ı şer‘de zevce-i merkume Ümm Gülsüm’e bey‘ ve teslim ol dahi ba‘de’ ...? ve’l-kabûl semenini beher guruşa yirmi paradan bin guruşunu merkum Molla Ahmed’e ve sekiz yüz elli merkum Ömer Reis’e ve yirmi beş guruşunu merkume Mahbûbe’ye vermek üzere deyn edinip kefile ...? üç ay tecil ve yüz yirmi guruşunu kendi mehrine mahsuben tevkif olunmakla menzil-i mezkûr cemî‘-i müştemilâtıyla merkum Ümm Gülsüm’ün iki defa mülk-i müşterâsı olduğu bi’l-iltimas huzûr-ı faizu’n-nûr-ı hidîvânelerine i‘lâm olundu. Bâkîyü’l-emr li-men lehu’l-emr. Fi’l-yevmi’s-sadis aşer min şehr-i Muharremü’l-haram li-sene tis‘a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

565 (61b-3)

Medine-i Trabzon mahallâtından Aya Filibo mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan İsmail b. Temel nâm müteveffânın verâseti zevcesi Ümm Gülsüm bt. Yalancıoğlu ve sulbîyye kebîre kızı ...? ve sulbî kebîr oğlu Osman nâm kimesnelere inhisarı ba‘de’t-tahakkuki’ş-şer‘î tereke-i müteveffâ-yı merkum taraf-ı şer‘den tahrir ve takvim? ve beyne’l-verese tevzi‘ ve taksim olunan eşya ve muhallefat defteridir ki ber vech-i ati aynıyla zikr ü beyân olunur. Fi 17 M. sene 59.

Mahalle-i mezkûrede kâin mülk menzil	1 bab	2000
--------------------------------------	-------	------

Minha’l-ihracat resm-i adi ma‘a kaydiyye 80, mehr-i müeccel der zimmet-i müteveffâ-yı merkum 100 / Sahnü’l-bâkî 1820, yalnız bin sekiz yüz yirmi guruşdur.

Hissü’l-zevçetü’l-merkume Ümm Gülsüm [...] Hissü’l-bintü’l-merkume ...? 530
Hissü’l-ibnü’l-merkum Osman 1061.

566 (62a-1)

...? defterde muharrer merkume Gülsüm dahi ba‘de’t-taksim fevt olup verâseti zevci İsmail b. Kürk...? oğlu Yusuf ve vâlidesi Fâtıma bt. Ahmed ve sadrîyan kebîre kızı ...? ve sagîre kızı Gül‘izar ve sadrî kebîr oğlu Osman nâm kimesne inhisarı ba‘de’t-

tahakkuki'ş-şer'î tereke-i müteveffât-ı merkume kezâlik tahrir ve beyne'l-verese tevzî' ve taksîm olunduğu defterdir ki ber vech-i ati aynıyla zikr ve beyân olunur. Hurrîre fî 17 M. sene 59.

Köhne atlas entari	1 a.	20
Köhne ...?	1 a.	5

Müteveffât-ı merkumenin zevci evveli müteveffâ-yı merkumdan hissesi	287,5
Mehr-i müeccel der zimmet-i zevc-i müteveffâ-yı merkum	100
Mehr-i müeccel der zimmet-i zevc-i merkum İsmail	60

Cem'an yekûn 412,5 yalnız dört yüz on iki buçuk guruşdur. / Minha'l-ihracat resm-i adi 4,5 / Sahhü'l-bâkî 408 yalnız dört yüz sekiz guruşdur. / Hisse-i zevcü'l-merkum İsmail 102 hisse-i ümm merkum Fâtıma 68 hisse-i bint merkume ...? 59,5 hisse-i bint merkume Gülizar 59,5 hisse-i ibn merkum Osman 119.

Merkum İsmail ...? mezbur ...? kendi hissesiyle veliyy-i mücbiri? olduğu sagîre-i mezbure Gülizarın hissesi olan cem'an yüz yetmiş bir buçuk guruş meclis-i şer'de nakden merkum Osman'dan ba'de'l-ahz ve'l-kabz verese-i sâire-i müteveffânın zimmetlerini kabûlü havi ibrâ-i âmm ile ibrâ ve ıskat eyledikleri şerh verildi. Hurrîre fî 17 M. sene 59.

578 (63a-4)

Medine-i Trabzon'a muzâfe Yomura nâhiyesi kurâsından Şane karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Çalukoğlu Osman b. Ali nâm müteveffânın sulbîyun sagîrun oğulları Ahmed ve Ali ve Memiş nâm sığara babaları müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rû'yete vasîleri olmayıp kıbel-i şer'den bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûf ve istikamet ile mevsûf her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler ihbârlarıyla lede'ş-şer' zâhir ve nümâyân olan işbu bâ'isü'l-kitab Havyaroğlu Ömer b. Ömer nâm kimesne sagîrun-ı merkumûnun

mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rü'yete savb-ı şer'-i münîrden vasî nasb ve ta'yîn olunup ol dahi vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-işrîn min şehr-i Muharremü'l-haram li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.
Ş. [...] oğlu Mehmed, Elbiroğlu Ömer, Palasoğlu Ali ve gayruhum.

580 (63b-2)

Medine-i Trabzon'a muzâfe Yomura nâhiyesi kurâsından Zazane karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Mutioğlu Ali b. Mustafa nâm müteveffânın sulbî sagîr oğlu Mustafa nâm sagîre babası müteveffâ-yı merhumdan müntakıl mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu rü'yete vasîsi olmayıp kîbel-i şer'-den bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûf istikamet ile mevsûf her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler ihbârlarıyla lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan işbu bâ'isü'l-kitab karye-i mezkûre sâkinlerinden Kalmukoğlu Tahir b. Hasan nâm kimesne vasî nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-işrîn min şehr-i Muharremü'l-haram li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. ...? Molla Memiş oğlu İsmail, İbiş oğlu Mustafa, ...? Ahmed oğlu Ahmed, ...? İbiş oğlu Tahir Muhzır Mehmed ve gayruhum.

582 (63b-4)

Zinbor karyesi mütemekkinlerinden sahib-i arz-ı hâl merhum Efendul oğlu Yane v. Yor nâm zimmî meclis-i şer'-de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği ...? karyesinden Hacı Mehmed b. Hurşid ve refiki Dişlioğlu Ruşen b. İbrahim nâm kimesne mahzarlarında kendi ve kızı Sofya nâm seyyibe dahi hâzire olduğu halde lede'l-murâfa'a bundan dokuz gün akdem Pazarertesi gece saat üç sularında merhumân gelip hanemi basıp işbu kebîr kızım Sofyayı çekip götürmüş olduklarından suâl olunup mucib-i şer'isi icra olunmak matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merhumân cevaplarında haneyi basdıklarını inkârlarından sonra mersume Sofya ben rızâmla merhum Mehmed'e nefsimi tezvic için söz verip babam hanesinden huruc ve

Kuhle karyesinde Kaşoğlu Osman nâm kimesnenin hanesine gidip akd-i nikâh emelinde iken babam infi‘aline mebni şikayet eyledi deyu cevabında babası merkurum Yane zimmî dahi merkurum hanesini basmayıp ancak kızı mersume ...? rızâsı? ...? nefsinin İslâma tezvic emeliyle hanemden gitdiğine binâ‘en ıstika etdim deyu [...] mersume nefsinin nikâhla merkurum Mehmed’e akd ve tezvice babası merkurum Yane bi-hasebi’ş-şer‘ mani‘ olamayacağı mersuma tefhîm ile ilzâm olunduğu [...] huzûr-ı lamiü’n-nûr-ı hidîvânelerine i‘lâm olundu. Bâkî el emrindir. Fi’l-yevmi’l-hâdî ve’l-ısrîn min şehr-i Muharremü’l-haram li-sene tis‘a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

585 (64a-3)

Medine-i Trabzon’a muzâfe Vakf-ı sagîr nâhiyesi kurâsından ...? kebîr karyesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem hâlik olan Pelos v. Oseb nâm hâlikin sulbîyye sagîre kızı Varti nâm sagîrenin babası hâlik-i mersumdan müntakıl mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu rû‘yete vasîsi olmayıp kibel-i şer‘den bir vasî nasb lâzım ve mühim olmağın doğruluk ile bilinmiş her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü lede’ş-şer‘ zâhir ve nümâyân olan sagîr-i merkurumunun li ebeveyn er karındaşı işbu bâ‘isü’s-sifr Akob v. mersum Pelos nâm zimmî ...? şer‘den vasî nasb ve ta‘yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzımesin kemâ-yenbagî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’s-sâlis ve’l-ısrîn min şehr-i Muharremü’l-haram li-seneti tis‘a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Hasan Beşe oğlu Mehmed Aka, diğeri Hasan Beşe oğlu İbiş, Bekâroğlu Mehmed Aka, Semerci Ali ve gayruhum.

586 (64a-4)

Medine-i Trabzon mahallâtından Kasım Ağa mahallesi sâkinelerinden Cemile bt. Şaloğlu İsmail nâm hatun zâtı ba‘de’t-târifi’ş-şer‘î meclis-i şer‘-i şerîf-i lâzımü’t-teşrîfde, zevc-i muhâlî‘ı işbu bâ‘isü’l-kitab Pîr b. Derviş Ali Mustafa Alemdâr nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip zevcim merkurum ile beynimizde hüsn-i zindegânî ve imtizacımız olmadığından zimmetinde mütekarrir ve ma‘kûdun-aleyh olan üç yüz guruş mehr-i müeccelimi ve nafaka-i iddet ve me’ûnet-i sükânâ dahi yüz guruş ve merkurumdan mutalebe eylediğim elbise ve sair mutâlebâtım

için üç yüz elli guruş ki cem'an yedi yüz elli guruş merkum bana vermek üzere beni hul' ve tatlık edip ben dahi hul'-ı mezburu da'vâ eylediğim eşya-yı mezkûrenin bedeli olan sulh-ı mezkûru ba'de'l-kabûl? bedel-i sulh ve mehir ve bedel-i nafaka-i mezkûre yedi yüz elli guruşu tamâmen ve kâmilten merkum yedinden ahz u kabz edip husus-ı zevciyete ve sâire müteallika cemî'-i de'âvî ve mutâlebât ve eymân ve muhâsamâtdan birbirimizin zimmetlerimizi kabûlü hâvî ibrâ-i âmm-ı kâtı'u'n-nizâ'la ibrâ ve ıskat eyledik dedikde merkum Pîr dahi merkume Cemile'nin kelimât-ı meşrûhasın vicâhen tahkik ve şifâhen tasdik edecek mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve imlâ ve merkum Pîr yedine i'ta olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min şehr-i Muharremü'l-haram li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

587 (64a-5)

Medine-i Trabzon mahallâtından Kavak Meydan mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Ali b. İlyas nâm müteveffânın sulbîyye sagîre kızı Zahide nâm sagîrenin babası müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu rü'yete vasîsi olmayıp kıbel-i şer' den bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûfe ve istikamet ile mevsûfe ve her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinde gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler haber vermeleriyle lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîre-i merkumenin vâlidesi işbu bâ'isetü'l-kitab Havva bt. Mehmed nâm hatun taraf-ı şer'-i münîrden vasiyye nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'r-rabi' ve'l-işrîn min şehr-i Muharremü'l-haram li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Osman Efendi, Kozyezâde Hüseyin Efendi, Muhzır Topçu Mehmed ve gayruhum.

588 (64b-1)

Medine-i Trabzon mahallâtından Debbağhane mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem hacc-ı şerîfde fevt olan Yusuf Tatar b. Hüseyin nâm müteveffânın sulbîyye sagîre kızı Fâtıma ve sulbî sagîr oğlu İbrahim Halil nâm sagîrana babaları müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rü'yete vasiyy-i

mansûbları olan sagîran-ı merkumânın vâlideleri Gülsüm Ulüvve bt. Hacı Memiş nâm hatun üzerine kıbel-i şer‘den bir nâzır nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma‘rûf istikamet ile mevsûf her vechile nezâret-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü’l-esami kimesneler ihbârlarıyla lede’ş-şer‘ zâhir ve nümâyân olan sagîran-ı merkumânın ammileri işbu bâ‘isü’l-kitab Berber Mikdad b. Hüseyin nâm kimesne savb-ı şer‘-i münîrden nâzır nasb ve ta‘yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer nezâret-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu. Fi’l-yevmi’r-rabi‘ ve’l-işrîn min şehr-i Muharremü’l-haram li-seneti tis‘a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi ve Osman Efendi, Durmuş Ağa, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

589 (64b-2)

Medine-i Trabzon muzâfatından Yomura nâhiyesi kurâsından Kuhle karyesi sâkinlerinden Yalnızoğlu Hasan nâm kimesnenin oğlu olup sinn [ve] cüssesinin bülûğa tahammülü olduğu halde hakîkaten ve hükmen bülûğunu mukır ve mu‘terif ve medine-i Trabzon çarşısında yemenici şâkirdi olan Ahmed nâm kimesne meclis-i şer‘-i şerîf-i lâzımü’t-teşrîfde medine-i mezkûre mahallâtından İskender Paşa mahallesi sâkinlerinden olup kezâlik cüssesinin bülûğa tahammülü olduğu halde hakîkaten ve hükmen bülûğunu mu‘terif olan işbu bâ‘isetü’l-kitab Hâfize bt. Sûfioğlu Hasan nâm hatun zâtı ba‘de’t-târifî’ş-şer‘î muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip merkume Hâfize sagîredir diyerek veliyy-i âkrebi li-eb er karındaşı Abdülkadir nâm kimesne bundan bir ay akdem üç yüz gurus mehr-i müeccel ile merkumeyi bana velâyetle akd ve tezvic etmiş ise de merkume Hafize bâliğayım ve akd-i mezkûru mucize olmadım deyu da‘vâsına mebni beynimize muslihun tavassut edip her? çend menkûham idüyse de benden mehir nâmı ve nâm-ı âhar mutalebe etmemek üzere mersumu hul‘ ve tatlîk [ve] da‘vâ-yı nikâhdan fâriğ olup zimmetini ibrâ eyledim dedikde merkume Hâfize dahi merkum Ahmed’in da‘vâ-yı mezkûrdan ferağ ve hul‘ ibrâsını kabûl ve merkumun dahi zimmetini kabûlü havi ibrâ eylediğini mübeyyin işbu nemîka tahrir ve merkume Hâfize yedine i‘ta olundu. Fi’l-yevmi’r-rabi‘ ve’l-işrîn min şehr-i Muharremü’l-haram li-sene tis‘a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendi zâdeler Evliyâ Efendi ve Osman Efendi, Nohud Molla Mehmed, Çakıroğlu Alemdâr, Çakmakçı Salih Aka oğlu Molla Mehmed ve gayruhum.

594 (65a-1)

Ma'rûz-ı dâ'î-i devâm-ı aliyyeleridir ki, sâbık eyalet-i Trabzon müşiri es-Seyyid Osman Paşa hazretlerinin verese-i kibarının vekîl-i mutlak-ı müseccel-i şer'ileri ve evlâd-ı sıgarının vasiyy-i muhtârları hâlâ [...] eyalet-i mezkûre devletlü es-Seyyid Abdullah Paşa hazretlerinin taraf-ı devletlerinden takrîr-i ati'l-beyâna vekîl-i müseccel-i şer'ileri Trabzon tüccarından Hacı Arif Ağa b. Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer'de bais-i i'lâm Adem Reis v. ...? nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip müteveffâ-yı müşâru'n-ileyh hazretlerinin veresesine müntakıl mersum Adem Reis ile ber vech-i nısf müşterek mersum süvar olduğu ...? ta'bîr olunur tahminen dokuz bin keyl-i İstanbulî hamûle alır bir kıt'a şehdiyenin tamamı doksan bin guruş itibarıyla müteveffâ-yı müşâru'n-ileyhin hissesi olan nısf-ı mezkûru semen-i misli olan kırk beş bin guruşa bi'l-vekâle mersuma bey' ve temlik ve ol dahi ber vech-i muharrer iştira ve kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezburu yed-i mersumdan tamâmen ve kâmilan ve hazine-i hazret-i müşâru'n-ileyhe def' ve teslim edip fîmâ ba'd sefine-i mezkûrda olan nısf hisse-i mezkûre mersum Adem Reis'in mülk-i müşterâsı olmuşdur dilediği gibi mutasarrıf olsun dedikde Reis-i mersum vekîl-i merkum Hacı Arif Ağa'nın kelimât-ı meşrûhasın vicâhen tahkik ve şifâhen tasdik eyledikten sonra sefine-i mezkûrenin Der-i sa'âdetde kurşunlu mahzende mesbût kaydı bi't-terkîn müceddeden mersum üzerine kayd olunması babında i'lâm olunmasını ilhak etmeğin ol ki vâki haldir bi'l-iltimas huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min şehri Muharremü'l-haram li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

595 (65a-2)

Ma'rûz-ı dâ'î-i devâm-ı aliyyeleridir ki, sâbık eyalet-i Trabzon müşiri müteveffâ es-Seyyid Osman Paşa hazretlerinin verese-i kibarının vekîl-i mutlak-ı müseccel-i şer'ileri ve evlâd-ı sıgarının vasiyy-i muhtârları hâlâ vâlî-i bâhirü'l-me'âlî devletlü es-Seyyid Abdullah Paşa hazretlerinin taraf-ı devletlerinden takrîr-i ati'l-beyâna vekîl-i

müseccel-i şer'ileri Trabzon tüccarından Hacı Arif Ağa b. Hüseyin Ağa nâm kimesne meclis-i şer'de bais-i i'lâm Trabzon reislerinden Kalkatoğlu Hüseyin Reis nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip müteveffâ-yı müşâru'n-ileyh hazretlerinin veresesine müntakıl merkum Hüseyin Reis ile ber vech-i nısfîyet müşterek merkum süvar olduğu ...? ta'bîr olunur tahminen sekiz bin keyl-i İstanbulî hamûle alır bir kıt'a şehdiyenin tamamı elli bin guruş itibarıyla müteveffâ-yı müşâru'n-ileyh hazretlerinin nısf hisse-i mezkûru semen-i misli olan yirmi beş bin guruşa bi'l-vekâle merkum Hüseyin Reis'e bey' ve temlik ve ol dahi ber vech-i muharrer işтира ve kabûl eylediğinden sonra semeni olan meblağ-ı mezkûru yed-i merkumdan tamâmen ve kâmilten ahz ve hazine-i hazret-i müşâru'n-ileyhe def' ve teslim edip fimâ ba'd sefîne-i mezkûrda olan nısf hisse-i mezkûre merkum Hüseyin Reis'in mülk-i müşterâsı olmuştur dilediği gibi mutasarrıf olsun dedikde Reis-i merkum dahi vekîl-i mumaileyh Hacı Arif Ağa'nın kelimât-ı meşrûhasın vicâhen tahkik ve şifâhen tasdik eyledikten sonra sefîne-i mezkûre Der-i sa'âdetde kurşunlu mahzende mesbût kaydı bi't-terkîn müceddeden merkum üzerine kayd olunması babında i'lâm olunmasını ilhak etmeğın ol ki vâki haldir bi'l-iltimas huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min şehr-i Muharremü'l-haram li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

Mucebince amel olunmak deyu buyuruldu. 11 C sene 58.

Sadr-i rum ili sa'âdetlü faziletlü Efendi hazretleri şer'le rü'yet eyleyesiz deyu buyuruldu. 7 CA sene 58.

599 (65b-1)

Ma'rûz-ı dâ'i-i devlet-i aliyyeleridir ki, arz-ı hâl eden Delut oğlu Estefan v. Tomas nâm zimmî İstanbul'da meclis-i şer'-i münîrde Anadolu'dan? Karahisar-ı şarkî kazâsına muzâfe Şavşad nâhiyesine tâbi' Muraka? karyesi ahâlîsinden olup bin iki yüz elli dört senesi hilalinde vefât eden el-Hâc Memiş Ağa b. Ali b. Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkeleri Emine bt. Şehsuvar ve Fâtıma bt. Halil ve Zeliha bt. Abdullah nâm hatunlar ile merkum Emine hatundan mütevellidler sulbî kebîr oğlu Osman Beğ ve Yusuf ve Süleyman ve Kocir? ve sulbî sagîr oğlu Ebubekir ve sulbîyye kebîre kızları Havva ve Elife ve Âişe ve Nuriye ve mezbure Zeliha hatundan

mütevellidler sulbî sagîr oğulları Timur ve Mustafa ve Raşid ve sulbîyye sagîre kızı Hâlîme ve merkume Fâtîma hatundan mütevellidler sulbî kebîr oğulları Ali ve Hüseyin ve Mehmed ve Hasan ve Muharrem ve İbrahim ve sulbîyye sagîre kızı Zeyneb ve zevce-i âharası müteveffât Havva'dan mütevellide sulbîyye kebîre kızı Fâtîma hatuna inhisarı tahakkukundan sonra verese-i merkumûndan tereke-i müteveffâ-yı merkuma vâzî'-ı yedi mütehakkık olup ...? ihzâr olunan ibn-i merkum Osman Beğ muvâcehesinde mârrü'z-zikr elli dört senesi Ağustosunun on beşinci günü kasaba-i merkumede Aziz Beğ hanında mütemekkin olduğum odada malımdan müteveffâ-yı merkum el-Hâc Memiş Ağa'ya hayatında ikraz ve teslim ol dahi iktiraz ve kabz ve umuruna sarf ile istihlâk eylediği yirmi iki bin guruş ve kezâlik malımdan bi safka-i vahide iştira ve kabz eylediği üç top Şam alacası semenlerinden üç yüz guruş ve iki hamam peştamal[1] semeninden yetmiş beş guruş ki cem'an yirmi iki bin üç yüz yetmiş beş guruş müteveffâ-yı merkum zimmetinde alacağım olup ben meblağ-ı mecmû'-ı mezkûr yirmi iki bin üç yüz yetmiş beş guruşu müteveffâ-yı merkum el-Hâc Memiş Ağa'dan hayatında ahz u kabz etmeksizin fevt olmağla meblağ-ı mecmû'-ı mezkûr yirmi iki bin üç yüz yetmiş beş guruşu merkum Osman Beğ vâzî'u'l-yed olduğu pederi müteveffâ-yı merkumun terekesinden hâlâ taleb ederim deyu taleb ve da'vâ sadedinde olmuşdum el-hâletü hâzihî ben ber vech-i meşrûh tasaddi eylediğim da'vâmdan rızâmla meccânen fâriğ olup bi'l-cümle husus-ı mezkûra ve tereke-i müteveffâ-yı merkuma işbu tarih-i i'lâma gelince sair cemî'-i hukûk-ı şer'ıyyeye müte'allika amme-i de'âvîden ben merkum Osman Beğ ile verese-i sâire-i merkumûnun zimmetlerini ol dahi kezâlik bi'l-cümle husus-ı merkuma ve tarih-i mezkûra gelince sair hukûk-ı şer'ıyyeye müte'allika amme-i de'âvîden benim zimmetimi her birimiz ibrâ-i âmm-ı sahîh-i şer'î ile ibrâ ve ıskat ve tarafeynden her birimiz ber minval-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik deyu ikrar ve tasdikleri huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundu. El emr li men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min Cemâziyelevveli li-seneti semân ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Abdülhak.

602 (65b-4)

Ma'rûz-ı dâ'î-i devam-ı devletleridir ki, Hemşin kazâsına tâbi' Gomne karyesi sâkinlerinden sahib-i arz-ı hâl merkum Mustafa b. Çakmakçioğlu Süleyman nâm

kimesne meclis-i şer‘de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta‘yîniyle ihzâr ettirdiği metn-i arz-ı hâlde mestûr merkum Molla Ahmed b. Molla Ali nâm kimesne mahzarında lede’l-murâfa‘a bundan akdem vefât eden ammim Numan nâm müteveffânın verâseti sulbîyye sagîre kızı Fidan ve sulbî oğlunun oğlu Mehmed nâm sagîrelere münhasıra olup ben akrabadan bulunduğum cihetle emr-i vesâyeti bana ihale olunmuşiken Bayburt’da sâkin müteveffâ-yı merkumun hemşirezâdesi Hacı Ali nâm kimesne vasî oldum deyu merkum Molla Ahmed’e sagîran-ı merkumanın mallarını idare etdiğinden başka karye-i mezkûrede kâin benim taht-ı tasarrufumda olan ma‘lûmu’l-hudud ve’l-eşcar ve değirmen yerini havi bir kıt‘a arazisini kazâmız voyvodası Mustafa Ağa ma‘rifetiyle dokuz yüz guruş Panbukçuoğlu İsmail ben bey‘ ve ferağ edip merkum Molla Ahmed dahi merkum İsmail’den iştirâ ve tefevvüz etmiş ise de merkumun arazi-i mezkûreyi tefvizine razı olmadığımıdan suâl olup mucib-i şer‘isi icra olunmak matlubumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’s-suâl merkum Molla Ali cevabında sagîran-ı merkumânın hâlâ Bayburt kazâsında sâkinler oldukları cihetle Bayburt kazâsı [...] merkum Hacı Ali vasî olarak arazi-i mezkûreyi senevi yirmi beşer guruş vasîye vermek ve elli üç dirhem şem‘-i asel miriye ve sâire tekâlifini vermek üzere bana icar eyledi deyu takrîr etmeğin merkum Mustafa’nın ikrarı ve da‘vâsı mucibi? kendi ferağ etdiğı arazisini davaya kâdir olamadığı ve sagîran-ı merkumânın tesviye-i umurlarına [...] vasî olmadıkça? ...? da‘vâya kâdir olamadığı kendiye tefhîm ile ilzâm olunduğu bi’l-iltimas huzûr-ı [lamiü’n-nûr-ı hidîvâne]lerine i‘lâm olundu. Bâkîyü’l-emr li-men lehu’l-emr. Fi 26 M sene 59.

604 (66a-2)

Medine-i Trabzon mahallâtından Kemer kaya mahallesi sâkinelerinden işbu bâ‘isetü’l-kitab Hediye bt. Mehmed nâm hatun zâtı ba‘de’t-târifi’ş-şer’î, meclis-i şer‘-i şerîf-i lâzı mü’t-teşrîfde, ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip zevcim müteveffâ Tencir? Mehmed b. Osman nâm müteveffânın firaşından hasıl ve benden mütevellide sadrî sagîr oğlum Osman nâm sagîrin nafaka ve kisve-bahaya eşedd-i ihtiyacı olup kıbel-i şer‘den kadr-i ma‘rûf nafaka farz ve takdîr ve yedime bir kıt‘a hüccet-i şer‘iyye i‘ta olunmak matlubumdur dedikde fi’l-hakîka sagîr-i merkumun nafaka ve kisve-bahaya ve sair levâzım-ı zaruriyesiyçün yevmi kırk para nafaka ancak kifâyet eylediği zeyl-i vesîkada muharrerü’l-esami kimesneler haber vermeleriyle hâkim-i muvakkî-i kitâb tûbâ-leh

ve hüsnü me'âb Efendi hazretleri dahi ber minval-i muharrer sagîr-i merkumun nafaka ve kisve-bahası ve sair levâzım-ı zaruriyesiyçün yevmi kırk para nafaka farz ve takdîr buyurup meblağ-ı mefruz-ı mezkûru harc u sarfa ve hîn-i zarûretde istidâne ve lede'z-zafer sagîr-i merkum Osman'ın malına rücû'a rücû'a izin birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min şehr-i Muharremü'l-haram li-sene tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Hacı Ruşen Ağa, ...? zâde Mustafa Ağa, Gürcioğlu Molla Mustafa, Ali Çavuş, Bayburtluoğlu Osman Ağa ve gayruhum.

605 (66a-3)

Medine-i Trabzon mahallâtından Kemer kaya mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Tencir? oğlu Mehmed b. Osman nâm müteveffânın sulbî sagîr oğlu Osman nâm sagîrin babası müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu rü'yete kibel-i şer'den vasiyy-i mansûbu olan sagîr-i merkumun vâlidisi³¹⁹ ammisi Hacı Yusuf oğlu Hasan nâm kimesne üzerine savb-ı şer'den bir nâzır nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûf istikamet ile mevsûf her vechile nezâret-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler haber vermeleriyle lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîr-i merkumun vâlidesi işbu bâ'isetü'l-kitab Hediye bt. Mehmed nâm hatun vasiyy-i mansûb üzerine taraf-ı şer'den nâzır nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber [vech-i] muharrer nezâret-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzımesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min şehr-i Muharremü'l-haram li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Hacı Ruşen Ağa, Ali zâde Mustafa Ağa, Kemercioğlu Molla Mustafa, Ali Çavuş, Bayburtluoğlu Osman ...? ve gayruhum.

606 (66a-4)

Medine-i Trabzon muzâfâtından Yomura nâhiyesi kurâsından Misune karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Emir oğlu Ahmed b. İbrahim nâm müteveffânın sulbî sagîr oğlu Kâmil nâm sagîre babası müteveffâ-yı merkumdan

³¹⁹ Sicilde bu şekilde yazılıdır.

müntakıl mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu rü'yete savb-ı şer' den vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûf istikamet ile mevsûf her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler ihbârlarıyla lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîr-i merkumun ammizâdesi işbu bâ'isü'l-kitab Emir oğlu Ali nâm kimesne sagîr-i merkumun mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu rü'yete taraf-ı şer' den vasî nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min şehr-i Muharremü'l-haram li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Gümrükcüzâde Osman Ağa, Hacıoğlu Hasan, Sürmeneli İsmail, Hanifeoğlu Hüseyin ve gayruhum.

609 (66a-7)

Medine-i Trabzon mahallâtından Kavak Meydanı mahallesinden sâkinelerinden Mevlüde bt. Osman nâm hatun zâtı ba'de't-târifi's-şer'î, meclis-i şer'de Hasan b. Ahmed nâm sagîrin veliyy-i mücbiri babası merkum Ahmed b. Mustafa nâm kimesne mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm edip bundan sekiz sene akdem vâlidem Hafize bt. İbrahim beni sigârım halinde velâyeti hasebiyle merkuma akd ve tezvic etmiş ise de ben işbu tarihten yirmi gün mukaddem ale's-sabah bâliğa olup ol saatde dayım Ahmed b. İbrahim ve ammim Pabuçcı Molla Ali b. Hasan nâm kimesneleri işhad eylediğime mebni nikâh-ı mezbur feshile hükm olunması matlubumdur dedikde veliyy-i mücbir merkum, merkume işhadını gıbbe'l-inkâr on beş yaşını mütecavizdir deyu iddia ve müdde'âsını isbatdan ba'de izhârü'l-acz yevm-i mezkûrda bâliğa olup işhad eylediğini merkum Ahmed ve merkum Molla Ali huzûr-ı şer'de ber nehc-i şer'î eda-yı şehâdet-i şer'iyye eylediklerinden sonra merkumlar hatun yevm-i mezkûr [...] bâliğa olup nikâh-ı mezkûra icâzet vermediğine half billâhi'l-a'lâ etmeğın mucibiyle nikâh-ı mezburun feshine hükm-i şer'î [...] nefsinı dilediğine tezvice mümânaat etmemesine veliyy-i mücbir merkum tenbih ile ilzâm olunmağın mâ-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min şehr-i Muharremü'l-haram li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Sabit Efendi zâde Seyyid [...], Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, biraderi Osman Efendi, Hatibzâde [...] Efendi, Durmuş Ağa tâbi'-i hâkim Efendi, Muhzır Hasan Ammi ve Muhzur Mehmed Aka ve gayruhum.

620 (67b-1)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, Çarşamba kazâsından Dervişoğlu Hasan nâm kimesne meclis-i şer'de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği Kürtün nâhiyesinden Kara Hasan oğlu Mehmed nâm kimesne mahzarında lede'l-murâfa'a Kurşunlu çiftliğinde sâkin iken bundan akdem fevt olan müdde'î-i merkumun li-ebeveyn er karındaşı Hüseyin nâm müteveffânın tahminen sekiz yaşında sulbîyye sagîre kızı Fâtîma'yı vâlidesi Selvar? nâm kimesneden alıp yine muâvedet etmek üzere beni kefil verip şimdi sagîre-i mezkûreyi kendi yanında meks etmeğin suâl olup mucib-i şer'isi icra olunmak bi'l-kefâle matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merkum Mehmed cevabında sagîre-i merkumenin vâlidesi merkume Selvar? nefsinin ecnebîye tezvîci cihetle hakk-ı hıdânesi sâkıt olup ben veliyy-i akrebi bulunduğum ecilden kend[i] hanemde meks ve terbiye ederim deyu def'le mukabelesine merkume Selvar?³²⁰ nefsinin ecnebîye tezvîc edip âhar hâdine dahi olmadığını ve merkum Mehmed[in] merkume Fâtîma'nın ammisi idüğü merkum Hasan i'tirâf etmeğin sagîre-i merkume ammisi hacr [ve] terbiyesinde ibka ve merkum Hasan bîvech mu'ârazadan men' ile ilzâm olduğu bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidivânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min şehr-i Saferü'l-hayr li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

628 (68a-4)

Medine-i Trabzon mahallâtından Debbaghane mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Dıkanoglu Ahmed b. Mehmed nâm müteveffânın sulbîyat-ı sagîrat kızları Gülfem ve Asiye ve Hâfize nâm sagîrata babaları müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rû'yete savb-ı şer'-i münîrden vasîleri olmayıp bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûfe istikamet ile

³²⁰ Metinde "Fâtîma" biçimindedir.

mevsûfe her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler ihbâr etmeleriyle lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîrat-ı merkumâtın min-kıbeli'l-ümm cedleri işbu bâ'isü'l-kitab Kocaman Mehmed b. Abdülfettah nâm kimesne taraf-ı şer'den vasî nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tasi' aşer min şehr-i Saferü'l-hayr li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, biraderi Osman Efendi, Hatibzâde Seyyid Efendi, Tavacızâde Hacı İbrahim ve gayruhum.

629 (68a-5)

Medine-i Trabzon mahallâtından Debbağhane mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Dıkanoglu Ahmed b. Mehmed nâm müteveffânın sulbîyat-ı sagîrat kızları Gülfem ve Asiye ve Hâfize nâm sagîratın tesviye-i umurlarına bâ-hüccet-i şer'îyye vasiyy-i mansûbları olan sagîrat-ı merkumâtın min-kıbeli'l-ümm cedleri Kocaman Mehmed b. Abdülfettah nâm kimesne üzerine savb-ı şer'-i enverden bir nâzır nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûf istikamet ile mevsûf her vechile nezâret-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler ihbârlarıyla lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîrat-ı merkumâtın ammizâdesi işbu bâ'isü'l-kitab Tufan b. Hasan nâm kimesne taraf-ı şer'den nâzır nasb ve ta'yîn olunup ol dahi nezâret-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tasi' aşer min şehr-i Saferü'l-hayr li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi, biraderi Osman Efendi, Hatibzâde Seyyid Efendi, Tavacızâde Hacı İbrahim ve gayruhum.

633 (68b-3)

Medine-i Trabzon[a] muzâfe Yomura nâhiyesine tâbi' Kohali karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Eyüb oğlu Osman b. Mustafa nâm müteveffânın sulbîyan-ı sagîran oğulları Mahmud ve Osman nâm sagîrana babaları müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rü'yete vasîleri olmayıp kıbel-i şer'den bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûf istikamet ile

mevsûf her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler ihbâr etmeleriyle lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan Kuhle karyesi sâkinlerinden Keleşoğlu Osman b. Musa nâm kimesne taraf-ı şer'den vasî nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber minval-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min Saferü'l-hayr li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf

Ş. Veli Efendi zâde Osman Aka, biraderi Evliyâ Efendi, Hatibzâde Seyyid Efendi, Kohali karyesi muhtarı Ömer Alemdâr oğlu Ahmed, Muhzır Hasan Ammi ve gayruhum.

634 (69a-1)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, nefsi Polathane kasabası sâkinelerinden Emine bt. Bekir nâm hatun zâtı ba'de't-târifi's-şer'î meclis-i şer'de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği Faros mahallesi sâkinlerinden Kâmil oğlu Mehmed nâm kimesne mahzarında lede'l-murâfa'a zevci muhâlî'm merkurum Mehmed'in firaşından hasıl ve benden mütevellide beş-altı aylık bir nefer sagîre kızımın nafakasından merkurum zimmetinde iki aylık nafakası olmağla bi hakki'l-hidâne matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merkurum Mehmed cevabında sagîre-i merkurumun beş senelik nafaka ve kisvesini merkume görmek üzere hîn-i muhâla'ada iki yüz otuz beş gurus merkurumeye vererek sulh ve ibrâ olduk deyu def'le mukabelesini merkurum[e] gibbe'l-inkâr dâfi'i merkurum Mehmed'den def'-i meşrûhunu mübeyyine beyyine talep olundukda ityan-ı beyyine sadedinde iken beynlerine muslihun tavassut edip yüz altmış gurus merkurum Mehmed merkurumeye vermek üzere inşa-yı akd-i sulh bedel-i sulh-ı mezkûru tamâmen ba'de'l-ahz ve'l-kabz sagîre-i merkurumun nafaka ve kisvesine ve zevciyete ve husûsât-ı sâireye müteallika ...? amme-i de'âvî ve mutâlebât ve eymân ve muhâsamâtdan merkume Emine merkurum Mehmed'in zimmetini kabûlü hâvî ibrâ-i âmm ile ibrâ ve merkurum dahi bedel-i sulh-ı mezkûra müteallika merkume Emine'nin zimmetini kezâlik kabûlü hâvî ibrâ-i âmm-ı dâfi'ü'n-nizâ'la ibrâ ve ıskat edip ol vechile beynleri ...? birle ilzâm olundukları bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-

emr. Fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min Saferü'l-hayr li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn [ve] elf.

Ş. (yok).

635 (69a-2)

Medine-i Trabzon'a muzâfe Yomura nâhiyesi kurâsından Hoc Meşalos karyesi sâkinlerinden Molla Halil oğlu Ahmed b. Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrîfde, karye-i mezkûre sâkinlerinden Ebu ...? oğlu Osman b. Hüseyin nâm kimesne mahzarında ~~üzerine dava ve takrîr-i kelâm~~ kızı murâhika Güllü nâm zâtı ba'de't-târifî's-şer'î dahi hâzır olduğu halde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edip bundan akdem merkumun kerimesi merkume Güllü'yü bundan dört sene akdem velâyeten bana tezvîc etmekle muamele-i ezvaca el-yevm mutîka olmağın suâl olunup merkumeyi bana teslimi tenbih olunmak matlubumdur dedikde gıbbe's-suâl merkum Osman ve kızı murâhika-i mezkûre cevaplarında akd-i mezkûru ikrar ve i'tirâf ancak muamele-i ezvaca mutîka değildir deyu bir iki sene istimhal etmişler ise de cüssesinin bülûğa tahmilini ve muameleye itâkasını erbâb-ı vukûf ihbâr-ı zâhir-i hâl tasdik etmeğın mehr-i müeccelini ...? ve mehr-i muaccelini def' ve teslimi merkum Ahmed'e ve merkume nefsinı merkum Ahmed'e teslimi merkume Güllü ve babası merkum Osman'a tenbih ile ilzâm olunduklarını mübeyyyin işbu nemîka alâ mâ hüve'l-hakîka ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi't-tasi' aşer min şehr-i Saferü'l-hayr li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

639 (69b-1)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, Kohali karyesi ahâlîleri ber muceb-i defter-i müfredat ma'lûmu'l-esami kesân taraflarından vekîl-i müseccel-i şer'ileri Ömer Alemdâr oğlu Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdikleri Muhyiddin mahallesinden Hacı Hamza zâde Hacı Hasan Ağa nâm kimesne tarafından kezâlik vekîl-i müseccel-i şer'ileri Kalafka Selim oğlu Mustafa b. Ali nâm kimesne mahzarında lede'l-murâfa'a karye-i mezkûre ahâlîlerinin tarlaya ihtiyaçları derkâr iken tarihten üç ay akdem karye-i mezkûre hududu dahilinde olan bir taraftan sahil-i bahr ve bir taraftan Halil

oğlu Molla Ahmed ve iki tarafı Kalcızâde Ömer Ağa tarlalarıyla mahdud tahminen dört kot lazut tohumu isti'âb eder bir kıt'a araziyi mutasarrıfı bulunan Ateşoğlu Mustafa b. [boş] nâm kimesneden bâ ma'rifet-i sahib-i arz teferruğ etmiş ise de biz ve ahâlî-i karyenin araziye ihtiyacımız olmak hasebiyle bi hasebi'l-kanun merhum Hacı Hasan Ağa'nın verdiği bedeli verip ol araziyi bizler tefevvüz eder olmamızla suâl olunup araziden keff-i [yed] ve müvekkillerime teslimi tenbih olunmak bi'l-vekâle matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merhum Mustafa cevabında ol vakt ahâlî-i karyenin izin ve icâzetiyle teferruğ eyledi deyu def'le mukabele ve defterde mevcud esami-i ma'lûme sahiblerinin izin ve icâzetini isbat sadedinde olup ancak defter-i mezkûrda mukayyed ashab-ı emlâk ve arazi ve Alemdâr oğlu Hüseyin nâm müteveffânın evlâd-ı sıgarından başka sıbyandan emlâk ve arazi mutasarrıfından izin almadık kimesne yokdur deyu ikrarlarında karye-i mezkûre emlâk ve arazisine mutasarrıf müteveffâ Eyüb zâde Osman nâm müteveffânın sagîr oğulları Mahmud ve Osman nâm sagîranın vasiyy-i mansûbları Kuhleli Keleşoğlu Osman nâm kimesne lede'l-murâfa'a vasîleri bulunduğum sagîran-ı merkumanın tarlaya ihtiyaçları ve zaruretlerini idareden fazla mevcud ve nakid akçaları olmağın tarla-yı mezkûru bâ ma'rifet-i sahib-i arz sagîran-ı merkuman için bedel-i mezkûra tefevvüz murad ederim dedikde vasiyy-i merkumun dahi izin ve icâzetinde vekîl-i merkum Mustafa tasaddi eylediyse de mukaddemki ikrarına işbu davası mütenakız olduğundan da'vâsına iltifat olunmayıp ber muceb-i kanun-ı padişahî hak talebi derkâr olduğundan tarla-yı mezkûreden merkum Hacı Hasan'ın keff-i yedine tenbih ile vekîl-i merkum ilzâm olduğu ve bedel-i mezkûr ile vasiyy-i merkum Osman tarlayı bâ ma'rifet-i sahib-i arz sagîran-ı merkuman için tefevvüz etmesi iktiza eylediği vasiyy-i merkuma tefhîm olduğu bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-işrîn min şehr-i Saferü'l-hayr li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

642 (70a-1)

Medine-i Trabzon mahallâtından Tekfur Çayırı mahallesi sâkinlerinden Kahveci Ali Ağa nâm kimesnenin zevce-i mutallakası Âişe bt. İsmail nâm hatun zâtı ba'de't-târîfi's-şer'î, meclis-i şer'-i şerîf-i lâzîmü't-teşrîfde, takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm

edip merkum Ali Ağa'nın firaşından hâsıl benden mütevellid hacr [ve] terbiyemde olan tahminen on beş yaşında cünûn-ı mutbık ile mecnûn oğlum Halil nâm mecnunu babası merkum bilâ-nafaka bırakıp diyar-ı âhar[a] gitmiş olmağla mecnûn-ı merkum için kadr-i ma'rûf nafaka farz ve takdîr ve yedime bir kıt'a hüccet-i şer'iyye i'ta olunması matlubumdur dedikde fi'l-hakika mecnun-ı merkumun nafaka ve kisve-baha ve sair levâzım-ı zaruriyesiyçün yevmi otuz para ancak kifâyet eylediğini zeyl-i vesîkada mastûrû'l-esâmi kimesneler haber vermeleriyle hâkim-i muvakki'-i sadr-ı kitâb tûbâ-leh ve hüsnü me'âb Efendi hazretleri dahi ber vech-i muharrer mecnûn-ı merkumun nafaka ve kisve-baha ve sair levâzım-ı zaruriyesiyçün yevmi otuz para nafaka farz ve takdîr buyurup meblağ-ı mefruz-ı mezkûru harc u sarfa ve hîn-i zaruretde istidâne ve lede'z-zafer alâ men lehû hakku't-talebe rücû'a merkume Âişe'ye izin birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-işrîn min şehr-i Saferü'l-hayr li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Kâtib-i mahkeme Seyyid Efendi, Hallac Molla İsmail, Tonyalı Ali Kavas, Durmuş tâbi'-i hâkim Efendi, Muhzır Mehmed Aka ve gayruhum.

643 (70a-2)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, Of kazâsına tâbi' Paçan karyesi sâkinlerinden baisü'l-i'lâm Osman Çelebi oğlu İsmail nâm kimesne meclis-i şer'de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği karye-i mezkûre sâkinlerinden Cani oğlu Hasan b. Hüseyin nâm kimesne ve ...? Efendi kızı Fâtıma nâm hatun zâtı ba'de't-târifi's-şer'î, mahzarlarında üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edip tarihten on üç buçuk ay akdem Kânun-ı sâni evasıtında merkume Fâtıma nefsinin şühud mahzarında yüz guruş mehr-i müeccel ile bana akd ve tezvic ve ben dahi kabûl ve tezvic etmişken şimdi bir sene mürûrunda işbu merkum Hasan'a dahi nefsimi tezvic etdim deyu merkum Hasan dahi kabûl etdim diyerek ezvac muamelesini icra murad etmeleriyle suâl olunup mucib-i şer'isi icra olunmak matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merkumân ber vech-i muharrer bundan üç ay akdem birbirlerine nikâh olduklarını ikrar ve tarih-i sâbık ile merkum İsmail'in nikâhını inkâr etmeleriyle merkum İsmail'denn müdde'âsını mübeyyine beyyine talep olundukda makbulü's-şehâde idükleri ihbâr olunan karye-i mezkûreden müdde'î-i merkumun karındaşı Ahmed ve ...? oğlu Genç Ali ve ...? oğlu Molla Mustafa ve Şor karyesinden

Şahinoğlu Molla Mehmed ve Kara Süleyman oğlu Ahmed nâm kimesneler li eclî's-şehad[e] meclis-i şer'e hâzırlar olup istişhad olundukda fi'l-hakîka ber tıbk-ı da'vâ-yı meşrûha eda-yı şehâdet-i şer'iyye etmeleriyle mucibince merkume Fâtıma merkum İsmail'in ma'kûde ve menkûhası olduğuna ba'de'l-hükm merkum Hasan bîvech-i şer'i tarih-i muahhar ile ibraz eylediği da'vâ-yı nikâhdan men' ve merkume Fâtıma dahi mehr-i muaccelini ba'de'l-ahz nefsi merkum İsmail'e teslime tenbih ile ilzâm olundukları* bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-işrîn min şehr-i Saferü'l-hayr li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

*ve esnâ-yı murâfa'a merkume Fâtıma merkum İsmail'in rızâen ...? merkumenin babası ...? ve merkum Hasan def' sadedinde oldular ise de da'vâ-yı mezkûrdan dahi fâriğ oldukları

İşbu unvan hüccet dahi olmuştur.

Ş. Veli Efendi zâde Evliyâ Efendi ve Osman Efendi, Hatibzâde Seyyid Efendi, ...? oğlu İsmail, İbrahim Efendi oğlu Mustafa, ...? oğlu Hasan, ...? Hasan oğlu Mustafa, karındaşı Ali, ...oğlu Mehmed, Mustafa Hâfız oğlu, Hacı Mehmed oğlu, Hasan ...? oğlu İsmail ve gayruhum.

644 (70a-3)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, Torul nâhiyesine tâbi' Beş Kilise karyesi sâkinlerinden iken bundan beş sene mukaddem katlen vefât eden İsmail b. Hasan Efendi oğlu Mehmed nâm müteveffânın verâseti zevcesi Emine bt. Hüseyin ve sulbîyye sagîre kızı Sultan ve sulbî sagîr oğlu İsmail nâm sagîranın vasîleri olan vâlideleri merkume Emine tarafından vekîl idüğü vekâleti Beş Kilise'den Hüseyin b. Hacıoğlu Ali ve İsmail b. Ahmed oğlu Hüseyin nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-ı vekâletine hükm-i şer'î lahık olan maktûl-ı merkumun karındaşı Hüseyin b. merkum Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'de taraf-ı alilerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği Olucra nâhiyesine tâbi' Çakmanos karyesi sâkinlerinden Kurazlıoğulları Ahmed ve Hüseyin nâm kimesneler mahzarlarında lede'l-murâfa'a bundan beş sene akdem Ağustos'un gurrende ...? müvekkile-i merkumenin zevci karındaşım merkum İsmail Şiran tarafında ...? karyesinde vakt-i zevalde Perşembe günü ...? ayağının diz kapağına ...? bir cerhe ...? cerh edip ol cerhden müte'essiren on dokuz

gün mürûrunda fevt olmağın suâl olunup mucib-i şer'isi icra olunmak bi'l-vekâle matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merkumân cevaplarında maktûl-i merkumu, merkuman cerh ve katl etdiklerini ba'de'l-inkâr kendi bıçağıyla kendini katl eyledi deyu def'le ...? beynlerinde münâza' ...? vuku'undan sonra muslihun tavassut edip es-sulhu seyyidü'l-ahkâm fehvası merkumân Ahmed ve Hüseyin iki bin beş yüz gurus vârisun-ı merkumâna vermek üzere inşa-yı akd-i sulh olunup bedel-i sulh olan meblağ-ı mezburu tamâmen vekîl-i merkum bi'l-vekâle ahz u kabz edip husus-ı mezkûra müteallika amme-i da'vâ ve mutâlebâtıdan merkumânın zimmetini kabûlü hâvî ibrâ-i âmm ile ibrâ ve merkumân dahi bedel-i sulh-ı mezkûra müteallika vârisun-ı merkumunun zimmetlerini kezâlik kabûlü hâvî ibrâ-i âmm-ı dafi'u'n-niza'la ibrâ ve ıskat edip bu vechile beynleri ...? ile ilzâm olundukları bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrîn min şehr-i Saferü'l-hayr li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf. Ş. (yok).

668 (75b-2)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, medine-i Trabzon'a muzâfe Sürmene kazâsına tâbi' Evsa karyesi sâkinlerinden Timurcuoğulları demekle ma'rûf Mehmed ve Ali ve Osman ebna-yı Hasan b. Timurcu Mustafa b. İvalis Ağa b. Arakil nâm kimesneler tarafından zikr-i câ'î da'vâya ve lede'l-hâce sulh ve ibrâya vekîl-i müseccel-i şer'ileri biraderzâdeleri Molla Salih b. Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği Yomura nâhiyesine tâbi' Kohali karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan ...? oğlu Mustafa nâm müteveffânın zevce-i menkûhası Lâle bt. Ahmed tarafından zevc-i diğeri ...? oğlu Mehmed b. Mustafa ve sulbîyat kebîrat kızlarından müteveffât Fâtıma nâm hatunun sadrî sagîr oğulları Ali ve Mustafa ve İbrahim nâm sagîrlerin veliyy-i mücbir...? babaları Kürkçüzâde Abdülhamid Ağa b. İsmail velâyeten ve kendiye asâleten ve diğerkızı müteveffât Mahbûbe'nin sadrîye sagîre kızları Âişe ve Hâfize ve sadrî sagîr oğlu Mehmed nâm sagîrunun kezâlik veliyy-i mücbirleri babaları Osman b. İbrahim velâyeten ve kendiye [asâleten] ve diğerkızı Emine nâm hatun ba'de't-târifi's-şer'î tarafından vekîl-i müseccel-i şer'isi Yane v. Ostadye ve diğerkızı Âişe tarafından kezâlik ba'de't-târifi's-şer'î vekîli kayınbabası Emin b. Osman nâm kimesne vekâleten

ve diğ er sagîr kızı ...? nâm sagîrenin vasiyy-i mansûbu Kani? Hasan Ağa b. Ahmed Ağa nâm kimesne dahi vesâyeten mahzarlarında lede'l-murâfa'a müteveffâ-yı merkum Mustafa'nın babası Ali'nin babası Ahmed'in babası diğ er Ali'nin babası müvekkillerim merkumunun cedleri merkum İvalis b. Arakil olup min ciheti'l-usûbe müvekkillerim merkumûn müteveffâ-yı merkumun vârisleri olduğı cihetiyle tereke-i müteveffâ-yı merkumun yirmi dört sehimde beş sehim müvekkilerime isabet etmeğ in suâl olup müceddeden tereke-i müteveffâ-yı merkum bi't-taksim hisse-i irsîyelerinin alıverilmesi bi'l-vekâle matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl vasî ve veliyân ve vekîlân-ı merkumûn cevablarında gıbbe'l-inkâr vekîl-i merkumdan da'vâ-yı meşrûhasını mübeyyine beyyine taleb olundukda ...? olduğı vech üzere da'vâ-yı mezkûresini vekîl-i merkum makbulü'ş-şehâde idükleri ihbâr olunan mezkûr ...? karyesinden Ömer oğ lu Hüseyin b. Salih ve Usta oğ lu Ali b. Hüseyin nâm kimesneler şehâdetleriyle ba'de'l-isbat müvekkilûn-ı merkumûn müteveffâ-yı merkum...? vâris idükleri lede'ş-şer' tebeyyün etmekle tereke-i müteveffâ-yı merkumu müceddeden taksim sadedinde oldular ise de beynlerine muslihun tavassut edip yirmi dörtde beş sehim hisselerine mukabil alâ sebîli't-tehârûc üç bin yüz elli gurus vasî ve veliyân ve vekîlân-ı merkumûn, müdde'ûn-ı müvekkilûn-ı merkumûna vermek üzere inşa-yı akd-i sulh olup bedel-i sulh-ı mezkûru dahi tamâmen ve kâmilan vasî ve veliyân ve vekîlân, vekîl-i merkum Molla Salih'e ba'de'd-def' ve't-teslim tereke-i müteveffâ-yı merkuma müteallika amme-i de'âvî ve mutâlebât ve eyman [ve] muhâsamâtdan merkum Molla Salih vekâleten merkumat Lâle ve Emine ve Âiş e ile sagîrûn-ı merkumûnun zimmetlerini ibrâ-i âmm ile ibrâ ve ıskat ve vasî ve veliyân ve vekîlân-ı merkumûn dahi vekîl-i merkum Molla Salih'in ibrâsını ba'de'l-kabûl bedel-i sulh-ı mezkûra müteallika vasî ve veliyân ve vekîlân-ı merkumun dahi ber vech-i muharrer müvekkilûn-ı merkumûnun zimmetlerini kabûlü hâvî ibrâ-i âmm-ı dafi'u'n-nizâ'la ibrâ ve ıskat edip ol vechile beynleri tevfik ile ilzâm olundukları bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min şeh-r-i Saferü'l-hayr li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

672 (76a-2)

Ma‘ruz-ı abd-i dâ‘i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, Hoc Kerasbe karyesinden Sofya bt. Ayostol nâm Nasrânîye zâtı nâ-pakı ba‘de‘t-târifi‘ş-şer‘î tarafından vekîl-i müseccel-i şer‘îsi Mihail v. Dimitri nâm zimmî meclis-i şer‘de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta‘yîniyle ihzâr ettirdiği karye-i mezkûre mütemekkinlerinden Loyozoğlu Andon ve Nastasoğlu Yanika nâm zimmîler mahzarlarında lede‘l-murâfa‘a bundan çend ruz akdem gece halinde mersumân, müvekkilem mersumenin hanesini basıp müvekkilemi mersum Andonun karındaşı Yani nâm zimmîye vermek üzere cebren tutup hanesinden ihrac ve mersume cez‘ ve fez‘ birle bir takrîb yedlerinden halâs olmağın suâl olunup mucib-i şer‘isi icra olunmak matlubumdur deyu ba‘de‘d-da‘vâ ve‘s-suâl gibbe‘l-inkâr vekîl-i mersumdan beyyine taleb olundukda ityan-ı beyyineden izhâr-ı acz birle tahlife dahi tâlib olmamağın mersumâna nesne lâzım gelmeyip vekîl-i mersum bilâ-beyyine da‘vâ-yı meşrûhasından men‘ birle ilzâm olunduğu bi‘l-iltimas huzûr-ı lamiü‘n-nûr-ı hidîvânelerine i‘lâm olundu. Bâkîyü‘l-emr li-men lehu‘l-emr. Fi‘l-yevmi‘s-sani min şehr-i Rebî‘ülevvel li-seneti tis‘a ve hamsin ve mieteyn ve elf. Ş. (yok).

674 (76a-4)

Ma‘ruz-ı abd-i dâ‘i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, sahib-i arz-ı hâl Fâtıma bt. Emin nâm hatun zâtı ba‘de‘t-târifi‘ş-şer‘î, meclis-i şer‘de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta‘yîniyle ihzâr ettirdiği Hoc ...? karyesinden metn-i arz-ı hâlde mestur ...? oğlu İsmail nâm kimesne mahzarında lede‘l-murâfa‘a merkum zimmetinde gerek eşya semeninden ve mehr-i müeccel ve nafaka-i iddet bedeli ve gerekse nakid olarak beş yüz guruş alacak hakkım var deyu iştikâ etdim ise de şimdi beynimizde muslihun tavassut edip bundan akdem Sürmenede merkum İsmail‘denn ahz eylediğim yüz kırk guruş ile bu def‘a dahi bir aded müsta‘mel kutni entari merkumdan ahz u kabz ederek zevciyete ve sair hukuka müteallika amme-i de‘âvî [...] merkumun zimmetini ibrâ-i amm ile ibrâ ve ıskat eyledim dedikde zevc-i merkum dahi ber vech-i muharrer merkumenin ibrâsını [...] ...? meblağ-ı mezbur yüz kırk guruş ile entari da‘vâsı ve sâire müteallika amme-i de‘âvîden merkumenin zimmetini [...] ibrâ-i amm ile ibrâ ve ıskat edip bu vechile fasl ve hasm olundukları bi‘l-iltimas huzûr-ı âlîlerine i‘lâm olundu. Bâkîyü‘l-emr li-men lehu‘l-emr. Fi 2 RA. sene 59.

Ş. (yok).

685 (77b-2)

Medine-i Trabzon mahallâtından Saray-ı Atik mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Kara Kethüdaoğlu Molla Mustafa nâm müteveffânın sulbî sagîr oğulları Mehmed ve Ahmed ve sagîre kızı Fâtıma Hatuncuk nâm sagîruna babaları müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rû'yeteye vasîleri olmayıp kıbel-i şer' den bir vasî nasb ve ta'yîn olunması lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûfe istikamet ile mevsûfe her vechile vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i kitabda mastûrû'l-esâmi kimesneler haber vermeleriyle lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîrun-ı merkumun[un] vâlideleri ve hâdineleri işbu bâ'isetü'l-kitab Âişe bt. Tosunoğlu Mehmed nâm hatun taraf-ı şer' den vasiyye nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm eyledikten sonra vasiyye-i merkume meclis-i şer'-i şerîfde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm edip vasîleri olduğum sagîrun-ı merkumunun nafaka ve kisve-bahaya eşedd-i ihtiyac ile muhtaçlar olmalarıyla savb-ı şer' den kadr-i ma'rûf nafaka farz ve takdîr buyurulması matlubumdur dedikde fi'l-hakîka sagîrun-ı merkumunun nafaka ve kisve-baha ve sair levâzım-ı zaruriyeleriçün yevmi otuzar para ancak kifâyet edeceği zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler haber vermeleriyle hâkim-i muvakki'-i kitâb tûbâ-leh ve hüsnü me'âb Efendi hazretleri dahi sagîrun-ı merkumunun nafaka ve kisve-baha ve sair levâzım-ı zaruriyeleriçün yevmi otuz para nafaka farz ve takdîr buyurup meblağ-ı mefruz-ı mezkûru harc u sarfa ve hîn-i zaruretden istidâne ve lede'z-zafer alâ men lehû hakki'r-rücû'a rücû'a izin birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi el-sânî aşer min şehr-i Rebî'ülevvel li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendi zâde Osman Efendi, Sabit Efendi zâde Said Efendi, Hatibzâde Seyyid Efendi, Tosunoğlu Hüseyin Aka ve gayruhum.

692 (78b-3)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, Aya Vasîl kazâsından Kadioğlu Feyzullah ve yeğeni Ahmed b. Ali nâm kimesneler meclis-i şer' de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdikleri kazâ-yı mezkûrdan ...? oğlu

Hüseyin ve Çoban Mehmed nâm kimesneler mahzarlarında lede'l-murâfa'a bundan bir buçuk ay akdem merkum Feyzullah iddiasında ale's-sabâh merkuman hanemi basıp bîkr-i bâliğa kızım ...? [...] götürmek kasdıyla hanemden ihrac ve merkum Ahmed iddiasında ben kurtarmak üzere vardığımda başıma bıçak darb ve cerh etmeleriyle suâl olunup mucib-i şer'isi icra olunmak matlubumuzdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl gıbbe'l-inkâr müdde'îyan-ı merkumandan müdde'âlarını mübeyyine beyyine taleb olundukda ityan-ı beyyineden izhâr-ı acz birle tahlife dahi tâlib olmamalarıyla merkumana şer'an nesne lâzım gelmeyip müdde'îan-ı merkuman bilâ-beyyine da'vâlarından men' ile ilzâm olundukları bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi's-sâlis aşer min şehr-i Rebî'ülevvel li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

694 (78b-5)

Medine-i Trabzon mahallâtından Boz Tepe-i Zîr mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Molla Mehmed oğlu Memiş nâm müteveffâ[nın] sulbî sagîr oğlu Mehmed nâm sagîre babası müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu rü'yete vasîsi olmayıp kıbel-i şer'den bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûfe istikamet ile mevsûfe her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler ihbârlarıyla lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîr-i merkumun vâlidesi işbu bâ'isetü'l-kitab Esmâ bt. Tufan nâm hatun sagîr-i merkumun mal-ı mevrusunu hıfz ve umurunu rü'yete vasî nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzım[esin] kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min şehr-i Rebî'ülevvel li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Veli Efendi zâde Osman Efendi, Sabit Efendi zâde Said Efendi, Hatibzâde Seyyid Efendi ve gayruhum.

697 (79a-3)

Medine-i Trabzon'a muzâfe Yomura nâhiyesi kurâsından Hare karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Kazoğlu Osman nâm müteveffânın sulbî sagîr oğulları

Ali ve İsmail ve sagîre kızları Güllü ve Ümm Gülsüm nâm sagîruna babaları müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rü'yete mansûb vâlideleri ...? bt. Mustafa nefsinî âhara tezvic birle hâlâ zevcinin hanesine gidip, sagîrun-ı merkumunu terk eylediğinden umur-ı vesâyet muattala kalmağla merkumenin azlinden yerine müceddeden bir vasî nasb ve ta'yîn olunması lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûf istikamet ile mevsûf her vechile vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler haber vermeleriyle lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîrun-ı merkumunun ammizâdeleri işbu bâ'isü'l-kitab Kazoğlu Mustafa b. Ali nâm kimesne taraf-ı şer'den sagîrun-ı merkumunun mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rü'yete müceddeden vasî nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezbureyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâmin aşer min şehr-i Rebî'ülevvel li-sene tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf. Ş. [...] Molla Memiş oğlu Ali, Muhzır Mehmed ve gayruhum.

698 (79b-1)

Medine-i Trabzon'a muzâfe Yomura nâhiyesi kurâsından Mone karyesi sâkinlerinden [iken] bundan akdem fevt olan ...? oğlu Hasan nâm müteveffânın sulbîyye sagîre kızı Gülşan ve sulbî sagîr oğlu Mehmed nâm sagîrana babaları müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rü'yete savb-ı şer'den bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûf ve istikamet ile mevsûf ve her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zeyl-i vesîkada mastûrû'l-esâmi kimesneler ihbârlarıyla lede's-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyân olan sagîran-ı merkumanın ammizâdeleri işbu bâisü'l-kitab ...? oğlu Genç Ağa b. Tahir nâm kimesne sagîran-ı merkumânın mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rü'yete savb-ı şer'-i hatîrden vasî nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber minval-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tasi' aşer min şehr-i Rebî'ülevvel li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Karye-i mezkûre muhtarı İsmail, ...? oğlu Osman Ağa, ...? oğlu Hüseyin ve gayruhum.

701 (80a-1)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, Of kazâsı kurâsından Angoloz? karyesi sâkinlerinden Araboğlu Ömer b. Hüseyin nâm kimesne medine-i Trabzon [mahfil-i] şer'iatında taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği karındaşı kızı Rukiye bt. Memiş nâm hatun zâtı ba'de't-târifi's-şer'î mahzarında lede'l-murâfa'a tarihden yedi sene akdem merkume on iki yaşında iken veliyy-i akrebi karındaşı Yahya nâm kimesne velâyetiyle yüz elli gurus mehr-i müeccel-i müsemâmısla sagîr oğlum Hüseyin nâm sagîre tezvic ve tenaküh ve ben dahi velâyetim hasebiyle oğlum sagîr-i merkum için tezvic ve tenaküh edip bu vechile oğlum sagîr-i merkum Hüseyin'in zevce-i menkûhası olmuşiken merkum[e] nefsinî âhara tezvic murad etmekle suâl olunup mucib-i şer'isi icra olunmak matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merkume hatun cevabında gıbbe'l-inkâr merkum Ömer'den ber vech-i muharrer beyyine taleb olunup ikame-i beyyine eyledikten sonra akd-i mezkûru ikrar ve merkum Ömer dahi mehr-i mezkûr üzerine yüz gurus zamlâ iki yüz elli gurusâ bi'l-iblağ merkume Rukiye ol vechile kabûl edip bi-hasebi's-şer' sagîr-i merkum Hüseyin'in menkûhası olduğuna hükm-i şer'î lahık olduğu bi'l-iltimas huzûr-ı hidîvânelerine i'lâm [olundu]. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi's-sâmin aşer min şehr-i Rebî'ülevvel li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

705 (80a-5)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, [...] Gümrükcüzâde merkum Osman Ağa tarafından vekîl Misune karyesi muhtarı İsmail nâm kimesne meclis-i şer'de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği metn-i arz-ı hâlde mestur merkum [...] Selime nâm bîkr-i bâliğa dahi hâzire olduğu halde lede'l-murâfa'a karye-i mez[bure] ahâlîsinden bundan akdem vefât eden ...? oğlu Hasan nâm müteveffânın kerimesi bîkr-i bâliğa [...] gece vakti çıkıp ...? malını sirkat etmekle suâl olunup mucib-i şer'isi icra olunmak matlubumdur deyu da'vâ sadedinde oldu ise de [...] ...? için merkumân Ahmed ve Selime'ye gıbbe's-suâl müteveffâ-yı merkumun ammisâde ve eytâmına bâ hüccet-i şer'îyye vasîsi bulunduğum cihetle müteveffâ-yı merkumun tereke-i cem' ve ...? ve merkume Selime rızâsıyla tezvic murad edip ayan ve muhtarına sormadığım ecilden hakkımda iştikâ eylediler deyu merkum Ahmed cevab

[...] nefsimi akd-i nikâhla merkum Ahmed'e tezvic edeceğim deyu merkume Selime dahi takrîr [...] rızâsıyla merkum Ahmed'e nefsinin tezvice [...] tarafından müdahale icab etmeyeceği ve merkum Ahmed dahi bâ hüccet-i şer'îyye müteveffâ-yı merkumun [...] vasîleri ve ammisâdeleri bu [...] mevruselerini istikamet üzere hıfz etmesine ...? müdahale edemeyeceği muhtar-ı merkuma [...] ilzâm olunduğu bi'l-iltimas [...] olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Hurrire fi 27 RA sene 59.

Ş. (yok).

708 (81a-1)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, Of kazâsına tâbi' Zano karyesinden Şehid oğlu Molla Osman b. Salih nâm kimesne meclis-i şer'de taraf-ı devletlerinden mübâşir ta'yîniyle ihzâr ettirdiği karye-i mezkûre sâkinlerinden Küçük Ali oğlu Mehmed b. Ali nâm kimesne mahzarında karye-i mezkûre sâkinelerinden Âişe bt. ...? oğlu Hüseyin nâm hatun zâtı ba'de't-târifi'ş-şer'î hâzire olduğu halde lede'l-murâfa'a iki yüz kırk senesi Zilhiccesinin yedinci Salı günü kuşluk vakti merkume Âişe anasından doğduğu saatde babası merkum Hüseyin merkumeye velâyeten ve benim pederim vefât etmiş bulunduğu cihetle büyük karındaşım Hüseyin nâm kimesne benim ...? mebni bana velâyeten merkumeyi bana akd ve tezvic etmişler iken şimdi merkume nefsinin bana teslimden imtina' ve merkum Mehmed'e nefsinin tezvic etmeğın suâl olunup mucib-i şer'isi icra olunmak matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl merkum Mehmed cevabında merkum Molla Osman'ın akdini ba'de'l-inkâr otuz dokuz senesi Hâziran ayının ilk Cum'ası günü vakt-i asrda merkume tevellüd edip iki gün mürûrunda Pazartesi günü babası merkum Hüseyin merkumeye velâyeten ve benim sıgar ...? ve pederimin akdemce vefâtına mebni ammim Ahmed b. Hüseyin dahi bana velâyeten yüz gurus mehr-i müeccel tesmiyesiyle merkumeyi bana akd-i nikâh etdiler deyu def'le mukabele ve merkume Âişe merkum Mehmed'i def'-i meşrûhunda tasdik etmekle def'-i mezkûru merkum Molla Osman gıbbe'l-inkâr dafi'-i merkumdan def'-i meşrûhasını mübeyyine beyyine taleb olundukda makbulü'ş-şehâde idükleri ihbâr olunan Hakbaz oğlu İbrahim b. Hacı Yahya ve Ali Beşe oğlu Salih b. Feyzullah nâm kimesneler ber tıbk-ı def'-i mezkûr eda-yı şehâdet-i şer'îyye etmeleriyle mucibiyle merkum Mehmed'in akdi tarih-i akdemle vâki olduğu ...? şer'î zâhir ve sâbit olmağın merkum Molla Osman bivech da'vâ-yı meşrûhasından men' ile

ilzâm olunduğu bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min şehr-i Rebî'ülevvel li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

710 (81b-1)

Medine-i Trabzon'a muzâfe Yomura nâhiyesine tâbi' Çubura karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan ...? oğlu Hasan b. Mehmed nâm kimesnenin sulbî sagîr oğlu Ahmed ve sulbîyetan-ı sagîretan kızları Fâtıma ve Rukiye nâm sagîruna babaları müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rû'yete vasîleri olmayıp kıbel-i şer' den bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûfe istikamet ile mevsûfe her vechile vesâyet-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdire idüğü zeyl-i sahifede mastûrû'l-esâmi kimesneler haber vermeleriyle lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan sagîrun-ı merkumunun vâlideleri işbu bâ'isetü'l-kitab Âişe bt. Ahmed nâm hatun sagîrun-ı merkumunun mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rû'yete taraf-ı şer' den vasî nasb ve ta'yîn olup ol dahi ber vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzımesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min şehr-i Rebî'ülevvel li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Tarakçıoğlu Osman, Sürmeneli İsmail, Abdi oğlu yetim Ali ve gayruhum.

715 (82a-3)

Medine-i Trabzon mahallâtından Yeni Cum'a mahallesi sâkinlerinden Serrâc Mehmed b. Mehmed nâm kimesne kendiye asâleten ve zevcesi Gülsüm bt. Ömer nâm hatun zâtı ba'de't-târifi's-şer'î tarafından vekîl-i müseccel-i şer'isi olduğu cihetle bi'l-vekâle meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrîfde, mahalle-i mezbure sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan ...? oğlu Ali b. Hacı Hüseyin nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûhası Zeliha bt. Hacı İbrahim ve sulbîyetan-ı kebîretan kızları Penbe ve Kadın ve sulbîyyun kebîran oğulları Hüseyin ve Mehmed ve sagîr oğlu Ahmed nâm kimesnelere münhasıra olduğu ba'de't-tahakkuki's-şer' verese-i merkumeden merkum Mehmed kendiye asâleten ve sair verese-i kibar taraflarından vekâleten ve sagîr-i merkumun vasiyy-i mansûbu olduğu cihetle vesâyeten mahzarında üzerine bi'l-

vekâle ve'l-asâle da'vâ ve takrîr-i kelâm edip bundan mukaddem min ...? ceddin merhum Hacı Hüseyin b. Abdullah fevt oldukda kızı vâlidem Rukiye ile oğlu merhum müteveffâ Ali'yi terk etmekle müteveffâ-yı merkumun malı olarak mahalle-i mezburede kâin ma'lûmu'l-hudud ve'l-ciran bir bab mülk menzil ma'a bağçe ve çarşıda kapçılar? derûnunda kâin tahta? mağaza ve ...? kâin olarak iki bab dükkân semeni ile ...? vâlideme intikal eden bundan akdem bey' olunan sülüs hissemi asâleten ve zevcem merkumenin zevc-i evveli olan ...? oğlu Mahmud nâm müteveffâdan müntakıl ...? karyesinde kâin ma'lûmu'l-hudud ve'l-ciran bir kıt'a fındıklık ve çarşıda yemeniciler? arastasında vâki ma'lûmu'l-hudud ve'l-evsaf bir bab dükkân müteveffâ-yı merhum Mahmud'un kızı Mahbûbe fevt olup li-ümm karındaşı İbrahim'i terk etdikde merhum İbrahim dahi fevt olup verâseti benimle vâlidesi zevcem merkumeye intikal etmekle dükkân-ı mezkûr ile fındıklığ-ı mezkûreden ...? sülüs hissesi bi'l-vekâle matlubumdur dedikde gıbbe's-suâl ve'l-inkâr müdde'î ve vekîl-i merkumdan da'vâsına muvafık beyyine taleb olundukda ityan-ı beyyine sadedinde iken beynlerine muslihun tavassut edip müvekkilem merhum Ümm Gülsüm ile zevci müdde'î-i merkurum üç bin yüz gurus vermek üzere inşa-yı akd-i sulh olunup bedel-i sulh-ı mezkûru tamâmen ahz u kabz edip husus-ı mezkûrun küllisine müteallika amme-i de'âvî ve mutâlebât ve eyman ve muhasamatdan tarafeyn birbirlerinin [zimmetini] kabûlü hâvî vekâleten ve asâleten ibrâ-i âmm-ı kâtı'u'n-nizâ'la ibrâ ve ıskat eylediklerini mübeyyin işbu nemîka tahrir ve verese-i merkurumun yedlerine i'ta olundu. Fi'l-yevmi't-tasi' aşer min şehr-i Cumâde'l-ülâ li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. Mahalle-i mezbur imamı Abdülaziz Efendi, Emir oğlu Mahmud Ağa, Debbağ Hacı Hasan Ağa, Deli Hasan oğlu Tufan Ağa, karındaşı Hüseyin Ağa, Cafer oğlu Mustafa Usta, Terzi Bekir Ağa, Derviş Kapudan'ın oğlu Osman Ağa ve gayruhum.

717 (82b-2)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, sahib-i arz-ı hâl merkurum Mehmed'in vâlidesi Âişe nâm hatun meclis-i şer' de metn-i arz-ı hâlde mestûre kızı Fâtıma nâm seyyibe mahzarında benim iznimsiz nefsinin Sonkuroğlu Tufana tezvic edip halbuki müteveffâ zevcinden iddeti münkaziyye olmadı deyu iddia sadedinde oldu ise de merkume Fâtıma'nın zevci vefâtından işbu tarihe kadar dört ay on sekiz

gün mürûr eylediğini muahharan merkume Âişe ikrar ve ahâlî-i karyeden çend nefer Müslim dahi ihbâr edip ve merkume Fâtıma nefsinin rızâsıyla merkum Tufana tezvîc eylediğini bi't-tav' ikrarına mebnî metn-i arz-ı hâlde merkume Âişe'nin beyân eylediği çıkıp ormana götürdü da'vâsına dahi iltifat olunmadığından bîvech da'vâ-yı mücerredden men' ile ilzâm olunduğu bi'l-iltimas huzûr-ı lamiü'n-nûr-ı hidîvânelerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi 22 CA sene 59.

725 (83b-1)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, Perasinos? karyesinden sahib-i arz-ı hâl Molla'nın oğlu Emin b. Ahmed nâm kimesne meclis-i şer' de metn-i arz-ı hâlde mestûr karye-i mezkûreden Sağıroğlu Mehmed b. İsmail nâm kimesne mahzarında zevce-i mukirresi Havva bt. Kara Mehmed oğlu Ahmed nâm bîkr-i bâliğa dahi hâzîre olduğu halde lede'l-murâfa'a tarihden altı gün akdem karye-i mezkûre haricinde bilâ-şühud merkume nefsinin bana akd ve tezvîc ve ben dahi kabûl edip ifade-i hâl zımında bab-ı vâliye gelirken esnâ-i râhda ikişer üçer bilidik? kimesnelere tesadüf eder [...] istifsar etdiklerinde işbu Havva nefsinin bana tezvîc mülasebesi[ni] ifade zımında vâliye gidiyorum dediğimde merkume dahi bana Allahın emriyle bir er lâzım idi bu adamı aldım, akd-i nikâh etmek için hâkim efendiye gidiyorum deyu benimle Trabzon'a gelip sonra vâlidesine ittiba'la nefsinin bana teslimden imtina' etmeğin suâl olunup mucib-i şer'isi icra olunmak matlubumdur deyu da'vâ sadedinde olduysa da bilâ-şühud akdin adem-i sıhhatine ve muahharan akd için bu tarafa geldi deyu merkumenin nikâha va'adini merkum Emin'in ikrârına mebnî da'vâ-yı nikâh sahîh olmadığından merkume Havva ile merkum Mehmed'e suâl teveccüh etmeyip merkume Havva ikrarı mucibi merkum Mehmed'in menkûhası idüğü merkum Emine tefhîm ile ilzâm olunduğu bi'l-iltimas huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min şehr-i Cumâde'l-ûlâ li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Ş. (yok).

726 (83b-2)

Ma'ruz-ı abd-i dâ'i-i devâm-cûy-ı ömr ü devletleridir ki, sahib-i arz-ı hâl merkum Halil meclis-i şer' de metn-i arz-ı hâlde mestur Hasan'ın oğlu Hurşid nâm kimesne

mahzarında lede'l-murâfa'a metn-i arz-ı hâlde beyân olunduğu üzere merkum Halil kızı Panbuk nâm bîkr-i bâliğayı merkum Hurşide vermek ve merkum Hasan dahi kızı Emine nâm bîkr-i bâliğayı merkum Halil'in oğlu Mehmed'e vermek üzere mukavele etmişler ise de merkume Panbuğu [...] iğfal ile merkum Hurşide bi'l-istishâb Trabzon'a götürüp kız karındaşı merkume Emineyi merkum Mehmed'e vermek[den] imtina' eyledi deyu da'vâya tasaddi eylediyse de beynlerine muslihun tavassut edip mukaveleleri vechiyle merkume Emine merkum Mehmed'e ve merkume Panbuk merkum Hurşide akd ve tezvîc olunmak üzere bi't-terâzî karar verdikleri bi'l-iltimas huzûr-ı âlîlerine i'âm olundu. Bâkîyü'l-emr li-men lehu'l-emr. Fi 25 CA sene 59. Ş. (yok).

728 (83b-4)

Medine-i Trabzon eşraf hânedânından olup bundan akdem vefât eden Muradhanzâde Osman Beğ b. Mehmed Beğ nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûhası Ulûvve Hatun bt. Kulaksızzâde İbrahim Ağa ve vâlidesi Penbe Kadın bt. Tavîlzâde Mehmed Ağa ve sulbîyye kebîre kerimesi Nokta Hanım ve sulbîyyun kebîran oğulları ahres Mehmed Beğ ve İbrahim Beğ ve sagîran Şabur Beğ ve ahres Tayyar Beğ nâm kimesnelere inhisarı lede's-şer' ba'de't-tahakkuk mumaileyha Ulûvve Hatun sagîran-ı mumaileyhimanın tesviye-i umurlarına vasîye nasb olunup ol dahi vesâyet-i mezkûreyi kabûl eyledikten sonra asâleten ve vesâyeten ve mumaileyhima Penbe Kadın ve Nokta Hanım nâm hatunlar zâtları ba'de't-târifi's-şer'î, meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrîfde, ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip murisimiz müteveffâ-yı mumaileyh ile li-eb er karındaşı İbrahim Beğ'in Kavgas? kazâsında kâin iki bab han ve dükkânlar ve arazi-i müştereklerini bi'l-iktisam nısfı mumaileyh İbrahim Beğ'e ifraz ve teslim ve nısf-ı diğeri müteveffâ-yı mumaileyhin bizimle sair veresesinde kalmak üzere husus-ı mezkûra işbu bâ'isü'l-kitab Gümüşhane kibar hânedânından Kâdir Beğ zâde sa'âdetlü İbrahim Ağayı kabûlüne mevkuf vekîl ve naib-i münab nasb ve ta'yîn eyledik dediklerinde mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min şehr-i Cumâde'l-ûlâ li-seneti tis'a ve hamsin ve mieteyn ve elf. Ş. Hacı Ahmed Beğ çırağı Hacı Selim Ağa, Osman Nabi Ömer Beğ, ...? ve gayruhum.

734 (84a-4)³²¹

[...] olup Akçaabad kazâsı mütesellimi iken bundan akdem vefât idel el-Hâc Salih zâde Ali Ağa b. Ömer Ağa nâm müteveffânın [...] ³²² metrûketeyni Mahbûbe bt. Abdullah ve Âişe bt. Dedezâde Süleyman Ağa nâm hatunlar ile sulbîyat-ı kebîretan kızları [...] ve sulbîyye sagîre kızı Naile ve sulbîyun-ı kebîrun oğulları Hasan Ağa ve Mehmed Ağa ve Mustafa Ağa ve Helim Ağa ve sagîrun oğulları [...] Ağa ve Ömer Ağa nâm kimesnelere inhisarı ba‘de’t-tahakkuk merkume Âişe hatun sâlifü’l-beyân dört nefer sagîrun [...] şer‘den vasî nasb olunduğu ba‘de’s-sübût asâleten ve vesâyeten mumailayha tarafından ve kerimleri merkumetan Fâtıma hatun ve [...] Rukiye hatun taraflarından mumailayh Mehmed Ağa tarafından ikrar-ı ati’l-beyâna vekîl-i müseccel-i şer‘ileri [...] mumailayhim Hasan Ağa ve Mustafa Ağa ve Helim Ağa asâleten meclis-i şer‘-i şerîf-i lâzımü’t-teşrifde, [...] olup müteveffâ-yı [...] kimesne muvâcehesinde her biri ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip murisimiz müteveffâ-yı mumailayhin iradat ve ...? [...] ve ...? ve eşya semen-i ...? zimmetinde olan ber mucab-i defter-i müfredat otuz iki bin üç yüz otuz dokuz gurus [...] zevceler ...? ikişer bin yirmi dörder kerimeler ...? bin altı yüz altmış altışar ve mahdumların [...] üç bin üç yüz otuz üç buçuk gurus hisse-i irsiyelerimizi asâleten ve vekâleten merkum İsmail Efendi yedinden tamâmen ve kâmilan ahz u kabz ve istifa-yı hak eyledik dediklerinde merkum İsmail Efendi dahi mumailayhimin kelimât-ı meşrûhaların vicâhen tahkik ve şifâhen tasdik edecek mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb ü imlâ ve merkum Molla İsmail yedine i‘ta olundu. Fi’l-yevmi’s-sâlis ve’l-işrîn min şehr-i Cumâde’l-ûlâ li-seneti sittin ve mieteyn ve elf.

Ş. Attar Ruşen Efendi, Hacı Tahir Efendi zâde Hâfız Tayyib Efendi,

737 (84b-1)³²³

Medine-i Trabzon mahallâtından Boztepe-i Bâlâ mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Hacı Mehmed [...] sagîrenin vasiyye-i muhtâresi vâlidesi işbu

³²¹ Bu kayıta varağın yırtık kısmı nedeniyle satır başları okunamamakta ve sağ tarafından sayıldığında on beş satır, sol tarafından sayıldığında ise on dört satır gözükmektedir. Kaydın ortasındaki kayma izi nedeniyle altı, yedi ve sekizinci satırlar okunamamıştır.

³²² Varak yırtık olduğundan bu kısım okunamıyor ancak benzeri kayıtlar ve okunamayan kısmın öncesi ve sonrası düşünüldüğünde “zevceteyn-i metrûketeyni” olması muhtemeldir.

³²³ Bu kayıta varağın yırtık kısmı nedeniyle bütün satırlarda bitiş kısımları okunamıyor.

bâ'isetü'l-kitab Lale bt. Mustafa nâm hatun [...] lâzımü't-teşrîfde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm edip bi hakki'l-hidâne hacr ve terbiyemde olup [...] nafaka ve kisve-bahaya eşedd-i ihtiyacı olup kıbel-i şer' den kadr-i ma'rûf nafaka farz ve takdîr [...] bi'l-vesâye matlubumdur dedikde fi'l-hakika sagîre-i merkumenin nafaka ve kisve-baha [...] para ancak kifâyet edeceğini zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler haber vermeleriyle [...] Efendi hazretleri dahi ber minval-i muharrer sagîre-i merkumenin nafaka ve kisve-baha ve sair levâzım-ı zaruriyesiyçün [...] nafaka farz ve takdîr buyurup meblağ-ı mefruz-ı mezkûru harc u sarfa ve hîn-i zaruretde istidâne [...] rücua vasiyye-i muhtâre-i merkumeye izin birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevm [...] Cumâde'l-ûlâ li-seneti sittin ve mieteyn ve elf.

Ş. [...] Hatibzâde Seyyid Efendi, Sûfioğlu Hamdullah, Durmuş tâbi'-i mumaileyh hakîm Efendi ve gayruhum.

739 (84b-3)

Medine-i Trabzon mahallâtından Kemer kaya mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Bayburtluzâde el-Hâc Ömer Ruşen Ağa b. [...] nâm müteveffânın sulbîyetan-ı sagîran kızları Nokta ve Ümm Gülsüm ve sulbîyan-ı sagîran oğulları Hasan ve Hüseyin nâm sagîruna [...] müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rü'yete vasîleri olmayıp kıbel-i şer' den bir vasî [...] lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûfe istikamet ile mevsûfe her vechile vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire [...] zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler ihbâr etmeleriyle lede's-şer' zâhir ve nümâyân sagîrun-ı merkumunun vâlideleri ve hâdineleri işbu bâ'isetü'l-kitab Hatuncuk bt. Bahadır Beğ nâm hatun taraf-ı şer' den vasîye nasb [...] olunup ol dahi vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrîn min şehr-i Cumâde'l-ûlâ li-seneti sittin ve mieteyn ve elf.

Ş. ...? Osman Ağa, ...? Molla Mustafa, Molla Haşmet, Muhzır Mehmed ve gayruhum.

740 (84b-4)

Medine-i Trabzon mahallâtından Kemer kaya mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Bayburtluzâde el-Hâc Ömer Ruşen Ağa [...] nâm müteveffânın sulbîyetan-ı sagîretan kızları Nokta ve Ümm Gülsüm ve sulbîyan-ı sagîran oğulları

Hasan ve Hüseyin [...] babaları müteveffâ-yı merkumdan müntakıl mal-ı mevruslarını hıfz ve umurlarını rü'yete kibel-i şer' den vasiyye [...] vâlideleri ve hâdineleri Hatuncuk bt. Bahadır Beğ nâm hatun üzerine savb-ı şer'-i enverden [...] lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûfe ve istikamet ile mevsûfe her vechile nezâret uhdesinden [...] idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esami kimesneler ihbâr etmeleriyle lede's-şer' zâhir ve nümâyân olan [min kibel-i'l-ümm]³²⁴ ceddeleri işbu bâ'isetü'l-kitab Esmâ Hatun bt. Kalcızâde Ömer Ağa nâm hatun taraf-ı şer' den [...] nâzire nasb ve ta'yîn olunup ol dahi ber vech-i muharrer nezâret-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin [...] bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrîn min şehr-i Cumâde'l-ülâ li-seneti sittin [...].

Ş. [...] Hacı Osman Ağa, ...? Molla Mustafa, Molla Haşmet, Muhzır Mehmed ve gayruhum.

³²⁴ Bu kısım yırtıktır ve sadece cedde kelimesi okunabilmektedir. Babaanne olsa idi “cedde” kelimesinden sonra “sahîha” kelimesi de gelirdi ancak burada gelmemiştir. Bu nedenle yırtık kısımda “min kibel-i'l-ümm” ifadesinin olduğunu düşünüyorum.